

Inhoud

Inleiding	4
Jaarverslag	7
Programmaverantwoording	8
1. Jeugd en Onderwijs	8
2. Welzijn en Zorg	28
3. Cultuur, Sport en Recreatie	41
4. Veiligheid	46
5. Economie en Arbeidsmarkt	58
6. Bestuur en Dienstverlening	62
7. Wonen en Bouwen	67
8. Inrichting van de gemeente	76
9. Openbaar gebied	82
10. Financiën	94
11. Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	96
Paragrafen	102
Inleiding	102
1. Lokale Heffingen	103
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	111
3. Onderhoud Kapitaalgoederen	118
4. Financiering	123
5. Bedrijfsvoering	128
6. Verbonden Partijen	133
7. Grondbeleid	155
8. Interbestuurlijk toezicht	163
Jaarrekening	165
Balans per 31 december 2016	166
Overzicht van baten en lasten 2016	168
Analyse overzicht van baten en lasten op hoofdlijnen	169
Bestemming van het resultaat	173
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	175
Toelichting op de balans	178
- Vaste activa	179
- Vlottende activa	181
- Vaste passiva	183
- Vlottende passiva	190
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	191
- Staat van borg- en garantstellingen	192
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	193
Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	219
Overzicht incidentele baten en lasten	222
Analyse begrotingsrechtmatigheid	226
Gebruik van de post Onvoorziene Uitgaven	232
Verloop investeringsprogramma, inclusief restantkredieten	233
Wet Normering Topinkomens	241
Vennootschapsbelasting	242
SiSa-bijlage	243
Overige gegevens	249
Controleverklaring	250

Inleiding

Inhoudelijke terugblik

In de programmamaverantwoording in deze jaarstukken vindt u veel informatie over wat wij als gemeente in 2016 hebben gedaan en bereikt. In deze inleiding kijken we kort terug op een aantal onderwerpen die in het programma mede uitgebreider aan bod komen.

Met de transities in het sociale domein (Jeugdhulp, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet) hebben we de afgelopen twee jaar in beeld gekregen wat de belangrijke thema's zijn in de Zwijndrechtse samenleving. Uit onderzoeken blijkt hoe schrijnend de problemen soms zijn. Een kleine greep uit de cijfers: ruim 14% van de Zwijndrechtse kinderen groeit op in een arm gezin, 23% van de 10-jarigen heeft overgewicht, 8% van onze inwoners leeft in een sociaal isolement, het aandeel laaggeletterden in Zwijndrecht wordt geschat op 12,9%.

Om aan deze grote opgaven het hoofd te bieden is in 2016 gewerkt aan de voorbereidingen voor het programma Sociaal Domein 2017 – 2018 samen met partners en inwoners. De aanzet hiervoor is gegeven in een bijeenkomst met partners, vrijwilligers en raadsleden op 7 december 2016. We hebben met elkaar gesproken over onderwerpen als armoede, eenzaamheid, gezondheid en laaggeletterdheid. Een kleine greep uit de vele ontwikkelingen en acties die in 2016 zijn ingezet en uitgevoerd:

- De gemeente en maatschappelijke partners zijn in 2016 in alle wijken Vivera wijkteams gestart. Inwoners kunnen naar de wijkteams voor al hun vragen over inkomen, wonen, zorg en welzijn; voor hulp voor zichzelf of als ze iets voor een ander willen doen.
- Er is gewerkt aan goede aansluiting tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin, het lokale Jeugdteam en lokale partners (onderwijs, verenigingen, VIVERA wijkteams). Ook is gewerkt aan de toegankelijkheid van informatie voor ouders/verzorgers (via het CJG) en voor jongeren onder andere via het jongerenplatform en Good to Know.
- We hebben in 2016 uitvoering gegeven aan ons lokale gezondheidsbeleid. Onderdelen hiervan zijn de JOGG aanpak, Gezond in de Stad (GIDS) en de intensivering van verslavingspreventie.
- In 2016 zijn gesprekken gevoerd met professionals over de wijze waarop we er gezamenlijk voor kunnen zorgen dat we alle kinderen waarbij sprake is van kindermishandeling in beeld hebben zodat we hulp kunnen bieden en zijn de voorbereidingen getroffen voor een geïntensiveerde aanpak ter preventie van kindermishandeling.
- In 2016 is uitvoering gegeven aan het programma "Financiële zelfredzaamheid". Er is goede samenwerking tot stand gebracht tussen de coördinatoren van de basisscholen en Thuisbegeleiding waardoor gezinnen op maat begeleiding hebben gekregen waarmee onder andere huisuitzetting is voorkomen. Op de scholen in Kort Ambacht en Noord zijn in groep 8 trainingen gegeven over omgaan met geld, gericht op financieel bewustzijn bij kinderen/financiële opvoeding. Voor de ouders zijn in aansluiting daarop ouderbijeenkomsten georganiseerd met professionals van het Nibud.

Het aantal bijstandsgerechtigden groeit nog steeds, onder andere door de vestiging van statushouders. Hieruit vloeit een groot financieel nadeel voort dat in 2016 nog opgevangen kan worden door overschotten op onderdelen van de Wmo (begeleiding).

Wij vinden het belangrijk om als gemeente samenlevingsgericht te werken. We ontplooiën diverse activiteiten om dit vorm te geven en de aanpak in onze manier van werken te verankeren. Eind 2016 lanceerden we de PAK AAN! – methode. Daarmee faciliteren we onze inwoners door ze op een gemakkelijke en snelle manier te ondersteunen bij de uitvoering van ideeën en initiatieven in hun buurt of wijk.

Het percentage vrijwilligers op www.zwijndrechtvoorelkaar.nl groeide in 2016 sterk. Wij hechten grote waarde aan de inzet die veel van onze inwoners belangeloos leveren voor anderen in de samenleving, en we zijn dan ook verheugd over deze ontwikkeling.

In 2016 hebben we de nieuwe Kunst- en Cultuurnota 'Kunst en Cultuur voor iedereen!' geschreven. De culturele organisaties zijn intensief betrokken geweest bij de totstandkoming van deze nota. Ook kwam in samenwerking met het Platform Sport&Bewegen een nieuwe sportvisie tot stand.

In alle wijken is Wijkpreventie opgezet. In totaal zijn al ongeveer tachtig mensen bij wijkpreventie actief. De gemeente faciliteert de wijkpreventieteams met kleding, zaklampen, portofoons, verkeersshesjes, drukwerk, vergaerruimte en consumpties. In alle wijken zijn er inmiddels ook buurtwhatsappgroepen actief.

Om de kans op een geslaagde inbraak te reduceren hebben we de "Stimuleringsbijdrage verlichting achterpaden" in het leven geroepen. Inwoners kunnen een bijdrage ontvangen voor aanschaf van een buitenlamp in het achterpad of de brandgang van hun woning. In 2016 hebben maakten vijftig personen hier gebruik van.

Het aantal woninginbraken en diefstallen uit motorvoertuigen nam in 2016 aanzienlijk af ten opzichte van 2013. Helaas is er wel een stijging te zien ten opzichte van 2015. Het aantal gestolen fietsen is gestegen, wat voor ons reden is actie te ondernemen.

Sinds 1 januari 2016 kent onze gemeente een ondernemersfonds, wat we zien als een belangrijke stap in de samenwerking tussen gemeente en ondernemers.

Het parkeren rond Winkelcentrum Walburg is, door een besluit van de raad, na 1 juli 2016 gratis geworden. Ondernemers (met name eigenaren van supermarkten) betalen in de eerste jaren nog mee aan de aanmerkelijke inkomstenderving voor de gemeente.

De jongerenoverlast in de wijk Noord nam in 2016 af. Samen met diverse partners heeft de gemeente een stevige inzet gepleegd om dit te bereiken.

Met alles-uit-de-kast maatregelen aan het spoor wordt de kans op een incident op het spoor verkleind. In 2016 zijn daarvoor voorbereidingen getroffen, in 2017 is de uitvoering. Het op termijn vervallen van chloortransporten over het spoor moet verder bijdragen aan de veiligheid.

Samen met de ondernemers hebben we een visie op bedrijventerrein Groote Lindt opgesteld. Het bijbehorende uitvoeringsprogramma leidt in 207 tot activiteiten. Samen met onze Drechtstedenpartners werkten we aan onze maritieme profilering.

Met verschillende projecten zochten we in 2016 naar een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en boekten daarbij successen. Er waren veel jonge deelnemers.

Het vertrouwen dat onze inwoners hebben in de gemeente nam toe, maar omdat dat ook in de overige Drechtsteden gebeurde, bleef Zwijndrecht (nipt) op de laatste plaats staan. We monitoren de ontwikkelingen en maakten in 2016 verdere voortgang in ons streven de oorzaken van het hier wat lagere vertrouwen te achterhalen.

Door met ingang van 2016 alle expertise rond vastgoed bijeen te brengen in een team Vastgoed en Accommodaties kregen we meer grip op het gemeentelijke vastgoed. Dit komt efficiënt beheer ten goede.

We hebben in het kader van PALT ook in 2016 weer afspraken gemaakt met de woningcorporaties. In die afspraken staat de leefbaarheid in de wijken centraal.

We hebben geïnvesteerd in de ontwikkeling van het recreatie- en groengebied Hooge Nesse. De speelpolder en wandelpaden zijn gerealiseerd, en in samenwerking met Stichting Hooge Nesse Veerplaat en Hogeschool Rotterdam is uitwerking gegeven aan het ontwerp voor een autarkisch gebouw. We gaven tevens invulling aan de activiteiten van Groen doet Goed en Bewegen in het groen.

De derde fase van het Develbos is gerealiseerd. In het bos is ruimte voor recreëren, wandelen en ontspannen. Met de komst van het Develbos heeft Zwijndrecht, aan de rand van de bebouwde kom, een mooi natuur- en recreatiegebied erbij gekregen.

Inzameling van PMD (Plastic-, Metalen verpakkingen, Drinkenkartons) bij laagbouw in 2016 door middel van minicontainers heeft geleid tot forse stijging van ingezameld PMD en afname van restafval. Eind 2016 was Zwijndrecht de best scheidende gemeente in de Drechtsteden.

De windmolendiscussie kwam in 2016 tot een afronding. Uw raad wil geen alternatieven elders in de gemeente aandragen voor de locatie Groote Lindt, en ook de laatstgenoemde locatie heeft weinig steun.

Op het gebied van groenbeheer kenden we enkele tegenslagen. Zo is de onkruidbeheersing op zowel de verharding als in de beplanting onder de maat gebleven. Ook het maaien van de gazons ging niet zoals gewenst. We hebben maatregelen getroffen om beide problemen aan te pakken.

Financiën

Bij de Tweede Bestuursrapportage van 2016 werd een positief resultaat voorzien van € 1,7 miljoen. Deze jaarstukken laten een positief resultaat zien van € 8,2 miljoen. We constateren daarmee een groot positief verschil van € 6,5 miljoen. De belangrijkste oorzaken noemen we hieronder.

Het grootste aandeel in het voordelige resultaat betreft de verbetering van de grondexploitatie van De Volgerlanden met een bedrag van € 3,087 miljoen. De bestaande voorziening kan verlaagd worden en het voordeel kan worden toegevoegd aan de algemene reserve. Als de economische vooruitzichten goed blijven, is te verwachten dat zich over een jaar een verdere verbetering voordoet.

Een ander groot voordeel ad € 1,381 miljoen zien we bij beschermd wonen (Wmo). Door een gunstig verdeelmodel en een eerdere geslaagde lobby ontvingen we aanmerkelijk meer middelen dan nodig. Het overschot zal in 2017 fors teruglopen.

Een aantal voordelen bij de Wmo (Sociale Dienst Drechtsteden) is bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 al gemeld. Er resteert nog een voordeel ad € 0,479 miljoen. Vanaf 2017 zullen de voordelen zich niet of in zeer beperkte mate voordoen.

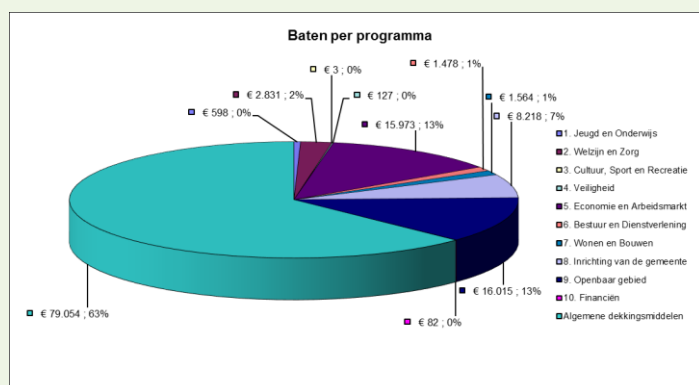
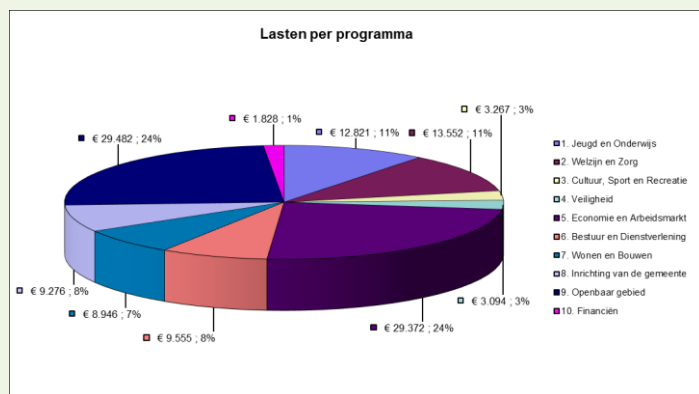
Bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 zijn door de SDD extra middelen 'opgehaald' bij de gemeenten om het toegenomen tekort op de bijstand te kunnen bekostigen. Bij de jaarstukken van de SDD is gebleken dat dit tekort iets te hoog is bepaald. Daarom ontvangen we € 0,182 miljoen terug. Het totale tekort op dit onderdeel is in 2016 snel gegroeid en deze groei gaat helaas onverminderd door in 2017 en de jaren daarna. Hiervoor verwijzen we naar de financiële stukken van de GRD. Om deze reden stellen we voor om € 2,0 miljoen toe te voegen aan de reserve inkomensdeel bijstand, zodat we in de komende twee jaar de verwachte tekorten kunnen dekken.

Voorts is er een incidenteel voordeel bij Drechtwerk ad € 0,260 miljoen. Ook bij deze verbonden partij zien we in de toekomst grote nadelen ontstaan.

Ten slotte zien we naast een aantal vooral incidentele voor- en nadelen een bedrag van € 0,525 miljoen voor nog niet uitgevoerde of afgeronde taken, dat we willen doorschuiven naar 2017.

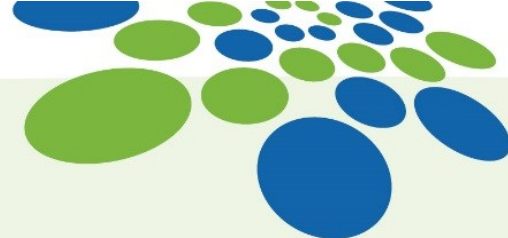
Ondanks dit resultaat zien we dat de netto schuldquote is toegenomen tot 105%. De solvabiliteit daarentegen is verbeterd tot 18%. Het grote voordeel van een positief resultaat is dat we minder geld hoeven te lenen zodat groei van de schuld wordt afgeremd. De doelstelling van het raadsprogramma om de schuld te verminderen, ligt vanwege het omvangrijke investeringsprogramma helaas niet binnen handbereik. Dankzij de lage rente en een terughoudend financieel beleid kunnen we nog steeds spreken van een exploitatie die voldoende in evenwicht is.

De verschillen ten opzichte van de Tweede Bestuursrapportage 2016 worden in deze jaarstukken verklaard en toegelicht in het hoofdstuk *Analyse overzicht van baten en lasten op hoofdlijnen*. Voor een nadere toelichting op de niet-bestede budgetten verwijzen we naar het hoofdstuk *Bestemming van het resultaat*.

Collegebesluit

De Jaarstukken 2016 zijn bij collegebesluit d.d. 16 mei 2017 met nummer 2017-14421 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Jaarverslag

Programma 1

Jeugd en Onderwijs

Kerndoelstelling: Zwijndrechtse kinderen kunnen veilig en gezond opgroeien.

Doelstelling: Problemen worden tijdig gesignaleerd en waar nodig bieden we met jeugdigen en ouders en professionals passende ondersteuning.

Product: Jeugd en opgroeien

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Problemen worden tijdig gesignaleerd en waar nodig bieden we samen jeugdigen en ouders passende ondersteuning.	Doorontwikkeling van een stevige zorginfrastructuur waarin: Publieksfunctie Toegang tot informatie, hulp en ondersteuning vanuit de Publieksfunctie worden instrumenten ingezet om de poortfunctie te optimaliseren.	1. Gebruik van de instrumenten van de Publieksfunctie is verhoogd.	In het eerste kwartaal van 2017 wordt de lokale monitor Jeugd 2017 opgeleverd. Op het moment van schrijven van de jaarverantwoording zijn deze gegevens nog niet beschikbaar. Deze monitor laat zien wat het effect is van de uitgevoerde acties en inspanningen uit het uitvoeringsprogramma jeugd 2015 – 2016. Daarnaast is deze monitor onze nulmeting op basis waarvan we vanaf 2017 inzichtelijk maken in hoeverre we onze doelstellingen op het gebied van jeugd behalen en wat we hiervoor doen. De monitor wordt in kwartaal 1 van 2017 aangeboden aan de gemeenteraad. Het Centrum voor Jeugd en gezin zet verschillende instrumenten in om inwoners toegang te bieden tot informatie, hulp en ondersteuning en om de poortfunctie te optimaliseren: - De CJG website	2016	Afhankelijk van de nulmeting

			- De CJG facebookpagina - Blogs en Vlogs - Bureau diensten - E-mail - CJG krant - Folders, posters, visitekaartjes Het bereik van het CJG onder inwoners is groot door de verschillende instrumenten te gebruiken (de kracht van de herhaling) voor de informatievoorziening en thema's. De boodschappen zijn daardoor sterk. Vanuit het CJG organiseren we jaarlijks de week van de opvoeding. Daarnaast is het Kletsboekfestival toegevoegd. Het festival is gericht op ouders en kinderen en combineert opvoedinformatie met ontspanning en ontmoeting. De eerste editie van het festival trok ongeveer 300 bezoekers en zal in 2017 worden herhaald. Het bereik van de Facebook pagina en de website van het CJG blijft stijgen. De bestaande instrumenten worden steeds vaker ingezet voor actuele thema's en activiteiten. Denk daarbij aan het ouder-kind festival Kletsboek!, activiteiten van JOGG, sport en thema-avonden voor inwoners. Voor jongeren is de website GoodtoKnow Zwijndrecht online gegaan. Met GoodtoKnow heeft het CJG extra instrumenten in handen zoals een chat- en forumfunctie die wordt		
--	--	--	---	--	--

				bemenst door Diverz. Met GoodtoKnow is aansluiting met het voortgezet onderwijs geborgd.		
			2. Kwaliteit van de instrumenten wordt gewaardeerd.	Uit de monitor Jeugd over 2015 en 2016 zal blijken hoe de verschillende instrumenten die door het CJG worden ingezet worden gewaardeerd. We zijn goed bereikbaar voor inwoners en met het jongerenplatform ook voor jongeren. Door de inzet van onze instrumenten zien we: - Een stijging in het aantal koppelingen tussen ouders en professionals. - Stijging van het aantal bezoekers op de website en facebookpagina. - Versterking van de contacten tussen de professionals uit het CJG/Jeugdteam en andere professionals (onder andere van het sportplatform). Via hen halen we input op bij ouders over onze voorzieningen en kunnen deze voorzieningen daardoor verbeteren en versterken.	2016	Afhankelijk van de nulmeting
			3. Informatie op de website wordt gewaardeerd; Bezoektijd van webbezoekers op de website is verlengd.	De website wordt met name gebruikt als een nieuwsbron. De onderdelen nieuws, de carrousel op de homepage en de agenda worden het meeste bekeken. De bezoektijd op de pagina is verhoogd. Dat lezen we af uit het feit dat unieke bezoekers meer items bekijken op de website. Door de wijze waarop we de website en facebookpagina hebben ingericht	2015	Afhankelijk van de nulmeting

			en de toegankelijkheid ervan is Zwijndrecht gevraagd mee te werken aan een programma van RTL4.		
	Voorzieningen Voorzieningen voor ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien zijn effectief en worden laagdrempelig aangeboden.	1. Inwoners geven aan dat de doelen zijn bereikt, problematiek is afgenomen en zij met minder hulp verder kunnen (zelfredzaamheid).	De aanbieders van opvoedondersteuning en andere voorzieningen die het CJG biedt, leggen begin februari 2017 verantwoording af over 2016. In deze verantwoording worden de indicatoren cliënttevredenheid en zelfredzaamheid meegenomen. Ten aanzien van het Pedagogisch spreekuur op het VO geven cliënten het volgende aan: - 53% is voldoende geholpen. - 38% heeft intensieve ondersteuning nodig in de vorm van een maatwerkproduct uit de Jeugdwet ofwel vrijwillige ondersteuning door het jeugdteam. - bij 6% van de cliënten is de ondersteuning niet gecontinueerd (door verhuizing, oplossing elders gevonden, enzovoorts).	2016	Afhankelijk van de nulmeting
		2. Inzet van basisvoorzieningen (trainingen, cursussen, pedagogisch spreekuur) wordt volledig benut en er is sprake van een daling van uitval op de trainingen & cursussen	Uit de monitor Jeugd over 2015 en 2016 zal blijken hoe de verschillende instrumenten die door het CJG worden gewaardeerd. De aanbieders van opvoedondersteuning en andere voorzieningen die het CJG biedt, leggen begin februari 2017 verantwoording af over 2016. Hieruit kunnen we afleiden of de basisvoorzieningen volledig zijn benut en of er sprake is van een daling van uitval bij trainingen in 2016. We kunnen op dit moment melden:	2016	Afhankelijk van de nulmeting

			- De vraag naar schoolmaatschappelijk werk (SMW) is gestegen op alle scholen. De komst van Praktijkschool De Sprong heeft hieraan bijgedragen. - In 2015 zijn er 105 SMW trajecten ingezet. In de eerste helft van 2016 waren dit er al 174. - Er is vanwege de toenemende vraag extra thuisbegeleiding ingezet in 2016. - Het pedagogisch spreekuur op het voortgezet onderwijs wordt volledig benut. Het spreekuur werkt goed en versterkt de samenwerking tussen professionals. Op basis van de behoeften van ouders wordt wel gekeken naar een andere invulling van het spreekuur. Gedurende een jaar hebben we het verloop van de cursussen en trainingen die vanuit het CJG georganiseerd worden gemonitord. Er is gekeken naar het proces van aanmelding, uitval tijdens de cursussen en trainingen, enzovoorts. Hieruit zijn verbeterpunten naar voren gekomen als flexibiliteit in het aanbod en goede communicatie over tijdstippen, wachttijden enzovoorts. Met de aanbieders van de cursussen en trainingen zijn verbeterafspraken gemaakt.		
--	--	--	---	--	--

			3. Inwoners vinden dat er voldoende mogelijkheden zijn voor advies en hulp bij opvoeden.	De aanbieders van opvoedondersteuning en andere voorzieningen die het CJG biedt, leggen begin februari 2017 verantwoording af over 2016. Hieruit kunnen we opmaken of inwoners vinden dat er voldoende mogelijkheden zijn voor advies en hulp bij opvoeden in Zwijndrecht. Inwoners geven bij professionals aan dat de bestaande voorzieningen voldoen en dat brede inzet van thuisbegeleiding en schoolmaatschappelijk werk gewenst is. Inwoners geven verder aan dat er meer bekendheid gegeven moet worden aan het CJG aanbod. Via de verschillende instrumenten vanuit de publieksfunctie van het CJG hebben we in 2016 de activiteiten en cursussen nog steviger onder de aandacht van inwoners gebracht. In 2015 heeft het OCD onderzoek gedaan naar hoe inwoners het aanbod van het CJG ervaren. 85% van de ondervraagden vond het aanbod voldoende. 15% vond dat het aanbod nog verder moest worden uitgebreid. De cijfers over 2016 worden medio februari 2017 bekend.	In 2015 vond 85% van de deelnemers het aanbod voldoende. 15% vond dat het aanbod moest worden uitgebreid.	Stijging 20%
		Samenwerking – Transformatie Samenwerking met verschillende professionals, teams & organisaties richt zich op het realiseren van 1 gezin 1 plan 1 regisseur 1 budget.	1. Percentage hulpvragen dat tijdig en binnen de afspraken wordt opgepakt binnen het CJG/Jeugdteam is gestegen.	Het percentage hulpvragen dat tijdig en binnen de afspraken wordt opgepakt is voor het eerst meegenomen in de Monitor Jeugd over 2015 en 2016. Medio februari worden deze cijfers bekend. De professionals van het Schoolmaatschappelijk werk en het Pedagogisch	2016	Afhankelijk van de nulmeting

		Integrale samenwerking met lokale en regionale professionals/teams wordt versterkt en hebben meerwaarde voor inwoners en professionals. Inzet van zwaardere zorg (waaronder geïndiceerde zorg, jeugdbescherming) is aantoonbaar verlaagd, zelfredzaamheid is verhoogd. De aansluiting tussen professionals werkzaam bij verschillende vindplaatsen is versterkt. Onderdeel daarvan is het versterken van doorgaande lijn 0-12 en 12 plus.		Spreekuur gaven aan dat er een grote toename geweest is in het aantal hulpvragen. Door deze toename kon niet in alle gevallen direct ondersteuning worden ingezet. Voor het schoolmaatschappelijk werk is incidenteel extra budget beschikbaar gesteld om de extra vraag te kunnen opvangen.		
			2. De gecoördineerde gezinsaanpak (op basis van een gedragen plan van aanpak) wordt meer ingezet.	In 2016 is vaker zorgcoördinatie ingezet in de vorm van een gezinsregisseur dan in 2015. CJG/Jeugdteamprofessionals werken hierin samen. Daar waar nodig stellen CJG/Jeugdteamprofessionals samen een plan van aanpak op. Meestal is dit een combinatie van een pedagoog en thuisbegeleiding of een pedagoog en schoolmaatschappelijk werker. Wanneer dat nodig is wordt een casus samen met het VIVERA wijkteam opgepakt. Er worden gezamenlijke resultaatafspraken gemaakt en vastgelegd in een plan van aanpak.	In 2016 is in 2,6% van de casussen een gezinsregisseur ingezet. Ten opzichte van de regio Zuid-Holland Zuid zetten we in Zwijndrecht het vaakste een gezinsregisseur in.	Afhankelijk van de nulmeting
			3. Het percentage uitval na start van aanpak is verlaagd.	Het CJG/Jeugdteam maakt gebruik van de zogenaamde GIZ methode: Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoefte. Hierin is een indicator opgenomen om te meten of cliënten tevreden zijn over de integrale aanpak. Hieruit komt naar voren dat 80% van de cliënten zeer tevreden is over de integrale aanpak en 20% is voldoende tevreden. Aan de aanbieders van zorg en ondersteuning is gevraagd in de verantwoording over 2016 mee te nemen	2015	Afhankelijk van de nulmeting

				wat de mate van uitval is geweest. Deze verantwoording ontvangen we medio februari 2017 en geeft ons inzicht in de uitval in 2016.		
			4. Inwoners ervaren de plannen van aanpak als nuttig en waarde- ren het effect als goed. Inwoners ge- ven aan dat de doe- len zijn bereikt en in hoeverre hun proble- matiek is afgenomen en met minder hulp verder kunnen (zelf- redzaamheid).	Binnen de maatwerkaanpak worden de gezinsplannen opgesteld op basis van input van de inwoners zelf, op ba- sis van perspectieven en prioriteiten. Zij ervaren de plannen van aanpak in alle gevallen als nuttig. We zijn in 2016 gestart met de maatwerkaanpak en vanuit de maatwerkaanpak zijn tot nu toe alle plannen van aanpak als nuttig ervaren. Wat de effecten zijn van de aanpak en of de problematiek is afgenomen wordt in 2017 zichtbaar. Hierover kunnen we meer zeggen bij de Jaarverantwoording 2017.	2016	Afhankelijk van de nulmeting
			5. De samenwerking met verschillende teams (jeugd, sociaal wijkteam) wordt door professionals ervaren als goed en nuttig.	In de samenwerking tussen het CJG/ Jeugdteam en de VIVERA wijkteams fungeert het Algemeen Maatschappe- lijk Werk (AMW) als spilfunctionaris. Het AMW is vertegenwoordigd in zo- wel het CJG/Jeugdteam als de VI- VERA wijkteams. De teams weten el- kaar te vinden en werken samen op casusniveau. In 2016 is het AMW uit- gebreid met 1 fte. Zowel het jeugdteam als de VIVERA wijkteams zijn van start gegaan in 2015. Na een inwerkperiode is de sa- menwerking in de loop van 2016 ver- sterkt door gezamenlijk naar casussen te kijken (dossiers), en themabijeen- komsten voor de professionals en ou- ders te organiseren. De professionals	2016	Afhankelijk van de nulmeting

				geven aan dat zij de samenwerking als goed en nuttig ervaren.		
			6. Vanuit onderwijs en opvang worden eerder signalen gedeeld met het CJG. Dit leidt tot meer en betere samenwerking waardoor kinderen eerder de juiste hulp krijgen, ouders beter betrokken zijn in het gehele proces. Ouders ervaren de samenwerking als positief, geven aan dat problematiek is afgenomen en met minder hulp verder kunnen (zelfredzaamheid).	De samenwerking met het schoolmaatschappelijk werk is geïntensiveerd. Hierdoor zijn nauwe contacten met de Intern Begeleiders ontstaan waardoor problemen sneller gesignaleerd worden. Professionals uit het CJG/Jeugdteam nemen deel aan de ondersteuningsteams op scholen en ook ouders worden hierbij actief betrokken. Ouders geven bij de professionals aan dat zij tevreden zijn over de wijze waarop zij worden betrokken bij het zoeken en vinden van oplossingen.	2016	Afhankelijk van de nulmeting
			7. De samenwerking met partners vanuit onderwijs en opvang is geïntensiveerd en partners zijn tevreden zijn over de samenwerking en de behaalde resultaten op gezinsniveau.	Kinderopvang en onderwijs in Zwijndrecht geven aan dat de samenwerking met het CJG/Jeugdteam in 2016 verbeterd is en spreken hierover hun waardering uit. De lijnen zijn kort en de directe lijn met de CJG coördinator wordt gewaardeerd. Er is hard gewerkt aan de samenwerking: - In mei 2016 heeft overleg plaatsgevonden waarbij: CJG/Jeugdteam en onderwijs aan elkaar gepresenteerd hebben welke mogelijkheden en producten zij kunnen inzetten ter versterking van de doorgaande ontwikkelijn van kinderen en passend onderwijs te	2016	Afhankelijk van de nulmeting

				kunnen bieden aan ieder kind in Zwijndrecht. - De samenwerking met het schoolmaatschappelijk werk is geïntensiveerd. Hierdoor zijn nauwe contacten met de Intern Begeleiders ontstaan waardoor problemen sneller gesignaleerd worden. Professionals uit het CJG/Jeugdteam nemen deel aan de ondersteuningsteams op scholen en ook ouders worden hierbij actief betrokken - De pedagoog van het CJG houdt spreekuren op diverse basisscholen/ kinderopvang en bij een huisartsenpraktijk.		
		a. Kindermishandeling wordt vroegtijdig gesignaleerd en escalatie wordt voorkomen.	Het aantal contactpersonen bij verenigingen is gestegen ten opzichte van vorig jaar.	De CJG coördinator heeft een presentatie gehouden voor het sportplatform waarbij zo'n veertig verenigingen betrokken zijn. Daaruit voortvloeiend is er een CJG bijeenkomst georganiseerd in samenwerking met de Toppie Sportcoaches over gedrag bij sportverenigingen. Bij bijvoorbeeld Groote Lindt wordt op basis daarvan een vertrouwenspersoon ingesteld voor de vereniging. Verenigingen en gemeente kijken samen naar mogelijkheden om verenigingen te faciliteren bij het volgen van een cursus. Een vertegenwoordiging van het sportplatform/de sportverenigingen wordt in het eerste kwartaal van 2017 betrok-	46 (2012)	56

				ken bij de totstandkoming van een geïntensiveerde aanpak ter preventie en aanpak van kindermishandeling.		
			De meldcode is bij professionele organisaties geïnstalleerd.	De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling bepaalt dat organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren in de sectoren onderwijs, gezondheidszorg, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, sport, jeugdzorg en justitie een meldcode moeten hebben én het gebruik ervan moeten bevorderen. In Zwijndrecht wordt de meldcode door professionele organisaties gebruikt. Als onderdeel van de geïntensiveerde aanpak ter preventie en aanpak van kindermishandeling die begin 2017 wordt ontwikkeld brengen we in kaart of door alle organisaties en zelfstandige professionals de meldcode wordt gehanteerd en of hierin actie moet worden ondernomen.	2016	We scoren gelijk met de landelijke trend
			Aantal ouders, dat gebruik maakt van specifieke voorzieningen rondom deze problematiek.	Ongeveer 40 ouders hebben een cursus "Als opvoeden lastig is" gevolgd. Dit aantal is gelijk aan 2015. Ook hier geldt dat als onderdeel van de geïntensiveerde aanpak wordt gekeken of we hierin in 2017 meer kunnen faciliteren.	5%	Stijging
			Het aantal voorzieningen stijgt en ouders ervaren de trainingen als nuttig en waarderen het effect als goed.	In 2016 zijn meer voorzieningen en activiteiten rond het thema kindermishandeling ontwikkeld. De week van de opvoeding is uitgebreid met twee themabijeenkomsten over het gebruik van sociale media en ruzies tussen broertjes en zusjes. Ook is geïnvesteerd in	5%	Stijging

				de bestaande voorziening Thuisbegeleiding. In 2017 staat de CJG communicatie in het teken van vechtscheidingen en wordt bij de ontwikkeling van de geïntensiveerde aanpak ter preventie van kindermishandeling gekeken naar de mogelijkheden en noodzaak tot uitbreiding van onze lokale voorzieningen.		
			Ouders geven aan dat de doelen zijn bereikt en geven aan in hoeverre zij zonder of met minder hulp verder kunnen (zelfredzaamheid).	In 2016 zijn alle professionals getraind in de Gezamenlijk Inschatten van de Zorgvraag (GIZ) methodiek. Als dit in 2017 volledig is geïmplementeerd wordt duidelijk(er) of ouders meer zelfredzaam zijn geworden.		60% (2016)
		b. Vanuit het nieuwe jeugdstelsel de opgave om inzet van preventie te versterken waardoor (zwaardere) problematiek afneemt.	Het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen neemt af.	De totaalcijfers van de Serviceorganisatie over 2016 zijn op het moment van schrijven van de jaarverantwoording nog niet beschikbaar. Deze worden meegenomen in het Jaarverslag jeugd 2016.	Conform beleidsrijk Transitie Arrangement	We scoren gelijk of lager dan de landelijke trend
			Het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen neemt af.	De totaalcijfers van de Serviceorganisatie over 2016 zijn op het moment van schrijven van de jaarverantwoording nog niet beschikbaar. Deze worden meegenomen in het Jaarverslag jeugd 2016.	Conform beleidsrijk Transitie Arrangement	Afname, minimaal met de landelijke trend
			Het gebruik van jeugdhulp in algemene zin neemt af.	Het algemene beeld is dat in Zuid-Holland Zuid het aantal meldingen over 2016 gemiddeld lager lag dan in 2015. De totaalcijfers van de Serviceorganisatie over 2016 zijn op het moment van schrijven van de jaarverantwoording nog niet beschikbaar.	Conform beleidsrijk Transitie Arrangement	Afname, minimaal met de landelijke/regionale trend

2.	Jeugdigen krijgen kansen zich te ontwikkelen en naar vermogen mee te doen in de samenleving.	a. We versterken de doorgaande ontwikkellijn in Zwijndrecht. We hebben dezelfde aanpak in de kinderopvang/ peutergroepen en de groepen 1 en 2 van het basisonderwijs. b. We koppelen niet alleen thema's en programma's maar zorgen ook voor een doorgaande lijn in de ondersteuning aan kinderen en koppelen de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven aan de ondersteuningsteams op scholen. c. Vanaf 1 januari richten we ons samen met partners op de versterking en vernieuwing van onze bestaande ontwikkellijnen voor kinderen en jongeren. d. We leggen meetbare resultaatafspraken vast met onze partners zodat vanaf 2016 een jaarlijkse effectmeting kan plaatsvinden.	- Zwijndrechtse doelgroepkinderen stromen succesvol van groep 2 naar een reguliere groep 3 door. - de doelgroepkinderen maakt vanaf het begin van de voorschoolse periode tot eind groep 2 een leeftijdsadequate groei door op alle ontwikkelingslijnen.	Er zijn resultaatafspraken gemaakt over het doorstromen van doelgroepkinderen van groep 2 naar een reguliere groep 3. Met de betrokken partners is een convenant getekend waarin deze afspraken zijn vastgelegd. Eind mei 2017 leggen de betrokken organisaties verantwoording af en worden de resultaten over 2016 zichtbaar. Er zijn de afgelopen jaren stevige stappen gezet in het realiseren en verstevigen van een doorgaande ontwikkellijn van kinderopvang/ peutergroepen naar basisonderwijs. In 2016: - Zijn 100 VVE peuterplaatsen gerealiseerd. - Is het opbrengstgericht werken in de peutergroepen geïntensiveerd. - Is ongeveer 95% van de kinderen vroeg in beeld omdat de indicatie en toeleiding via het consultatiebureau loopt. - Vond er een overdracht plaats van de opvang naar de school middels een overdrachtsformulier en waar nodig een mondelinge toelichting hiervan. - Zijn er netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor de pedagogisch medewerkers en de leerkrachten onderbouw over inhoudelijke thema's.	Minimaal 85% Minimaal 90%	Set van concrete acties op basis van vraagstukken en opgaven.
----	--	--	---	---	---	---

	e. Zwijndrecht is JOGG-gemeente om gezond gewicht bij jeugd te stimuleren.	Het percentage kinderen van 5, 10 en 13 jaar met overgewicht daalt met 2% ten opzichte van 2011.	Het overgewicht onder 5-, 10- en 13-jarigen is mede door de inzet van JOGG activiteiten gestabiliseerd op 18% van de kinderen in Zwijndrecht. Voor de komende drie jaar wordt een plan van aanpak opgesteld om dit percentage te laten dalen. In 2016 zijn onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd: - De 12^e basisschool is overgegaan op drinkwater (op basis van het JOGG thema water in 2016). - Er zijn diverse workshops gegeven in het basisonderwijs door diëtisten over gezonde voeding. - Er zijn afspraken gemaakt met een lokale supermarkt die groenten en fruit levert bij verschillende activiteiten voor kinderen in Zwijndrecht. - Er zijn vlogs gemaakt over gezonde voeding die een groot bereik hebben onder middelbare scholieren in Zwijndrecht. De vlogger (GoodtoKnow) daagt jongeren met "challenges" uit om na te denken over voeding en beweging. - Binnen het gemeentehuis is in het kader van de week van het traplopen (diabetesfonds) met ludieke acties aandacht gevraagd voor meer beweging en gezonde snacks om als gemeente het goede voorbeeld te geven.	18% 22% 21%	16% 20% 19%
--	--	--	--	-------------------	-------------------

			- Zie ook Programma 2, doelstelling <i>We stimuleren een gezondere levensstijl.</i>			
		Percentage ouders dat actief deelneemt aan ouder-kind-activiteiten op de kinderopvang stijgt	De kinderopvang in Zwijndrecht verzorgt gezonde voeding voor de kinderen die worden opgevangen en laat kinderen met name water of thee drinken. Ouders worden betrokken bij het stimuleren van een gezonde leefstijl bij jonge kinderen, bijvoorbeeld door voorlichting over traktaties.	42% (2012)	45%	
	f.	We stimuleren dat kinderen kennismaken met en langdurig deelnemen aan sport- en cultuuractiviteiten door de inzet van de Toppies en Matties; onze sport- en cultuurcoaches.	Percentage jeugd dat lid is van een sportvereniging neemt toe.	Zie Programma 3	67% (PO) 68% VO) (2012)	69%
			Percentage kinderen dat in de afgelopen 12 maanden 12 keer of meer heeft deelgenomen aan een culturele activiteit neemt toe.	Zie Programma 3	22% (PO) 24% (VO) (2012)	26%
	g.	We geven uitvoering aan ons vernieuwde onderwijsachterstandenbeleid (voor- en vroegschoolse educatie).	Percentage van de doelgroepkinderen dat succesvol doorstroomt van groep 2 naar een reguliere groep 3 is minimaal 85%	Het vernieuwde OAB beleid is in 2016 gestart. Onderstaande acties zijn ondernomen en activiteiten zijn uitgevoerd: - Alle pedagogisch medewerkers op de VVE groepen in Zwijndrecht voldoen inmiddels aan het taalniveau van 3F. In 2016 is een deel van de pedagogisch medewerkers getoetst en geschoold.		85%

			- Samen met de betrokken partners is een convenant getekend waarin de VVE resultaatafspraken zijn vastgelegd. Hierover wordt medio mei 2017 voor het eerst verantwoording afgelegd. Dan wordt duidelijk wat de effecten van de uitvoering van deze afspraken zijn. - In 2016 is in samenwerking met de partners beleid ontwikkeld om de ouderbetrokkenheid te vergroten door middel van huisbezoeken. In 2017 starten we met de huisbezoeken zelf. Hierin wordt in het kader van de doorgaande ontwikkellijn nauw samengewerkt tussen opvang en onderwijs.		
		Percentage van de doelgroepkinderen dat vanaf het begin van de voor-schoolse periode tot eind groep 2 een leeftijdsadequate groei doormaakt op alle ontwikkellijnen is minimaal 90%	Zie passage hierboven (2g)		90%
	h. We geven samen met de Drechtsteden en Zuid-Holland Zuid een impuls aan de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en werken actief mee aan initiatieven die voortijdig schoolverlaten kunnen terugdringen.	Het aantal jongeren dat zonder startkwalificatie niet is ingeschreven bij het onderwijs daalt. Schoolverzuim wordt zo veel mogelijk beperkt. Zwijndrecht kent minder dan 130 voortijdig schoolverlaters.	Het aantal voortijdig schoolverlaters daalt. Om het aantal voortijdig schoolverlaters verder terug te dringen hebben de regionale partners - op verzoek van de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap - een nieuw regionaal programma Voortijdig Schoolverlaters en Jongeren in een kwetsbare positie opgesteld. De meest recente door het rijk vastgestelde cijfers ten aanzien van VSV zijn die van het schooljaar	130 (2012) 74 (2014-2015)	115

				2014 – 2015. Het aantal voortijdig Schoolverlaters in Zwijndrecht is gedaald naar 74.		
		i. We vinden het belangrijk dat kinderen niet leven in armoede.	Het aantal kinderen dat leeft in een huishouden met een inkomen onder de laagste inkomensgrens daalt.	Het aantal kinderen dat in Zwijndrecht opgroeit in een arm gezin is gegroeid van 800 in 2008 naar 1200 in 2013. Ruim 14% van de kinderen in Zwijndrecht groeit op in een arm gezin. In 2016 zijn de onderstaande acties en activiteiten uitgevoerd en in 2017 wordt samen met de partners gekeken naar aanvullende mogelijkheden om armoede te bestrijden: - In de wijken Kort Ambacht en Noord (actieplan) is specifiek aandacht voor de bestrijding van werkloosheid en armoede. We ondersteunen, stimuleren en faciliteren kleinschalige en duurzame initiatieven gericht op armoedebestrijding zoals schuldhulpmaatje en budgetbegeleiding. Er lopen gesprekken tussen inwoners, gemeente en maatschappelijke partners over armoedebestrijding. - Sinds november 2014 zet de gemeente Zwijndrecht zich samen met de scholen in Zwijndrecht in voor preventie van schulden door middel van het programma 'financiële zelfredzaamheid'. Vrijwilligersorganisaties en de aanbieders van thuisbegeleiding hebben de opdracht om ouders met schoolgaande kinderen te ondersteunen.	CBS (conform beleidsrijke Transitie Arrangement)	Afname

				Ook aan financiële opvoeding van kinderen en jongeren wordt aandacht besteed. - Inwoners kunnen terecht bij de VI-VERA wijkteams waar het bureau sociaal raadslieden met voor financiële hulpverlening en de toegang naar de regionale schuld-hulpverlening mogelijk is. - Regionaal is hulp, zoals preventief budgetbeheer, bij de Sociale dienst Drechtsteden beschikbaar voor inwoners die structurele hulp bij het beheren van vaste lasten nodig hebben. Hier wordt onder andere via de inzet van het SMS kinderfonds ingezet op het voorkomen van sociale uitsluiting van kinderen van minima. - Het aanpakken van problematische schulden wordt door de Sociale dienst Drechtsteden uitgevoerd.		
3.	(Jongeren)overlast neemt af (zie ook Programma 4).	We werken aan de terugdringing van het aantal hinderlijke en overlastgevende jeugdgroepen door onder meer inzet van onze straat-coaches.	In 2016 geeft minder dan 19% van de inwoners aan dat zij “vaak overlast van groepen jongeren ervaart”.	Zie programma vier, metingen vanuit veiligheidsmonitor.	19%	18% (zie programma vier, metingen vanuit veiligheidsmonitor)

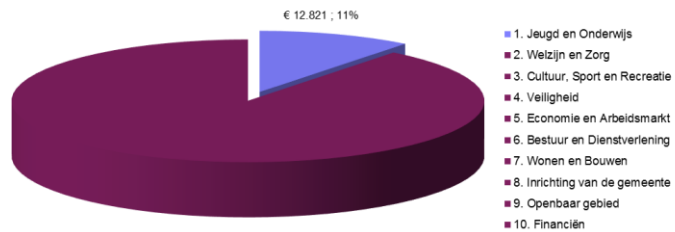
Doelstelling: We dragen zorg voor passende onderwijshuisvesting waardoor schoolbesturen kwalitatief hoogwaardig en toegankelijk onderwijs kunnen bieden.

Product: Onderwijs en educatie

Beoogd maatschappelijk effect		Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1.	Elke school heeft passende huisvesting (zie ook Programma 7).	a. Met de partners buigen we ons over de opgaven op het gebied van onderwijshuisvesting en ontwikkelen een meerjarig integraal huisvestingsplan.	In 2016 hebben we het Meerjarig integraal huisvestingsplan gereed.	In 2016 is verder gewerkt aan de toekomstvisie onderwijshuisvesting. Het college heeft in november besloten om de mogelijkheid voor volledige doorcentralisatie verder te onderzoeken.		Meerjarig integraal huisvestingsplan
		b. We geven verder uitvoering aan de plannen waarmee het ruimtekort van De Develhoek wordt opgelost.		In 2016 zijn de leerlingen van de Develhoek tijdelijk gehuisvest in de noodlokalen bij De Notenbalk. Het proces heeft voornamelijk vanwege de koppeling met de gymzaal op dezelfde locatie vertraging opgelopen. Begin 2017 is besloten om de twee processen afzonderlijk uit te voeren en de scholen het bouwheerschap over te dragen voor het realiseren van de lokalen.		
		c. We realiseren een volwaardige nevenvestiging voor het praktijkonderwijs in het Loket	De nevenvestiging voor het praktijkonderwijs is in 2016 gerealiseerd.	In 2016 is de nevenvestiging voor het praktijkonderwijs gerealiseerd. In de kerstvakantie is de uitbreiding op het Loket officieel opgeleverd. In 2017 zal de nacalculatie opgesteld worden.		

Wat heeft het gekost?

Lasten 1. Jeugd en Onderwijs t.o.v. totale lasten

Programma 2

Welzijn en Zorg

Kerndoelstelling: Zwijndrechtenaren, oud én jong, participeren in de samenleving, zijn zelfredzaam door de eigen kracht van het netwerk nabij te benutten en leveren een actieve bijdrage aan de samenleving.

Doelstelling: Wij streven naar een samenleving waarin inwoners participeren, zelfredzaam zijn en actief bijdragen aan de samenleving.

Producten: Maatschappelijke dienstverlening + Wijkwerk

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
EIGEN KRACHT, VRIJWILLIGERS EN INFORMELE HULP					
1 Inwoners doen actief mee aan de samenleving.	a. We investeren in burgerinitiatieven en informele hulp en doen dit samen met Vivera partners en vrijwilligersorganisaties	% inwoners dat in verenigingsverband of daarbuiten activiteiten doet	- Conform de beleidsregels 2016 zijn subsidies verstrekt. - De Vivera partners en gemeente ondersteunen initiatieven van inwoners en vrijwilligers door locaties beschikbaar te stellen of door ondersteuning te bieden. - PAK AAN! is ontwikkeld en ook initiatieven die gericht zijn op taken vanuit de Wmo worden ondersteund.	72% (2013)	Gelijk
	b. We laten het vrijwilligersbeleid beter aansluiten bij de Wmo 2015 en de lokale ontwikkelingen zoals de wijkteams.	% inwoners dat vrijwilligerswerk doet.	- In 2016 hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden waarbij formele en informele organisaties afspraken maken over de samenwerking.	30 % inwoners dat vrijwilligerswerk doet (2013).	Stijging

				- Met SSKW zijn in 2016 afspraken gemaakt om in 2017 de ondersteuning van vrijwilligers aan te bieden vanuit de wijkteams en dus bij inwoners in de wijken herkenbaar aan te bieden.		
	c. We werken aan een sterke publieksfunctie met onder meer aandacht voor informele hulp en vrijwilligerswerk.	Aantal bezoeken op de website viverazwijndrecht.nl .		In 2016 is gewerkt aan de inrichting van de website, samen met Vivera partners en de Wmo-adviesraad. De informatie over lokale activiteiten en voorzieningen in het kader van de Wmo zijn er terug te vinden. De website is de sociale kaart van Zwijndrecht met informatie over informele en formele vormen van ondersteuning.	Eind 2016 zijn er maandelijks 3.500 pagina's bezocht. Per maand zijn er 300 unieke bezoekers op de website. We gebruiken deze cijfers als nulmeting.	Stijging
	d. We benoemen Zwijndrechtvoorelkaar.nl als speerpunt om informele en formele hulp te versterken.	% inwoners met onvoldoende sociale contacten (eigen beleving). % vrijwilligers op zwijndrechtvoorelkaar.nl groeit.		Gemeente en partners hebben acties ondernomen om het gebruik van inwoners van de website te vergroten. Zo is de Facebook pagina van www.Zwijndrechtvoorelkaar.nl opgeleverd. Hiermee worden 1500 personen bereikt. Het aantal vragen op www.Zwijndrechtvoorelkaar.nl blijft stijgen. Ten opzichte van 2015 is het aantal vragen met 58% gestegen. Maandelijks is het aantal openstaande hulpvragen, particulier en van organisaties, gemiddeld 325. Het aantal vrijwilligers is met 43% gestegen t.o.v. 2015, naar 165.	8% (2013) In 2015 waren er 115 vrijwilligers (nulmeting). In 2016 waren er 165. Een stijging van 43%	Afname Stijging

		e. We zetten in op het leerwerkbedrijf Zwiindrecht werkt voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.	Aantal deelnemers aan het lokale leerwerktraject.	De inzet in 2016 was om 130 personen te laten participeren. Uiteindelijk is dit aantal is net niet gehaald. De oorzaak is de uitval van 38 kandidaten. De uitvalredenen zijn zeer divers.	114 participanten per 31-12-2016 (31 participanten per 1-1-2016)	Stijging
2	Inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving.	a. Wijkverpleegkundigen en onder meer ouderenadviseurs zijn onderdeel van de wijkteams en werken in de wijken.	% inwoners met eigen kracht .	S1-wijkverpleegkundigen en ouderenadviseurs draaien mee in de spreekuren in de wijken en in de wijkteams. Ze zijn volwaardig deelnemer van de Vivera wijkteams en werken nauw samen met onder meer cliëntondersteuners, sociaal raadslieden, maatschappelijk werkers en de case-managers.	96% in 2013	Gelijk
		b. We werken samen met de zorgverzekeraars volgens de afspraken uit het convenant met VGZ 2015.	Zorgconsumptie (WLZ en ZVW)/ maatwerk- en algemene voorzieningen.	Het convenant betrof extra investering in S1 wijkverpleegkundigen. Meer inzet in Zwiindrecht in 2015 en 2016. Een nieuw convenant is in maart 2016 afgesloten tussen VGZ, zorgaanbieders en DS gemeenten inclusief SDD (leertuin zorgvernieuwing). Inzet op snijvlakproblematiek tussen Wmo Zvw en WLz. Focus op GGz en ouderen initiatieven (aanpak dementie). In het kader van de leertuin zorgvernieuwing is november 2016 gestart met een ervaringsdeskundige herstelcoach vanuit de GGZ.	Cijfers opgevraagd arrangementen-monitor bij OCD/PM	Verschuiving ¹

¹ Een verschuiving van de kosten is zichtbaar: meer kosten voor de algemene voorzieningen ten gunste van de kosten op maatwerkvoorzieningen. Ook wordt een verschuiving verwacht van de kosten voor de Zorgverzekeringswet ten gunste van kosten voor de wet langdurige zorg.

				Doel is zelfredzaamheid te verbeteren en mogelijk uitstroom naar de basis-ggz of zelfstandig wonen.		
	c. We investeren in dagbestedingsactiviteiten.	Aanbod dagactiviteiten (als algemene voorziening) voor kwetsbare inwoners in de wijken.		Er is in 2016 subsidie verleend om kwetsbare ouderen te ondersteunen. Het is een algemene voorziening, zonder indicatie toegankelijk. De vraag naar deze activiteiten in 2016 bleef gelijk aan de vraag in 2015.	1.460 dagdelen in 2016 versus 1.200 dagdelen in 2014.	Stijging
		Gebruikers en mantelzorgers beoordelen de dagopvang met gemiddeld een 8.		De meting over tevredenheid van deze voorziening vindt plaats in 2017. De reden hiervoor is dat extra dagactiviteiten in het kader van mantelzorgondersteuning medio 2016 volledig zijn gestart. De focus in 2016 lag op het opstarten van alle extra activiteiten (zie ook kopje mantelzorgondersteuning).	Wordt 2017 in plaats van 2016.	
MANTELZORGONDERSTEUNING						
3.	Mantelzorgers krijgen passende ondersteuning zodat zij de zorg voor hun naasten beter kunnen volhouden.	a. We investeren in mantelzorgondersteuning en doen dit samen met Vivera partners conform de afspraken uit het uitvoeringsprogramma Wmo-Vivera.	% inwoners dat mantelzorg verleent.	Samen met Vivera partners is uitvoering gegeven aan het beleid dat in 2015 is vastgesteld, waarbij de activiteiten inspelen op de ondersteuningsbehoefte van de mantelzorger. - Uitbreiding formatie mantelzorgconsulent (1 fte uitbreiding van april 2016 tot en met 2018), vooral bedoeld voor het organiseren van activiteiten op het terrein van informele zorg. - Intensivering van het respijtaanbod (uitbreiding 75+: Wmo	26% in 2013	Stijging

			dagbesteding, aanbod voor mensen met dementie en hun mantelzorgers, aanbod voor jonge mantelzorgers en extra respijtzorg (logeeropvang, opvang thuis, naschoolse opvang voor 6 tot 20 jarige jongeren met een licht verstandelijk beperkt vermogen). - Mantelzorgcheque en dienstencheque SDD. Vanaf februari 2016 kunnen mantelzorgers gebruik maken van de mantelzorgcheque (ter waarde van € 150,-). Zij kunnen bij geselecteerde zorgaanbieders diensten kopen. 380 mantelzorgers hebben gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Vanaf april 2016 kunnen mantelzorgers ook gebruik maken van de dienstencheque van de SDD. Uit de rapportage van de SDD blijkt dat tot en met november 2016 95 inwoners uit Zwijndrecht gebruik hebben gemaakt van de dienstencheque (inwoners met Wmo indicatie, 75-plussers en mantelzorgers).		
		% inwoners dat spilzorger is.	Zie hierboven.	1%	Gelijk
		% gebruik van mantelzorgondersteuning.	Dit meten we aan de hand van het aantal geregistreerde mantelzorgers bij MEE. De mensen ontvangen een aantal keer per jaar infor-		Groei

				matie over het aanbod en dienstverlening over mantelzorg in Zwijndrecht. Medio 2016 zijn 399 mantelzorgers geregistreerd. Een groei van 31% ten opzichte van 2015. In 2016 is gewerkt aan de voorbereiding van een publiekscampagne mantelzorg, om meer mantelzorgers te bereiken. De campagne start in kwartaal 1 van 2017.		
			% tevredenheid over mantelzorgondersteuning beoordeeld met gemiddeld een 8.	Deze meting over tevredenheid van de ondersteuning vindt plaats in 2017. De reden hiervoor is dat extra dagactiviteiten/respijtzorg in het kader van mantelzorgondersteuning eind 2016 volledig zijn gestart. De focus in 2016 lag op het realiseren van het aanbod. We nemen dan ook de mantelzorgcheque 2017 mee (zie ook hieronder).	Nulmeting 2017 (in plaats van 2016)	
		b. We zetten in op een goede publieksfunctie waarin mantelzorg een speerpunt vormt; hierdoor wordt informatie over de mogelijkheden ontsloten.	% bekendheid met mantelzorgondersteuning.	In het kader van het versterken van de positie van de mantelzorger hebben wij gewerkt aan een betere informatievoorziening. – Op de website van Vivera is een apart 'tabblad' voor mantelzorgers aangemaakt. Hierop staat de actuele informatie van de professionals en partners. Het maandelijkse gemiddelde ligt op zo'n 250 bezoeken.	66% in 2013	Stijging

				– Er is in 2016 gewerkt aan een digitaal platform voor mantelzorgers (mantelzorgers kunnen met de consulenten en met elkaar op een forum in gesprek). Bij de uitwerking van het platform zijn mantelzorgers betrokken. In 2017 vindt de implementatie plaats. – Er zijn voorbereidingen getroffen voor een publiciteitscampagne om meer mantelzorgers te bereiken. In 2017 is de start van de publiekscampagne.		
ONDERSTEUNING EN LAAGDREMPELIGE OPVANG						
4	Inwoners met beperkingen die ondersteuning nodig hebben bij het meedoen aan de samenleving krijgen zo veel en zo vroeg mogelijk ondersteuning uit de eigen omgeving, vrijwilligers en algemene voorzieningen.	a. We investeren in Vivera wijkteams waarin de taak van onafhankelijke cliënt-ondersteuning onderdeel is.	% inwoners die ondersteuning krijgen vanuit de omgeving en algemene voorzieningen.	De wijkteams hebben in 2016 gewerkt aan hun bekendheid. Elke wijk heeft een eigen gezicht en inlooppunt. Ook is elke werkdag de bereikbaarheid geregeld. In 2016 hebben we met informele en formele partners gewerkt aan het neerzetten van het keurmerk Vivera voor Wmo activiteiten en ondersteuning. De grote toeloop van inwoners en de complexiteit van zaken heeft in 2016 geleid tot tijdelijke uitbreiding van de teams met 5 fte.	Nulmeting in 2016: Korte contacten: 935 Cliënten in de caseload: 1055 Totaal aantal contactmomenten: 8494	Groei toename algemene voorzieningen ten opzichte van maatwerkvoorzieningen

		b. We werken lokaal en via het programmteam Wmo Drechtsteden nauw samen met de SDD en de VGZ aan een sluitend aanbod.	% zorgconsumptie (WLZ en ZVW)/ maatwerk- en algemene voorzieningen Vervalt; database nog onvolledig.	Het programmteam Wmo Drechtsteden is per 2016 opgehouden. Dit onderdeel vervalt.	Nulmeting 2015 Vervalt; (database nog onvolledig).	Verschuiving ²
5	Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor professionele hulp, informatie en advies op de leefgebieden: - Psychische problemen - Lichamelijke beperkingen - Vinden van werk - Schulden - Ontmoeten van mensen/contact maken	We investeren in Vivera wijkteams waarin plusfuncties zijn geïntegreerd op basis van de behoeften van de wijk en waar professionals doorverwijzen naar de juiste plek voor informatie en advies of dienstverlening.	% inwoners dat de Vivera wijkteams weet te vinden voor professionele hulp en advies over een of meerdere van de genoemde leefgebieden.	Focus in 2016 lag op het neerzetten van de toegang en de bereikbaarheid en het doorontwikkelen van de werkwijze van de wijkteams. In 2018 verschijnt de monitor sociaal (1 meting) en ligt het voor de hand te meten of de bekendheid van de wijkteams is toegenomen ten opzichte van de bekendheid van inwoners van de welzijnsorganisaties en organisaties voor maatschappelijke dienstverlening.	Nulmeting eind 2015. Dit zijn geen percentages geworden, maar aantallen zie 4a).	
			Tevredenheid van inwoners over de wijkteams: Beoordeling met gemiddeld een 8.	Eind 2016 heeft het OCD een cliëntervaringsonderzoek gedaan onder 300 klanten van de wijkteams. De resultaten worden meegenomen in het jaarverslag Wmo-Vivera 2016.	Nulmeting 2016: Inwoners waarderen de teams met een 7,6	Stijging
			% inwoners dat bekend is met: - Sociale dienst Drechtsteden		Bron: Bekendheid sociale voorzieningen uitgegeven in 2016/ (cijfers gaan over 2015) door het OCD: - 68% inwoners is bekend met de	Gelijk

² Een verschuiving van de kosten is zichtbaar: meer kosten voor de algemene voorzieningen ten gunste van de kosten op maatwerkvoorzieningen. Ook wordt een stijging verwacht van de kosten voor de Zorgverzekeringswet ten gunste van kosten voor de wet langdurige zorg.

			- Meldpunt zorg en overlast		SDD ten opzichte van 73% in 2013 - 33% van de ouders met kinderen van 0-23 is bekend met het meldpunt. In 2013 was dit nog 60%.	
ONDERSTEUNING EN LAAGDREMPELIGE OPVANG						
6.	Inwoners zijn financieel zelfredzaam of worden ondersteund bij het realiseren ervan.	a. We werken samen met partners aan preventie van schulden.	Aantal trajecten schuld-hulpverlening SDD.	In het tweede kwartaal van 2016 is een nulmeting uitgevoerd. Het aantal lopende trajecten bedroeg toen 147. Eind 2016 bedroeg het aantal lopende trajecten 156.	2016: 156	<i>Daling</i>
			Toelichting: % huishoudens met structurele schulden kan niet worden bepaald, omdat niet alle huishoudens met schulden zijn geregistreerd.			
			% huishoudens met schulden dat op een wachtlijst staat.		0%	
		b. Preventie en vroegsignalering van schulden is een van de zeven gebieden waarover de wijkteams kunnen adviseren en doorverwijzen.	% huishoudens dat hulp krijgt van de voedselbank.	% huishoudens dat hulp krijgt is in 2016 gestegen. Er is sprake van toename van problematiek. Ook de hoeveelheid kinderen onder de 18 jaar die afhankelijk zijn van de voedselbank is gestegen.	1 jan 2016: 55 huishoudens Mei 2016: 61 huishoudens December 2016: 98	<i>Daling Er is sprake van een stijging in het gebruik van de pakketten van de Voedselbank in 2016.</i>
			Aantal hulpvragen bij de wijkteams over financiële vragen.	1.047 keer in 2016 ging een hulpvraag (mede) over financiën in	% overdracht cases van wijkteam naar	Nulmeting 2016: 1.047.

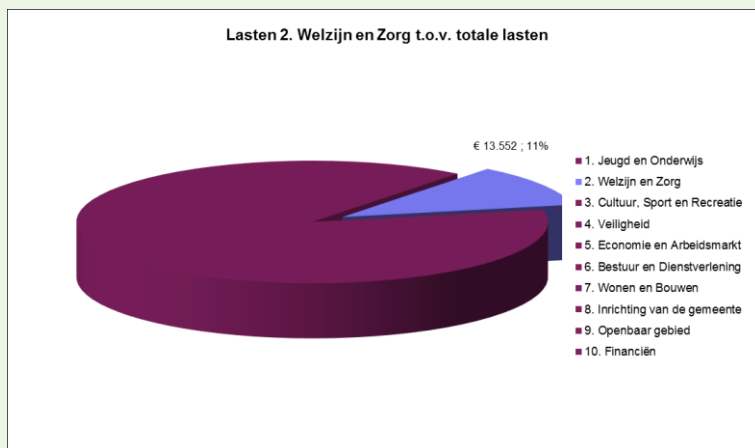
				2016. (Van de in totaal 1.985 korte contacten en dossiers.)	preventie-team is niet geregistreerd.	
7	Inwoners komen niet in de situatie waarin zij uit huis worden geplaatst. Gezinnen met kinderen krijgen prioriteit bij de hulpverlening.	a. We werken in de regio samen volgens het convenant voorkomen huisuitzettingen.	Aantal huisuitzettingen.	Woningcorporaties, lokaal zorgnetwerk en wijkteams werken nauw samen aan afspraken uit het convenant huisuitzettingen. Woningcorporaties hebben in 2016 een module ontwikkeld om het aantal huisuitzettingen in beeld te brengen. Vanaf 2017 wordt dit gemeten.	2016: 12 huisuitzettingen.	<i>Afname afhankelijk van nulmeting</i>
		b. De wijkteams vormen hierbij de centrale spil en werken samen met regionale en lokale partners aan het voorkomen van huisuitzettingen.		De wijkteams hebben in 2016 83 meldingen gekregen van de woningcorporaties in het kader van het convenant preventie huisuitzettingen. Dit zijn huurachterstanden en sociale meldingen. In 2016 werkten wijkteams en woningcorporaties constructief samen. Er heeft afstemming plaatsgevonden over casussen. Een vertegenwoordiging van de Wijkteams sluit aan bij het Lokaal zorgnetwerk. Verder was er een bijeenkomst voor de betrokken professionals over preventie huisuitzettingen.		
8	Inwoners die hiervoor in aanmerking komen, kunnen gebruik maken van opvang en beschermd wonen (intra- of extramuraal)	a. We werken samen met de regio (AV) gemeenten aan de uitvoering van de verordening beschermd wonen en opvang.	% inwoners dat op een wachtlijst staat.	De wachtlijst is in 2016 opgeschoond, zodat we nu accurate gegevens hebben. Met de opschoning is ook een categorisering aangebracht van (1) actief wachtenden die binnen enkele weken opgenomen worden, (2)	Per 11 oktober 2016 op de wachtlijst: - 51 actief - 40 wenswachtend - 18 slaapwachtend	<i>Afname.</i>

				wenswachtenden die een situatie hebben die volstaat, maar bijvoorbeeld graag naar een andere instelling willen en (3) slaapwachtenden die nog niet opgenomen hoeven te worden, bijvoorbeeld omdat cliënt nog bij ouders woont. De actief wachtenden ontvangen, indien nodig, overbruggingszorg. Gedurende het jaar is de capaciteit iets uitgebreid om schrijnende gevallen direct te kunnen plaatsen. Verder nemen cliënten van de wachtlijst deel aan de pilot beschermd thuis.	- 17 autisme, 2 jeugd	
	b. De wijkteams werken samen met regionale en lokale partners aan op- en afschaling voor inwoners die gebruik (gaan) maken van deze voorzieningen.	% veiligheidsmonitor.	Er is nauw contact tussen de professionals van de Vivera wijkteams en de procescoördinator van het lokaal zorgnetwerk. De wijkteams werken ook nauw samen met GGZ instellingen en de politie. Er wordt eerder gesignaleerd en de juiste zorg ingeschakeld. De veiligheidsmonitor wordt tweejaarlijks gehouden en verschijnt met recente cijfers in 2017.	Veiligheidsbeleving 2015, rapportcijfer dat inwoners geven is een 7,1	Toename	

Doelstelling: We stimuleren een gezondere levensstijl.						
Product: Publieke gezondheidszorg						
Beoogd maatschappelijk effect		Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1.	We stimuleren een gezondere levensstijl.	We voeren het lokaal gezondheidsbeleid 2016-2018 uit en maken afspraken met de Dienst Gezondheid & Jeugd over de uitvoering van de lokale ambities. Het gaat om de onderwerpen: - Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). - Preventie van alcoholgebruik bij jongeren. - Bevorderen van de psychosociale gezondheid - Hartveilig wonen.	Minder dan 15% van de bevolking ervaart zijn of haar eigen gezondheid als matig of slecht.	Het lokaal gezondheidsbeleid is in 2016 uitgevoerd. Voor de thema's jongeren op gezond gewicht, preventie van het alcoholgebruik en het bevorderen van de psychosociale gezondheid zijn vanuit de dG&J verschillende voorlichtingsactiviteiten, deskundigheidsbevordering van professionals en andere preventieve activiteiten ingezet. In het kader van Gezond in de Stad zijn de wijkverpleegkundige van de Vivera wijkteams in de wijk Walburg aan de slag geweest om de weerbaarheid en gezondheid van ouderen te bevorderen. Ook zijn verschillende organisaties geadviseerd, denk bijvoorbeeld aan WATTAN rondom het schenken van alcohol en scholen met betrekking tot de gezonde school. De werkgroep Hartveilig wonen (bestaande uit inwoners) heeft de AED eigenaren in de gemeente benaderd om het apparaat beschikbaar te stellen. Ook zijn vrijwilligers voor Hartveilig wonen geworven. Dit heeft geresulteerd in een aantal van 12 geregistreerde AED's en 293 geregistreerde vrijwilligers voor het reanimeren bij een hartstilstand.	15% (2012)	Daling
2.	Het gebruik van genotmiddelen (alcohol en drugs) onder jongeren moet zo	We voeren het lokaal gezondheidsbeleid 2016-2018 uit en intensiveren de aanpak	Het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar.	Voor de intensivering van de preventie van het gebruik van verslavende middelen zijn gesprekken gevoerd met de scholen en aanbieders. Op scholen waar de	6% (rookt)	Daling

	veel mogelijk worden beperkt.	van de preventie van het gebruik van verslavende middelen.		methode (deels) al uitgevoerd is, wordt gekeken of deze kan worden verstevigd of geïntensiveerd. Op de scholen waar de methode nog niet wordt gebruikt wordt deze geïmplementeerd. Via de dG&J zijn verschillende preventieve activiteiten ingezet, zoals deskundigheidsbevordering en voorlichting voor ouders en jongeren.	21% (drinkt) ³ (2010)	
3.	Jongeren zijn op gezond gewicht.	Zie Programma 1 cq. 3.				

Wat heeft het gekost?

³ 21% drinkt de afgelopen maand meer dan 5 glazen alcohol per keer

Programma 3

Cultuur, Sport en Recreatie

Kerndoelstelling: Zwijndrechtenaren nemen actief deel aan sport, cultuur en recreatie.

Doelstelling: We dragen zorg voor voldoende en gevarieerd aanbod van sport, cultuur en recreatie.

Producten: Cultuur, Kunst, openbare bibliotheek + Sport en recreatie

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Zwijndrechtenaren voelen zich gestimuleerd om deel te nemen aan sport en cultuur.	a. De inzet van sport en cultuurcoaches maakt het voor jeugd mogelijk om kennis te maken met sport en cultuur (zie ook Programma 1).	Percentage jeugd dat lid is van een sportvereniging neemt toe.	Er zijn meer sportverenigingen ingezet bij de lessen op de basisscholen, waardoor kinderen in aanraking komen met meer verschillende sporten. Ook zijn bij activiteiten in de wijken en tijdens vakanties de verenigingen meer betrokken in de organisatie.	67% (PO) 68% (VO) (2012)	69%
		Percentage kinderen dat in de afgelopen twaalf maanden twaalf keer of meer heeft deelgenomen aan een culturele activiteit neemt toe.	In 2016 is extra geïnvesteerd in communicatie door het inzetten van de Toppie mascotte, gebruik social media en berichtgeving in lokale kranten. Daarnaast is ingezet op integraliteit, bijvoorbeeld met de samenwerking rondom de expositie van 'Rotzooi tot parel'.	22% (PO) 24% (VO) (2012)	26%
	b. We ontwikkelen het JOGG-programma verder door om gezond gewicht bij jeugd te stimuleren (zie ook Programma 1).	Percentage kinderen van 5-, 10- en 13-jarigen met overgewicht daalt met 2% ten opzichte van 2011.	De beweegnorm is een belangrijke indicator om jongeren op gezond gewicht te krijgen. We werken hieraan door middel van de grote diversiteit aan activiteiten van de Toppie sportcoaches. Zij organiseren aanbod onder schooltijd, pauzesport en naschoolse activiteiten. Hiermee bereiken zij alle basisschoolleerlingen van zeven brede scholen. Daarnaast or-	18% 22% 21%	16% 20% 19%

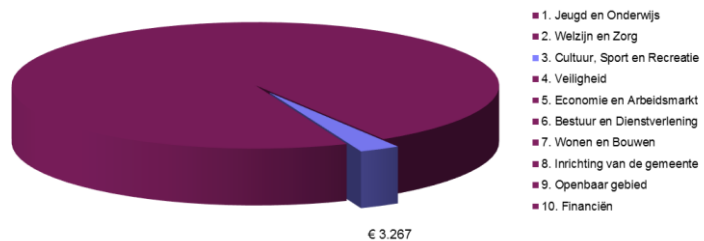
			ganiseren zij wijkactiviteiten en evenementen in de schoolvakanties voor alle kinderen in Zwijndrecht. Deze activiteiten worden goed bezocht, meestal tussen 100 en 200 kinderen, waardoor ook heel veel kinderen in de basisschoolleeftijd bereikt worden. De Mattie sportcoaches, onderdeel van GoodtoKnow, organiseren drie sportactiviteiten naschools, waarbij alle leerlingen uit de onderbouw kunnen deelnemen, zoals bijvoorbeeld het skate-event. Daarnaast organiseerden zij de Mattie Sport en Cultuurdag voor ruim 500 kinderen van de drie VO-scholen.		
		Percentage kinderen en jongeren dat voldoet aan de beweegnorm neemt toe.	Zie bovenstaande passage (1b).	13% (PO) 14% (VO) (2012)	16%
	c. We realiseren een nieuwe cultuurnota met bijbehorend uitvoeringsprogramma.		In 2016 is de nieuwe Kunst- en Cultuurnota 'Kunst en Cultuur voor iedereen!' opgesteld. De culturele organisaties zijn intensief betrokken geweest bij de totstandkoming van deze nota. Voor het onderdeel cultuureducatie heeft overleg plaats gevonden met de scholen die gebruik maken van de Toppie en Mattie cultuur.		Realisatie Cultuurnota 2016-2020 en UP
		Aantal inwoners dat gebruik maakt van culturele voorzieningen blijft gelijk.	De uitrol van de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma, behorend bij de Cultuurnota 2016-2020, moet leiden tot het minstens gelijk blijven van het aantal Zwijndrechtenaren dat gebruik maakt van culturele voorzieningen.	93% (2012)	Gelijk
	d. We ontwikkelen in samenwerking met de bi-		In de eerste helft 2017 zal samen met Bibliotheek AanZet een Toekomstvisie voor de bibliotheek worden opgesteld.		Realisatie Bibliotheekvisie

		bliotheek een toekomstvisie op de plek en de rol van de bibliotheek in de lokale samenleving, met daarbij extra aandacht voor de aanpak van laaggeletterdheid.		Het opstellen hiervan is opgeschoven, zodat door middel van een raadsoriëntatieavond input voor de visie kan worden opgehaald.		
		Ledenaantal Bibliotheek blijft gelijk.		In de Toekomstvisie zal mede worden opgenomen hoe het ledenaantal van de bibliotheek te stabiliseren en het gebruik van de bibliotheekfunctie te vergroten.	8.600	Gelijk
	e.	We bieden lokale kunstenaars een plek om hun werk tentoon te stellen.		In 2016 zijn er vijf tentoonstellingen georganiseerd van amateurkunstenaars tot professionele kunstenaars en een tentoonstelling door inwoners uit de Drechtsteden. Het Team KunZt is aan de slag gegaan met het omschrijven van de processen, taken zijn binnen het team verdeeld, zodat het betrekken van lokale partijen meer aandacht krijgt.		Exploitatie expositieruimte
	f.	We ondersteunen sportverenigingen bij het versterken van hun organisatie.	Sportdeelname (% inwoners dat het afgelopen jaar minimaal 12 keer heeft gesport).	De Toppie sportcoaches ondersteunen dertien sportverenigingen. Dit gebeurt op bijvoorbeeld organisatorisch vlak, of bij vraagstukken als vrijwilligersproblematiek, ouderbetrokkenheid, deskundigheidsbevordering etc. Tevens pakken de coaches actief signalen op vanuit de verenigingen, die aangesloten zijn bij het Platform Sport&Bewegen. Hiermee versterken de coaches de sportverenigingen en brengen zij deze verenigingen binnen de school of betrekken hen bij evenementen, ter bevordering van de sportdeelname.	58% (2012)	Gelijk
			Aantal leden sportverenigingen stijgt.	Zie bovenstaande passage (1f).	8.650 (2015)	Stijging
				De introductie van dit instrument is meegenomen in het Uitvoeringsprogramma,		Introductie Vitaliteitsmeting

				behorend bij de Sportvisie 2016-2020 en wordt in deze periode geïmplementeerd.		sportverenigin- gen
2.	Zorgen voor een po- sitive uitstraling van de stad.	We faciliteren door middel van een helder toetsingska- der en de inzet van de eve- nementencoördinator een laagdrempelig evenemen- tenbeleid voor inwoners en organisaties.	Zwijndrecht heeft een evenementenkalender met daarop een afwisse- lend en aantrekkelijk aan- bod op het gebied van kunst, cultuur en sport.	De evenementenkalender is in ontwikke- ling. De verwachting is dat de kalender tweede kwartaal van 2017 operationeel is.		Realisatie eve- nementen-ka- lender
			Jaarlijks wordt minstens één terugkerend groot, beeldbepalend evene- ment gefaciliteerd.	In 2016 heeft de eerste editie van het Wattanfestival plaatsgevonden. Met de organisatoren van het festival zijn ge- sprekken gaande voor een volgende edi- tie.		Realisatie eve- nement
3.	- Zo veel mogelijk inwoners sporten en bewegen. - Laagdrempelige voorzieningen; - Zwijndrecht profileert zich als sportstad. - Inwoners zijn zo lang mogelijk zelfstandig gezond.	We maken nieuw sportbe- leid met bijbehorend uitvoe- ringsprogramma, waarbij de verbinding met het accom- modatiebeleid wordt ge- legd.	Realisatie Sportnota 2016-2020 en Uitvoe- ringsprogramma.	zwijndrer Langs zeven programmalijnen wordt deze in de loop van de periode 2016 – 2020 uitgevoerd. Eveneens is in samenwerking met het Platform Sport&Bewegen het Sportac- commodatiebeleid (programmalijn 7 Sportvisie) opgesteld. Het is de verwach- ting dat deze in het eerste kwartaal van 2017 zal worden vastgesteld.		Sportnota 2016-2020 en Uitvoeringspro- gramma
			Bouw gymzaal in Heer Oudelands Ambacht.	In 2016 is gestart met de voorbereidin- gen voor de bouw van een gymzaal in de wijk Heer Oudelands Ambacht. In 2017 zullen de mogelijke opties voor de bouw van een gymzaal in de wijk ter consulta- tie aan de raad worden aangeboden.		
			In Zwijndrecht doet meer dan 58% van de inwoners aan sport.	De uitrol van de maatregelen uit het Uit- voeringsprogramma, behorend bij de Sportvisie 2016-2020, moet leiden tot een uiteindelijke stijging van het aantal Zwijndrechtenaren dat aan sport doet/in- tensief beweegt.	58% (2010)	60%

Wat heeft het gekost?

Lasten 3. Cultuur, Sport en Recreatie t.o.v. totale lasten

Programma 4 Veiligheid

Kerndoelstelling: Zwijndrecht is een veilige gemeente.

Doelstelling: We streven naar verbetering van de veiligheid in de woon- en leefomgeving

Product: Openbare orde en veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hier-voor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Een veilige woon- en leefomgeving (met name vermindering van het aantal woning- en auto-inbraken)	a. Project "Veilig Wonen". Betreft integrale wijkgerichte aanpak met partners om veiligheid, leefbaarheid in de wijk te stimuleren (brandveiligheid, openbare verlichting, inrichting openbaar gebied. b. Donkere dagen offensief. c. Uitrol van wijkpreventie over alle wijken. d. Uitwerken mogelijkheden Burgernet om burgers meer te betrekken bij oplossen van zaken die in de woonomgeving plaatsvinden. e. Het verbeteren van de zichtbaarheid gemeente en politie	Afname van het aantal woninginbraken met 15% in 2018 ten opzichte van 2013. (In de Agenda 2018 is de ambitie voor 2017/2018 verhoogd van 15% naar 25%. In dit jaarverslag over 2016 wordt nog uitgegaan van de oorspronkelijke afname van 15%.)	- Wijkpreventie is in alle wijken opgezet. De teams hebben allemaal een eigen coördinator en de coördinator van het wijkpreventieteam van Nederhoven heeft de "over-all" coördinatie; in totaal zijn al ongeveer 80 mensen bij wijkpreventie actief. - De gemeente faciliteert de wijkpreventieteams met kleding, zaklampen, portofoons, verkeersshesjes, drukwerk, vergaderruimte en consumpties. - Op de toegangswegen naar Zwijndrecht zijn bordjes geplaatst met "Wijkpreventie actief". - Wijkpreventie heeft aan alle deelnemers legitimatiepassen verstrekt. - In alle wijken zijn er inmiddels ook buurtwhatsappgroepen actief. Op ons verzoek fungeert de initiatiefnemer in Heer Oudelands Ambacht als coördinator voor de overige wijken. De gemeente en de politie faciliteren waar nodig. Onder andere door het	202 (2013)	Daling (170)

	f. Blijvend investeren in communicatie over veiligheid en veiligheidsbeleving. g. Het deelnemen aan het buurtbemiddelingsproject (gemeente, politie, woningcorporaties) om overlast en conflicten in buurten tegen te gaan. De partners financieren de buurtbemiddeling. h. Opleggen tijdelijk huisverbod om huiselijk geweld aan te pakken. i. Samenwerking met Radar om burgers een toegang te geven tot een voorziening waar zij met discriminatieklachten terecht kunnen. j. Toepassen van bestuurlijke sancties bij overlast en overtreding door de horeca. k. Inwoners blijven wijzen op het feit dat het belangrijk is om vandalisme te blijven melden bij de politie. Als de dader bekend is blijven wij de schade verhalen.		laten drukken en verspreiden van een folder om inwoners op te roepen zich aan te melden. Ook voor de WhatsApp groepen zijn op de toegangswegen bordjes geplaatst. - Om de kans op een geslaagde inbraak te reduceren hebben we de "Stimuleringsbijdrage verlichting achterpaden" in het leven geroepen. Inwoners van een bestaande woning kunnen een bijdrage ontvangen van 50% van de aanschafwaarde van een buitenlamp in het achterpad/brandgang van hun woning. In 2016 hebben hier 50 personen gebruik van gemaakt. - De Digiborden op de toegangswegen worden regelmatig gebruikt om veiligheidsboodschappen te vermelden (wijkpreventie, auto-inbraken). Ook in Stadsnieuws, op Facebook en Twitter worden deze boodschappen regelmatig geplaatst. - Zwijndrecht doet mee aan de zogenaamde HIT-aanpak die door het Veiligheidshuis is ontwikkeld. Personen die een aantal keer zijn veroordeeld voor woninginbraken, overvallen of straatroof krijgen een persoonsgerichte aanpak in de vorm van scholing, werk etc. Deze aanpak start met een brief van de burgemeester. Allemaal bedoeld om het aantal woninginbraken terug te dringen.		
--	--	--	--	--	--

			- Eind 2016 bedraagt het aantal deelnemers aan Burgernet 7.886 en is daarmee gestegen van 17,3% naar 17,7% van alle inwoners. - Er is uitgebreid gecommuniceerd over de Week van de Veiligheid (10-15 oktober), waarin aandacht is besteed aan diverse veiligheidsthema's. In die week is een bijlage bij Stadsnieuws uitgebracht met nieuws, tips en adviezen op het gebied van veiligheid. - Ons buurtbemiddelingsproject is ook in 2016 door MEE Plus uitgevoerd. Er zijn circa zeventig zaken aan buurtbemiddeling voorgelegd. - Het aantal woninginbraken is in 2016 afgenomen tot 110 (- 45% ten opzichte van 2013). Het aantal inbraken uit garages, schuren en tuinhuisjes is in vergelijking met 2013 gelijk gebleven (46 stuks).		
		Afname van het aantal inbraken uit motorvoertuigen van 15% in 2018 ten opzichte van 2013. (In de Agenda 2018 is de ambitie voor 2017/2018 verhoogd van 15% naar 25%. In dit jaarverslag over 2016 wordt nog uitgegaan van de oorspronkelijke afname van 15%.)	- Zie alle acties die hierboven genoemd worden. - Het aantal diefstallen uit motorvoertuigen is gedaald met 14% en bedraagt 264 stuks. - Het aantal fietsendiefstallen is in 2016 flink gestegen. De afname van het aantal fietsendiefstallen is geen doelstelling in het kader van dit programma, maar uiteraard maken we ons hier wel zorgen om. Daarom gaan wij dit probleem op verschillende fronten aanpakken. Zo gaan	307 (2013)	Daling (260)

				we bewustwordingscampagnes voeren, onder fietsgebruikers, gaan we aandacht vragen voor het gebruik van een tweede slot en gaat de politie ter plaatste gerichte acties houden.		
2.	Het vergroten van de veiligheidsbeleving		Verbetering van onze positie op het gebied van veiligheidsbeleving ten opzichte van de andere Drechtsteden in 2018 in vergelijking met 2013.	De resultaten van de Veiligheidsmonitor 2015 zijn bekend. Het rapportcijfer veiligheid bedraagt een 7,0 en is daarmee vergelijkbaar met 2012. Dit geldt ook voor de overige Drechtsteden. Ook daar zijn geen relevante ontwikkelingen te constateren als we 2012 met 2015 vergelijken. Zwijndrecht blijft op de vijfde positie staan in de Drechtstedenregio. Vergeleken met de vorige meting in 2012 zijn meer inwoners tevreden over het functioneren van de politie. Ook geven mensen aan dat er minder jongeren rondhangen in de gemeente.	7,1 (2013)	Stijging
3.	Veilige bedrijventerreinen en winkelcentra	a. Verlengen BIZ 'Groote Lindt'. b. Uitwerken behoefte herijking KVO-B certificaat. c. Organiseren bijeenkomsten voor ondernemers over inbraakpreventie en/of overvalpreventie.	In 2016 zijn minimaal 3 nieuwe initiatieven gerealiseerd op het terrein van de ontwikkeling van een nieuwe BIZ of parkmanagement.	Met ingang van 1 januari 2016 kent onze gemeente een ondernemersfonds. Dit is een belangrijke stap in de samenwerking tussen gemeente en ondernemers. Bovendien zijn er Kwaliteitskeurmerken Veilig Ondernemen Bedrijven (KVOB) afgegeven voor de bedrijventerreinen Groote Lindt, De Geer en Bakestein. Met deze KVOB's is een gedegen basis gelegd voor een goede samenwerking tussen ondernemers, Politie, Brandweer en gemeente. Dit komt de kwaliteit van deze terreinen ten goede.		
			Naar behoefte in samenwerking met uitvoerende partijen organiseren van	In 2016 zijn initiatieven ondernomen om dergelijke bijeenkomsten te organiseren. Door ondernemers is echter aangegeven		

			bijeenkomsten over inbraakpreventie en/of overval/preventie.	dat er geen behoefte was aan dergelijke bijeenkomsten.		
4.	(Jongeren)overlast en -criminaliteit nemen af (meeste kosten komen uit Programma 1).	a. Het creëren van jongerenvoorzieningen in de openbare ruimte (Jong In Noord).	Afname van het aantal overlastmeldingen bij de politie van minimaal 25% in 2018 ten opzichte van 2013.	In de wijk Noord ervaren inwoners dit eerste halfjaar minder overlast van jongeren. In het eerste halfjaar ontving de politie slechts 22 meldingen. In 2013 waren er dat nog ongeveer 160 in het hele jaar. De twee JOP's in het Develpark bieden een goed aanvulling op de voorzieningen in de wijk. Nu de overlast is teruggedrongen kijken we meer naar achterliggende problemen als werkloosheid, verslaving en dergelijke. De werkwijze middels een JOP wordt ook in andere wijken toegepast als hier aanleiding voor bestaat. In de wijk Walburg wordt in 2017 een JOP geplaatst.	550 (2013)	Daling (412)
		b. Het creëren van extra activiteiten aanbod en ontmoetingsmogelijkheden in bestaande accommodaties (Jong in Noord).				
		c. Het aanpakken van (jongeren-) overlast in de Wijk Noord, (Jong in Noord) .				
		d. Het continueren van de Beke aanpak.	De beleving van omwonenden van de meest overlastgevende locaties: vinden zij de situatie "beter" ten opzichte van 1 juli 2013.	Zie hierboven.		
		e. We zetten straatcoaches en wijkagenten et cetera in.				
		f. We werken samen met stichting HALT om veel voorkomende jeugdcriminaliteit te voorkomen en te verminderen.	Minder dan 18% van de inwoners geeft in 2018 aan dat zij "vaak overlast van jongeren ervaart".	Hieronder de resultaten die we in 2016 hebben bereikt met de aanpak van overlast van hangeugd in de wijk Noord: Diverz en vrijwilligers heeft het aantal jongerenactiviteiten in stedelijk jongeren centrum Mikado uitgebreid. Diverz organiseerde extra activiteiten in wijkcentrum Xiejezo (inloop en sport). Jongerenwerk en straatcoaches ambulanten in de wijk waarbij de focus ligt op de geplaatste JOP's.	17% (2013)	Daling (2018)
		g. Waar nodig worden samscholingsverboden of andere bestuurlijke sancties opgelegd.				

				Extra inzet door de politie (wijkagent en surveillance). Er is frequent overleg met afstemming tussen politie, jongerenwerk, straatcoaches en gemeente over hoe het gaat en te ondernemen acties. Er zijn korte lijnen georganiseerd tussen professionals in Noord en het CJG en Jeugdteam om problemen bij jongeren te signaleren en op te pakken. We hebben twee JOP's in het Develpark geplaatst. We overleggen frequent met de beheergroep Uranusstraat, Loket en Develpark. Samen met bewoners, ondernemers en professionals bespreken we hoe het gaat en nemen we maatregelen indien noodzakelijk. Door de Moskee aan de Melkwegsingel worden activiteiten georganiseerd voor hun eigen jeugd. We hebben bureau Halt ingezet op het Loket. Er wordt preventieve educatie gegeven aan de klassen 3 en 4 om te voorkomen dat de jeugd overlast-gevend gedrag gaat geven en de gevolgen hiervan voor hunzelf en de maatschappij. De gemeente en Hattrick organiseerden voor actieve en betrokken jongeren een laagdrempelige training voor sport- en spelcoach. We realiseren voor de oudere jeugd een stedelijke sportvoorziening (multifunctionele voetbalkooi) in het Develpark. Uiteraard is deze voorziening ook voor de rest van Zwijndrecht.		
--	--	--	--	---	--	--

Doelstelling: We streven naar goede hulpverleningsdiensten voor het bestrijden van (de effecten van) incidenten voor de bevolking.

Product: Brandweer

Beoogd maatschappelijk effect		Wat gaan we in 2016 hier voor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1.	Het hebben van een adequate Crisisorganisatie voor Bevolkingszorg.	a. Verdere samenwerking tussen de crisisorganisaties van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht om incidenten adequaat te kunnen bestrijden. b. Verder door ontwikkelen van Bevolkingszorg in Zwijndrecht en aansluiten bij de doorontwikkeling van Bevolkingszorg op regionaal niveau. c. Uitvoeren van het regionaal vastgestelde OTO-plan. d. Invoeren van alarmering via een alarmingscomputer de 'communicator'.	In 2016 heeft Zwijndrecht een actueel crisisplan en bijbehorende deelplannen.	In 2016 is er op ambtelijk niveau geïnvesteerd in de samenwerking tussen beide gemeenten. De lokale crisisorganisaties zijn gehandhaafd gebleven. Verdere samenwerking is in 2016 niet aan de orde geweest maar is nog steeds gebaseerd op de huidige afspraken omtrent samenwerking. In 2016 hebben de draaiboeken van de crisisorganisatie een update gehad en de actuele draaiboeken zijn gedeeld met de diverse teams en zijn online te raadplegen. De doorontwikkeling van Bevolkingszorg stond in 2016 prominent op de (bestuurlijke) agenda. In december is er een eerste voorstel gestuurd naar het algemeen bestuur van de VRZHZ. Dit voorstel wordt in 2017 verder uitgewerkt en zal komen tot het doen van voorstellen om Bevolkingszorg verder te professionaliseren.		
			In 2016 worden alle teams van de crisisorganisatie minimaal 1x beoefend.	Op het niveau van de Drechtsteden is de crisisorganisatie in zijn geheel geoefend. De lokale crisisorganisatie zal in januari en februari 2017 geoefend worden. Bij de oefeningen is het regionale beleidsplan OTO gevolgd.	7 oefeningen	6

				In 2016 is een nieuwe alarmeringscomputer in gebruik genomen. Deze is ingericht naar de crisisorganisatie en er zijn testen uitgevoerd. Wat nog nodig is, is een actualisering van de gegevens zodat vanaf 1 februari 2017 gealarmeerd kan worden vanuit de alarmeringscomputer 'Smart Respond'.		
2.	Het voldoen aan de wettelijke opkomsttijden van de hulpverleningsdiensten (brandweer en Bevolkingszorg).	a. Het handhaven van piketdiensten. b. Delen van informatie over wegafsluitingen om alternatieve aanrijdroutes vast te stellen.	In 2016 is in 98,9% van alle gevallen de opkomsttijd van de brandweer en Bevolkingszorg gerealiseerd.	a. De opkomsttijden voor Bevolkingszorg zijn in 2016 voor 100% behaald. Dit is mogelijk gemaakt door de officier van dienst Bevolkingszorg op piket te hebben. Hierdoor is telefonisch altijd een aanspreekpunt beschikbaar en binnen dertig minuten op locatie. De wettelijke opkomsttijden (voor 'brand gebouw' en automatische brandmeldingen) van de brandweer in Zwijndrecht zijn goed. Voor deze categorieën is een realisatiepercentage van 97,8% bereikt. Dat betekend dat in bijna alle gevallen de brandweer binnen acht of tien minuten na de melding op de meldkamer ter plaatse was. b. Het delen van informatie over wegafsluiting in Zwijndrecht is verbeterd maar is nog niet altijd 100%. Overigens heeft zich in 2016 geen incident voorgedaan dat de brandweer gehinderd werd in de opkomsttijden door onbekende wegafsluitingen.		

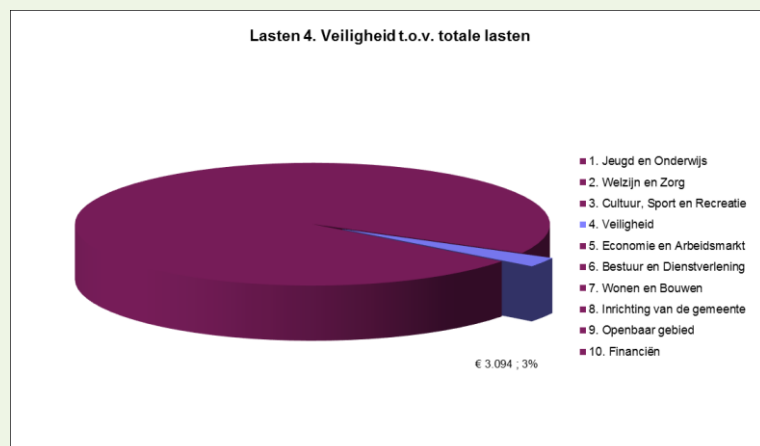
		c. Beschikbaar houden van personele capaciteit (bevolkingszorg). d. Investeren in vrijwilligers (brandweer/VRZHZ).		c. De crisisorganisatie in Zwijndrecht is op sterkte. Een aantal personen heeft de crisisorganisatie verlaten maar deze posities zijn opnieuw ingevuld. d. In 2016 is door de VRZHZ (lees brandweer) een traject gestart om de lokale brandweerposten meer te betrekken bij de regionale organisatie brandweer. Na de reorganisatie is veel geïnvesteerd in de regionale organisatie en was er minder aandacht voor de lokale brandweerposten inclusief de vrijwilligers. Om de vrijwilligers meer te betrekken bij de organisatie zijn er gesprekken gevoerd met de vrijwilligers hoe de betrokkenheid te vergroten. Daarnaast zijn er in 2016 nieuwe vrijwilligers aange trokken om de personele sterkte op peil te houden. In 2017 wordt er verder gegaan met dit verbetertraject voor betrokkenheid en zal er blijvend aandacht zijn voor het hebben van voldoende vrijwilligers. Ook is in 2016 gestart met het vernieuwen van het dekkingsplan. In het algemeen bestuur van mei 2017 dient een voorstel te liggen die vervolgens in de gemeenteraad wordt besproken.		
3.	Komen tot een sterke gemeentelijke	a. Doorontwikkelen van bureau Gemeenten (VRZHZ) en de gemeente als de vierde	Zwijndrecht maakt deel uit van cluster- en regionale overlegvormen en werkgroepen.	Zwijndrecht levert een bijdrage aan regionale werkgroepen die de kwaliteit van Bevolkingszorg verder moeten verbeteren. De medewerkers van bureau		

	(vierde) kolom binnen de rampenbestrijding.	(oranje) kolom naast politie/brandweer/GHOR. b. We leveren een bijdrage aan bureau gemeente, regionale crisisorganisatie een officier van dienst Bevolkingszorg als vertegenwoordiger van de gemeente bij incidenten.		gemeenten zijn in juli 2016 in dienst gekomen van de VRZHZ en ondergebracht in de afdeling Voorbereiding op Rampen en Crisis (VRC). Hiermee wordt samenwerking met de VRZHZ vergroot en gebruik gemaakt van een groter netwerk van deskundigen voor onderdelen van Bevolkingszorg. De gemeente Zwijndrecht draagt hier financieel aan bij. Ook in 2016 hebben wij operationeel een bijdrage geleverd aan het piket officier van dienst Bevolkingszorg voor de Zwijndrechtse Waard.		
4	De ligging van Zwijndrecht aan grote transportassen en bij de nodige (chemische) bedrijvigheid betekent dat we meer dan de gebruikelijke aandacht hebben voor veiligheid. Ook in en om het huis en op de werkplek. Alle inwoners wonen en werken in een zo veilig mogelijke leefomgeving.	We blijven werken aan een definitieve oplossing voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over het doorgaande spoor in de vorm van een aparte goederenspoorlijn tussen Rotterdam en België; deze zogenoemde dedicated spoorlijn voor het goederenvervoer (Robel) lost op de lange termijn de onveiligheid in Zwijndrecht en de regio voor een belangrijk deel op. Voor de korte termijn moet het Basisnet spoor waaraan het rijk werkt en waar Dordrecht en Zwijndrecht direct bij betrokken zijn een acceptabel plafond leggen in de belasting van ons gebied.		Met onze partners werken wij nauw samen om te komen tot een veiliger spoor. Dit betekent uiteraard dat wij aanhaken bij de relevante (landelijke) overleggen met onder andere ProRail, IenM, OZHZ en VRZHZ. In 2016 zijn de voorbereidingen afgerond voor de maatregelen aan het spoor bij Zwijndrecht (de alles uit de kastmaatregelen). Met deze maatregelen wordt de kans op een incident op het spoor verkleind. In 2017 worden deze maatregelen ingevoerd. In 2016 is gekeken naar nieuwe middellangetermijn oplossingen. Hierbij kan gedacht worden aan het verlagen van de snelheid van de (goederen)treinen en andere vervoersmodaliteiten (LPG per schip). Een belangrijk punt dat is behaald is dat op termijn incidentele chloortransporten per spoor tot het verleden gaan behoren.		

		bied ten aanzien van de externe veiligheid rond het spoor.				
5.	Externe veiligheid heeft onze bijzondere aandacht; de risico's die gepaard gaan met een doorgaande spoorverbinding en rangeerterrein Kijfhoek moeten hanteerbaar en liefst kleiner worden.	a. Met Dordrecht en de Drechtsteden werken we aan verbetering van de externe veiligheid van rangeerterrein Kijfhoek en het doorgaande spoor door de inzet voor Basisnet, Stedenbaan en Hoogfrequent Spoor voort te zetten. b. Regionaal voeren we met de Drechtsteden een lobby om een voor de Drechtsteden acceptabele oplossing van het veiligheidsprobleem te bereiken. c. Verhoogde inzet om BRZO (Besluit Risico's Zware Ongevallen) op orde te houden. d. Met onze partners blijven we ons inzetten om de gevolgen van een verminderde capaciteit op de Betuwelijn voor Zwijndrecht en de Drechtsteden te minimaliseren.		Regionaal blijven wij lobbyen om voor de Drechtsteden acceptabele oplossingen te vinden. Daarnaast blijven wij scherp op zaken die volgens ons beter kunnen. Voorbeeld hiervan is een voor ons onacceptabele toename van het aantal druppellekkages op Kijfhoek. Hier hebben wij een heel duidelijk signaal over afgegeven aan de verantwoordelijke partijen. Dit heeft er toe geleid dat er extra maatregelen worden getroffen om deze toename een halt toe te roepen. Voor de inrichtingen die onder het BRZO vallen, kan gemeld worden dat deze inrichtingen inmiddels onder provinciaal gezag vallen.		
6	Actualisatie milieuvergunningen	Met OZHZ maken we afspraken op welke manier		Met OZHZ zijn afspraken gemaakt over de actualiteit van het (milieu)vergunningen		

		de milieuvergunningen ge-actualiseerd worden voor bedrijven die een verhoogd risicoprofiel hebben op de aspecten veiligheid en gezondheid.		genbestand. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Jaarprogramma van OZHZ. We bewaken en sturen op de uitvoering van dit jaarprogramma.		
7	Het streven naar een adequate brandweerorganisatie voor Zwijndrecht	In gesprek blijven met de VRZHZ over de juiste brandweervoorziening in Zwijndrecht.		In de aanloop naar het vaststellen van het regionaal beleidsplan is er een zienswijze geweest op het regionaal risicoprofiel door de gemeente Zwijndrecht. De zienswijze stond in teken van de risico's in Zwijndrecht en het voorbereiden van de brandweer op deze incidenten t.g.v. deze risico's. Hiermee is in het concept beleidsplan rekening gehouden.		

Wat heeft het gekost?

Programma 5

Economie en Arbeidsmarkt

Kerndoelstelling: Samen bouwen aan de bloeiende economie van Zwijndrecht

Doelstelling: We hebben een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Product: Economisch beleid

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. De gemeente wil het bedrijfsleven betere kansen bieden om zich te ontwikkelen én om te excelleren.	a. Samen met ondernemers voeren wij het Economisch Programma 2014-2016 uit. b. We geven uitvoering aan ons (regionale) detailhandels- en horecabeleid en kantorenstrategie. c. Met ondernemers werken we aan een vernieuwd Economisch Programma voor de periode na 2016.	In 2018 beoordelen lokale ondernemers het ondernemingsklimaat in Zwijndrecht met een 7,0 of hoger.	Samen met onder andere onze ondernemers hebben we ons Economisch Programma uitgevoerd. In 2017 evalueren wij het programma en worden de resultaten aan u bekend gemaakt. Duidelijk is wel dat mede door het programma de samenwerking tussen gemeente en ondernemers aanzienlijk is verbeterd. In 2017 wordt een nieuw programma opgesteld.	6,7	7,0
2. Het vestigingsklimaat (goed functionerende vestigingslocaties, bereikbaarheid, opleidingsniveau werknemers, voorzieningen) bepaalt grotendeels de aantrekkelijkheid van de ge-	a. Het Ruimtelijk Intake Team denkt actief mee over alternatieve gebruiksmogelijkheden van leegstaande bedrijfs- en kantorenlocaties en braakliggende terreinen	In 2018 is het aantal gevestigde bedrijven gegroeid. Het aantal vestigingen neemt, gecorrigeerd voor het aantal vestigingsmogelijkheden in de gemeente, minstens even veel toe als regionaal gemiddeld.	In 2016 hebben zich verschillende grote en kleine bedrijven binnen onze gemeentegrenzen gevestigd. Samen met Stichting Deal! brengen wij de strategische positie van Zwijndrecht onder de aandacht bij ondernemers buiten regio Drechtsteden. Wij hebben op constructieve wijze samengewerkt met ondernemers waar het gaat	1.749	Stijging

	meente voor bestaande en nieuwe bedrijven. We blijven werken aan versterking van het vestigingsklimaat en optimale dienstverlening aan het bedrijfsleven.	b. Onze positie in (boven)regionale netwerken benutten wij om de kracht van onze bedrijven- en industrieterreinen te ontwikkelen. c. We investeren in de openbare ruimte van onder meer Groote Lindt, Develpoort		om de investeringen, onder andere de revitalisering van de (openbare) infrastructuur op diverse bedrijventerreinen.		
--	---	--	--	---	--	--

Doelstelling: We zijn aantrekkelijk voor (watergebonden) bedrijven.

Product: Industrie

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Het maritieme cluster inclusief de binnenvaart, de industriële bedrijvigheid en flankerende sectoren willen we zoveel mogelijk behouden en versterken. De kwaliteit en aantrekkelijkheid van onze (watergebonden) bedrijventerreinen speelt daarbij een sleutelrol	a. We ontwikkelen een visiedocument inzake de (watergebonden) toekomst en ontwikkeling van Groote Lindt. b. We geven bedrijven de ruimte om zich verder te kunnen ontwikkelen wat een positieve invloed op de werkgelegenheid met zich meebrengt. c. De profilering van Zwijndrecht als "Thuis haven van de binnenvaart" levert potentieel extra omzet op voor de detailhandel en nautische maakindustrie.		In samenspraak met ondernemers is een visie voor "Groote Lindt" opgesteld. Deze visie stelde u in 2016 vast. Aan de visie is een uitvoeringsprogramma gekoppeld, dat we in 2017 in uitvoering gaan nemen. Bovendien hebben we samen met onze Drechtstedenpartners gewerkt aan onze maritieme profilering.	2008	Doel 2014

Doelstelling: We hebben een levendige en goedlopende weekmarkt.

Product: Markt

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1 Zwijndrecht heeft een levensvatbare en goedlopende weekmarkt.	a. Binnen de regio Drechtsteden wordt gewerkt aan verdere samenwerking om zo onder andere de weekmarkt meer kostendekkend te maken.	Indicator per markt: aantal kooplieden en bezettingsgraad m ² Markt Biesbos Markt Meubelmaker	De samenwerking is dit jaar gecontinueerd. Er zijn geen beleidswijzigingen geweest.	43 96% (2010) 34 89% (2015) 16 100% (2010) 9 77% (2015)	95% 95%

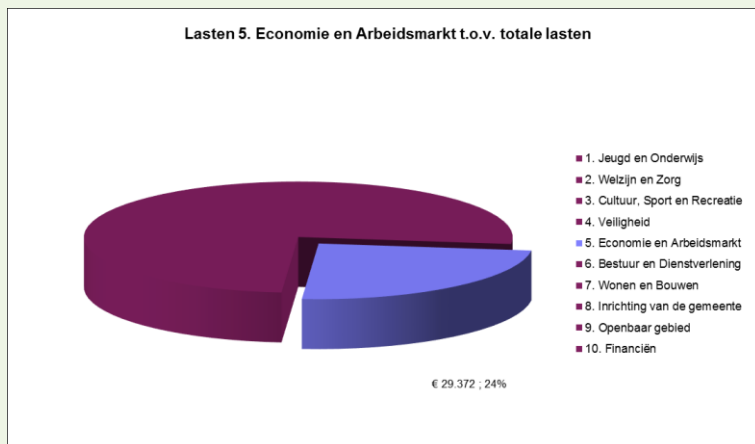
Doelstelling: We dragen zorg voor mensen die niet kunnen werken of niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

Product: Werk en inkomen

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1 Zeker nu is werkgelegenheid van het grootste belang. Voor onze inwoners en voor ons bedrijfsleven. Zwijndrecht neemt actief deel aan een sterk regionaal arbeidsmarktbeleid om de gevolgen van de economische crisis te beperken en werknemers en bedrijven voor te bereiden op de toekomst.	a. Via de Drechttraad en het Drechtstedenbestuur geven we sturing aan de Sociale Dienst Drechtsteden. b. Voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelen we samen met partners (leer)werkplekken in de eigen gemeente.	Het aantal (niet-werkende) werkzoekenden is gelijk gebleven of gedaald.	De inzet in 2016 was om 130 personen te laten participeren. Uiteindelijk is dit aantal niet gehaald. De oorzaak is de uitval van 38 kandidaten. De uitvalredenen zijn zeer divers.	2,9% (2012)	Gelijk

2	Waar mogelijk vergroten we de kansen voor jongeren op de arbeidsmarkt.	We zoeken aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.		In 2016 zijn verschillende projecten tot stand gekomen om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren: - Onderwijsroute Zwijndrecht: 350 leerlingen van het vmbo hebben kennis gemaakt met bedrijven in Zwijndrecht. - Techniekdok: 238 leerlingen hebben een bezoek gebracht aan de duurzaamheidsfabriek en kennis gemaakt met techniek. - Game on: het aantal Zwijndrechtse deelnemers is niet bekend. Zeker is dat er Zwijndrechtse ondernemers en scholieren hebben deelgenomen.		
---	--	---	--	---	--	--

Wat heeft het gekost?

Programma 6

Bestuur en Dienstverlening

Kerndoelstelling: Zwijndrecht is een moderne en klantgerichte gemeente

Doelstelling: We behartigen de belangen van onze inwoners, bedrijven en partners goed.

Producten : algemeen, dagelijks bestuur, beleidsontwikkeling daadkrachtig bestuur, OR

Beoogd maatschappelijk effect		Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1.	We hechten veel waarde aan de mening van inwoners en partners bij het maken en uitvoeren van ons beleid. Wij streven daarom naar een goede interactieve communicatie met de inwoners met behulp van laagdrempelige mogelijkheden, om zo meer betrokkenheid te creëren bij besluitvorming en bij de Zwijndrechtse samenleving.	We onderzoeken de mogelijkheden om op een laagdrempelige manier meer (interactief) te communiceren met onze inwoners, instellingen en bedrijven en ze te betrekken bij besluitvorming en het implementeren van één of meerdere van deze instrumenten (via bijvoorbeeld internetpolls, sociale media of het instellen van vaste panels in de samenleving).	In 2016 geven burgers minimaal een voldoende aan de volgende stelling: "burgers worden voldoende betrokken bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen".	In 2015 (meest recente meting) gaven de inwoners van Zwijndrecht de gemeente een 5,7. Dat is ten opzichte van de nulmeting een stijging. Het betrekken van inwoners bij gemeentelijke plannen is een structureel streven van bestuur en organisatie dat zijn vruchten lijkt af te werpen. De exacte reden voor de stijging is moeilijk te achterhalen, maar kennelijk ervaren de inwoners nu ook de toegenomen mogelijkheden om betrokken te worden.	5,2 (2012)	Stijging
			In 2016 heeft minimaal 64% van de inwoners redelijk tot volledig vertrouwen in het gemeentebestuur	In 2015, het jaar van de meest recente meting, was het percentage met redelijk tot volledig vertrouwen in de gemeente toegenomen tot 71% (volgens de methodiek van het Onderzoekcentrum Drechtsteden). Dat is een flinke toename ten opzichte van de nulmeting. Ook in de andere Drechtsteden nam het vertrouwen toe, zodat Zwijndrecht nog steeds, zij het nipt, onderaan staat. Er loopt momenteel nog een onderzoek dat inzicht moet geven in de factoren die het vertrouwen beïnvloeden.	64% (2012)	Stijging

			In 2016 geven burgers een hoger cijfer aan de volgende stelling: "burgers hebben voldoende invloed".	In 2015 (meest recente meting) nam het cijfer ten opzichte van de nulmeting toe, tot 5,0. Ook hier geldt (net als bij de betrokkenheid) dat inwoners de toegenomen inspanningen van de gemeente om hen te betrekken bij beleid en uitvoering kennelijk opmerken.	4,4 (2012)	Stijging
			In 2016 geven burgers een hoger cijfer aan de volgende stelling: "gemeente wordt goed bestuurd".	De inwoners van de gemeente Zwijndrecht geven in 2015 (laatste meting van het OCD) een 6,5 voor deze stelling. Dat betekent een stijging ten opzichte van de vorige meting in 2013, in lijn met de doelstelling.	6,0 (2012)	Stijging
2.	Vrijwilligers spelen in onze Zwijndrechtse samenleving op alle gebieden een hoofdrol. Door het bieden van goede faciliteiten willen we hun de waardering geven waar zij recht op hebben.	We ondersteunen vrijwilligers waar we kunnen (zie ook Programma 2).	Meer dan 35% van de bevolking doet in 2016 aan vrijwilligerswerk.	- Uitvoering vrijwilligersbeleid - In 2016 hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden waarbij formele en informele organisaties afspraken maken over de samenwerking - Met SSKW zijn in 2016 afspraken gemaakt om in 2017 de ondersteuning van vrijwilligers aan te bieden vanuit de wijkteams en dus bij inwoners in de wijken herkenbaar aan te bieden.	30% (2012)	Stijging

Doelstelling: We streven naar excellente dienstverlening

Producten: gemeentelijke dienstverlening, omgevingsvergunningen en leges

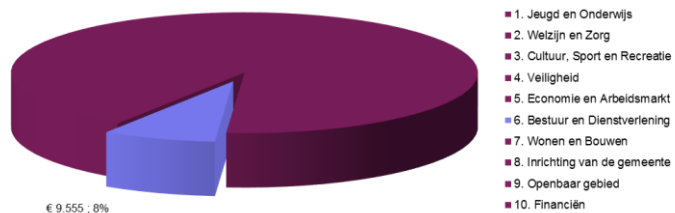
Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. We streven naar excellente dienstverlening die klantvriendelijk, transparant en efficiënt is georganiseerd, waarbij zaken zowel via de balie, de website of de telefoon geregeld kunnen worden.	We passen de dienstverlening aan op de veranderingen in de samenleving en wetgeving. Steeds meer producten komen digitaal beschikbaar en de klant is steeds minder vaak genoodzaakt om fysiek aan de balie te verschijnen. We verbeteren de functionaliteit	Inwoners van Zwijndrecht geven minimaal een 7,7 voor de dienstverlening.	Wij hebben in de in de regionale samenwerking gebouwd aan een nieuwe technische infrastructuur die de basis gaat vormen voor de digitale dienstverlening van de toekomst. Het betreft enerzijds de 'centrale distributievoorziening' die de beschikbaarheid van informatie zal vergroten. Tegelijk is gewerkt aan het implementeren van een nieuw klant-, zaak- en archiefsysteem dat de functionaliteiten voor digitale dienstverlening gaat verzorgen. Beide	7,7 (2010) 8,2 (2014)	8,0

		van de website en passen onze openingstijden aan aan de veranderende omstandigheden. Bij dit alles houden we onze klanttevredenheid op peil.		systemen zijn nagenoeg gereed en we bereiden ons voor op het met behulp hiervan doorontwikkelen van de digitale dienstverlening.		
			Percentage digitale producten en diensten in de gemeentewinkel.		25%	50%
2.	Het verzorgen van zorgvuldige vergunningverlening.	a. We toetsen en verlenen de vergunningaanvragen met betrekking tot de bebouwde leefomgeving integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen. b. Het verzorgen van toezicht op de verleende omgevingsvergunningen. c. Het handhaven op activiteiten die in strijd zijn	Aantal behandelde aanvragen buiten de termijn.	a. In 2016 hebben wij de kaders en uitwerking tot stand gebracht voor een verdere integratie van de advisering inzake vergunningaanvragen Wabo. Met ingang van 1 januari 2016 hebben wij de organisatie hierop aangepast. We hebben in 2016 totaal 300 aanvragen Omgevingsvergunningen in behandeling genomen. We streven er naar om zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over een aanvraag. In ieder geval zijn op alle aanvragen binnen de voorgeschreven termijnen besluiten genomen. Daarbij hebben we ons ook georiënteerd op komende wetgeving, zoals de Omgevingswet. In 2017 komen we met een visie over de wijze waarop we met deze wet kunnen omgaan. Daar waar nodig hebben we samengewerkt met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid en de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. b. We hebben een bouwbeleidsplan en asbestprotocol vastgesteld. Beide documenten zijn onze leidraad voor het toezicht in de bebouwde omgeving. c. We hebben een uitvoeringsprogramma handhaving opgesteld en zijn verder ge-	1 (2012:) (0,4%)	0

		met de bouwregelgeving en de Wet ruimtelijke ordening. d. Het behandelen van meldingen en klachten in de openbare ruimte. e. Het adviseren en afstemmen op het gebied van de GEO-informatie.		gaan met de handhaving in het buitengebied. We hebben besloten de handhaving buitengebied gefaseerd uit te voeren. Ook concrete verzoeken tot handhaving pakken wij op. U heeft in 2016 extra middelen beschikbaar gesteld voor het toezicht op en de handhaving van ons buitengebied. d. De verzoeken tot handhaving waar het gaat om strijdig bouwen- en gebruik hebben wij in behandeling genomen. Conform het uitvoeringsprogramma handhaving 2016 zijn meldingen afgewogen op prioriteit. e. In 2016 hebben wij verder uitvoering gegeven aan het opstellen en vormen van de Basiskaart Grootschalige Topografie (BGT)-kaart conform het vastgestelde plan van aanpak BGT. In maart 2016 zijn wij aangesloten als 91e gemeente bij de landelijke voorziening.		
--	--	---	--	---	--	--

Wat heeft het gekost?

Lasten 6. Bestuur en Dienstverlening t.o.v. totale lasten

Programma 7

Wonen en Bouwen

Kerndoelstelling: Zwijndrecht is een vitale en leefbare gemeente waar mensen met plezier kunnen wonen en werken.

Doelstelling: We dragen zorg voor goede aansluiting van het gemeentelijk vastgoed bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers.

Product: Beheer vastgoed

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Beheer en exploitatie van de accommodaties passen beter bij de beleidsdoelstellingen (zie ook Programma 3).	We werken verder aan ons accommodatiebeleid waar we onderhoud, beheer, exploitatie en bezit doeltreffender en doelmatiger willen inzetten voor onze beleidsdoelstellingen. Het verduurzamen van het vastgoed speelt een belangrijke rol hierin.	De inwoners van Zwijndrecht zijn tevreden over de volgende voorzieningen: - Het totale winkelaanbod - Gezondheidsvoorzieningen - Welzijnsvoorzieningen - Binnensportaccommodaties - Buitensportaccommodaties	Alle expertise rondom vastgoed is begin 2016 bij elkaar gebracht in een team Vastgoed en Accommodaties. Het team vervult de eigenaarsrol van het gemeentelijk vastgoed en is daarmee niet alleen verantwoordelijk voor de exploitatie van het gemeentelijk vastgoed, maar ook voor het beheer en onderhoud en strategisch vastgoedbeleid. Bovenstaande heeft geleid tot meer grip op gemeentelijk vastgoed. Door inzichten in kosten, gebruik (bezetting) en staat van onderhoud, voor welke panden het verstandig is te investeren (verduurzamen) en welke panden beter (op termijn) kunnen worden afgestoten. Leegstaand vastgoed wordt beheerd door leegstandsbeheerders die een bijdrage kunnen leveren aan onze maatschappelijke doelstellingen.	60% 70%	66% 77%

				De Beleidslijnen vastgoed zijn door het college aan uw raad aangeboden ter behandeling in het eerste kwartaal van 2017.		
--	--	--	--	---	--	--

Doelstelling: We dragen zorg voor passende onderwijshuisvesting waardoor schoolbesturen kwalitatief hoogwaardig en toegankelijk onderwijs kunnen bieden (zie ook Programma 1).

Product: Onderwijshuisvesting

Beoogd maatschappelijk effect		Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1.	Elke school heeft passende huisvesting.	a. We werken samen met schoolbesturen aan een nieuwe visie op onderwijshuisvesting.	Jaarlijks opstellen van een leerlingenprognose, oktober- telgegevens, gymnastiekuren meerjaren onderhoudsplan.	In 2016 is verder gewerkt aan de toekomstvisie onderwijshuisvesting. Het college heeft in november besloten om de mogelijkheid voor volledige doordecentralisatie verder te willen onderzoeken.		
2.		b. We geven verder uitvoering aan de plannen waarmee het ruimtetekort van De Develhoek wordt opgelost.	In 2016 wordt passende huisvesting gerealiseerd voor De Develhoek	In 2016 zijn de kinderen van de Develhoek tijdelijk gehuisvest in de noodlokalen bij De Notenbalk. Het proces heeft voornamelijk vanwege de koppeling met de gymzaal op dezelfde locatie vertraging opgelopen. Begin 2017 wordt voorgesteld om de twee processen afzonderlijk uit te voeren en de scholen het bouwheerschap over te dragen voor het realiseren van de lokalen.		
3.		c. We realiseren een volwaardige nevenvestiging voor het praktijkonderwijs in het Loket	De nevenvestiging voor het praktijkonderwijs is in 2016 gerealiseerd.	In 2016 is de nevenvestiging voor het praktijkonderwijs gerealiseerd. In de kerstvakantie is de uitbreiding op het Loket officieel opgeleverd. In 2017 stellen wij de nacalculatie op.		

Doelstelling: We stimuleren burgerbetrokkenheid en de sociale cohesie in de wijken en buurten.

Product: Wijkgericht werken

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Zwijndrecht werkt aan aantrekkelijke wijken die leefbaar, vitaal en veilig zijn en waar mensen graag wonen en willen wonen.	We faciliteren burgerinitiatieven via subsidies aan wijkplatforms en de dorpsraad.	Omdat we een themagerichte aanpak aanhouden, verwijzen we voor de indicatoren naar de afzonderlijke thema's	Eind 2016 is Pak aan! gelanceerd. In 2017 wordt hier verder uitvoering aan gegeven. Er zijn inwonersinitiatieven gefaciliteerd zoals bijvoorbeeld het Land van Waas en de planvorming omtrent de aanleg van een natuurijsbaan in het Develpark. Wij hebben de structurele samenwerking met wijkplatforms en dorpsraad voort gezet. Op facebook zijn wijkpagina's (digitale ontmoetingsplekken) voor twee wijken opgezet. Hiernaast is het noemenswaardig om aan te geven dat er bij IP- en groot onderhoudsprojecten standaard ruimte is voor inspraak.	Nvt	Nvt

Doelstelling: We stimuleren burgerbetrokkenheid en de sociale cohesie in de wijken en buurten.

Product: Wijkgericht werken

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Zwijndrecht werkt aan aantrekkelijke wijken die leefbaar, vitaal en veilig zijn en waar mensen graag wonen en willen wonen.	We faciliteren burgerinitiatieven via subsidies aan wijkplatforms en de dorpsraad.	Omdat we een themagerichte aanpak aanhouden, verwijzen we voor de indicatoren naar de afzonderlijke thema's	KAN In september 2016 zijn tussentijds de resultaten van KAN gedeeld met de gemeenteraad door middel van een voortgangsrapportage, fietstochten door Noord en Kort Ambacht en verschillende werkbezoeken. Voorbeelden van wat er is gedaan in de wijken volgen hieronder. In het tweede kwartaal van 2017 komen we met een		

			voorstel voor continuering of uitbreiding van de aanpak na 2017. - De kledingbank is gerealiseerd. - De overlast door hangjeugd en hangouders bij de kruising van de Surinamestraat/Karel Doormanlaan is aangepakt en de overlast is nu nihil. - Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt zorgt voor schonere buurten. - Het vertrouwen van bewoners in gemeente en partners is toegenomen. We merken dit aan beheergroepen waar bewoners komen en ook zelf initiatieven bedenken en uitvoeren. - Overlast door hangjeugd in Noord is fors afgenomen. - De Facebookpagina Zwijndrecht wijk Noord is een succes. 400 likes. Veel info die nagenoeg altijd positief wordt ontvangen. Eind 2016 is ook de Facebookpagina voor Kort Ambacht online gegaan. - De wijkgebouwen Hart van Meerdervoort en Xiejezo lopen als een trein. Het zijn nu echt huiskamers van de buurt. - Goede samenwerking met partners en maatschappelijk middenveld met betere resultaten als gevolg. <i>PAK AAN!</i> Voortkomend uit de motie Right to challenge en de notitie "De kracht van een goed idee" is "PAK AAN!" ontwikkeld. PAK AAN! is er voor inwoners die met		
--	--	--	---	--	--

				hun initiatieven Zwijndrecht nog mooier willen maken. PAK AAN! is een aanpak van de gemeente Zwijndrecht om inwoners op een gemakkelijke en snelle manier te ondersteunen bij de uitvoering van ideeën en initiatieven in hun buurt of wijk. Met ingang van 1 januari 2017 wordt gemonitord hoeveel initiatieven worden ingediend en ondersteund. Met de wijkplatforms en Dorpsraad hebben we afspraken gemaakt over de samenwerking rondom initiatieven.		
--	--	--	--	--	--	--

Doelstelling: We kennen een evenwichtige bevolkingssamenstelling en een kwalitatief goede woningvoorraad en woonomgeving

Product: Wonen regulier

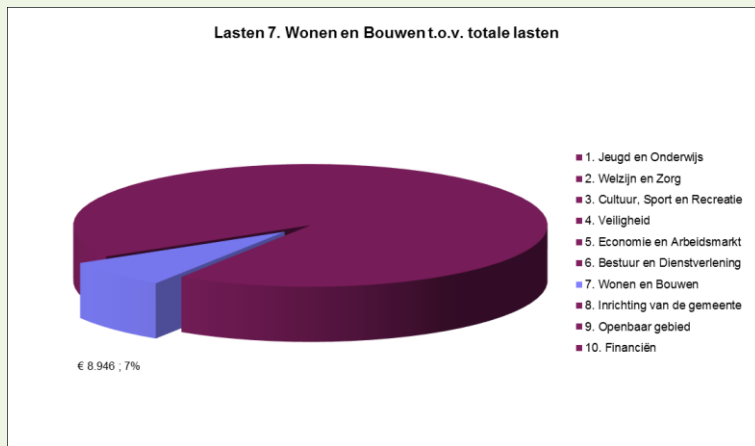
Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Iedereen moet in Zwijndrecht kunnen wonen: mensen met hoge en lage inkomens en mensen met speciale (zorg)behoeften. Zwijndrecht heeft te maken met een hoger aandeel mensen met een lager inkomen dan gemiddeld in de Drechtsteden. Ook de instroom van huishoudens met	a. Wij maken nieuwe prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties (PALT).	a. PALT ondertekend.	a. De lokale prestatieafspraken zijn geactualiseerd. Er is aandacht voor een afname van de omvang van de sociale huurvoorraad bijzondere doelgroepen, duurzaamheid en openbare ruimte. Daarbij zien we wel, dat de afname van de sociale woningvoorraad minder snel verloopt dan wenselijk is. Wij hebben aandacht (lokaal) voor de relatie tussen leefbaarheid en wonen. Hiervoor is een apart projectteam ingericht, zijn analyses van 9 aandacht buurten verricht en veel maatregelen bedacht. In 2017 wordt hier verder invulling en uitvoering aan gegeven.		

een lager inkomen is onevenredig groot. Een evenwichtige bevolkingsopbouw draagt bij aan een sterk Zwijndrecht.	b. Wij nemen deel aan regionale overleggen en maken met andere Drechtsteden gemeenten afspraken om te voorkomen dat woningbouwprojecten in de Drechtsteden onderling concurreren.	b. Plannen voor woningbouw die concurreren met al niet lopende projecten en niets toevoegen aan de woningvoorraad worden afgewezen.	b. De samenwerking en afstemming binnen de Drechtsteden en met Provincie verloopt goed.		
	c. Wij voeren regie op de woonruimteverdeling, voorrangregeling en het stimuleringsfonds.	c. De slaagkans om een passende woning te vinden is voor alle groepen is gelijk.	c. In 2016 is de regie geïntensiveerd met betrekking tot woonruimte toewijzing aan problematische huishoudens in samenwerking met de gemeenten in de regio, wooncorporaties en zorginstellingen (Doe-tafel- huisvesting problematische huishoudens).		
	d. Wij geven uitvoering aan de startersregeling.	d. De verhouding tussen beschikbaar budget en aflossing blijft gelijk	d. De verordening Starterslening is in 2016 geactualiseerd In 2016 zijn elf startersleningen verstrekt en is (net als voorgaande jaren) ongeveer € 250.000 beschikbaar voor de uitgifte van startersleningen.		
	e. Het aandeel huishoudens met een hoger inkomen vergroten we door de bouw van woningen in het midden en dure segment. Dit brengt ook de doorstroming beter op gang.	e. Omvang doelgroep laag - midden - hoog is evenredig, evenals de woningvoorraad goedkoop - midden – duur	e. De woningmarkt trekt aan. Dat is zichtbaar door projecten en initiatieven die worden opgepakt. Aan de Koninginneweg vindt herstructurering plaats, waardoor de kwaliteit van onze woningvoorraad wordt vergroot. Bij nieuwe projecten sturen wij zoveel als mogelijk op basis van ons woonbeleid.		

		Ook voegen we in principe geen appartementen toe. Voor de middeninkomens worden goedkope koopwoningen en huurwoningen in de vrije sector toegevoegd aan het Zwijndrechtse woningbestand.				
		f. Wij onderzoeken de mogelijkheden om de gemeentelijke taakstelling in het huisvesten van statushouders op te hogen, onder andere door het beter en sneller matchen van vraag en aanbod in passende huisvesting. We werken daarbij een integrale aanpak uit op het gebied van taalcursussen, geschikt onderwijs voor de kinderen, inburgering, zoeken naar werk, et cetera.		f. Wij hebben dienstverlening ingehuurd bij gemeente Dordrecht die in samenwerking met de corporaties zorgt voor snelle matching. We hebben samengewerkt met woningcorporaties en andere Drechtstedengemeenten bij het vinden van huisvestingsoplossingen, waaronder kamergewijze verhuur van woningen. Omdat weinig betaalbare woningen leeg komen en het COA te weinig statushouders voordroeg is de taakstelling niet gehaald. De Provincie als toezichthouder acht dit niet verwijtbaar. In 2016 zijn verschillende stappen genomen om te komen tot een sluitende, integrale aanpak op het gebied van integratie. De relatie met Vluchtelingenwerk als belangrijkste uitvoerder van integratiebeleid is verstevigd en het toezicht is verscherpt. Er is een plan van aanpak opgesteld voor een participatieverklaringstraject, dat eind 2016 ook in uitvoering is		

				genomen. Een arbeidsparticipatietraject is in samenwerking met de SSD vormgegeven en in uitvoering genomen, en er zijn vele gesprekken gevoerd met diverse partijen om het integratiebeleid verder vorm te geven. In het eerste kwartaal van 2017 zal een gemeentelijke integratienota aan de raad worden aangeboden.		
2.	Zowel de kwaliteit van de woningen in Zwijndrecht als de woonomgeving is goed zodat mensen hier met plezier wonen.	a. Wij houden ons aan de afspraken uit het <i>Convenant Kwaliteit Nieuwbouw Drechtsteden</i>. b. Wij maken nieuwe prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties PALT. c. Wij adviseren initiatiefnemers snel en adequaat. d. Wij stimuleren waar mogelijk particulier opdrachtgeverschap. Het rapportcijfer voor de woonomgeving stijgt.	a. Alle nieuwbouw is getoetst aan het GPR-gebouw systeem en de klankbordgroep bouwen en wonen. b. PALT ondertekend. c. Gebeurt via RIT. d. Verkoop kavels, waar mogelijk binnen project.	a. De toepassing van het convenant door marktpartijen biedt ruimte voor verbetering. De geactualiseerde prestatieafspraken met de corporaties zijn ondertekend. Hierin is niet alleen aandacht voor de woningen zelf, maar ook voor de leefbaarheid en openbare ruimte. b. De geactualiseerde prestatieafspraken met de corporaties zijn ondertekend. Hierin is niet alleen aandacht voor de woningen zelf, maar ook voor de leefbaarheid en openbare ruimte. c. Dit gebeurt via het Ruimtelijk Intake Team. d. Onze mogelijkheden zijn beperkt aangezien weinig beschikbare gronden op een geschikte locatie in het bezit van de gemeente zijn.	100%	100%
					7,3	7,6

Wat heeft het gekost?

Programma 8

Inrichting van de gemeente

Kerndoelstelling: Zwijndrecht is een groene, leefbare, duurzame en veilige gemeente waar mensen met plezier kunnen wonen en werken.

Doelstelling: We streven naar een verbetering in de ruimtelijke kwaliteit.

Product: Ruimtelijk beleid

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hier-voor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. De toekomst van Zwijndrecht als aantrekkelijke gemeente om te wonen en te werken is verwoord in de structuurvisie "Zwijndrecht, de ondernemende tuin-stad". Zwijndrecht kiest voor versterking van de eigen identiteit en verhoging van de ruimtelijke kwaliteit.	a. We toetsen en verlenen de vergunningaanvragen met betrekking tot de bebouwde leefomgeving integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen. b. Begeleiden, initiëren en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke plannen. De gemeente biedt een initiatiefnemer snel duidelijkheid of de gemeente kan en wil meewerken aan een (nieuwe) ruimtelijke ontwikkeling. c. Participeren wij in netwerken en beïnvloeden wij met het oog op de belangen van onze inwoners zoveel als mogelijk besluitvorming	Het oordeel van de inwoners over hun woon- en leefomgeving	We hebben in 2016 totaal driehonderd aanvragen omgevingsvergunningen in behandeling genomen. De aanvragen zijn getoetst aan de wet- en regelgeving en de verordeningen die van toepassing zijn. Via het Ruimtelijk Intake Team geven wij initiatiefnemers zo snel als mogelijk duidelijkheid of een initiatief kansrijk is.	7,3 (2013)	7,2

		van bijvoorbeeld rijk en provincie.				
2.	Van groot belang voor een aantrekkelijk Zwijndrecht is een mooi open buitengebied met kwalitatief hoogwaardig groen om te fietsen, wandelen en recreëren.	Wij geven verder uitvoering aan groen- en natuurontwikkeling en de ontwikkelstrategie voor ons buitengebied.	Een meerderheid van onze inwoners ervaart de nabijheid van groen en recreatievoorzieningen als positief	- We hebben geïnvesteerd in de ontwikkeling van het recreatie- en groengebied Hooge Nesse. - De speelpolder en wandelpaden zijn gerealiseerd. In samenwerking met Stichting Hooge Nesse Veerplaat en Hogeschool Rotterdam is uitwerking gegeven aan het ontwerp voor een autarkisch gebouw. We hebben invulling gegeven aan de activiteiten van Groen doet Goed en Bewegen in het groen. - De derde fase van het Develbos is gerealiseerd. In het bos is ruimte voor recreëren, wandelen en ontspannen. Met de komst van het Develbos heeft Zwijndrecht, aan de rand van de bebouwde kom, een mooi natuur- en recreatiegebied erbij gekregen. - We hebben hard gewerkt aan een grondruil voor de herinrichting van polder Buitenland. De contracten hiervoor zijn in de laatste maand van 2016 gesloten. Dit was nodig om uitvoering te kunnen geven aan de recreatieve inrichting van de polder. - Op grondgebied van Ridderkerk hebben wij, in opdracht van de landinrichtingscommissie IJsselmonde, het grondwerk voor Waalbos fase 2 uitgevoerd. Met de komst van het Waalbos wordt het		

				recreatiearsenaal op IJsselmonde met 185 hectare uitgebreid. - De Landschapstafel IJsselmonde heeft van de provincie Zuid-Holland een subsidiebeschikking ontvangen om komende jaren verder te investeren in een aantrekkelijk buitengebied.		
3.	Veel delen van Zwijndrecht zijn van goede kwaliteit. Onze groene wijken en mooie parken borgen en versterken we zoveel mogelijk de groenstructuur en natuurwaarden. Die delen die verouderd zijn, hebben meestal een gevarieerde problematiek en vragen om een samenhangende aanpak.	Delen van Zwijndrecht met een mindere kwaliteit moeten worden opgeknapt door en met bewoners, gemeentelijke partners en de markt. Wij kiezen voor een gefaseerde aanpak in de vorm van gebiedsontwikkeling waarbij meerdere doelen, fysiek en sociaal, in samenhang worden aangepakt.	Een meerderheid van onze inwoners waardeert de kwaliteit van de leefomgeving op de aspecten schoon, heel en veilig positief.	-		

Doelstelling: Met betrekking tot de bouwgrondexploitatie geven we gecontroleerd en verantwoord uitvoering aan beleidsvoornemens.

Product: *Bouwgrondexploitatie*

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Niet van toepassing.	Inhoudelijke omschrijving van de activiteiten rond de grondexploitaties is opgenomen in de paragraaf "grondbeleid".	Niet van toepassing.			
Toelichting: In principe is het resultaat van dit product (na verwerking van de diverse verrekeningen met de reserves) neutraal (de jaarlijkse uitgaven en inkomsten worden jaarlijks op de balansrekening onderhandenwerk geboekt, de positieve of negatieve eindresultaten van de projecten worden ten gunste of ten laste van de reserve gerealiseerde winst en de voorziening stedelijke ontwikkeling gebracht).					

Doelstelling: We begeleiden ruimtelijke projecten en gebiedsontwikkelingen.

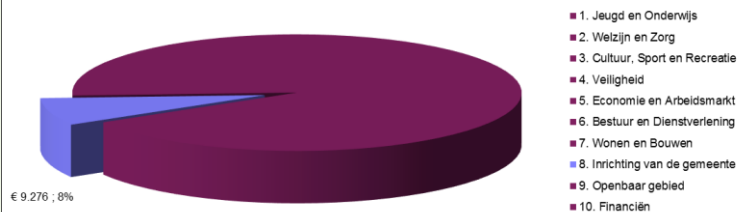
Product: *Projecten*

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Uitvoering geven aan beleidsvoornemens om te komen tot verbeteringen van maatschappelijke en/of commerciële voorzieningen.	Haalbaarheidsonderzoeken en voorbereiding van uitvoeringsprojecten: Walburg en Koninginneweg. Tijdelijk beheer gronden Noordoevers in afwachting van nadere besluitvorming over de gewenste en mogelijke ontwikkeling van dit gebied.		Voor de projecten Walburg en Koninginneweg worden concrete uitvoeringsplannen nu opgesteld. Over het tijdelijk beheer van Noordoevers zijn, naast de afronding van de sanering van de voormalige gemeentewerf geen concrete acties ondernomen.		
2. Het optimaliseren van beleidsvoorstellen om te komen tot verbeteringen van	Advisering ROM-D, Volgerlanden.		De advisering over ROM-D en Volgerlanden zijn onderdeel van een vast proces.		

	maatschappelijke en/of commerciële voorzieningen.					
3.	Onderhoud/gebruik van niet meer in gebruik zijnde gebouwen en gronden in verband met uitstraling en vandalisme.	Verkoop van gemeentelijke gronden, niet zijnde snippergroen, en vastgoed wat niet in projecten is opgenomen.		In 2016 is het voormalige gemeentehuis in Heerjansdam verkocht, daarnaast zijn er twee kleinere grondverkoop geweest en is de verkoop van een tweetal wat grotere terreinen voorbereid (Nicolaas Maesstraat en Bouquet). Ook wordt de verkoop van twee gebouwen voorbereid (De Toorts en De Rank).		
4.	Uitvoering en beheersing van projecten om op een efficiënte/effektieve manier te komen tot resultaten.	a. Beheersing van projecten volgens normen van projectmanagement. b. Halfjaarlijkse bestuurlijke projectrapportage.		a. Voor de beheerprojecten is op 29 november een presentatie gegeven over de wijze waarop beheerprojecten uit het Investeringsprogramma worden beheerd. De afgelopen en volgende jaren was en is dit de norm. b. U heeft vorig jaar twee bestuurlijke Voortgangsrapportages ontvangen.	Nvt	Nvt
Begeleiding en administratie van ruimtelijke projecten en gebiedsontwikkelingen, die de uitvoering van beleidsdoelstellingen dienen, maar niet onder de bouwgrondexploitatie vallen. Het gaat hier om: - administratie en projectleiding van projecten, die bijvoorbeeld opgestart worden vanuit particulier initiatief, vanuit beleidsdoelstellingen of vanuit samenwerkingsconstructies en waarbij geen of alleen gedeeltelijk een bouwgrondexploitatie wordt geopend. - grond- en vastgoedverkoop, snippergroen uitgesloten - verdere uitwerking van beleidsinitiatieven, bijvoorbeeld haalbaarheidsonderzoeken en financiële advisering in beleidsvorming. De prestaties zijn verschillend, bijvoorbeeld projectleiding, advisering, onderhandeling en contractvorming. De verantwoording vindt plaats in de bestuurlijke rapportage.						

Wat heeft het gekost?

Lasten 8. Inrichting van de gemeente t.o.v. totale lasten

Programma 9

Openbaar gebied

Kerndoelstelling: Zwijndrecht is een aantrekkelijke en bereikbare gemeente die duurzaam, schoon en veilig is.

Doelstelling: We dragen zorg voor een duurzame, klantvriendelijke inzameling en verwerking van huishoudelijk afval, waarbij de maatschappelijke kosten aanvaardbaar en beheersbaar blijven.

Product: Afvalinzameling

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Een schone, gezonde en duurzame openbare ruimte.	a. Op basis van de met HVC afgesloten Dienstverleningsovereenkomst, voeren wij regie op de door HVC uitgevoerde werkzaamheden. b. Samen met HVC nemen wij het geactualiseerde afvalbeleid in uitvoering. Hiermee beogen wij een reductie van de productie van huishoudelijk restafval en een verhoging van het bronscheidingspercentage. Gescheiden inzameling van GFT, glas en oud papier en karton, alsmede een alternatief inzamelsysteem zijn speerpunten.		U stelde in 2016 het beleid "Inzameling en verwerking huishoudelijk afval" vast. Dit beleid zet in op een betere afvalscheiding, vermindering van het restafval en kostenbeheersing. Inzameling van PMD (Plastic-, Metalen verpakkingen, Drankenkartons) bij laagbouw in 2016 door middel van minicontainers heeft geleid tot forse stijging van ingezameld PMD en afname van restafval. Eind 2016 was Zwijndrecht de best scheidende gemeente in de Drechtsteden. Een verhoging van de service - in de vorm van een verhoogde inzamelfrequentie - als beloning van het goede scheidingsgedrag van inwoners van laagbouw, heeft geleid tot verdere stijging van ingezameld PMD en verdere afname van het restafval.		

		c. Met HVC geven wij voorlichting aan onze inwoners, waarmee wij beogen het afvalscheidingsgedrag van onze burgers positief te beïnvloeden.		Onze plannen rond de inzameling van PMD bij hoogbouw zijn afgerond, uitvoering ervan vindt in 2017 plaats. Onze plannen voor de ondergrondse containers in Heerjansdam worden nu door HVC uitgewerkt. HVC heeft een pilot Afvalvrije school in de regio gedaan. Eén Zwijndrechtse basisschool doet mee. Dit wordt voortgezet in 2017. We hebben meegedaan aan 100-100-100. 100 huishoudens, 100 dagen, 100% afvalvrij. Deelnemers aan 100-100-100.nu in de gemeente Zwijndrecht mogen trots zijn op hun resultaat: met maar 25,8 kilo restafval per deelnemer per jaar hebben zij de 2020 doelstellingen alvast bereikt.		
--	--	---	--	--	--	--

Doelstelling: We dringen overlast door honden(-bezitters) terug en bieden voldoende gebruiksmogelijkheden voor hondenbezitters.

Product: Hondenbeleid

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Een schone openbare ruimte zonder overlastgevende honden.	a. Incidenteel inzet hondenpoepzuiger bij 'hotspots'. b. Voorlichting over, toezicht op en handhaving van ons hondenpoepbeleid (aanlijn- en opruimplicht).		a. De hondenpoepzuiger is in de periode maart t/m oktober een achttal keer ingezet. b. Wij hebben voorlichting aan hondenbezitters gegeven via folders, de website en ons Huisblad De Brug.		

2.	Voldoende gebruiksmogelijkheden voor hondenbezitters.	a. Beheer en onderhoud van de aangewezen losloop- en aanlijngebieden, alsmede de bebording van deze gebieden. b. Plaatsing, beheer en onderhoud van hondenpoepbakken. c. Heffen, invorderen en kwijtschelden hondenbelasting.		We hebben de manier van bebording in uitrengebieden aangepast.		
----	---	--	--	--	--	--

Doelstelling: We brengen door het sturen van parkeergedrag vraag en aanbod in evenwicht .

Product: Parkeren

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Onze voorzieningen zijn en blijven toegankelijk.	We onderzoeken samen met belanghebbenden de mogelijkheden voor het invoeren van een alternatief voor het betaald parkeren in ondermeer het gebied rond winkelcentrum Walburg.		Met marktpartijen in winkelcentrum Walburg zijn (financiële) afspraken gemaakt. Mede op basis daarvan heeft u ingestemd met het voorstel om het betaald parkeren per 1 juli 2016 op te schorten. Aansluitend zijn we gestart met een aanpak om te bezien hoe we met betaald parkeren elders in de gemeente kunnen omgaan.		

Doelstelling: We dragen zorg voor de bereikbaarheid van de havens en waterkerende werken.

Product: Havens

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Stimuleren van de ontwikkeling 'natte bedrijvigheid'.	Wij voeren op basis van ons havenbeheersplan onderhoud uit aan onze havens en waterkerende werken.		In 2016 zijn de voorgenomen onderhoudswerken uitgevoerd en zijn alle havens gepeild. Aansluitend is kade Zomerlust na een schadevaring gerepareerd en weer beschikbaar.		

			baar als boodschappenkade en auto afzetplaats. De hiermee gemoeide kosten hebben we moeten voorschieten. Geplande andere maatregelen hebben we daarom moeten doorschuiven. 2016 is ook het jaar waar de oplevering van de nieuwe kade aan de Develhaven voor Jiffy heeft plaatsgevonden. Hierdoor is de gemeente een Short Sea haven rijker.		
--	--	--	--	--	--

Doelstelling: We bevorderen duurzame ontwikkelingen

Product: Milieu regulier

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Zwijndrecht biedt aan huidige en toekomstige inwoners een schone, gezonde en veilige leefomgeving.	a. Wij geven uitvoering aan ons DUP en aan dit programma gelieerde agenda's op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen, natuur- en milieueducatie, (duurzame) energie, water, bodem, lucht en externe veiligheid (waaronder het basisnet spoor). b. Wij voeren regie op de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Daarbij toetsen wij onder meer het uitvoeringsniveau van deze dienst op het		a. We hebben behoorlijke stappen gemaakt waar het gaat om het scheiden en verwerken van huishoudelijk afval. Zwijndrecht was eind 2016 de best scheidende gemeente in de Drechtsteden. In 2016 rondde u het debat rond windmolens af. Ook stelde u een energievisie vast. Deze visie wordt nu samen met betrokken doelgroepen uitgewerkt tot een energieagenda. Deze agenda krijgt verder vorm in een energieconferentie in het voorjaar van 2017. b. Met de omgevingsdienst hebben wij afspraken gemaakt over de omvang van het (milieu)toezicht en de handhaving binnen onze gemeente. In het jaarprogramma hebben we deze afspraken vastgelegd.		

		gebied van toezicht en handhaving.				
--	--	------------------------------------	--	--	--	--

Doelstelling: We dragen zorg voor de kwaliteit en het functioneren van het rioolstelsel.

Product: Riolering

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Een goed functionerend rioolstelsel.	a. Wij laten de kwaliteit van het rioleringsstelsel periodiek inspecteren. b. Wij voeren onderhoud uit aan het rioleringsstelsel. c. Wij houden het beheerplan riolering, het gemeentelijke rioleringsplan en het afkoppelplan, actueel. d. Het opstellen, uitvoeren en evalueren van maatregelenplan op basis van inspecties, boorkernonderzoeken en dergelijke. e. Bijhouden gegevens rioolbeheer en up-to-date houden riooltekeningen. f. Wij behandelen klachten over de riolering (wateroverlast, verstopte kolken, huisaansluitingen en verzakkingen).	Vervanging riool door investeringsprogramma. Meldingen via de Wijk servicelijn voorzien wij tijdig van een antwoord.	Een goed functionerend rioolstelsel is een belangrijke doelstellingen om de volksgezondheid te garanderen. We hebben ruim 200 km vrij verval riolering en vele andere voorzieningen ten behoeve van een goed functionerend rioolstelsel in beheer. Via vastgestelde afwegingen (lees risicomanaagement) worden de juiste keuzes c.q. investeringen bepaald voor een komende periode. De genoemde processtappen (a t/m f) zijn ook het afgelopen jaar uitgevoerd. Het vervangen van riolering wordt grotendeels integraal opgepakt via een investeringsproject. Via projectmatig werken zoals gepresenteerd aan de Raad op 29 november 2016 begeleiden wij onze projecten op een professionele wijze.		80%

Doelstelling: We beheren en onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen.

Product: Begraafplaatsen

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1 Schone en toegankelijke begraafplaatsen.	a. Wij voeren het onderhoud uit op de gemeentelijke begraafplaatsen. b. Wij verzorgen uitvaarten. c. Wij voeren vervangingen vernieuwingsinvesteringen uit. d. We houden het Beheerplan Begraafplaatsen actueel.	a. De begraafplaatsen zijn goed onderhouden. De dienstverlening is hoogwaardig.	a. Onkruidbeheersing op grindpaden zonder chemische bestrijdingsmiddelen is zeer arbeidsintensief. Dit is qua onderhoud de belangrijkste zorg voor de komende periode. Er is in 2016 extra arbeid ingezet ten behoeve van onkruidbeheersing. b. In 2016 zijn er 206 uitvaarten verzorgd. c. Vak E op de Munnikensteeg is opnieuw geasfalteerd. d. In 2017 presenteren wij u een integraal beheerplan begraafplaatsen.	b. 196 (2013)	b. 200

Doelstelling: We zorgen dat de kwaliteit van de groenvoorziening zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van de bewoners.

Product: Groenvoorziening

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1 Het onderhoud van de openbare ruimte vraagt meer aandacht. De eisen ver-	a. Wij geven uitvoering aan het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).	a. Perken, plantsoenen en parken zijn conform ambitieniveau onderhouden.	a. Gezien de schouwresultaten van het afgelopen jaar kunnen we stellen dat qua beheer van de openbare ruimte onze doelstellingen (gedifferentieerd beheer) grotendeels gehaald zijn. Op		B/C

anderen, maar hier-naast is er de uitdaging om met minder middelen de gewenste kwaliteitsdoelstellingen te behalen. Wij betrekken bewoners en bedrijven bij het bepalen van de kwaliteit van de openbare ruimte en bieden hun de mogelijkheid ook zelf rond het onderhoud verantwoordelijkheid te nemen. In het kader van de besparingen maken we heel bewuste keuzen in de kwaliteit van de openbare ruimte.	b. In de jaarlijkse update van het integraal beheerplan maken wij de kwaliteit van de openbare ruimte over het afgelopen jaar inzichtelijk. c. Wij (laten) speelvoorzieningen inspecteren en voeren onderhoud uit.	b. Meldingen via de Wijkservicelijn voorzien wij tijdig van een antwoord. c. De veiligheid van Speelplekken wordt continu gemonitord door ons zelf en jaarlijks door een objectieve partij.	het gebied van groenbeheer hebben we enkele tegenslagen gekend. Zo is de onkruidbeheersing op zowel de verharding als in de beplanting onder de maat gebleven. Ook het maaien van de gazons is niet gegaan zoals gewenst, doordat de aannemer zich niet hield aan de afgesproken verplichtingen. Inmiddels heeft de aannemer maatregelen getroffen en ons garanties gegeven dat de afspraken in het vervolg nagekomen gaan worden. Na de zomer hebben we hier een stijgende lijn in gezien. We gaan ervan uit dat deze lijn in 2017 worden doorgezet. Volgend jaar gaan we met u in dialoog, via een vernieuwd IBOR plan, om te bepalen welke maatregelen en middelen nodig zijn om met name op het groenonderhoud een hoger onderhoudsniveau te behalen. b. In 2016 is 86% van de ruim 4000 meldingen afgehandeld binnen de geldende norm. c. Ieder jaar worden alle speelvoorzieningen geïnspecteerd door een onafhankelijk extern bureau. Periodiek voeren gecertificeerde medewerkers	80% B
--	--	---	---	---------------------

		d. Wij houden de beheerplannen Groen en Spelen actueel. e. Plannen voor herinrichting van de openbare ruimte ontwikkelen we in overleg met de samenleving. f. We leveren maatwerk voor het beheer en onderhoud door integrale (buurt)onderhoudsstrategieën die in samenwerking met de samenleving en sociale partners worden opgesteld.		van de buitendienst tevens visuele controles uit. d. In 2017 wordt een nieuw IBOR plan aan u gepresenteerd e. Via een vooraf bepaalde communicatie- en participatiestrategie betrekken we de samenleving bij herinrichtingsplannen. Afhankelijk van de mate van verandering wordt een strategie bepaald en met name de verwachting aan de voorkant gemanaged. Dit varieert tussen informeren en coproductie. f. De beleidsuitgangspunten in het IBOR plan zijn hierin leidend. Vanuit allerlei samenlevingsinitiatieven worden de prioriteiten van onderhoud getoetst. Het project KAN is hierin een voorbeeld. Ook een analyse van de klachten en meldingen is een belangrijke informatiebron om te komen tot maatwerk. Hiernaast is veiligheid en functionaliteit een belangrijke criterium voor het totale programma beheer en onderhoud. Tot slot zoeken wij altijd de mogelijkheden op om met bewoners en lokale ondernemers samen te werken in de openbare ruimte.		
--	--	--	--	--	--	--

Doelstelling: We zorgen dat de kwaliteit van de wegen, bruggen en openbare verlichting zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van de bewoners.

Product: Infrastructuur

Beoogd maatschappelijk effect	Wat gaan we in 2016 hiervoor doen?	Indicator	Wat hebben we hiervoor gedaan ?	Nulmeting	Doel 2018
1. Kwalitatief goede wegen en bruggen.	a. Wij geven invulling aan de uitvoering aan het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR). b. Wij voeren de periodieke inspecties aan wegen en bruggen uit.	a. Wegen en bruggen zijn conform ambitie integraal beheerplan onderhouden. b. Kwaliteit asfalt Kwaliteit Voet- en fietspaden Kwaliteit woonstraten	a. Het integraal Beheerplan is de rode draad voor het uitvoeringsprogramma beheer openbare Ruimte. Dit zowel voor het investeringsprogramma als ook het cyclisch en planmatig onderhoud. b. Dit is een standaard proces in de ketenbeheer en onderhoud wegen en bruggen. De wegen worden bijvoorbeeld jaarlijks geïnspecteerd. Voor de houten bruggen geldt een frequentie eens per 2,5 jaar. Voor alle bruggen (beton, staal e.d.) geldt een regime van eens per 5 jaar. <i>Voor wegen zijn het afgelopen jaar geen inspecties uitgevoerd in verband met de invoering van het nieuwe beheersysteem in relatie tot de inzet die hiervoor gevraagd werd. De inspectiegegevens van 2015 zijn echter valide genoeg om het wegenprogramma voor 2017 te bepalen in combinatie met de recente klachten en meldingen en eigen inzichten van beheerders en buitendienstmedewerkers. Op basis van de inspecties 2017 kunnen eventueel nog aanpassingen doorgevoerd worden</i>		B B C 80%

		c. Wij voeren gedifferentieerd beheer door conform het integraal beheerplan (asfalt, trottoirs en fietspaden zoveel als mogelijk op B-niveau en klinkerbestrating in woonwijken op C-niveau) uit. d. We plegen groot asfalt-onderhoud. e. We vervangen de houten bruggen aan de Linde-weg, Opera en Toutenburg.	c. Ambitie wordt getoetst in de update van het integraal beheerplan. Meldingen via de Wijkservicelijn voorzien wij tijdig van een antwoord.	<i>als er grote afwijkingen ten opzichte van 2015 voorkomen.</i> c. Het uitvoeringsprogramma is getoetst op de uitgangspunten in het IBOR Plan. Via de paragraaf kapitaalgoederen krijgt u een gedetailleerder beeld hiervan. Zie verantwoording paragraaf kapitaalgoederen. d. Zie verantwoording paragraaf kapitaalgoederen. e. Uit de inspecties is een andere prioriteit gekomen. Hierdoor zijn andere bruggen vervangen dan eerder gepland. In de verantwoording op de paragraaf kapitaalgoederen komen wij hierop terug.		
2.	Kwalitatief goede openbare verlichting.	a. We onderzoeken de mogelijkheden om de aangegane samenwerking met Stadsbeheer Dordrecht te continueren. b. Wij geven uitvoering aan het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).	a. De openbare verlichting is goed onderhouden. Meldingen via de Wijkservicelijn voorzien wij tijdig van een antwoord.	a. Er is in 2016 een nieuwe SLA (Service Level Agreement) met Service Centrum Drechtsteden ondertekend om de samenwerking te continueren. b. Het integraal Beheerplan is de rode draad voor het uitvoeringsprogramma beheer openbare Ruimte. Dit zowel voor het investeringsprogramma als ook het cyclisch en planmatig onderhoud.		B 80%

		c. We onderzoeken de mogelijkheden om onze OV installaties verder te verduurzamen. d. Wij vervangen verlichting in onder andere de wijk Nederhoven III. Wij breiden het standaardiseren van onze openbare verlichtingsmaterialen verder uit.		c. Wij acteren conform het vastgestelde beleidsplan openbare verlichting waarbij verduurzaming een belangrijke rol speelt. Bij iedere vervanging wordt in principe gekeken of dit via een duurzamere manier kan t.o.v. van de huidige situatie. d. De verlichting is vervangen in onder andere de wijk Nederhoven. Voor een specifiekere toelichting verwijzen wij naar de verantwoording in de paragraaf kapitaalgoederen. Het standaard programma van eisen is leidend waarmee een belangrijke slag is gemaakt met betrekking tot de standaardisering.		
--	--	--	--	--	--	--

Wat heeft het gekost?

Lasten 9. Openbaar gebied t.o.v. totale lasten

€ 29.482 ; 24%

Programma 10

Financiën

Kerndoelstelling: De gemeente zet met kracht in op voortzetting van een degelijk financieel beleid. Dit betekent dat de uitgaven en inkomsten in evenwicht moeten zijn.

Doelstelling: Degelijk financieel beleid

Beoogd maatschappelijk effect		Wat zouden we in 2016 hiervoor doen?	Wat hebben we gedaan?	Indicator	Nulmeting	Doel 2018
A.	Degelijk financieel beleid.	De doelstellingen zijn opgenomen bij de algemene dekkingsmiddelen, omdat daar meer een relatie is met de achterliggende budgetten.	N.v.t.	N.v.t.		

Wat heeft het gekost?

Het totaalbedrag van dit programma (lasten voor bestemming) bedraagt **€ 1.828.000**.

Dit programma bevat de activiteiten en de daaraan verbonden lasten voor de producten:

- Belastingen	€ 898.000
- Beleggingen	€ 56.000
- Onvoorzien	€ 0
- Overige baten en lasten	€ 874.000
- Algemene uitkering gemeentefonds	€ 0

De bijbehorende baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen (Programma 11) met uitzondering van de baten van het product overige baten en lasten van € 82.000. Hieronder gaan we in het kort in op een aantal activiteiten.

Belastingen

De lasten betreffen de interne doorberekening (bijdragen aan Gemeentebelastingen Drechtsteden) voor heffing en invordering, en afhandeling bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en Onroerende zaakbelastingen en een dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren. Daarnaast betreffen de

lasten, door de invoering van precario op kabels en leidingen in 2016, ook een interne doorbelasting van de precario op kabels en leidingen. Deze last bij precario is de compensatie van € 22,- op de afvalstoffenheffing, op het product afvalinzameling.

Beleggingen

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Eneco, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de lasten verantwoord die zijn verbonden aan het houden van beleggingen.

Onvoorzien

Dit product bevat het budget voor onvoorziene uitgaven. Alleen de raad is bevoegd tot het nemen van besluiten over de besteding van deze post. Hier worden geen lasten geboekt. De volgende uitgaven zijn gedekt uit de post onvoorzien:

- € 7.500,- krediet voor Creativity pool (Tweede Bestuursrapportage 2016);
- € 12.100,- krediet voor het kunstproject RiverArt (Tweede Bestuursrapportage 2016).

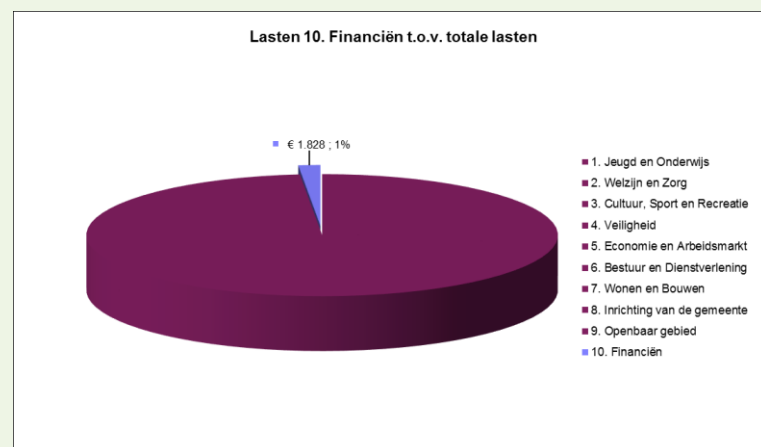
Het restant van € 30.400,- is vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen (Tweede Bestuursrapportage 2016).

Overige baten en lasten

Dit product bevat overige lasten, zoals kosten voor de noodopvang van vluchtelingen, cao-wijzigingen, uitkering vakantietoelage 2016, eindheffing werkkostenregeling (WKR), correcties BTW en BCF en saldi kostenplaatsen. En overige baten zoals de vergoeding voor de noodopvang van vluchtelingen, vrijval voorziening Individueel Loopbaanbudget en correcties BTW en BCF.

Algemene uitkering gemeentefonds

De lasten van deze post bestaan uit mutaties met de reserve taakmutaties en de reserve algemene uitkering. De mutaties met reserves maken geen onderdeel uit van de lasten voor bestemming.

Programma 11

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Kerndoelstelling: De gemeente zet met kracht in op voortzetting van een degelijk financieel beleid. Dit betekent dat de uitgaven en inkomsten in evenwicht moeten zijn.

Doelstelling: Degelijk financieel beleid

Beoogd maatschappelijk effect		Wat zouden we in 2016 hiervoor doen?	Wat hebben we gedaan?	Indicator	Nulmeting	Doel 2018
B.	Degelijk financieel beleid.	Het toepassen van het rentebeleid (door bij afwijkingen van onze gemiddelde rentevoet < of > dan 2% de rekenrente aan te passen)	In 2015 is besloten om, op basis van de aanhoudende lage marktrente voor langlopende geldleningen, met ingang van de begroting 2016 de rekenrente te verlagen naar 3,5%.	Het gewogen gemiddelde rentepercentage van onze langlopende geldleningen bedroeg per 31 december 2016: 2,95%.	N.v.t.	N.v.t.

Wat heeft het opgeleverd?

Het totaalbedrag van dit programma bedraagt **€ 79.054.000**. Dit betreft circa 68% van de totale baten (exclusief reserves).

Dit overzicht bevat de activiteiten en de daaraan verbonden baten voor de producten:

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- uitkering gemeentefonds
- dividend
- saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)
- overige algemene dekkingsmiddelen.

De bijbehorende lasten zijn verantwoord in Programma 10 Financiën. Hieronder gaan we eerst in het kort in op een aantal activiteiten. Vervolgens laten we de financiële uitkomsten en de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting zien.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden draagt zorg voor de heffing en invordering, afhandeling bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken, Onroerende zaakbelastingen en Precariobelasting. De baten van deze lokale heffingen zijn op dit product verantwoord.

Uitkering gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit:

- algemene uitkering
- integratie- en decentralisatieuitkeringen
- deelfonds sociaal domein (vanaf 2015)

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de belangrijkste vrij besteedbare/afweegbare inkomstenbron voor de gemeente en wordt voornamelijk bepaald door beleidsvoornemens van de rijksoverheid. De belangrijkste integratie- en decentralisatieuitkering voor onze gemeente betreft de (oude) Wmo.

Dividend

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals Nutsbedrijven (Eneco, Evides en Oasen), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de dividenden verantwoord die zijn verbonden aan het houden van beleggingen. Naast de dividenden van bovengenoemde instellingen verantwoorden we hier ook de garantstellingsprovisie van HVC en de bezuinigingstaakstelling van het Ingenieursbureau Drechtsteden (IBD).

Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)

Dit product bevat het renteresultaat. Dit is het saldo van de rentelasten (rente over langlopende geldleningen, kort geld en rentebijbeschrijving op een aantal voorzieningen) en de doorberekende rente aan investeringen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit product betreft bijvoorbeeld het saldo van bedrijven en ontvangen rente en is voor onze gemeente niet van toepassing.

Wat heeft het opgeleverd?

Product	Algemene dekkingsmiddelen (bedragen * € 1.000)	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil	Waarvan incidentele realisatie
570	Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	9.119	8.971	10.893	11.128	235	121
922	Bruto uitkering gemeentefonds	62.789	62.435	63.560	63.700	140	137
913	Dividend	1.373	1.466	1.496	1.500	4	0
914	Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)	5.035	2.764	2.728	2.725	-3	0
	Overige algemene dekkingsmiddelen	0				0	0
	Saldo resultaat voor en na bestemming	78.317	75.636	78.677	79.054	376	258

Hieronder gaan wij op ieder afzonderlijk onderdeel nader in.

570 Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Lokale heffingen (bedragen * € 1.000)	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil	Waarvan incidentele realisatie
<u>Onroerende zaakbelastingen (OZB)</u>						
a. Eigenaren (woningen)	4.649	4.696	4.726	4.727	1	18
b. Eigenaren (niet woningen)	2.514	2.486	2.842	2.913	71	30
c. Gebruikers (niet woningen)	1.820	1.686	1.930	2.041	111	21
Totaal OZB	8.983	8.868	9.498	9.681	183	69
Precariobelasting	136	103	1.395	1.447	52	52
Saldo	9.119	8.971	10.893	11.128	235	121

OZB

Door de opslag van de invoering van het Ondernemersfonds in 2016 bij de opbrengst voor de OZB niet-woningen was er al met € 500.000 bijgeraamd, daarnaast is de (gezamenlijke) opbrengst van niet-woningen nog eens totaal met circa € 180.000 hoger uitgevallen. Dit is het gevolg van de in het vierde kwartaal nog opgelegde aanslagen en waren bij het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016 nog niet bekend. De hogere opbrengst bij de gebruikers niet-woningen is mede veroorzaakt door de intensivering van de leegstandscontrole. Eventuele minderingen, faillissementen en bezwaarprocedures kunnen in de toekomst nog effect op deze opbrengsten hebben.

Precariobelasting

De € 52.000 hogere opbrengst ten opzichte van de raming is veroorzaakt bij precario van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond. De controle hierop is geïntensiveerd (controles op onder andere aantal uithangborden en reclame-uitingen van winkels en dergelijke) en heeft over 2014 en 2015 per saldo een hogere opbrengst van € 52.000 ten opzichte van de opgenomen balanspost opgeleverd. De economische ontwikkelingen en eventuele faillissementen en bezwaarprocedures kunnen op deze opbrengsten nog van invloed zijn, daarom gaan we er vooralsnog van uit dat dit incidenteel is.

922 (Bruto) uitkering gemeentefonds

Bruto uitkering gemeentefonds (bedragen * € 1.000)	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil	Waarvan incidentele realisatie
Algemene uitkering	37.266	38.023	38.869	39.061	192	
Integratie- en decentralisatieuitkeringen	4.494	4.496	4.497	4.497	0	
Deelfonds sociaal domein (Awbz naar de Wmo, Jeugdzorg en Participatie)	21.115	19.916	20.005	20.005	0	
Afrekening voorgaande jaren	-86	0	189	137	-52	137
Saldo	62.789	62.435	63.560	63.700	140	137

De raming in de primaire begroting 2016 was gebaseerd op de meicirculaire 2015. Nadien is de raming aangepast bij de Tweede Bestuursrapportage 2015, alsmede de Eerste en Tweede Bestuursrapportage 2016. Dit naar aanleiding van de september- en decembercirculaire 2015 en de mei- en septembercirculaire 2016. De verantwoording is gebaseerd op de van het rijk ontvangen beschikkingen.

913 Dividend

Dividenden (bedragen * € 1.000)	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil
N.V. Eneco afdeling electriciteit	1.159	1.157	1.109	1.109	0
Garantstellingsprovisie HVC	115	110	110	117	7
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	27	60	48	48	0
Bezuinigingstaakstelling Ingenieursbureau Drechtsteden	34	99	189	189	0
Waterbedrijf Evides	38	40	40	37	-3
Saldo	1.373	1.466	1.496	1.500	4

Eneco/BNG

Tot 2016 was het bij de dividenden (van Eneco en de BNG) het uitgangspunt, om eventuele wisselingen op te vangen, om het incidentele deel via een bepaald percentage te berekenen. Bij de Kadernota 2016 is besloten om voor de raming van de dividenden een ander uitgangspunt te gaan hanteren, namelijk om uit te gaan van het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar. Dit uitgangspunt is vervolgens toegepast bij de raming in de begroting 2016.

Eneco heeft ten tijde van de Eerste bestuursrapportage 2016 voorgesteld om 50% van het uiteindelijke resultaat als dividend uit te keren. Voor Zwiindrecht betekende dit € 1.109.000, daarmee valt het primaire geraamde bedrag € 48.000 lager uit. De begroting 2016 is hierop aangepast. De primaire raming was namelijk gebaseerd op een hogere gemiddelde van de laatste vijf jaar.

De BNG Bank heeft, zoals is gemeld in de Eerste bestuursrapportage 2016, voorgesteld om 25% van de nettowinst als dividend uit te keren. Dit kwam voor ons neer op bijna € 48.500. De begroting 2016 is hierop aangepast. Ook hier bleek het gemiddelde van de laatste vijf jaar en de realisatie lager te zijn, dan waar bij de Kadernota 2016 rekening werd gehouden.

914 Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)

Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat) (bedragen * € 1.000)	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil
Rente over langlopende geldleningen	-3.320	-3.393	-3.382	-3.379	3
Rente kort geld	44	-85	82	91	9
Rente eigen financieringsmiddelen	-637	-472	-243	-243	0
Totaal rentelasten	-3.913	-3.950	-3.543	-3.531	12
Doorberekende rente investeringen	8.948	6.714	6.271	6.256	-15
Saldo (renteresultaat)	5.035	2.764	2.728	2.725	-3

Het nadeel op het renteresultaat van € 3.000 wordt in de eerste plaats veroorzaakt door de aanhoudende **negatieve rente van circa 0,25%** voor kort geld, waar circa € 91.000 is ontvangen. Bij het opstellen van de begroting 2016 waren we uitgegaan van een te betalen rente van 0,3%. Per saldo levert dit een voordeel op van circa € 9.000.

Tijdens de behandeling van de Kadernota 2016 is besloten om de rekenrente over investeringen en de rentebijschrijving op de voorzieningen (Stedelijke Ontwikkeling en de Volgerlanden) met ingang van 2016 te verlagen van 5% naar 3,5%. Dit heeft effect gehad op de doorberekende rente investeringen en het saldo (renteresultaat). Als voor beide punten het primair begrote bedrag wordt vergeleken met het rekeningbedrag is het financiële effect van die verlaging te zien.

Per saldo levert het geheel dus een iets nadelig renteresultaat op van € 3.000.

Inleiding

Paragrafen

De jaarstukken kent verplicht een aantal paragrafen. Een paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van de programmaverantwoording vanuit een bepaald perspectief. Het gaat hierbij om beleidslijnen van het beheersproces waarbij sprake is van een groot financieel belang, een grote politieke betekenis of een aanzienlijk belang voor de realisatie van de beleidsvoornemens. Doel van de paragrafen is ons in staat te stellen de beleidslijnen en randvoorwaarden van de diverse onderdelen van de beheersfunctie te controleren. De paragrafen hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

Lokale heffingen

Deze paragraaf verantwoordt de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk. Tevens geven wij weer welk beleid de gemeente in het begrotingsjaar heeft gevoerd ten aanzien van de lokale heffingen en de kwijschelding hiervan.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie in welke mate het vermogen van de gemeente Zwijndrecht toereikend was om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moest worden aangepast.

Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verantwoorden wij het beleid voor het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

Financiering

Deze paragraaf bevat het uitgevoerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf verantwoordt de besturing en de beheersing van en het toezicht op de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

Verbonden partijen

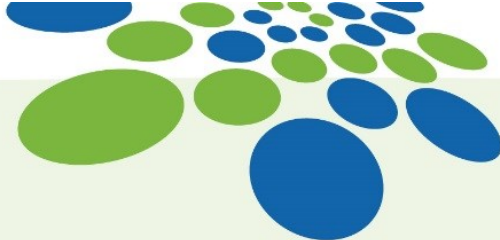
Het doel van deze paragraaf is inzicht te verschaffen in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door derden uit te voeren taken/processen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Grondbeleid

Hierin komen de hoofdlijnen van het grondbeleid aan de orde.

Interbestuurlijk toezicht

Deze paragraaf bevat de informatie die wij in overeenstemming met de Wet revitalisering generiek toezicht moeten opnemen in onze jaarstukken.

Paragraaf 1

Lokale heffingen

Inleiding

In 2016 was ruim 22% van de baten (exclusief reserves) van onze gemeente afkomstig uit lokale heffingen en deze vormen daarmee een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. Deze inkomsten worden voor het merendeel opgebracht door burgers en voor een kleiner deel door bedrijven. De heffing vindt plaats op basis van verordeningen welke door uw raad zijn vastgesteld. Deze 'Paragraaf lokale heffingen' geeft op hoofdlijnen een overzicht van de lokale heffingen en belastingen.

Lokale heffingen bestaan uit twee hoofdgroepen:

1. Gebonden heffingen: dit zijn heffingen waar een direct aanwijsbare prestatie van de gemeente tegenover staat. Deze heffingen kunnen worden onderverdeeld in retributies (bijvoorbeeld leges en marktgeld) en bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing en rioolheffing). Gebonden heffingen worden verantwoord op de betreffende beleidsprogramma's en maken hierdoor geen deel uit van de algemene dekkingsmiddelen;
2. Ongebonden heffingen: dit zijn zuivere belastingen waar geen direct aanwijsbare prestaties van de gemeente tegenover staan. Het gaat hierbij om onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting en formeel gezien de hondenbelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden met een beleidsprogramma en behoren daardoor tot de algemene middelen van de gemeente.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide categorieën heffingen. In het vervolg wordt, conform de BBV, achtereenvolgens ingegaan op:

- de uitgangspunten van het tarievenbeleid;
- een overzicht van de opbrengst van gemeentelijke heffingen;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- overige lokale heffingen;
- de kwijtscheldingen;
- externe ontwikkelingen en rijksbeleid.

Uitgangspunten van het tarievenbeleid

In 2016 zijn de tarieven voor de diverse heffingen overeenkomstig de belastingvoorstellen met de volgende percentages verhoogd:

- Hondenbelasting			
- Leges	}	1,00%	(Inflatie)
- Precariobelasting			
- Reinigingsrechten			
- Lijkbezorgingsrechten		2,00%	(1% inflatie en 1% extra, totdat de tarieven kostendekkend zijn)
- Onroerende-zaakbelastingen (OZB)			
- woningen		1,00%	(1% inflatie. Daarnaast technische correctie wegens 2% gemiddelde waardestijging)
- niet-woningen		1,00%	(1% inflatie. Daarnaast technische correctie wegens 1% gemiddelde waardedaling)
- Marktgelden		1,00%	(Inflatie. Daarnaast berekenen we, evenals in 2015, de stroomkosten door)
- Rioolheffing			
- meerpersoonshuishoudens (mph)		8,00%	(Op basis GRP 2013-2017 en na verlaging rekenrente van 5% naar 3,5% en toerekening btw)
- eenpersoonshuishoudens (eph)			(Voor de eph geldt voor 2016 de derde fase van het in 4 jaar gelijktrekken van de tarieven. Dit wil zeggen dat voor 2016 het tarief 87,5% wordt van dat van mph en vanaf 2017 100%).
- Afvalstoffenheffing		10,30%	(Benodigd op basis van kostendekkend tarief)
- Havengelden		0,50%	

De tarieven voor de naheffingsaanslagen parkeerbelastingen en de parkeertarieven zijn *niet* gewijzigd.

Overzicht van de opbrengst van gemeentelijke heffingen

Onderstaande tabel geeft weer welke opbrengsten uit lokale heffingen ten opzichte van de (bijgestelde) begroting in 2016 zijn gerealiseerd en, ter vergelijking, 2015. Wij merken op dat de verschillen tussen de verantwoording 2015 en 2016 geen indicatie geven van de stijging of daling van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen bij de onroerendezaakbelastingen een belangrijke rol. Ook opbrengsten uit voorgaande jaren kunnen de opbrengst beïnvloeden.

Heffingssoort	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016
Ongebonden heffingen (algemene dekkingsmiddelen)				
Onroerende zaakbelastingen	8.983	8.868	9.498	9.681
Precariobelasting	136	103	1.395	1.447
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	9.119	8.971	10.893	11.128
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing (*)	5.731	6.291	5.861	5.867
Rioolheffing	4.862	5.409	5.409	5.389
Hondenbelasting (**)	175	179	179	169
Lijkbezorgingsrechten (inclu. huuropbrengsten)	793	861	786	757
Leges Vergunningverlening (bouwleges en apv)	690	389	389	433
Leges Publiekscontacten (inclu. rijksleges)	817	886	886	852
Parkeergelden/belasting	1.151	1.140	672	636
Binnenhangengelden	58	49	49	59
Marktgelden (inclusief stroomkostenvergoeding)	71	71	71	71
Bijdrage Investeringszone Groote Lindt	131	127	89	88
Reinigingsrecht	47	45	45	45
Subtotaal gebonden heffingen	14.527	15.448	14.437	14.365
Totaal heffingen	23.646	24.419	25.330	25.493

N.B.:

(*) Dit is exclusief de compensatie op deze heffing vanuit een deel van de opbrengst precario kabels en leidingen.

(**) Door de invoering van het product hondenbeleid is de opbrengst hondenbelasting met ingang van 2013 niet langer onder de algemene dekkingsmiddelen geraamd en verantwoord, maar onder het betreffende product in programma 9 en in dit overzicht onder de gebonden heffingen. Dit neemt niet weg dat door de uitspraak in cassatie door de Hoge Raad eind 2013 de hondenbelasting als algemene dekkingsmiddel mag worden beschouwd.

Aanduiding van de lokale lastendruk (woonlasten)

Tot de woonlasten worden gerekend de Onroerende zaakbelastingen (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk. In de volgende tabel wordt over de laatste vijf jaar de ontwikkeling van de woonlasten weergegeven. De OZB is berekend op basis van de geactualiseerde gemiddelde woningwaarde.

	2012	2013	2014	2015	2016
Gemiddelde WOZ-waarde	192.000	183.000	169.000	164.000	167.000
Gemiddelde aanslag OZB-eigenaar	216,38	221,25	224,09	227,63	229,46
Afvalstoffenheffing *	285,24	290,16	290,16	300,24	309,24
Rioolheffing-gebruiker	204,24	207,84	226,08	248,16	267,96
Ontwikkeling totale lastendruk	705,86	719,25	740,33	776,03	806,66
Stijging t.o.v. vorig jaar		1,90%	2,93%	4,82%	3,95%
* Tarief is inclusief korting € 22,-, meerpersoonshuishouden					
Heffingen woonlasten (lokale lastendruk) ten opzichte van vorig jaar					
	2013	2014	2015	2016	
OZB-eigenaar	2,25%	1,28%	1,58%	0,80%	
Afvalstoffenheffing	1,72%	0,00%	3,47%	3,00%	
Rioolheffing-gebruiker	1,76%	8,78%	9,77%	7,98%	
Ontwikkeling lokale lastendruk	1,90%	2,93%	4,82%	3,95%	

Bij de berekening van de woonlasten is uitgegaan van een eigen woning die wordt bewoond door een gezin, een meerpersoonshuishouden. De gemiddelde woningwaarde is de basis voor berekening van de aanslag OZB (meer hierover zie hieronder bij OZB).

Uit bovenstaande tabel kunnen we concluderen dat de woonlasten in onze gemeente in 2016 met gemiddeld 3,95% zijn gestegen. Hieronder treft u per heffing een toelichting aan.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De OZB zijn na de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Deze heffing bestaat uit een eigenarenbelasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikersbelasting voor de niet-woningen (bedrijven enzovoort). De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. Uw raad bepaalt de tarieven en daarmee de door belastingplichtigen te betalen belasting. De heffingsgrondslag is de waarde van de onroerende zaak. Deze stellen we vast op basis van de *Wet waardering onroerende zaken* (Wet WOZ). Voor 2016 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2015.

De ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde en gemiddelde aanslag OZB voor de eigenaar (woningen) was:

	2012	2013	2014	2015	2016
Gemiddelde WOZ-waarde (woningen)	192.000	183.000	169.000	164.000	167.000
Gemiddelde aanslag OZB-eigenaar (woningen)	216,38	221,25	224,09	227,63	229,46
Ontwikkeling gemiddelde WOZ-waarde		-4,69%	-7,65%	-2,96%	1,83%
Ontwikkeling gemiddelde aanslag OZB-eigenaar		2,25%	1,28%	1,58%	0,80%

Uitgangspunt bij het bepalen van de tarieven voor 2016 was de doorberekening van de te verwachten inflatie van 2% (1% + extra 1%) en een technische correctie voor de effecten van de gemiddelde waardestijging op het tarief. Wegens een amendement tijdens de behandeling van de OZB-verordening is besloten om de extra 1% te laten vervallen. De opbrengst wordt daarnaast mede bepaald door de ontwikkelingen in het areaal en (voor de niet-woningen) de leegstand.

Analyse hogere opbrengst

De totale geraamde opbrengst bij de OZB is door verschillende oorzaken verhoogd ten opzichte van de primaire begroting. Deze verhogingen hebben enkel betrekking op de component niet-woningen:

1. actualisaties van de WOZ-waarden bij niet-woningen;
2. de invoering van het Ondernemersfonds.

Bij de Eerste Bestuursrapportage 2016 is de verwachte opbrengst voor de OZB niet-woningen al met € 100.000 bijgeraamd. Dit betrof een structurele doorwerking uit de jaarrekening 2015. Door de intensivering van de leegstandscontrole in 2016 zijn meer aanslagen opgelegd.

Per apart raadsbesluit is de verwachte opbrengst voor de OZB niet-woningen eveneens verhoogd, met circa € 500.000, naar aanleiding van de invoering van het Ondernemersfonds.

De gerealiseerde opbrengst is nog eens € 180.000 hoger uitvallen. Dit is het gevolg van herwaarderingen van panden en wederom het uitvoeren van leegstandscontroles. Deze data en controles zijn in het vierde kwartaal van 2016 uitgevoerd en waren zodoende bij het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016 nog niet bekend. Hierbij dient opgemerkt te worden dat eventuele minderingen, faillissementen en bezwaarprocedures nog (financieel) effect op de uitkomst van deze controles kunnen hebben.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing heffen we ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De tarieven ontwikkelden zich de afgelopen jaren als volgt (x € 1):

	2012	2013	2014	2015	2016*
Meerpersoonshuishoudens (Mph)	285,24	290,16	290,16	300,24	309,24
Eenpersoonshuishoudens (Eph)	260,76	265,32	265,32	274,56	280,92
Stijging Mph		1,72%	0,00%	3,47%	3,00%
Stijging Eph		1,75%	0,00%	3,48%	2,32%

* Tarief is inclusief korting € 22,-

De geringe verschillen in stijgingspercentages tussen de Mph en Eph worden veroorzaakt door de afronding van de jaartarieven, omdat deze deelbaar moeten zijn door 12.

Voor de jaarlijkse bepaling van de tarieven is in principe kostendekkendheid het uitgangspunt, waarbij conform bestaand beleid 44% van de kosten voor straatreiniging aan de afvalstoffenheffing wordt toegerekend. Om aan de volledige kostendekkendheid te voldoen was voor 2016 in feite een tariefsverhoging van bijna 10,3% nodig. Echter, vanaf 1 januari 2016 heeft de gemeente Zwijndrecht precariobelasting geheven voor kabels en leidingen. Primaire aanleiding was het beëindigen van de concessievergoeding door Stedin. Stedin zou deze kosten 1 op 1 doorbelasten naar de huishoudens in Zwijndrecht. Deze huishoudens zouden te maken krijgen met een lastenverzwaring van circa € 22,-. Om die reden is per apart raadsbesluit een verlaging van de tarieven vastgesteld van

€ 22,-. Het eenpersoonshuishouden tarief was € 302,88 en werd € 280,92. En het meerpersoonshuishouden tarief ging van € 331,20 naar € 309,24. Hierdoor is de tariefsverhoging beperkt gebleven voor eenpersoonshuishoudens tot 2,3% en voor meerpersoonshuishoudens tot 3%.

Stand van reserve Reiniging

Zoals we u bij de diverse bestuursrapportages in 2016 hebben meegedeeld, hebben zich de nodige afwijkingen (zowel lasten en baten) op het product afvalinzameling en reiniging voorgedaan, zoals:

- hogere verwerkingskosten door HVC € 295.000
(HVC = een afval- en energiebedrijf)
- hoger kwijtscheldingsbedrag met € 60.000
en
- hogere bijdrage Nedvang door invoering minicontainers voor PMD € 310.000
(PMD = plastic, metaal en drinkkarton)
- aanpassing tarieven n.a.v. precario-opbrengst € 430.000 -/-

Hierdoor liep het oorspronkelijk geraamde exploitatiekort en de onttrekking aan de reserve op tot naar verwachting bijna € 24.000. Het verhoogde geraamde kwijtscheldingsbedrag (zie ook kwijtscheldingen) en enkele andere lasten bleken in werkelijkheid iets lager te zijn. De reserve reiniging bedraagt eind 2016 nog circa € 71.000.

Rioolheffing

Rioolheffing is een vergoeding ter dekking van kosten die gemeenten maken voor haar rioolstelsel. Ook de kosten voor de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand kunnen hiermee bekostigd worden. Uitgangspunt is dat de tarieven meerjarig kostendekkend zijn. Jaarlijkse exploitatieverschillen verrekenen we met de daarvoor bestemde egalisatievoorziening. In Zwijndrecht heffen we de rioolheffing van de gebruikers van panden. We kennen momenteel nog drie tarieven: een tarief voor éénpersoonshuishoudens, een tarief voor meerpersoonshuishoudens en een tarief voor niet-woningen.

De tarieven ontwikkelden zich de afgelopen jaren als volgt (x € 1):

	2012	2013	2014	2015	2016
Meerpersoonshuishoudens (Mph)	204,24	207,84	226,08	248,16	267,96
Eenpersoonshuishoudens (Eph)	102,12	103,92	141,24	186,12	234,48
Stijging Mph		1,76%	8,78%	9,77%	7,98%
Stijging Eph		1,76%	35,91%	31,78%	25,98%

Op basis van het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 besloot uw raad de tarieven 2016 voor meerpersoonshuishoudens met 8% te verhogen. Tevens is voor 2016 de derde fase van het met ingang van 2014 in vier jaar gelijktrekken van de tarieven voor eenpersoonshuishoudens met die van meerpersoonshuishoudens van kracht.

In de Kadernota 2016 is besloten om de rekenrente te verlagen van 5% naar 3,5%. Een lagere rekenrente betekent een nadeel voor de algemene middelen. Om dit laatste te compenseren is ervoor gekozen om btw aan de rioolheffing toe te gaan rekenen. Dit is wettelijk toegestaan, omdat we bij de invoering van het btw-compensatiefonds in 2003 zijn gekort op de uitkering uit het gemeentefonds. Aan de voorziening is € 724.000 onttrokken voor de toe te rekenen btw. Deze € 724.000 wijkt niet veel af van de raming van € 782.000. Het exploitatieoverschot valt € 38.000 hoger uit dan de geraamde € 671.000 (Eerste Bestuursrapportage 2016). Deze € 709.000 is toegevoegd aan de voorziening.

Overige lokale heffingen

Precariobelasting

De precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het is een zuivere belasting, ofwel een ongebonden heffing. Door de controle gaat van deze belasting ook een regulerende werking op het gebruik van de openbare ruimte uit.

De opbrengst is sterk afhankelijk van wisselende activiteiten in de openbare ruimte. Voor 2016 werden de tarieven ten opzichte van 2015 met 1% inflatie verhoogd.

De € 52.000 hogere opbrengst ten opzichte van de raming is veroorzaakt, doordat de nog opgelegde aanslagen over 2015 hoger uitvielen dan de raming bij de Jaarrekening 2015 (zie ook Programma 11).

In 2015 liep de (concessie)overeenkomst met het energiebedrijf Stedin af. Ter compensatie is, met ingang van 2016, de precariobelasting uitgebreid met de heffing over ondergrondse kabels en leidingen. Het bedrag hiervoor bedraagt circa € 1.300.000.

Hondenbelasting

De Gemeentewet regelt dat gemeenten een belasting op het houden van honden mogen heffen. De hondenbelasting is van nature een zuivere belasting. Kenmerkend voor deze belasting is dat hier geen sprake hoeft te zijn van een aanwijsbare tegenprestatie en de opbrengst dus naar de algemene middelen mag vloeien. De Hoge Raad heeft dit eind 2013 nogmaals bevestigd door de eerdere uitspraak van het Gerechtshof 's Hertogenbosch te vernietigen.

Het staat de gemeenten overigens vrij om de belasting te gebruiken voor de dekking van de aan het hondenbeleid verbonden kosten (bijvoorbeeld losloopgebieden, toezicht & handhaving en verwijderen hondenpoep), zoals sinds 2013 in onze gemeente het geval is. Om dit goed inzichtelijk te maken is een apart product hondenbeleid in de begroting opgenomen. Voor 2016 zijn de tarieven met de inflatie van 1% verhoogd. De totale opbrengst bedroeg € 170.000, wat nagenoeg gelijk is aan de gemaakte kosten voor het hondenbeleid.

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten heffen wij ter dekking van de kosten van de openbare begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg en Heerjansdam en het rouwcentrum Uranusstraat.

Bij de begroting 2013 is besloten om het uitgangspunt van 100% kostendeckendheid los te laten. Op basis hiervan werd besloten om voor 2016 de tarieven te verhogen met de te verwachten inflatie van 1% en 1% extra, waarmee de geraamde dekking uitkwam op circa 84%.

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 is de inschatting gemaakt en aangegeven dat de opbrengsten zullen dalen (€ 45.000 aankoop particulier graf, € 10.000 begrafenisrechten en € 20.000 rouwcentrum, ten opzichte van de primaire begroting). In werkelijkheid vallen de inkomsten nog eens € 29.000 lager uit. Deze daling is voornamelijk veroorzaakt, doordat het aantal aankopen en verlengingen van particuliere graven is afgenomen. Het werkelijke dekkingspercentage nam daardoor af tot 69,5%. In 2015 bedroeg het werkelijke dekkingspercentage nog 81%.

In 2016 vond het vervolg van de Bestuursopdracht Begraven en Cremeren plaats. Voorstellen zijn gedaan op het gebied van product- en tariefdifferentiatie en modernisering van de accommodaties op de begraafplaatsen Jeroen Boschlaan en Heerjansdam. Daarnaast is een programma van eisen opgesteld voor de vestiging van een crematorium, een 24-uurs kamer, modernisering van de aula en de exploitatie van deze voorzieningen op de begraafplaats Munnikensteeg. Uitgangspunt is dat dit wordt overgelaten aan marktpartijen.

Leges vergunningverlening (bouwleges/APV en bijzondere wetten)

Ten opzichte van 2015 zijn de tarieven in het algemeen met de inflatie van 1% verhoogd. Een deel van de tarieven wordt overigens door het Rijk gemaximeerd.

Bouwleges

De opbrengsten voor de bouwleges vallen werkelijk iets hoger uit dan begroot, het voordeel bedraagt € 40.000. De bouwsector lijkt zich enigszins te herstellen, doordat er grotere bouwprojecten worden gestart. Ook in het aantal afgenomen kapvergunningen is een lichte stijging te zien. Wij achten het nog voorbarig om uit te gaan van een structureel hogere opbrengst voor de bouwleges. Wij zullen de ontwikkelingen in de bouwsector nauwgezet blijven volgen en komen bij u terug als er duidelijke tekenen zijn dat deze tot substantiële afwijking van de thans verwachte inkomsten leiden.

Leges publiekscontacten

Er is op de raming van € 886.000 ten opzichte van de realisatie sprake van een licht nadeel van € 34.000. Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling van de opbrengst bij de leges reisdocumenten (- € 46.000). De leges van de reisdocumenten zijn op te delen in een gemeentelijk- en een rijksdeel.

Het gemeentelijke deel van de opbrengst is grotendeels in lijn met de ramingen. Bij het rijksdeel zijn er veranderingen geconstateerd. Enerzijds is met ingang van 1 januari 2016 het bedrag aan rijksleges in de prijs van een reisdocument met een paar euro verlaagd en anderzijds zijn in het laatste kwartaal van 2016 met name veel identiteitskaarten verlopen, maar niet opnieuw aangevraagd. Het financiële effect daarvan bedraagt circa € 46.000. De klanten met een verlopen reisdocument verwachten wij nu in 2017.

Parkeergelden/belastingen

Op een aantal locaties in Zwijndrecht heffen wij parkeerbelasting. Om de betaling te voldoen heeft de parkeerder een aantal opties. Er kan bij de automaat contant een kaartje worden gekocht of per mobiele telefoon afgerekend (waarbij de daadwerkelijke parkeertijd wordt doorberekend). Bij een klein aantal automaten kan gepind worden.

De parkeertarieven zijn sinds 2008 niet meer verhoogd. Gezien de inflatie is parkeren relatief goedkoper dan zes jaar geleden.

De parkeeromzet is, als gevolg van teruglopende bezoekersstromen naar Walburg, al een aantal jaren dalende, waardoor in 2016 is besloten om met ingang van 1 juli 2016 het betaald parkeren te Walburg af te schaffen.

Voor de andere parkeergebieden (onder andere stationsgebied en Veerplein) worden op dit moment voorstellen behandeld en bekeken of betaald parkeren gehandhaafd dan wel opgeheven gaat worden.

Marktgelden

We kennen in Zwijndrecht twee weekmarkten, namelijk Heer Oudelands Ambacht en Winkelcentrum Walburg. De tarieven zijn bepaald naar ingenomen vierkante meters op het marktterrein.

Voor 2016 is besloten om de tarieven met de 1% inflatie te verhogen en tevens om de kosten voor het stroomverbruik aan de betreffende standplaatshouders door te berekenen. De geraamde opbrengst van € 71.000 is ook werkelijk ontvangen.

Bijdrage Investeringszone Groote Lindt (BIZ)

Op grond van de Verordening Bedrijven Investeringszone Groote Lindt heffen we sinds 2011 een directe belasting ter bestrijding van de kosten die zijn verbonden aan activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte van deze zone. Het betreffen gezamenlijke activiteiten van ondernemers in aanvulling op de activiteiten van de gemeente, namelijk beveiliging van het terrein. De gebruikers van panden in het gebied, als een pand leegstaat de eigenaar, betalen mee aan de uitvoering van het BIZ-plan. De belastinginkomsten, minus de perceptiekosten, zijn als subsidie overgedragen aan de stichting BIZ Groote Lindt.

In 2015 liep de eerste uitvoeringsovereenkomst BIZ af. Er is eind 2015 besloten om de BIZ wederom voor een periode van 5 jaar te gaan verlengen. Doordat de grootste investeringen reeds zijn gedaan kon dit tegen lagere kosten. De geraamde opbrengst is daarom verlaagd met € 37.000 naar € 89.000. De gerealiseerde opbrengst bedraagt € 88.000.

Binnenhavengelden

Op 25 november 2014 heeft uw raad besloten de Verordening Binnenhavengeld met ingang van 1 januari 2015 in te trekken. Op 19 december 2014 hebben de gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht gezamenlijk de samenwerkingsovereenkomst getekend met het Havenbedrijf Rotterdam met betrekking tot de heffing en invordering van het binnenhavengeld. Conform de opgestelde overeenkomst stelt ons college vanaf 1 januari 2016 jaarlijks de tarieven van het binnenhavengeld vast conform de algemene voorwaarden van het Havenbedrijf Rotterdam NV. Dit met als doel een effectieve samenwerking en een eenduidige tariefstelling te realiseren in het havengebied van Rotterdam, Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht.

Door het afsluiten van een contract met een nieuwe private partij, voor enkele ligplaatsen in Zwijndrecht, valt de legesopbrengst iets hoger uit dan geraamd, namelijk € 10.000.

Reinigingsrechten

Het ophalen van afval bij niet-woningen, inclusief de heffing en invordering, is uitbesteed aan HVC. Uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt. Bedrijven moeten zelf zorgdragen voor het afvoeren van het afval en kunnen hiervoor een contract aangaan met een erkende afvalinzamelaar, waaronder HVC. Voor zover bedrijven weigeren hieraan mee te werken geldt een door uw raad vastgestelde belastingverordening. Na afloop van het jaar vindt een afrekening met HVC plaats.

Kwijtscheldingen

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm.

Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Er vindt ook een vermogenstoets plaats. Een groot deel van de kwijtscheldingen worden geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen en de afhandeltermijn te verkorten.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In onze gemeente verlenen wij kwijtschelding voor de:

- afvalstoffenheffing
- rioolheffing voor woningen
- hondenbelasting (uitsluitend voor de eerste hond).

Sinds 2014 geldt een nieuwe kwijtscheldingsverordening. Hierin is tevens een tweetal door wetwijziging ontstane nadelige gevolgen voor AOW'ers en huishoudens met kinderopvang ter reparatie opgenomen.

In onderstaande tabel laten wij de ontwikkeling zien van de verleende kwijtscheldingen over 2015 en 2016.

Bedragen x € 1.000	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016
Afvalstoffenheffing	525	500	560	529
Rioolheffing	399	390	430	449
Hondenbelasting	12	10	10	11
Totaal	936	900	1000	989

Ten opzichte van de jaarrekening 2015 is een toename aan kwijtscheldingen zichtbaar. In de Tweede Bestuursrapportage 2015 zijn de ramingen structureel voor afvalstoffenheffing en de rioolheffing opgehoogd. De toename van de kwijtscheldingen wordt enerzijds veroorzaakt door de nasleep van de economische crisis en anderzijds door de tariefsverhogingen.

Externe ontwikkelingen en rijksbeleid

a. Begrenzing stijging OZB (macronorm OZB)

Ter voorkoming van onevenredige stijging van de collectieve lastendruk heeft het Rijk een beperking ingesteld op de stijging van de OZB-tarieven: de macronorm OZB. Deze norm houdt in dat de OZB-opbrengst van alle gemeenten tezamen niet meer mag stijgen dan de trendmatige groei van het bruto binnenlands product plus de prijsontwikkeling. Voor 2016 resulteert dit in een macronorm van, in beginsel, 2,7%. Echter, in 2015 is de norm met 43,5 miljoen euro overschreden. Deze overschrijding is in mindering gebracht op de norm voor 2016 die daarmee uitkomt op 1,57%. Dit heeft voor onze gemeente op dit moment geen (nadelige) financiële gevolgen.

Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat de macronorm geen effectief instrument is om de lastenontwikkeling te beheersen. Immers, als één of enkele gemeenten hun tarieven meer verhogen dan de norm dan worden andere gemeenten, die zich wel aan de norm hebben gehouden, 'gestraft' met een korting op het gemeentefonds dan wel een lagere OZB-norm voor het volgende belastingjaar. Diverse keren, voor het laatst in 2015, is onderzoek uitgevoerd naar uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Dit zou deel uitmaken van een grotere belastingherziening. Er bleek echter (nog) onvoldoende politiek draagvlak te zijn voor de herziening. Daarom is de macronorm voor 2016 en ook voor 2017 gehandhaafd.

b. Ontwikkelingen in de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ)

In 2016 heeft omtrent de Wet WOZ een aantal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden.

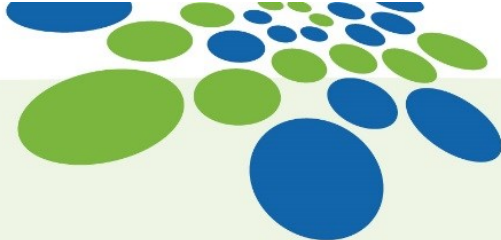
Gemeenten zijn met ingang van 2016 WOZ-beschikkingen gaan toesturen aan huurders van woningen. Dit hangt samen met wijzigingen in het woningwaarderingssysteem (WWS). De WOZ-waarde speelt in het WWS een grotere rol bij het bepalen van de maximale huurprijs. Dit is voornamelijk het geval bij huurwoningen in de gereguleerde sector.

Gevolg van het bovenstaande is dat er tegengestelde belangen kunnen ontstaan en het mogelijk is geworden voor burgers en ook bedrijven bezwaar te maken tegen een te lage WOZ-waarde.

Ook zijn in 2016 de WOZ-waarden van woningen openbaar geworden. Iedereen kan via een loket voor openbare WOZ-waarden deze WOZ-waarden inzien. Dit geldt niet voor WOZ-waarden van niet-woningen, zoals bedrijven, kantoren, et cetera.

c. Precariobelasting van nutsnetwerken

Na enig uitstel in 2016 heeft de Tweede Kamer uiteindelijk op 21 februari 2017 een wetsvoorstel aangenomen, waarmee wordt geregeld dat gemeenten geen precariobelasting van netwerken van nutsbedrijven, zoals kabels en leidingen, meer kunnen heffen. Er geldt hierbij een overgangstermijn van vijf jaar (2017 tot en met 2021) en de tarieven voor die vijf jaar worden 'bevroren' op het tarief dat gold op 10 februari 2016. De Eerste Kamer moet zich nog over het wetsvoorstel buigen.

Paragraaf 2

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Als gemeente ontwikkelen we activiteiten waar in bepaalde gevallen risico's aan verbonden zijn. Ook worden we soms geconfronteerd met autonome ontwikkelingen die gepaard gaan met risico's. Deze risico's kunnen van juridische, financiële, maatschappelijke of inhoudelijke aard zijn. Belangrijk onderdeel van managementverantwoordelijkheid is daarom het risicomanagement. In de afgelopen jaren is de aandacht voor risicomanagement nadrukkelijk toegenomen. Dat heeft verschillende oorzaken: een steeds krappere wordende financiële positie door de crisis en rijksbezuinigingen enerzijds en een oplopend risicoprofiel vanuit de decentralisaties en grondexploitaties anderzijds.

In deze paragraaf geven wij informatie over het risicomanagement in onze gemeente. Daarmee geven we inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf laat zien hoe het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich ontwikkelen.

Definities

Allereerst gaan we in op de definitie van "weerstandsvermogen". Wat is dat nu eigenlijk?

Weerstandsvermogen: *is het vermogen van de gemeente om (incidentele) financiële tegenvallers op te kunnen vangen.* De noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen volgt uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Deze risico's worden uitgedrukt in termen van de benodigde weerstandscapaciteit.

Onder een *risico* verstaan wij de kans dat een gebeurtenis zich voordoet die (de hoeveelheid beschikbare financiële middelen voor) het realiseren van doelstellingen in positief of negatief opzicht beïnvloedt.

In deze paragraaf gaan we achtereenvolgens in op het:

- beleid en systematiek ten aanzien van de weerstandscapaciteit
- financiële kengetallen
- weerstandsvermogen van de exploitatiebegroting
- weerstandsvermogen voor de grondbedrijf projecten.

Beleid

Het huidige beleid omtrent risicomanagement is in 2007 vastgesteld. Eind 2013 heeft het managementteam – mede naar aanleiding van de goede resultaten uit de “Fraud control Quick Scan Zwijndrecht” – geconcludeerd dat het huidige beleidskader omtrent risicomanagement nog voldoet. Het MT heeft derhalve besloten het stand beleid te herbevestigen en dit te continueren. Daarbij is wel aangegeven dat risicomanagement:

- Een integraal onderdeel van de gehele bedrijfsvoering is en niet een apart onderdeel.
- Onderdeel wordt in de bedrijfsvoeringsgesprekken tussen staf en vakafdelingen om risicomanagement structureel onder de aandacht te houden.
- Samen met het onderwerp integriteit onderdeel uitmaakt van ons frauderisicobeleid.

Systematiek

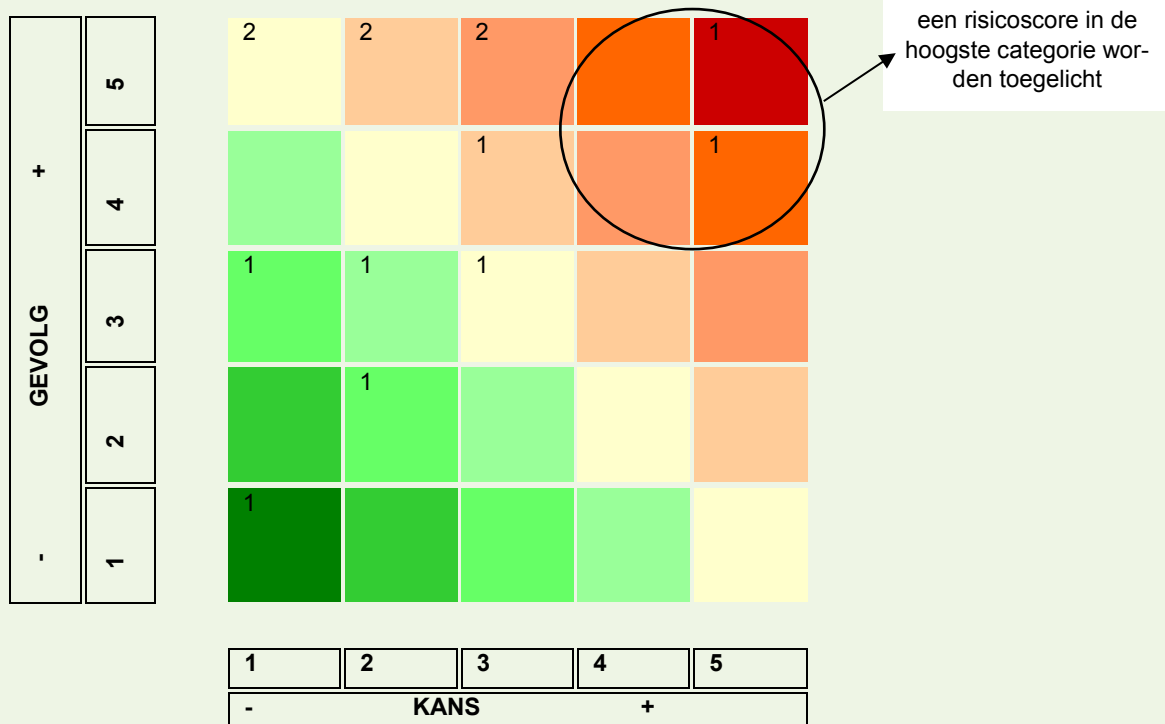
Wij maken op basis van een gedegen risico-inventarisatie een reële inschatting van de noodzakelijk geachte omvang van de weerstandscapaciteit. Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen streven wij geen exacte nauwkeurigheid na, maar werken wij met een zogenaamde bandbreedte. Wanneer de beschikbare weerstandscapaciteit onder het minimum van deze bandbreedte ligt of dreigt te komen, verplichten wij onszelf maatregelen te nemen die ertoe moeten leiden dat de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit binnen de begrotingsperiode weer in evenwicht is. Wanneer benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit in evenwicht zijn (het weerstandsvermogen bevindt zich binnen de bandbreedte) is er enige beleidsvrijheid ten aanzien van de keuze om dichterbij de minimumgrens dan wel dichterbij de maximumgrens te gaan zitten. De financiële positie van de gemeente in relatie tot de conjuncturele ontwikkeling speelt hierbij onder andere een rol.

In het weerstandsvermogen maken wij onderscheid tussen het weerstandsvermogen van de reguliere exploitatiebegroting en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Qua aard en risicoprofiel verschillen deze beide activiteiten namelijk wezenlijk van elkaar en is de benaderingswijze enigszins verschillend. De provincie beoordeelt, als toezichthouder, het weerstandsvermogen van de gemeente wel als één bedrag.

Geïnterviewde risico's:

	Risico	Risicoprofiel	Kwantificering
1	Mede-eigenaar ROM-D		pm
2	Contractvernieuwing Erfpacht	Gemiddeld	€ 50.000
3	Aansprakelijkheid publieke dienstverlening	Laag-gemiddeld	€ 200.000
4	Fin. aansprakelijkheid Verbonden partijen	Laag-gemiddeld	€ 600.000
5	Achterstanden archief	Laag	pm
6	Renterisico LOC	Laag-gemiddeld	€ 8.000
7	De Volgerlanden	Hoog	€ 1.680.000
8	Borg- en garantstellingen excl. HVC	Laag	€ -
9	Garantstellingen HVC	Laag-gemiddeld	€ 2.540.000
10	Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt	Laag	€ -
11	Borg- en garantstellingen woningcorporaties	Laag	pm
12	IPM	Laag	pm
13	Planschades	Laag-gemiddeld	pm
14	Jeugd	Gemiddeld-hoog	€ 128.400
15	Aansprakelijkheidsstelling Loveldt	Gemiddeld	€ 14.700

Benodigde weerstandscapaciteit

Voor deze begroting hebben we onze risico's voor de exploitatie geactualiseerd en dit zijn op dit moment de belangrijkste risico's:

De Volgerlanden [5-5]

Sinds 1996 werkt de gemeente Zwijndrecht samen met de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht aan de ontwikkeling en realisatie van het project De Volgerlanden. Het aandeel van de Gemeente Zwijndrecht in het exploitatieresultaat van dit project omvat 50% bij een resultaat tot € 20 miljoen (eindwaarde) en een derde deel van het meerdere boven de € 20 miljoen (eindwaarde).

De exploitatiebegroting voor het project De Volgerlanden omvat een nog te realiseren investeringsvolume van bijna € 55 miljoen (rentekosten inbegrepen) en een nog te realiseren opbrengst (voornamelijk uit grondverkoop) van € 123 miljoen in de komende dertien jaar. De omvang van deze bedragen en de looptijd van het project (tot eind 2028) zijn een maatstaf voor de omvang van de risico's die bij de ontwikkeling van De Volgerlanden horen.

Bij het opstellen van de GREX 2017 is ook de risicoanalyse geactualiseerd. Uit de risicosimulatie over de risico's die zich binnen drie jaar kunnen manifesteren volgt dat het 90% zeker is dat deze risico's afgedekt kunnen worden met een bedrag van € 4,1 miljoen (gewogen risicobedrag). De grootste risico's hebben betrekking op de looptijd van de gronduitgifte (kans op vertraging) en de verwachte prijsontwikkeling van de grondprijzen (er wordt rekening gehouden met een gemiddelde inflatiecorrectie van 2% per jaar). Het risicoprofiel is ten opzichte van vorig jaar bijna gehalveerd. De verbetering van het risicoprofiel wordt voornamelijk veroorzaakt door het verdwijnen van enkele belangrijke programmatische risico's. In het afgelopen jaar zijn de contouren van de nieuwe stedenbouwkundige opzet voor het plandeel Oost nader uitgewerkt. Deze uitwerking heeft duidelijk gemaakt dat het in de grondexploitatie opgenomen programma ook daadwerkelijk ruimtelijk past. Ook is het risico op een programmatische mismatch tussen vraag en aanbod minder aan de orde dan vorig jaar: het hoge aantal dure kavels is reeds iets afgenomen en ook is duidelijk geworden dat de financiële gevolgen van een eventuele programmatische omzetting en/of vertraging klein zullen zijn.

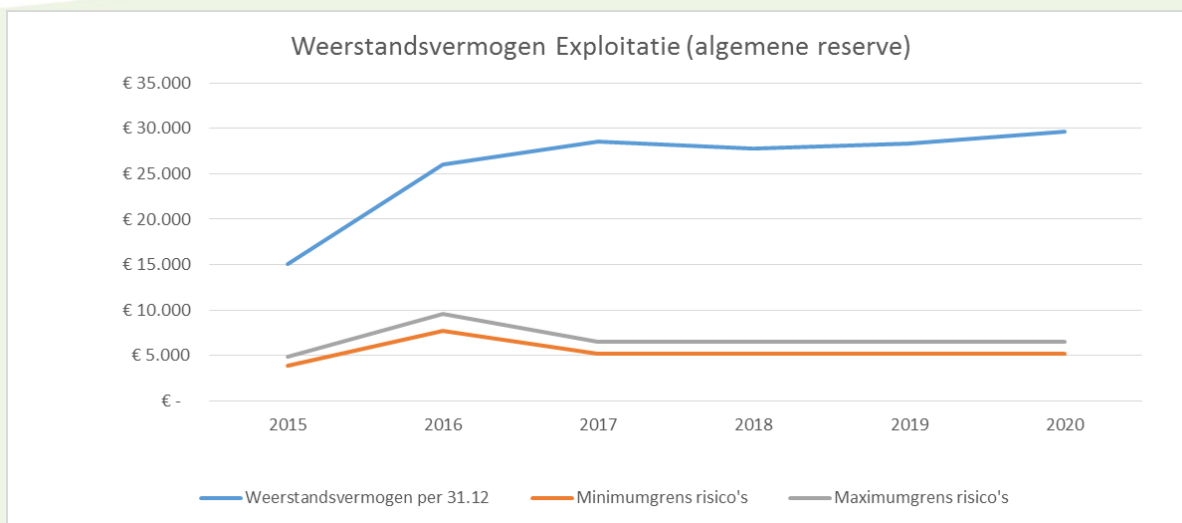
Het verwachte exploitatieverlies van het project De Volgerlanden wordt gedekt door een voorziening die gebaseerd is op een contante waarde. Als een risico zich voordoet en het verwachte exploitatieverlies neemt daardoor toe dan zal de voorziening aangevuld moeten worden. De omvang van deze aanvulling is niet alleen afhankelijk van de hoogte van de verliestoename maar ook van de resterende looptijd van het project waarin jaarlijks rente aan de voorziening toegevoegd wordt. Een vertaling van het genoemde risicobedrag van € 4,1 miljoen naar de impact op ons vermogen kan mede daardoor slechts bij benadering aangegeven worden. Wij gaan voor ons aandeel uit van een risicoreservering van € 2,1 miljoen in de eindwaarde. Deze risicoreservering dient dan tegen een contante waarde te worden gewaardeerd om het risico dat de voorziening in 2017 aangepast moet worden in beeld te krijgen. Dit betekent dat we voor ons aandeel in het exploitatieverlies van De Volgerlanden rekening moeten houden met een risicoreservering van € 1,6 miljoen (contante waarde eind 2017).

Risico-inventarisatie uitvoering Jeugdwet [5-4]

Inmiddels is meer helderheid ontstaan over de benodigde budgetten voor uitvoering jeugdwet. Het verloop van de budgetten blijft echter erg onvoorspelbaar. Er komen steeds meer instrumenten om te sturen. In de knoppennotitie van de Serviceorganisatie is dit ook aangegeven. Er zijn op dit moment niet meer actuele cijfers bekend om de risico-inventarisatie op te baseren dan deze knoppennotitie en het eerdere voorstel aan het AB van maart 2016. De risico-inventarisatie die de Service Organisatie Jeugd heeft uitgevoerd in 2014 is voor 2016 geactualiseerd. Via de kans maal impact methode is een risico bepaald van ruim € 5 miljoen. Op basis van inwonerbijdrage = 8,5% bedraagt ons aandeel hierin € 425.000. We gaan uit van een gemiddeld tot hoog risico en nemen 15% van € 425.000. Het betreft vooralsnog een structureel risico (maal vier). Dit betekent dat we € 128.400 voor dit risico opnemen (15% van € 424.000 x 4).

Verloop weerstandsvermogen

Het verloop van het weerstandsvermogen voor de exploitatie ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Prognose weerstandsvermogen Exploitatie 2015-2020

bedragen x € 1.000

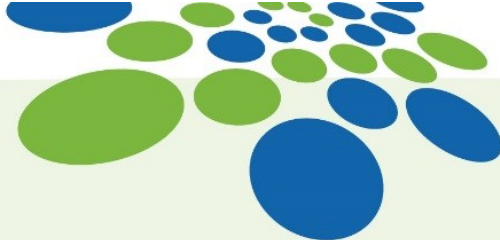
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Weerstandsvermogen per 01.01	€ 8.937	€ 15.061	€ 26.038	€ 28.529	€ 27.740	€ 28.338
Exploitatiesaldi voorgaande jaren	€ 7.057	€ 12.188	€ 6.038	€ 429	€ 808	€ 1.285
Toevoegingen	€ 1.919	€ 1.767				
Onttrekkingen	€ 2.852	€ 2.978	€ 3.547	€ 360	€ 210	€ -
Weerstandsvermogen per 31.12	€ 15.061	€ 26.038	€ 28.529	€ 27.740	€ 28.338	€ 29.623
Minimumgrens risico's	€ 3.911	€ 7.681	€ 5.211	€ 5.211	€ 5.211	€ 5.211
Maximumgrens risico's	€ 4.888	€ 9.601	€ 6.514	€ 6.514	€ 6.514	€ 6.514

Risicoprofiel grondbedrijf

Elk jaar bepalen wij bij de begroting het risicoprofiel voor het grondbedrijf, waarna we het risicoprofiel vertalen in een benodigde omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. De risicoanalyse bij de begroting 2017 gaf aan dat we per 1 januari 2017 voor de dekking van de risico's een weerstandsvermogen nodig hebben met een bandbreedte van minimaal € 0,6 miljoen en maximaal € 0,9 miljoen. De risico's van het project De Volgerlanden zijn hier niet inbegrepen, deze worden gedekt uit de algemene reserve.

Op basis van de geactualiseerde cijfers in deze rekening schatten wij in dat deze bandbreedte met circa € 0,1 miljoen verlaagd kan worden doordat een deel van de risico's nu in de cijfers verwerkt is. Hierbij moet wel bedacht worden dat de berekende bandbreedte het resultaat is van een sommatie van positieve en negatieve risico's en dus een indicatie geeft over de dekking van het totaal aan risico's. Op de korte termijn kunnen vooral de negatieve risico's bij de verliesgevendende projecten van invloed zijn op onze reserves. Immers een toename van een verwacht exploitatieverlies moet volgens de voorschriften ('voorzichtigheidsbeginsel') direct genomen worden en heeft dus direct gevolgen voor het eigen vermogen. Het gaat hierbij, vanwege de omvang, vooral om het project Euryza.

We beschikken eind 2016 over een bedrag van afgerond € 75.000. Er is dus een theoretisch tekort van € 0,4 miljoen als we de onderkant van de bandbreedte als referentie nemen. In 2017 verwachten we nog € 0,1 miljoen aan de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf toe te kunnen voegen, maar dan blijven we nog onder het gewenste minimumniveau. In voorkomend geval zal het restant van het risicobedrag ten laste van de algemene reserve gebracht worden.

Financiële kengetallen

Inleiding

Met ingang van het begrotingsjaar is het voorgeschreven om een aantal financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op te nemen. Doel hiervan is het vergroten van inzicht in de financiële positie van de eigen gemeente, maar ook om deze (op termijn) te kunnen vergelijken met andere gemeenten. Hieronder volgt eerst een recapitulatie van de betreffende kengetallen, waarbij de ontwikkeling wordt weergegeven tussen de:

- rekening 2015
- begroting 2016
- rekening 2016.

Als gevolg van stelselwijzigingen, zoals de nieuwe BBV-richtlijnen vanaf 2016, zijn deze kengetallen nu opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen. Door de wijzigingen zijn de uitgangspunten op basis waarvan de kengetallen in de jaarrekening 2015 zijn berekend afwijkend ten opzichte van de wijze van berekenen in de jaarrekening 2016 en de begroting 2016. Dit verklaart de soms forse afwijkingen tussen de kengetallen in de kolommen jaarrekening 2015, begroting 2016 en de jaarrekening 2016.

De verwachting is dat in de komende jaren er een landelijke normering komt. Vooralsnog hebben de kengetallen een signaleringswaarde. We relateren die voor zover mogelijk aan normen die door de VNG worden gehanteerd.

Vervolgens geven wij een korte toelichting op ieder kengetal.

Recapitulatie Financiële kengetallen jaarrekening 2016

Zwijndrecht	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
Netto schuldquote	96%	101%	105%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	90%	92%	99%
Solvabiliteitsratio	17%	14%	18%
Grondexploitatie	6%	6%	6%
Structurele exploitatieruimte	1,2%	0,4%	2,6%
Belastingcapaciteit	109%	112%	112%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De exploitatiebaten voor bestemming zijn gedaald, waardoor de netto schuldquote stijgt. De landelijke richtlijn voor de schuldquote is al jaren 130%. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit deze quote zelf, maar hangt af van andere factoren.

Netto schuldquote

(Bedragen x € 1.000)

92	Balanspost	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	102.727	106.428	112.696
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	41.847	37.697	39.033
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	11.883	11.117	9.223
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e, en f BBV)	206	244	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	22.200	22.999	28.781
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	4.317	1.842	-5.963
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	5.431	3.848	5.527
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV [dus exclusief mutaties reserves])	129.632	124.521	125.942
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	96%	101%	105%

Een netto schuldquote van 100% blijft wenselijk en een schuldquote van 130% kan zorgelijk zijn. Met 105% blijft deze quote onze aandacht houden.

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Een hoge schuld kan worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Deze correctie vindt plaats door de netto schuld te verminderen met verstrekte leningen aan de woningcorporaties en overige verstrekte leningen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

(Bedragen x € 1.000)

92	Balanspost	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	102.727	106.428	112.696
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	41.847	37.697	39.033
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	11.883	11.117	9.223
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e, f en g BBV)	7.880	11.527	7.559
	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e, en f BBV)	206	244	0
b1	Verstrekte geldleningen openbare lichamen (Wet Fido)			
b2	Verstrekte geldleningen aan woningbouwcorporaties	3.686	3.843	3.520
b3	Verstrekte geldleningen aan deelnemingen	0	0	
c	Overige verstrekte langlopende geldleningen	3.988	7.440	4.039
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	22.200	22.999	28.781
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	4.317	1.842	-5.963
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	5.431	3.848	5.527
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV [dus exclusief mutaties reserves])	129.632	124.521	125.942
	Netto schuldquote gecorrigeerd (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	90%	92%	99%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG hanteert als richtlijn een minimum-omvang van 20% als norm. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen, hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. De stand van het eigen vermogen op 31 december 2016 is relatief hoog met € 38 miljoen. De uitkomst van circa 18% kan daarom als redelijk goed worden ervaren.

Solvabiliteitsratio

(Bedragen x € 1.000)

92	Balanspost	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	34.148	26.162	38.824
B	Balanstotaal	202.845	191.169	213.370
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	17%	14%	18%

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden in exploitatie zich verhoudt tot de geraamde baten. De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkoop. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. De VNG geeft overigens geen richtlijn voor een acceptabele omvang van dit kengetal. De accountant zal jaarlijks moeten beoordelen in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie kan worden terugverdiend.

De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is ook van invloed op beide schuldquotes en op de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen. Op 31 december 2016 bedraagt de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie € 2,9 miljoen.

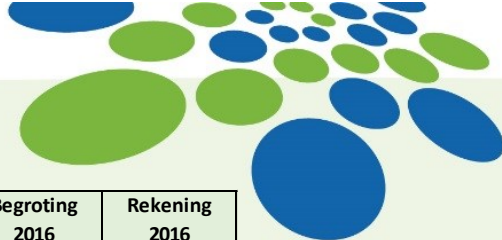
Grondexploitatie

(Bedragen x € 1.000)

92	Balanspost	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)	0	15	0
B	Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	7.289	7.537	7.843
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV [dus exclusief mutaties reserves])	129.632	124.521	125.942
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	6%	6%	6%

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage. Een positief percentage betekent dat incidentele lasten deels uit structurele middelen worden gedekt, dat wil zeggen dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Een negatief percentage betekent dat structurele lasten deels uit incidentele baten worden gedekt. Ons positief percentage laat zien dat de structurele lasten volledig en incidentele lasten deels worden gedekt door structurele baten.

Structurele exploitatieruimte (bedragen * 1.000)		Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Totale structurele lasten	97.422	113.114	119.113
B	Totale structurele baten	98.159	113.289	119.672
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	602	304	2.823
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1.374	607	5.541
E	Totale baten	129.632	124.521	125.942
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+ (D-C)) / (E) x 100%		1,2%	0,4%	2,6%

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (bestaande uit de afvalstoffen- en rioolheffing van een meerpersoonshuishouden en de OZB met een gemiddelde WOZ-waarde) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar en uit te drukken in een percentage. Dit gebeurt op begrotingsbasis. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Zoals uit onderstaande tabel blijkt zitten wij boven het landelijk gemiddelde. De stijging van de percentages wordt veroorzaakt door de relatief forse toename van de tarieven voor de afvalstoffen- en de rioolheffing. Zie hiervoor ook de Paragraaf Lokale Heffingen.

Belastingcapaciteit op basis van Coelo-gegevens		Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	227	229	229
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	248	268	268
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	300	309	309
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	775	807	807
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	713	722	722
Woonlasten ten opzichte van het landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F x 100%)		109%	112%	112%

Conclusie op basis van de kengetallen

Zwijndrecht heeft ten opzichte van de VNG-norm een relatief hoge schuldpositie die van invloed is op de omvang van de beide schuldquotes en op de solvabiliteitsratio. De financiering van de grondpositie met vreemd vermogen maakt onderdeel uit van deze schuldpositie. Het uitgangspunt is overigens dat deze investeringen op termijn worden terugverdiend uit de verkoop van de gronden.

Door het langzaam stijgend investeringsniveau zullen de schuldquotes zich de komende jaren in negatieve zin ontwikkelen en de solvabiliteitsratio zal iets afnemen. Daar staat tegenover dat investeringen leiden tot een toekomstbestendig voorzieningenniveau. De structurele exploitatieruimte laat zien dat de structurele lasten (waaronder die samenhangend met de schuldenlast van de gemeente (rente en aflossing), volledig worden gedekt door structurele baten. De woonlasten liggen boven het landelijk gemiddelde.

Paragraaf 3

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Wij beheren de openbare ruimte waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Wij hebben hiervoor de beschikking over een aantal kapitaalgoederen, zoals gebouwen, wegen, civieltechnische kunstwerken (bruggen en dergelijke), riolering, water en groen. Al deze kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangebracht of vervaardigd. Dit vergt een duurzaam en goed onderhoudsbeheer op basis van beleidskaders waarvan de financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting dienen te worden aangegeven. De beleidskaders zijn verwoord in het integraal beheerplan en enkele operationele beleidsplannen.

Beleidskader

Voor beheer en onderhoud hanteren wij als kader dat de openbare ruimte functioneel, netjes, sober en doelmatig moet worden onderhouden. Voor wat betreft het gewenste kwaliteitsniveau gaan wij uit van gedifferentieerd beheer. Dit betekent dat vanuit de financiële kaders het kwaliteitsniveau "B" niet altijd gewaarborgd kan blijven en dat voor langere perioden dan gebruikelijk, sommige onderdelen binnen met name de kapitaalgoederen 'groen' en 'elementenverharding' op onderhoudsniveau "C" onderhouden worden.

In 2015 heeft u een adaptatie op het integraal beheerplan 2014-2019 gekregen. De openbare ruimte is continue in beweging waarbij door veranderende wetgeving (bijvoorbeeld het verbod op het gebruik van chemische onkruidbestrijding), nieuwe inspectiegegevens (bijvoorbeeld de slechte staat van de keermuren) en behoeften uit de samenleving (veel klachten over de groenvoorziening) zorgt voor nieuwe afwegingen, met veelal financiële gevolgen.

Met de beschikbaarstelling van aanvullend budget en instemming met de invoering van gedifferentieerd beheer, geeft u ons het vertrouwen om met de beschikbare middelen de juiste keuzes te maken om de buitenruimte in Zwijndrecht op een zo hoog mogelijk niveau te onderhouden. Dit betekent dat we in 2016 verder hebben ingezet op de speerpunten die genoemd zijn in het integraal beheerplan, zoals het veilig houden en maken van de trottoirs en fietspaden en vervanging van beschoeiingen. Met het besluit om met een deel van de precario-inkomsten het budget wegen, straten en pleinen op het zelfde niveau te houden als voorgaand jaar, kunnen we de gestelde doelstellingen op dit gebied blijven realiseren.

Mede door de afschaffing van chemische bestrijdingsmiddelen, maar ook door de disbalans tussen sociale en fysieke bezetting op de gemeentewerf is het groenonderhoud qua ambitieniveau in het groeiseizoen achtergebleven. In het tweede kwartaal van 2017 komen wij bij u terug met een nieuw integraal beheerplan waarbij met name de groenparagraaf in het teken staat van nieuw te maken keuzes in relatie tot ambitie.

Het beheer van de openbare ruimte betreft voor een belangrijk deel zorgen voor veiligheid en instandhouding van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Verderop staan enkele voorbeelden omschreven van activiteiten hieromtrent. Het beheer van de openbare ruimte staat vandaag de dag ook in het teken van effect gestuurd beheer. Wat zijn de gevolgen en wat is de bijdrage van de openbare ruimte aan de leefbaarheid in wijken? Onderstaand een aantal voorbeelden van projecten en activiteiten in 2016 die ook te relateren zijn aan leefbaarheidsvraagstukken.

PAK AAN!

Via PAK AAN! komen initiatieven van inwoners beter gekanaliseerd de gemeente binnen. In het PAK AAN! team is de afdeling Realisatie goed vertegenwoordigd. Initiatieven die inwoners kunnen hebben spelen zich immers vaak af in de buitenruimte. Op een simpele manier denken we mee met initiatiefnemers en faciliteren we waar dat kan. Denk bijvoorbeeld aan het ondersteunen met materialen bij een zwerfvuilactie bij basisschool De Impuls en het meedenken over een gezamenlijke tuin rondom De Lichtkring, Swinhove.

Land van Waas

2016 werd het jaar van het bewonersinitiatief! Onze inwoners zijn steeds meer bereid om zelf een rol te vervullen bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Zij verwachten dan wel dat de gemeente ze hierbij helpt. Zo ook in het Land van Waas. Al jaren is het Land van Waas een gezellige straat waar alle bewoners elkaar kennen en het leuk vinden om elkaar regelmatig te spreken. Zij willen graag zelf het groenvak in hun straat ontwer-

pen en omvormen tot een gezellige ontmoetingsplek. Als gemeente geven wij ze graag deze kans, maar we kijken natuurlijk wel mee of hetgeen zij ontwerpen voldoet aan de (minimale) voorwaarden die wij hieraan stellen wat betreft de veiligheid en de beheersbaarheid. De bewoners zijn blij met de nieuwe plek en de medewerking van de gemeente en het Wijkplatform. Ze geven aan dat ze elkaar de afgelopen periode beter hebben leren kennen dan alle jaren hiervoor en dat ze veel meer contact hebben. De bewoners hebben nu een plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten en die ze gezamenlijk onderhouden.

Verkeersacties

Er zijn twee smileyborden aanwezig in Zwijndrecht, in wijk Noord en Kort-Ambacht. In beide wijken verzorgden de bewoners de inzet van de smileyborden zelf. Een groep vrijwilligers in de wijk Noord verzorgt de plaatsing, het beheer en het onderhoud van het smileybord. Naar aanleiding van meldingen uit de wijk bepalen de vrijwilligers de locatie waarna wij als gemeente de bevestigingsmaterialen voor het bord ophangen. De politie faciliteert het opladen van de accu's. De vrijwilligers lezen daarna zelf de resultaten van het bord uit en melden deze op de facebookpagina van de wijk Noord.

Verkeersactie Hart van Meerdervoort

In mei heeft er een verkeersactie plaatsgevonden bij het Hart van Meerdervoort aan de Karel Doormanlaan. De actie was een samenwerking tussen de gemeente, de politie, adviesbureau SOAB en basisschool De Dolfijn. Het doel van de actie was om overstekende kinderen onder de aandacht te brengen bij automobilisten. Automobilisten kregen een flyer met daarop de geldende regels bij een zebrapad. Op deze flyer stond ook uitleg over het belang van zebrapaden. Aan de kinderen van de bovenbouw werden oversteeklessen gegeven. Iedereen was enthousiast over de actie. Dit kwam wellicht ook door de medewerkers van SOAB in zebrapak!

Verkeersactie Veldbloemlaan

Bewoners van de Veldbloemlaan en de omgeving vonden dat er te hard gereden werd door de Veldbloemlaan. Dit zorgt voor onveilige situaties voor kinderen in de buurt. De dorpsraad Heerjansdam heeft daarom samen met enkele bewoners een tekenwedstrijd georganiseerd. Collega's van Realisatie hebben dit gefaciliteerd. De kinderen uit de buurt mochten zelf een verkeersbord tekenen of schilderen. Met deze borden vragen de kinderen de weggebruikers om rustiger te rijden. De twee kinderen die de mooiste borden hebben getekend mochten hun verkeersborden ophangen in de straat.

Speelplekken

Omvorming speeltuin Aalbespad

Zaterdagmiddag 9 april is de nieuwe speelplek aan het Aalbespad in Heerjansdam geopend. De speelplek was verouderd en toe aan vervanging. Realisatie besloot vorig jaar de vernieuwing van deze speelplek eens anders aan te pakken. In plaats van verschillende ontwerpen te laten maken en buurtbewoners te laten kiezen, heeft ze de buurtbewoners al veel eerder in het traject betrokken. De speelplek is door de buurtbewoners zelf ontworpen!

In Heerjansdam zijn 'de Heerjansdames' actief. Realisatie heeft hen vorig jaar benaderd met de vraag of zij samen met de buurt een ontwerp wilden maken voor de nieuwe speelplek. Yvette Hanselman, één van 'de Heerjansdames' twijfelde geen moment en is de uitdaging aangegaan. Al snel waren er enthousiaste buurtbewoners die deel wilden nemen in een werkgroep. Deze werkgroep heeft een tekenwedstrijd en een inloopmiddag georganiseerd om de wensen van alle kinderen te verzamelen. Dit wensenlijstje is vertaald naar drie verschillende ontwerpen. De werkgroep heeft samen met een kinderpanel de ontwerpen beoordeeld en het winnende ontwerp gekozen.

Realisatie centrale speelplek Kloosstraat

De kinderen in de buurt van de Kloosstraat kregen de kans hun eigen droomspeeltuin te ontwerpen op deze plek. Op basis van al deze input hebben de kinderen, ouders en omwonenden samen met een ontwerper een nieuw ontwerp gemaakt. Actieve buurtbewoners uit de beheergroep Surinamestraat/Kloosstraat hebben ook meegedacht en zij hebben het eerste ontwerp beoordeeld. Realisatie heeft het proces ondersteund maar ook duidelijke kaders meegegeven. Uiteindelijk is er in nauwe samenwerking een vernieuwde speelplaats gerealiseerd waar veel buurtbewoners trots op en blij mee zijn.

Schoon

Samen schoner

De gemeente biedt ondernemers de mogelijkheid bij te dragen aan een schone opgeruimde omgeving rondom de onderneming. Een schone omgeving nodigt meer uit om een bedrijf, winkel of horecavoorziening te bezoeken. Collega's van team Uitvoering (onderdeel van afdeling Realisatie) ruimen zwerfafval op, maar kunnen dit niet alleen. In hoog tempo komt er nieuw afval bij op straat. Samen met ondernemers kunnen we dit tegengaan.

Ondernemers hebben het aanbod gekregen zich actief in te zetten voor een schonere omgeving. Zij kunnen een afvalbak of peukenpaal van de gemeente adopteren. Door deze bakken te plaatsen bij de ingang van de onderneming, krijgt het winkelend publiek een extra mogelijkheid afval in een bak te gooien. De bakken worden kosteloos door de gemeente bij de ondernemer geplaatst, maar het is de bedoeling dat de ondernemer de afvalbak of peukenpaal zelf leegt. Afgelopen september zijn de eerste afvalbak en peukenpaal geplaatst bij de eigenaar van Limburgia. Hierna volgden meer ondernemers die begin 2017 een bak hebben gekregen.

Vastgoed

Voor wat betreft het gemeentelijk vastgoed is het volgende beleidsuitgangspunt van toepassing:

"Het vastgoed wordt op een efficiënte, effectieve en transparante wijze ingezet ten behoeve van het verwezenlijken van gemeentelijke (beleids)doelstellingen, hierbij wordt gestreefd naar een optimale balans tussen het maatschappelijke en het financiële rendement"

Vanuit beheerperspectief zijn hierin vier onderhoudscategorieën te onderscheiden. Variërend van proactief onderhoud (A) naar risico gestuurd onderhoud (B en C) en uiteindelijk de categorie panden die vanwege bijvoorbeeld een andere bestemming alleen op veiligheid worden onderhouden.

Noemenswaardig binnen het beleidskader accommodatieonderhoud zijn de groeiende initiatieven rondom energiebesparende maatregelen.

Aandachtspunten

Kademuur

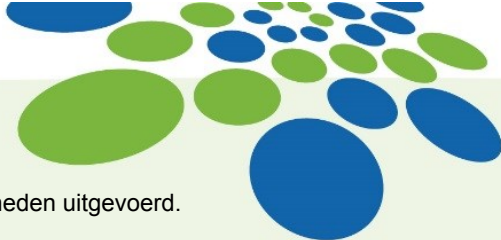
Met grote regelmaat vallen er gaten in het straatwerk achter de kade Zomerlust. Gebeurde dit tot voor kort elke week, nu is dat dagelijkse kost geworden. De frequentie van het ontstaan van de gaten is zo groot dat het ondoenlijk is om deze te blijven herstellen. De vraag is wat een duurzame oplossing is om de problemen op te lossen. De kade is oud en feitelijk aan het einde van zijn levensduur. Vervangen van de kade ligt het meest voor de hand, maar dat vraagt om een forse investering. Daarom is extern advies ingewonnen. De conclusie hieruit is dat de kade vervangen eigenlijk de enige optie is. Vanwege een bredere problematiek zoals parkeren, hoog water maar ook de wensen van ondernemers ligt een integrale benadering voor de hand. In 2017 komen wij hier bij u op terug.

Spoorwegovergangen

De Lindtsedijk is in de afgelopen jaren meerdere malen opgehoogd en aangepast. Bij het ophogen van de dijk is het spoor blijven liggen. Het spoor ligt daarom lager dan de weg op de dijk. Doordat het spoor is blijven liggen en de omliggende omgeving in de loop der tijd is verzakt, is er een knik ontstaan in het wegprofiel. Waarschijnlijk voldoet het wegprofiel niet meer aan de huidige regelgeving. De vrachtwagens hebben moeite om de dijk op te komen en moeten hiervoor soms zelfs een aanloop nemen. Ook bedrijven langs de Lindtsedijk hebben last van het hoogteverschil tussen het spoor en de weg op de dijk. Bij de gemeente zijn al verschillende klachten binnengekomen over de bereikbaarheid van hun terrein. Voor de komende periode wordt verder onderzoek gedaan naar de verschillende mogelijkheden en oplossingsrichtingen.

Integraal Beheerplan Begraafplaatsen

Gezien een aantal ontwikkelingen, maar ook vragen van uw kant, willen wij met u in 2017 de dialoog aan met betrekking tot het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen. De belangrijkste vraag hierbij is: op welk ambitieniveau willen we de gemeentelijke begraafplaatsen inrichten, beheren en onderhouden. U bent bekend met de uitdaging rondom onkruidbestrijding op verharding. Onkruidbestrijding op schelpenpaden is nog arbeidsintensiever omdat materieel dat bijvoorbeeld in de wijken ingezet wordt niet geschikt is voor de smalle paden op de begraafplaatsen. Daarnaast zijn er vragen gesteld over natuurgraven, maar ook de gevolgen van de bestuursopdracht begraven en cremieren krijgt een plekje in het integraal beheerplan begraafplaatsen. Verder hebben de begraafplaatsen ook een soort van parkfunctie. Om deze toekomstbestendig te houden zijn er ook de nodige vervangingen nodig. Op basis van een beheervisie hierop is gekeken naar een mogelijk toekomstige inrichting. Ook de vertaling hiervan naar een potentieel programma wordt meegenomen in het beheerplan.

In 2016 zijn op de te onderscheiden beheerdisciplines de volgende werkzaamheden uitgevoerd.

Beheerdiscipline	Activiteit	Afgerond
Riolering	Inspectie riolering in Heerjansdam	Ja
	Maatregelen vanuit inspectiegegevens deel Nederhoven en Walburg	Deels*
	Maatregelen in de wijk Meedervoort	Ja
	De rioleringsprojecten zijn verwerkt in het investeringsprogramma 2015-2018.	Ja
Gemalen	Coaten van kelders gemalen	Ja
	Vervangen van beluchters persleidingen	Ja*
Baggeren singels	Een deel van Nederhoven, de wijk Kort Ambacht en bedrijventerrein Bakestein worden in 2016 gebaggerd	
Havens/ Natte kunstwerken	Vervangen keermuur Narcisstraat	Nee*
	Inspecteren en herstellen dek nabij kadermuur Zomerlust e.o.	Ja
Vastgoed	Vernieuwen dakbedekking Develhal	Ja
	Cyclisch onderhoud op de gemeentelijke panden	Ja
	De overige grootschalige vervangingen staan vermeld in het investeringsprogramma 2016-2019	Ja
Groen	Omvormen van kwalitatief slechte groenvakken op divers locaties in Zwijndrecht	Ja
	Overige omvormingen worden meegenomen binnen de geplande, in het investeringsprogramma 2016-2019 opgenomen reconstructieprojecten.	Ja
	Nazorgfase van het project 'aanpak boomwortelproblematiek'	Ja
	Omvorming rotonde Burgemeester van 't Hoffweg	Ja
Verharding	Herbestrating van de gehele Witte de Withstraat	Verwerkt in IP
	Diverse maatregelen voetpaden en rijbanen	Ja, zie toelichting
	Rehabiliteren van voetpaden en rijbanen in Nederhoven nabij Lindewijk, Westervijk en Zwaanwijk	Ja
	De verhardingsprojecten in combinatie met riolering, groen en openbare verlichting staan vermeld in het investeringsprogramma 2015-2018.	Ja
Asfalt	Asfaltwerkzaamheden op o.a. de Molenvliet, Officiersvliet, Munnikensteeg, Burgemeester Doumaweg (rotonde), fietspad Elgarstraat, Brugweg, Veerplein en War-moezierstraat	Deels*
Sportcomplexen	Zie het investeringsprogramma 2016-2019	
Openbare Verlichting*	De wijk Nederhoven III wordt voorzien van nieuwe openbare verlichting	Ja
Beschoeiing	Vervangen van ruim een strekkende kilometer beschoeiing verdeeld over verschillende watergangen. Enkele concrete voorbeelden hiervan zijn vervangingen van de beschoeiingen aan de Develsingel, Develweg, Laurensvliet, Laan van Nederhoven en Karel Doormanlaan.	
Bruggen	Vervangen brug Prins Mauritsstraat	Nee*
	Vervangen vier bruggen omgeving De Lus	Nee*
Kabels en Leidingen	Reguliere coördinatie van onderhoudswerkzaamheden werkzaamheden nutsbedrijven	Ja
Speelvoorzieningen	Speelplek Kloosstraat	Ja
	Speelplek Aalbespad (Heerjansdam)	Ja
	Speelplek de Polre	Ja
	Speelplek Lodewijk van Nassausstraat	Ja

*Nadere toelichting op activiteiten die in 2016 niet of deels zijn afgerond

Maatregelen vanuit inspectiegegevens deel Nederhoven en Walburg

De geplande maatregelen zijn niet in zijn volledigheid uitgevoerd. De voornaamste reden hiervoor was een calamiteit op de Dorpsstraat waarbij met spoed een riool vervangen en deels gerelined moest worden. Ook is er een intensief onderzoek uitgezet waarbij in "oud centrum" de riolering nader is bekeken vanwege voor ons onbekende liggingen op met name particulier terrein. Via het nieuwe GRP komen wij hier beleidsmatig bij u op terug.

Vervangen van beluchters persleidingen

Er is begonnen met de vervanging. In 2017 gaan wij hiermee door. Een kanttekening hierbij is dat in 2017 ook de aanschaf van een besturingssysteem op de planning staat. Dit omdat er voor Heerjansdam en Zwiindrecht van oudsher nog twee verschillende systemen draaien. Indien we hierdoor vanuit budgettaire redenen keuzes moeten maken zullen de resterende vervangingen van de beluchters naar 2018 verschoven worden.

Vervangen keermuur Narcisstraat

Vanwege de aanvaring door een schip van Van der Wees en het 'voorschieten' van de herstelkosten zijn alle geplande werkzaamheden doorgeschoven naar 2017.

Asfaltwerkzaamheden op onder andere de Molenvliet, Officiersvliet, Munnikensteeg, Burgemeester Doumaweg (rotonde), fietspad Elgarstraat, Brugweg, Veerplein en Warmoezierstraat

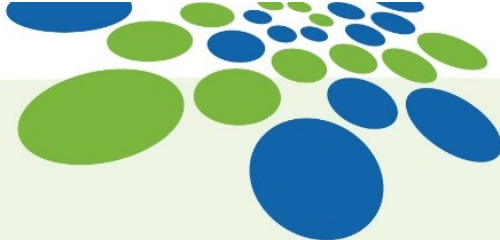
Voor de Molenvliet vindt er nog onderzoek plaats om de werkzaamheden integraal op te pakken. Dit is afhankelijk van de conditie van het rioolstelsel. Vanwege de onvoorziene omstandigheid van de andere ligging van de hoogspanningskabel onder de rotonde van de Officiersvliet/ Burgemeester Janselaan is besloten om de asfaltwerkzaamheden op te schuiven naar 2017. Het fietspad Elgarstraat zit in het investeringsprogramma evenals de Munnikensteeg. Het Veerplein is nog niet opgepakt vanwege de integrale uitdaging in dat gebied waaronder de mogelijke vervanging van de kademuur. De Warmoezierstraat en de Burgemeester Doumaweg (rotonde) zijn uitgevoerd. Hiernaast zijn er asfaltwerkzaamheden geweest op de burgemeester Slobbelaan, een deel van de Koninneweg en het Maaspad.

Vervangen brug Prins Mauritsstraat, Vervangen vier bruggen omgeving De Lus

Het Waterschap heeft vertraging opgelopen met het afgeven van de vergunningen. Om deze reden staan de vervangingen gepland in 2017.

Diverse maatregelen voetpaden en rijbanen

Vanuit de elementenverharding zijn onder andere het IJsvogelplein opgepakt, de fietspaden op de Burgemeester van 't Hoffweg en de Plantageweg herstraat.

Paragraaf 4

Financiering

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term 'treasury' aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In de Wet fido staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voor- en afschriften voor een verplicht financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, en liquiditeitsrisico's. Wij benadrukken dat de doelstelling van onze treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat we een prudent beleid voeren binnen de kaders die de Wet fido stelt. Op 9 december 2014 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde Financieringsstatuut vastgesteld, dat per 1 januari 2015 in werking is getreden.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten.

De gemeente Zwijndrecht heeft de advisering over en de uitvoering van haar treasurybeleid opgedragen aan het Servicecentrum Drechtsteden (SCD). De beslissingsbevoegdheden liggen voor het overgrote deel nog wel bij de gemeente.

Interne ontwikkelingen

Uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen

In de loop van 2015 is ons uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen gewijzigd. Tot dat moment hebben we flink geprofiteerd van de lage rentestand, vooral door de kasgeldlimiet optimaal te benutten en kort te financieren (kasgeldlening) en bij overschrijding van de kasgeldlimiet zoveel mogelijk te werken met langlopende leningen met een looptijd van circa vijf jaar.

Door een verdergaande bewustwording rond de schuldenpositie hebben we begin 2016 besloten voor de in de komende vijf jaren (2016-2020) af te sluiten leningen over te gaan op langlopende leningen met een looptijd van circa 20 jaar. De daarbij behorende rente is uiteraard hoger dan bij leningen met een kortere looptijd, maar het grote voordeel is dat we voor een fors volume (in totaal € 70 miljoen in de periode van 2016 tot en met 2020) voor een lange tijd gevrijwaard zijn van renterisico's. We hebben het grootste deel van de benodigde leningen (€ 48 miljoen) vastgelegd met uitgestelde storting. Er was € 22 miljoen direct nodig voor het opheffen van de overschrijding van de kasgeldlimiet. We zitten daarbij aan de voorzichtige kant (75% van de financieringsbehoefte en een kwartaal later), want we willen niet te veel lenen (overliquiditeit). Bij een voorzichtige raming, moeten we (om binnen de normen van de kasgeldlimiet te blijven) hooguit voor korte looptijden (circa 1,5 jaar) extra lenen. De daarbij behorende renterisico's zijn, gelet op de relatief lage financieringsbehoefte en korte looptijden, beperkt.

Onder de huidige marktomstandigheden blijft het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen:

- De kasgeldlimiet zoveel mogelijk optimaal benutten en kort financieren. Hierbij de ontwikkeling van de rente nauwlettend in de gaten houden, zodat bij stijgende rente tijdig geanticipeerd kan worden en korte financiering omgezet kan worden in lange financiering.
- Bij inzicht in het aangaan van een langlopende financiering gebruik maken van uitgestelde storting en looptijden van circa 20 jaar. Hierbij aan de voorzichtige kant (75% van de financieringsbehoefte en een kwartaal later) gaan zitten.
- Bij een voorzichtige raming van de langlopende financiering, moeten we (om binnen de normen van de kasgeldlimiet te blijven) hooguit voor korte looptijden (circa 1,5 jaar) extra lenen.

Externe ontwikkelingen

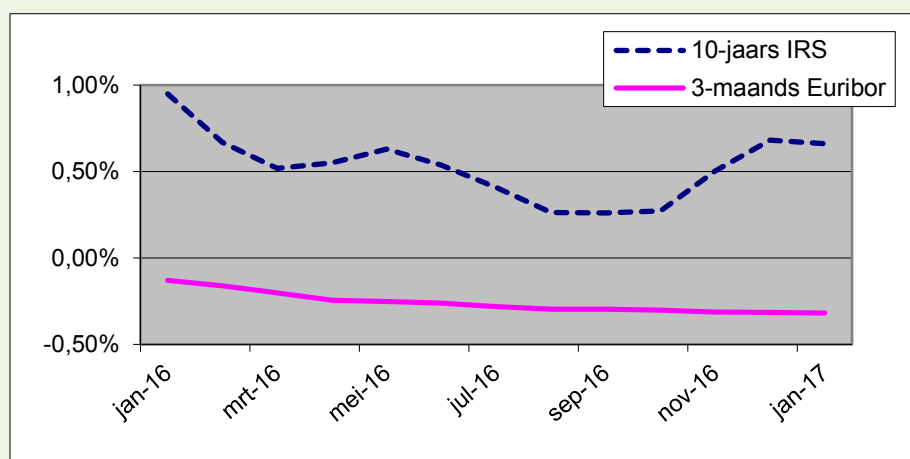
Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Het jaar 2016 stond in het teken van het toewerken naar een met ingang van 2017 van kracht geworden vernieuwd BBV. In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de VNG, het ministerie van BZK en vertegenwoordigers van gemeenten en provincies, onder leiding van Staf Deppla, wethouder van Eindhoven, een rapport uitgebracht over de vernieuwing van het BBV. De adviezen hebben betrekking op een breed spectrum van onderwerpen met als rode draad het versterken van de horizontale sturing en verantwoording door de raad. De belangrijkste wijzigingen (vanaf boekjaar 2017) met betrekking tot deze paragraaf betreffen de berekening van het renteomslag percentage, de toe te rekenen rente aan grondexploitaties en het toerekenen van rente aan de nieuwe taakvelden.

Economische ontwikkelingen

Het jaar 2016 kan wat betreft de renteontwikkelingen worden samengevat als bijzonder. Tikte de 10-jaars IRS in het begin van het jaar nog bijna de 1% aan, in augustus was deze gedaald tot bijna 0,25%. In de laatste maanden van het jaar begon de nervositeit op de kapitaalmarkt toe te nemen. Oorzaak hiervan was vooral de Amerikaanse verkiezingen. Dit leidde tot een stijging in de laatste maanden van het jaar tot een percentage van ongeveer 0,65%. De rente op de geldmarkt was als gevolg van de ECB-maatregelen zeer constant.

De ontwikkeling van de rente gedurende 2016 kan als volgt worden weergegeven:

Figuur 1 - Verloop rentetarieven 2016

Bedacht moet worden dat, indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen, er opslagen gelden bovenop het IRS-tarief zoals hierboven weergegeven. Voor een 10-jaars lening bedroeg dit eind 2016 circa 0,30 procentpunt.

Uitzettingen

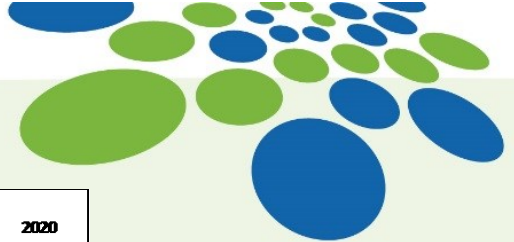
De gemeente bezit een portefeuille aan uitzettingen. In de Wet fido worden onder uitzettingen verstaan: verstrekte geldleningen en beleggingen. De gemeente heeft geen beleggingen.

Voor specificatie van de lopende uitzettingen: zie verderop in deze paragraaf onder Kredietrisico's.

Financiering

Zoals eerder in deze paragraaf vermeld is de bewustwording rond de schuldenpositie in 2015 verder ontwikkeld. Begin 2016 hebben we besloten voor de in de komende vijf jaren (2016-2020) af te sluiten leningen over te gaan op langlopende leningen met een looptijd van circa 20 jaar. We hebben het grootste deel van de benodigde leningen (€ 48 miljoen) vastgelegd met uitgestelde storting. Er was € 22 miljoen direct nodig voor het opheffen van de overschrijding van de kasgeldlimiet.

In onderstaande tabel staat het totale leningspakket van € 70 miljoen weergegeven. Het gemiddelde rentepercentage van dit leningspakket betreft 1,75%.

Hoofdsom	Stortings- datum	Looptijd lening	Aflossings- datum	Rente perc.	2016	2017	2018	2019	2020
€ 8.000.000	17-2-2016	20 jaar	15-2-2036	1,635%	€ 8.000.000				
€ 6.000.000	17-2-2016	22 jaar	17-2-2038	1,635%	€ 6.000.000				
€ 8.000.000	17-2-2016	16 jaar	17-2-2032	1,450%	€ 8.000.000				
€ 6.000.000	31-1-2017	16 jaar	31-1-2033	1,578%		€ 6.000.000			
€ 6.000.000	31-1-2017	20 jaar	30-1-2037	1,735%		€ 6.000.000			
€ 7.500.000	29-9-2017	16 jaar	29-9-2033	1,662%		€ 7.500.000			
€ 7.500.000	29-3-2018	17 jaar	29-3-2035	1,835%			€ 7.500.000		
€ 3.000.000	29-3-2018	20 jaar	29-3-2038	1,835%			€ 3.000.000		
€ 5.250.000	30-9-2019	19 jaar	30-9-2038	1,914%				€ 5.250.000	
€ 2.250.000	30-6-2020	18 jaar	30-6-2038	2,055%					€ 2.250.000
€ 7.500.000	30-6-2020	19 jaar	30-6-2039	2,055%					€ 7.500.000
€ 3.000.000	30-6-2020	20 jaar	29-6-2040	2,055%					€ 3.000.000
					€ 22.000.000	€ 19.500.000	€ 10.500.000	€ 5.250.000	€ 12.750.000

Tabel 1 - Leningpakket van € 70 miljoen

De totale langlopende schuld van de gemeente Zwijndrecht bedroeg per 31 december 2016 € 112,7 miljoen. Dit betreft 15 leningen. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningenportefeuille bedraagt 2,95%.

Schuldpositie

In de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing zijn de door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven financiële kengetallen opgenomen. Hier staan ook kengetallen met betrekking tot de schuldpositie. Hiermee komt de passage over schuldpositie in deze paragraaf te vervallen.

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente per jaar maximaal met kort geld mag financieren. Volgens de Wet fido bedraagt deze limiet 8,5% van het totaal van de exploitatiebegroting. Gezien de omvang van de begroting 2016 (€ 115,4 miljoen) betekende dit dat de gemeente Zwijndrecht haar financiële huishouding voor maximaal circa € 9,8 miljoen met kort geld mocht financieren. Conform voorschrift uit de Wet fido is in onderstaande tabel de spiegeling weergegeven van de gemeentelijke kortlopende middelen ten opzichte van de kasgeldlimiet gedurende 2016 (bedragen x € 1.000):

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)	€ 29.050	€ 16.045	€ 20.413	€ 26.260
Kasgeldlimiet	€ 9.810	€ 9.810	€ 9.810	€ 9.810
Subtotaal	€ 19.240	€ 6.235	€ 10.603	€ 16.450
CAP (*)	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Overschrijding kasgeldlimiet	€ 9.240	-	€ 603	€ 6.450
Ruimte onder de kasgeldlimiet	-	€ 3.765	-	-

(*) Dit betreft een CAP's: € 10 mln tot medio 2017. Omdat met CAP's een renterisico wordt afgedekt mag de kasgeldlimiet met het CAP-bedrag worden verhoogd.

Tabel 2 - Verloop kasgeldlimiet 2016

De uit bovenstaande tabel blijvende overschrijdingen van de kasgeldlimiet vallen binnen de bepalingen van de Wet fido, dat maximaal drie achtereenvolgende kwartaaloverschrijdingen is toegestaan.

Ter regulering van het gemeentelijke banksaldo zijn in 2016 12 kasgeldleningen met een looptijd van 28 tot 42 dagen opgenomen. Deze leningen waren gemiddeld groot € 25,3 miljoen. Door de negatieve rente van gemiddeld -0,35% is deze financieringswijze bijzonder voordelig geweest voor de gemeente.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer dan 20% zijn van het eerder genoemde begrotingstotaal. De renterisiconorm van de gemeente Zwijndrecht in 2016 bedroeg € 23,1 miljoen. De toetsing aan de renterisiconorm luidt daarmee als volgt (bedragen x € 1.000):

Berekening renterisico:			
Bedrag renteherzieningen	€		-
Bedrag aflossingen	€	12.030	
Totaal renterisico	€	12.030	
Renterisiconorm			
ca. € 115,4 miljoen x 20%	€	23.081	
Toets aan renterisiconorm			
Ruimte onder de norm	€	11.051	

Tabel 3 -Toetsing renterisiconorm 2016

Uit deze berekening komt naar voren dat de gemeente Zwijndrecht met haar lange financieringsportefeuille in 2016 binnen de renterisiconorm heeft geopereerd.

Kredietrisico's

Wij lopen kredietrisico op uitzettingen (onder andere verstrekte geldleningen) en leningen waarop wij een borgstelling hebben afgegeven.

Categorie		Per 1-jan-2016	Per 31-dec-2016
Uitzettingen		€ 7.674	€ 7.559
Borgstellingen	Direct	€ 14.819	€ 15.634
	Indirect	€ 109.618	€ 104.291
	Totaal	€ 124.437	€ 119.925

Tabel 4 - Overzicht kredietrisico's (bedragen x € 1.000)

- Uitzettingen

Het in bovenstaande tabel weergegeven bedrag aan uitzettingen per 31 december 2016 van € 7.559.000 kan als volgt worden gespecificeerd:

- Leningen aan woningcorporaties: € 3.520.000
- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (fondsdeelname + startersleningen): € 3.020.000
- Lening Stichting Oefening & Ontspanning € 1.019.000

- Borgstellingen

Per 31 december 2016 stond de gemeente voor in totaal € 119,9 miljoen garant. Hiervan had € 104,3 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden. De huidige WSW-achtervangovereenkomst is op drie wijzen gelimiteerd, te weten:

- in tijd: tot 1 januari 2017
- op naam: uitsluitend ten behoeve van Trivire, Woonkracht10 en Woningbouwvereniging Heerjansdam
- op bedrag: voor de genoemde corporaties respectievelijk € 61,5, € 85 en € 10 miljoen.

Op 29 november 2016 heeft het college van B&W besloten om per 1 januari 2017 een nieuwe achtervangovereenkomst aan te gaan met het WSW. De overeenkomst loopt tot en met 31 december 2021 en is uitsluitend ten behoeve van Trivire, Woonkracht10 en Woningbouwvereniging Heerjansdam.

Het bedrag aan directe borgstellingen bedroeg per eind 2016 circa € 15,6 miljoen. De belangrijkste directe borgstellingen worden gevormd door:

- HVC Alkmaar (2,02%-belang; 'getrapt' via GR Gevudo) € 12,7 miljoen
- Diverse woningcorporaties € 2,8 miljoen (3 leningen).

Voor de specificatie hiervan verwijzen wij naar de Staat van gewaarborgde geldleningen elders in deze jaarstukken.

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In onderstaande tabel staat per kwartaal aangegeven wat het gemiddelde positieve banksaldo was. Hieruit blijkt dat in 2016 het drempelbedrag van € 866.000,- niet is overschreden.

		Bedragen x € 1.000,-			
1) Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren 2016:					
Begrotingstotaal	€	115.407			
Wettelijk percentage		0,75%			
Drempelbedrag	€	866			
2) Kwartaaluitkomsten benutting drempelbedrag 2016:					
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
gemiddeld positieve banksaldi		€ 631	€ 410	€ 84	€ 127

Tabel 5 - Overzicht schatkistbankieren

Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Daarbij heeft de Minister van Financiën aan de Eerste Kamer toegezegd dat vóór 2018 een evaluatie van de wet wordt uitgebracht. Als basis daarvoor is in het najaar van 2016 door het Agentschap van het Ministerie van Financiën een enquête uitgezet over het gebruik en ervaringen met schatkistbankieren.

Relatiebeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is onze huisbankier. Naast de BNG houdt de gemeente een rekening aan bij de Rabobank.

Administratieve Organisatie

Op grond van het gemeentelijke Financieringsstatuut beschikt Zwijndrecht over een Treasury Comité waaraan ook de portefeuillehouder Financiën deelneemt. In dit overleg kunnen alle aspecten die samenhangen met de uitvoering van de financieringsfunctie aan de orde komen. Het Treasury Comité is in 2016 tweemaal bijeengewees. Eén van de belangrijkste en vaste gespreksonderwerpen in dit overleg betreft de liquiditeitenplanning en de meerjarige financieringsbehoefte.

Paragraaf 5

Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen de organisatie die gericht zijn op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de burgers, instellingen en bedrijven en het garanderen van een zorgvuldige besluitvorming. We beschrijven in deze paragraaf relevante cijfers en voorgenomen activiteiten voor 2017 op het gebied van organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering. Deze activiteiten staan in het licht van verschillende trends en ontwikkelingen in maatschappelijke zin, nieuwe technologieën en financiële opgaven.

Organisatieontwikkeling

Samenlevingsgericht

Na de kleine organisatie-aanpassing eind 2015 hebben we afgelopen jaar veel inzet gepleegd om nog meer samenlevingsgericht te werken. In 2016 hebben we deze organisatieontwikkeling stevig doorgezet. Er is volop beweging in onze organisatie om ons voortdurend te verbeteren en om klaar te staan voor wat er nodig is in de gemeente. Steeds kijkend naar wat de samenleving nodig heeft en welke rol de gemeente inneemt. Het is onze ambitie om snel en adequaat in te spelen op de maatschappelijke opgaven en kansen in de gemeente en regio. Omdat opgaven onze organisatiegrenzen overstijgen en vragen om integrale oplossingen werken we in co-creatie met partners. We richten ons op de ontwikkeling van de bijbehorende vaardigheden, competenties en instrumenten. Om onze medewerkers daarin te faciliteren hebben we in 2016 een inspiratieweek georganiseerd met daarin allerlei workshops en gerelateerde bijeenkomsten en is er daarnaast een initiatiefteam opgericht.

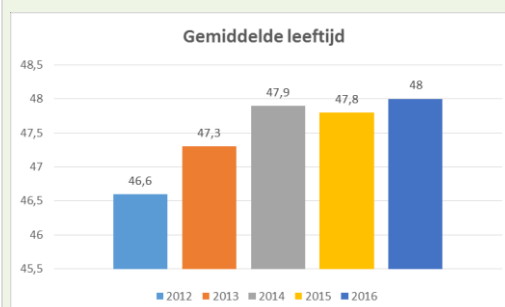
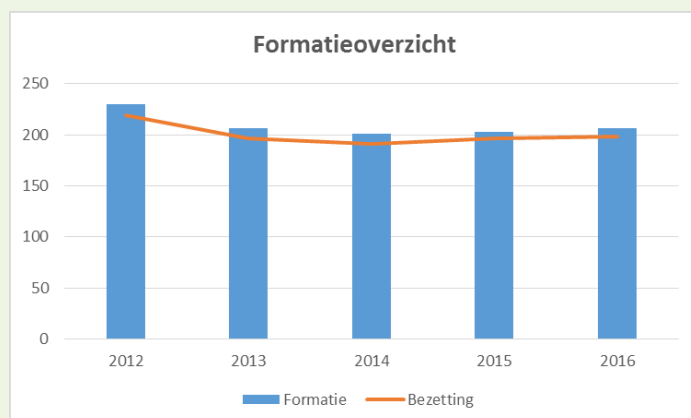
Flexibilisering

Voor onze organisatie rijst steeds meer de vraag over onze werkinhoud: wat doet de gemeente en wat doet de samenleving en onze partners? Dit vraagt om verdere flexibilisering en nieuwe rolopvattingen. Het geeft daarnaast aanleiding om Drechtstedelijke samenwerking voort te zetten om zodoende inhoudelijke resultaten te realiseren. We zetten onze energie in op een wendbare organisatie waarin flexibel inzetbare medewerkers zich optimaal kunnen richten op onze gemeente en haar inwoners.

Ontwikkelingen in de formatie en het personeelsbestand

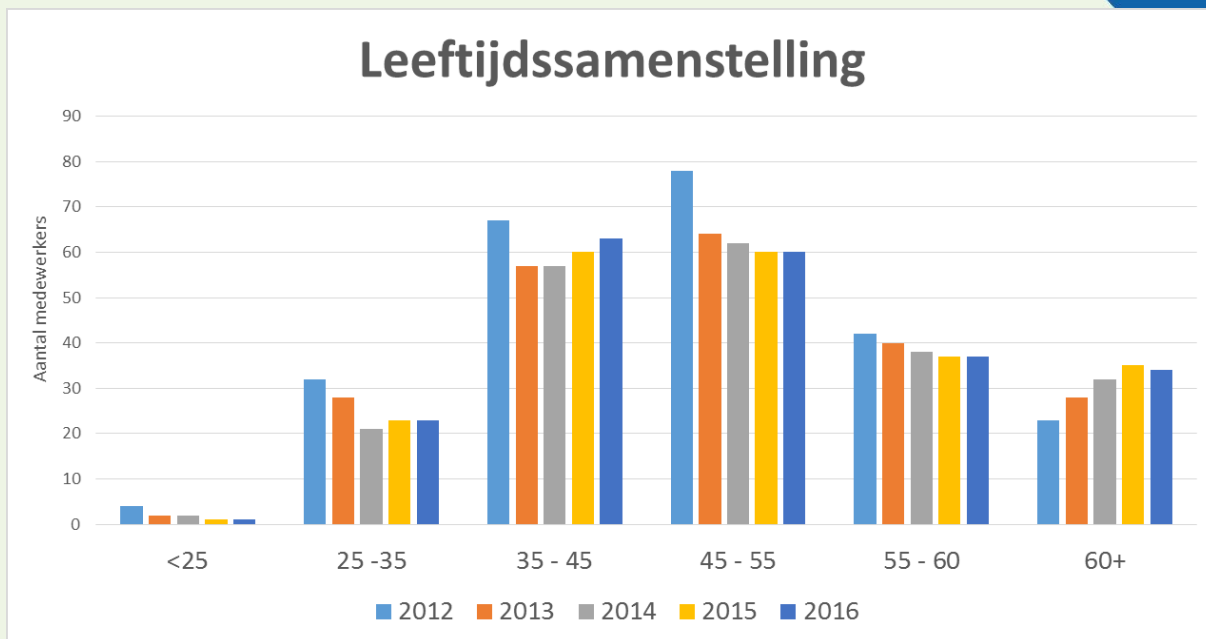
Formatie/bezetting

Onderstaande figuur geeft aan dat er sprake is van een zeer lichte stijging van de formatie / bezetting tot nu toe ten opzichte van vorig jaar. De verwachting is dat de formatie ook voor 2017 redelijk gelijk blijft. De formatieruimte is groter dan de werkelijke bezetting. Deze ruimte gebruiken we om ons personeelsbestand flexibel in te (kunnen) vullen.

Generatiepact

De vergrijzing van onze organisatie zette zich in 2016 verder door. De ruimte voor nieuwe instroom is beperkt en dus blijven we volop investeren in de vitaliteit en ontwikkeling van onze medewerkers. In onderstaande grafieken hebben we de leeftijdssamenstelling van de organisatie van 2012 tot en met 2016 en de gemiddelde organisatieleeftijd in diezelfde periode opgenomen.

We zien dus dat de gemiddelde leeftijd in de laatste vijf jaar met 1½ jaar gestegen is. Het aantal medewerkers van 60+ is gestegen van 23 (in 2012) naar 34 medewerkers (in 2016).

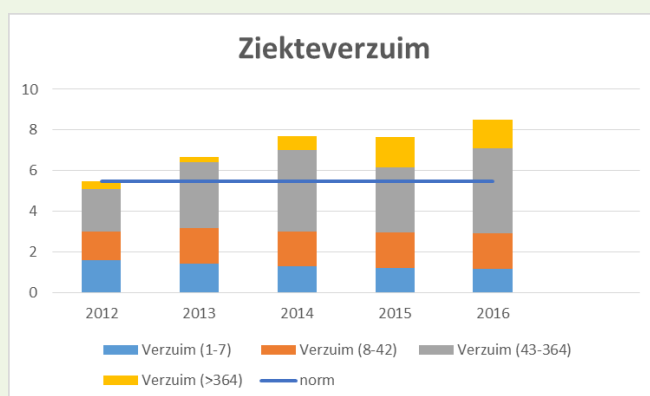
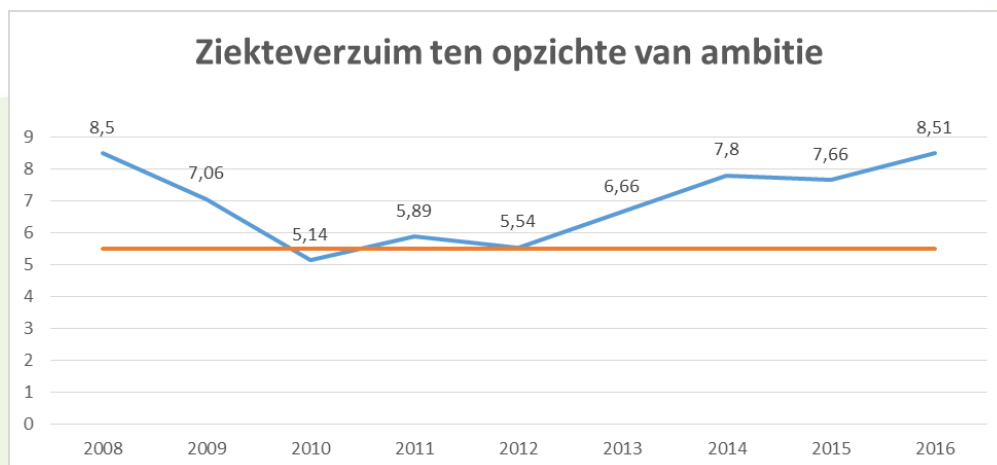
We blijven (extra) maatregelen treffen om met name de groep van 55+ duurzaam inzetbaar te houden en we het ziekteverzuim binnen deze groep op het huidige niveau kunnen houden.

Gezien ons vergrijzende personeelsbestand vinden we het belangrijk om waar mogelijk ook ruimte te geven aan jong talent in onze organisatie. We willen aangesloten blijven op deze nieuwe generatie medewerkers. We maken daarbij bijvoorbeeld gebruik van de creativity pool (studenten van de Erasmus Universiteit en de TU Delft). In 2016 (met uitloop vanuit 2015) hebben we 14 stagiairs binnen Zwijndrecht gehad.

Ziekteverzuimpercentage

Sinds 2012 is ons ziekteverzuim opgelopen. Aan de hand van gedetailleerde analyses van het verzuim sturen we sindsdien stevig op de uitvoering van de benodigde acties en handhaving van de afgesproken kaders. Uit de analyses blijkt dat 90% van de ziektegevallen niet werkgerelateerd zijn. In sommige gevallen zorgt de balans tussen werk en privé voor uitval. Verder betreft het met name op de gemeentewerf fysieke problemen. In alle gevallen zorgen we voor zorgvuldige re-integratietrajecten met aandacht voor goede en bestendige terugkeer van medewerkers. Alle leidinggevendenden hebben 'verzuimtrainingen' gekregen (onder andere maximale beïnvloeding psychisch verzuim, voorkomen van uitval van medewerkers die in disbalans zijn, verzuimgesprekken voeren, etc.). We hebben inzicht in alle ziektegevallen en besteden veel aandacht aan deze niet-inzetbare medewerkers.

We hebben de afgelopen jaren geen daling van het ziekteverzuimpercentage kunnen bewerkstelligen, maar hebben wel een hoger oplopend ziekteverzuim weten te voorkomen. We constateren een afname van kortdurend verzuim en krijgen steeds minder ziektemeldingen. Om verdere toename van het ziekteverzuim te voorkomen schakelen we in 2017 externe expertise in om naast het curatief verzuim ons (meer) te gaan richten op preventie. Vanwege onze huidige krappe formatie (door onder andere taakstelling op de bedrijfsvoering) en het huidige ziekteverzuimpercentage moeten we bij uitval van medewerkers noodgedwongen eerder inhuren.

Medewerkertevredenheid

Eind 2016 heeft de gemeente Zwijndrecht een medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) uitgevoerd om de tevredenheid van medewerkers in kaart te brengen en aanknopingspunten te formuleren waarmee we onze organisatie verder kunnen verbeteren.

De resultaten van het MTO geeft dat het werkplezier over het algemeen genomen binnen Zwijndrecht een 7,5 is. De onderstaande punten geven onze pluspunten en verbeterpunten aan. Deze punten hebben de grootste invloed op het werkplezier (tevredenheid over de organisatie en baantevredenheid) van de medewerkers.

Pluspunten	Verbeterpunten
➕ Informatie en communicatie ➕ Werken is overwegend positief ➕ Eerlijke wijze van beoordeling ➕ Aandacht voor persoonlijk welzijn ➕ Duidelijk procedure voor beoordeling	➖ Verwezenlijken afgesproken doelen ➖ Makkelijk om betrokken te zijn ➖ Werk inspireert ➖ Werk geeft energie ➖ Gelukkig bij intensief werk

Op afdelingsniveau zijn nadere gegevens beschikbaar. De afdelingen zijn zelf verantwoordelijk voor het formuleren van verbeterpunten en nemen daartoe de nodige acties. Periodiek worden de actiepunten besproken.

Ontwikkeling in automatisering

Klant-, Zaak- en Archiefsysteem

Het project Klant-, Zaak- en Archiefsysteem (KZA) Drechtsteden is gestart met het oog op de vervanging van het huidige Midoffice systeem Mozaiek. Met de implementatie van dit systeem willen we onder andere de volgende doelen realiseren:

1. Het op orde brengen van de archieven en voldoen aan de eisen van de archiefwet en –regelgeving en op termijn digitaal werken.
2. Het verminderen van onze kwetsbaarheid.
3. Het vergemakkelijken, beter structureren en vereenvoudigen van het werk door:
 - a. Betere integratie.

- b. Betere en eenvoudiger informatievoorziening en –huishouding.
 - c. Meer transparantie en inzicht in de voortgang en bestuurbaarheid van de processen over de verschillende domeinen en organisaties heen.
4. Het verminderen van het aantal applicaties.

Genoemde doelstellingen leiden tot betere kwaliteit (sneller, minder fouten) van dienstverlening aan onze klanten tegen lagere kosten (minder tijdrovend, meer integratie/samenwerking, minder applicaties). Tevens wordt bij volledige implementatie aan de archiefwet voldaan. 2016 heeft voornamelijk in het teken gestaan van het treffen van de nodige voorbereidingen. Het komende jaar zal dit traject een grote inspanning van onze medewerkers vragen.

Huisvesting

Het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) vertrekt per 1 mei 2017 uit het gemeentekantoor van Zwijndrecht. Zij nemen hun intrek in het gemeentekantoor van Sliedrecht bij de Gemeentelijke Belastingdienst Drechtsteden (GBD) waar zij een onderdeel van uit gaan maken.

Integraal onderzoeksplan

Op basis van de Verordening artikel 213a stellen wij jaarlijks een integraal onderzoeksplan op. Met het plan onderzoeken we het rechtmatig, doelmatig en doeltreffend handelen van de organisatie. Met het onderzoeksplan voor 2016 zijn verschillende soorten onderzoeken uitgevoerd.

Regionale onderzoeken

Het onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) is op 1 januari 2008 opgericht en voert op veel beleidsterreinen onderzoeken uit voor de zes regiogemeenten. Een aantal van die onderzoeken pakt het OCD regionaal aan, op basis van het onderzoeksprogramma. Daarnaast kunnen gemeenten eigen onderzoeksopdrachten door het OCD laten uitvoeren.

In 2016 deed het OCD een aantal onderzoeken in opdracht van de gemeente. Onderzoek naar de gebruiksvriendelijkheid van de Website, de Straatkubus (een doorlopend onderzoek met gegevens op postcodeniveau), het cliëntervaringsonderzoek Wmo, de monitor inzet wijkteams & klanttevredenheid, onderzoek voor de uitgangspunten van het Speelruimteplan en het klanttevredenheidsonderzoek Wijkservicelijn (meldingssysteem)

Een aantal onderzoeken is opgestart in 2016 maar nog niet afgerond. Zoals het onderzoek naar het versterken van het preventieve veld als gevolg van de decentralisaties, het vertrouwen in de gemeente via het bewonerspanel en de Monitoring Economisch Programma.

De uitkomsten van de onderzoeken zijn of worden meegenomen in de advisering over de betreffende onderwerpen.

Lokale onderzoeken

Binnen de gemeentelijke organisatie is in 2016 een medewerkertevredenheidsonderzoek opgestart. Enkele (algemene) resultaten zijn opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Naast doelmatigheidsonderzoeken die het lerend vermogen van de gemeentelijke organisatie ondersteunen is door de controlefunctie onderzoek gedaan in het kader van de interne controle (IC). De interne controle richt zich vooral op het toetsen van de financiële rechtmatigheid. Onderzocht wordt of de interne en externe regelgeving wordt nagekomen bij de uitvoering van de werkzaamheden. De nadruk ligt op het toetsen van de beheersmaatregelen in de werkprocessen. Dit zijn maatregelen die helpen om fouten in de uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen.

De controle is uitgevoerd volgens het opgestelde interne controleplan en het door de raad vastgestelde controleprotocol. De accountant gebruikt de resultaten van de onderzoeken bij zijn interim-controle en jaarrekeningcontrole. Intern gebruikten we de IC uitkomsten om de risico's en verbeterpunten in onze werkprocessen en administratieve organisatie te signaleren, eventuele fouten te herstellen en beheersmaatregelen aan te passen.

De adviezen uit de managementletter van de accountant zijn opgepakt. De voortgang van de opvolging van de aanbevelingen wordt door de accountant betrokken bij zijn controle.

Opvolging aanbevelingen rekenkamer

Jaarlijks verricht de rekenkamercommissie onderzoek voor de raad en adviseert de raad over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en beheer. Op basis van de in het rapport gedane aanbevelingen verantwoorden wij jaarlijks via de jaarverantwoording de wijze

waarop de aanbevelingen van de rekenkamercommissie zijn opgevolgd. Zoals alle verantwoordingsinformatie past ook deze informatie in de planning en control documenten.

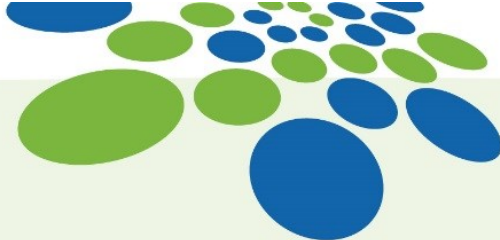
Op 19 januari 2016 heeft de rekenkamer de resultaten van het onderzoek verkeersveiligheid in de raad gepresenteerd. Het rapport heeft de gemeentelijke organisatie geholpen bij het doorontwikkelen van het gemeentelijk verkeersveiligheidsbeleid. De aanbevelingen zijn, conform reactie van het college van B&W op het rekenkamerrapport, meegenomen in het Gemeentelijk Verkeer- en vervoersplan (GVVP) dat op 21 juni 2016 door de raad is vastgesteld.

Zoals aangegeven in de raadscaroussel over het GVVP 2016 - 2030 zijn de aanbevelingen van de rekenkamercommissie overgenomen in het GVVP. De doelstellingen uit het GVVP zijn SMART geformuleerd en vertaald naar een uitvoeringsprogramma. De realisatie van het GVVP wordt gemonitord. De bewoners en bedrijven worden bij de inrichting van de openbare ruimte betrokken. Er wordt in de voorbereiding van projecten expliciet aandacht besteed aan de betrokken gebruikers en de verkeersveiligheid.

Er wordt ingezet op verbetering van de verkeersveiligheid en we maken gebruik van verschillende instrumenten zoals educatie, handhaving en gedragsbeïnvloeding. Bij reconstructie is daarom meer dan voorheen aandacht voor gedragsbeïnvloedende maatregelen die nodig kunnen zijn om verkeersonveilige situaties te voorkomen. Na afronding van een reconstructie wordt indien nodig gestuurd op verkeersgedrag.

Maatregelen op het gebied van educatie en handhaving worden vaker ingezet. Bij de Burgemeester de Bruinelaan zijn nog voordat het project is opgeleverd oversteeklessen georganiseerd voor de kinderen van de aanliggende basisschool. We hebben op deze locatie alle weggebruikers geïnformeerd over de wijziging in de voorrangssituatie. Bij het Develpoortgebied is een externe partij gevraagd de nieuwe situatie te beoordelen voor weggebruikers die niet zelf in het gebied wonen/werken. Bij wijzigingen van de verkeerssituatie vindt overleg plaats met de politie over de handhaving en duidelijkheid van de verkeersmaatregelen voor de weggebruiker. Ook de wijkagent wordt hierover geïnformeerd.

Bij projecten wordt rekening gehouden met een evaluatie van de reconstructie. Concreet zijn enquêtes uitgezet onder bewoners en bedrijven over de ervaringen met de aanpassingen. Bij elk project wordt een krediet gereserveerd voor maatregelen nadat de verkeerssituatie is gewijzigd. Bijvoorbeeld voor extra verkeersmaatregelen.

Paragraaf 6

Verbonden Partijen

Inleiding

De gemeente Zwijndrecht is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een “verbonden partij”. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico's op.

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 lid b van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de programmabegroting. In de praktijk is de relatie met de verbonden partij veelal meerdere jaren geleden ontstaan. De relatie tussen de visie op de verbonden partij en de doelstellingen van de (huidige) programmabegroting is derhalve niet altijd duidelijk te leggen.

Verbonden partijen

De gemeente Zwijndrecht heeft met de volgende verbonden partijen een relatie:

- Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GRD)
- (SDD, IBD, SCD, OCD, GBD en BDS).
- Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ, RAV SOJ).
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling voor het Koepelschap Buitenstedelijk Groen (KBG).
- Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ).
- Gemeenschappelijke regeling Sociale Werkvoorziening Drechtwerk.
- Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo).
- ROM-D Groep
- ENECO Holding N.V.
- Oasen NV.
- BV Gemeenschappelijk Bezit Evides.
- NV Bank Nederlandse Gemeenten.

In het onderstaande geven we kort per programma aan welke verbonden partij een bijdrage heeft geleverd aan het bereiken van onze doelstellingen (maatschappelijke effecten).

1. Jeugd en onderwijs

Zwijndrechtse kinderen kunnen veilig en gezond opgroeien.

De Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en Jeugd draagt hieraan bij door het verrichten van activiteiten die gericht zijn op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van ontwikkelingskansen van onze inwoners. Tijdens rampen en crises waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd treedt zij op een vertrouwenwekkende manier op. De Gemeenschappelijke Regeling bestaat uit drie onderdelen: De Dienst Gezondheid en Jeugd, De Regionale Ambulance Voorziening en de Serviceorganisatie Jeugd.

De Dienst Gezondheid en Jeugd wil samen met haar partners verandering en innovatie bewerkstelligen die leiden tot een hoger gezondheidsniveau. Ze wil schooluitval en schoolverzuim steeds verder terugbrengen door middel van trajectbegeleiding, handhaving en begeleiding. Ze leveren een gezamenlijke inspanning met partners voor een beter zorg- en scholingsaanbod. Deze inspanningen dragen bij aan het verhogen van de maatschappelijke en economische participatie en vitaliteit. Tevens voert de Dienst namens de gemeente het toezicht uit in het kader van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen door inspecties uit te voeren bij kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en gastouder(bureau)s.

De Serviceorganisatie Jeugd draagt hieraan bij door sturing op effectieve, kwalitatief goede en doelmatige jeugdhulp mogelijk te maken voor de 17 gemeenten in Zuid-Holland Zuid. De Serviceorganisatie Jeugd is gemanda-

teerd door de gemeente om de toegang tot jeugdhulp te organiseren via het jeugdteam en sluit hiervoor de benodigde contracten af. Ook draagt de SOJ de administratieve en formele afhandeling van formele besluiten in het kader van de Jeugdwet. Een aantal taken heeft de gemeente gedelegeerd aan de SOJ:

- Het inkopen en contracteren van de regionale zorgmarkt;
- Het contracteren en bekostigen van het Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (AMHK), het Diagnostisch Advies Netwerk (DAN), de regionale crisisdienst en de gecertificeerde instellingen die jeugdbescherming en jeugdreclassering (JB/JR) taken uitvoeren.

De **Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden** draagt bij aan dit programma door onder andere het uitvoering van het minimabeleid via de Sociale Dienst Drechtsteden en door uitvoering van onderdelen van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (zie toelichting onderdeel 2, Welzijn en zorg).

2. Welzijn en zorg

Zwijndrechtenaren doen actief mee aan de samenleving, zijn zelfredzaam en ondersteunen ook andere inwoners.

Wij streven naar een samenleving waarin alle inwoners naar vermogen participeren en verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en hun omgeving (doelstelling 2a). De **Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden** draagt hier aan bij door het opstellen van een regionale visie sociaal beleid en regionaal uitvoeringsprogramma.⁴ De **Sociale Dienst Drechtsteden** voert in dit programma voor ons onderdelen van de Wmo uit. Dit betreft gedelegeerde bevoegdheden (Drechtraad). Het gaat daarbij om voorzieningen als huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding, beschermd wonen en opvang die via de Sociale Dienst kunnen worden aangevraagd. Daarnaast voert de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) het minimabeleid en schuldhulpverlening uit. Zo kan men via de SDD onder andere een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk aanvragen en kan men een indicatie aanvragen wanneer om sociaal medische redenen tijdelijk kinderopvang of gastouderopvang noodzakelijk is. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor crisishulp en schuldbemiddeling.

Om een gezondere levensstijl te stimuleren (doelstelling 2b) voert de **Dienst Gezondheid en Jeugd** een aantal taken namens de gemeente uit⁵. Zo is de dienst onder andere belast met het instellen en in stand houden van een gezondheidsdienst. Een gezondheidsdienst beschikt over deskundigen op volgende terreinen: sociale geneeskunde, epidemiologie, sociale verpleegkunde, gezondheidsbevordering en gedragswetenschappen.

3. Cultuur, sport en recreatie

Zwijndrechtenaren nemen actief deel aan sport, cultuur en recreatie.

In het kader van de openluchtrecreatie behartigt de **Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde** mede namens Zwijndrecht het gemeenschappelijke belang voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer van het gebied.

De **gemeenschappelijke regeling Drechtsteden** draagt tevens bij aan de doelstelling in dit programma door het opstellen van een regionale visie voor toerisme en recreatie en een regionaal uitvoeringsprogramma.⁶

4. Zwijndrecht is een veilige gemeente

- We streven naar verbetering van de sociale veiligheid en hebben extra aandacht voor externe veiligheid.
- We hebben een adequate rampenbestrijdingsorganisatie.

De **Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid** draagt bij aan dit programma door onder andere de volgende taken voor de gemeente uit te voeren: het instellen en in stand houden van een brandweer en een GHOR, het voorzien in de meldkamerfunctie, het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel. Tevens inventariseert en adviseert de Veiligheidsregio het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises et cetera.

5. Economie en arbeidsmarkt

Zwijndrecht is een vitale gemeente waar bestaande en nieuwe bedrijven zich graag willen vestigen.

Op 9 juni 2015 heeft de Drechtraad het regionaal Meerjarenprogramma "Samen Stad aan het Water, Samen Maritieme Topregio!" (2014-2018) vastgesteld. Door uitvoering van dit regionaal programma draagt de **gemeenschappelijke regeling Drechtsteden** bij aan het bereiken van onze doelstelling⁷, onder door het aantrekken van

⁴ Art. 6 lid 1 onderdeel sociaal a en b van de Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden.

⁵ Art. 14 en 15 van de Wet Publieke gezondheid.

⁶ Art. 6 lid 1 onderdeel economie h en i van de Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden.

⁷ Pag 7 van het rMJP hoofdstuk 3 het versterken van onze economische kracht, op duurzame wijze.

(nieuwe) bedrijven en het vergroten van de werkgelegenheid (door o.a. het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat).

De **ROM-D** bij draagt aan de versterking van de regionale economie door onder andere het uitgeven van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen. **Stichting DEAL!** (Drechtsteden promotion en Investments Agency, geen verbonden partij) verzorgt de algehele promotie en acquisitie voor de regio Drechtsteden.

De **gemeenschappelijke regeling Drechtwerk** draagt bij aan dit programma door het realiseren van werkplekken onder aangepaste omstandigheden aan Sw-medewerkers. Tevens nemen gemeenten en (incidenteel) derden diensten af van Drechtwerk (bijvoorbeeld groenonderhoud, zwerfvuil bestrijding, catering en schoonmaak van sportvoorzieningen).

De Sociale Dienst Drechtsteden voert de Participatiewet (voorheen WWB, IOAW, IOAZ, deels WSW, WI) uit voor de gemeente. Hoofddoel van de participatiewet is om zo veel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, het liefst in een reguliere baan, zo nodig met extra hulp of op een aangepaste werkplek. Als werken niet mogelijk is zijn er participatieplekken waar inwoners met behoud van uitkering en op vrijwillige basis een aantal dagdelen per week aan de slag gaan.

6. Dienstverlening en bestuur

Zwijndrecht is een moderne en klantgerichte overheid.

- a. We behartigen de belangen van onze inwoners, bedrijven en partners goed.
- b. We streven naar excellente dienstverlening.

De **gemeenschappelijke regeling Drechtsteden** voert in dit programma een aantal bedrijfsvoeringstaken uit, zoals werkzaamheden op het gebied van inkoop en aanbesteding, juridische zaken, communicatie, ICT, onderzoeken, personeelszaken, facilitaire zaken, Geo-informatie et cetera.⁸

7. Wonen en bouwen

Zwijndrecht is een vitale en leefbare gemeente waar mensen met plezier kunnen wonen en werken.

- a. We dragen zorg voor goede aansluiting van het gemeentelijk vastgoed bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers.
- b. We dragen zorg voor passende onderwijshuisvesting waardoor schoolbesturen kwalitatief en toegankelijk onderwijs kunnen bieden (zie ook Programma 1).
- c. We stimuleren burgerbetrokkenheid en de sociale cohesie in de wijken en buurten.
- d. We kennen een evenwichtige bevolkingssamenstelling.

De **gemeenschappelijke regeling Drechtsteden** draagt bij in dit programma door het opstellen van een regionaal ruimtelijke structuurvisie, een regionale woonvisie, een regionaal woningbouwprogramma en een regionaal woonruimteverdelingsbeleid.

8. Inrichting van de gemeente

Zwijndrecht is een groene, leefbare, duurzame en veilige gemeente waar mensen met plezier kunnen wonen en werken.

- a. We streven naar een verbetering in de ruimtelijke kwaliteit.

De **Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid** verricht voor de gemeente adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van de zorg voor het milieu en het omgevingsrecht en programma's en projecten uitvoeren op het gebied van milieu en ruimte. De Omgevingsdienst voert voor de gemeente tevens een aantal wetten uit, zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet milieubeheer, de Wet geluidhinder, de Wet bodembescherming en de Wet milieugevaarlijke stoffen.

De **gemeenschappelijke regeling Drechtsteden** draagt bij in dit programma door het opstellen van een regionaal programma voor geluidssanering, milieu en infrastructuur, een regionaal ISV-programma en een meerjaren bodemsaneringsprogramma.

9. Openbaar gebied

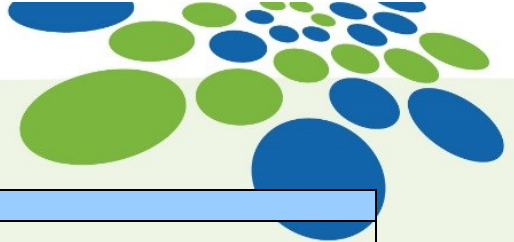
Zwijndrecht is een aantrekkelijke en bereikbare gemeente die duurzaam, schoon en veilig is.

⁸ Art. 7 van de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden

De **gemeenschappelijke regeling GEVUDO** (Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en omstreken) heeft tot doel het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in NV HVC, in de ruimste zin des woords, en het daarbij uitoefenen van stemrecht in de aandeelhoudersvergaderingen van NV HVC.

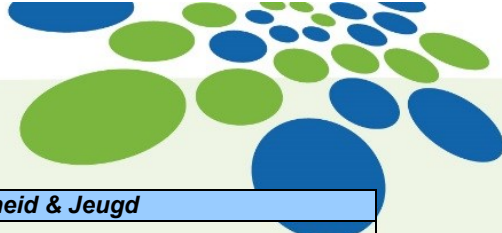
Dit neemt niet weg dat op grond van de ballotageovereenkomst de gemeenten zelf gehouden zijn om alle daarin genoemde afvalstromen, afkomstig uit huishoudelijke afvalinzameling, aan te bieden aan NV HVC (inbesteden). Zij is op grond van de ballotageovereenkomst bij verzuim daarop rechtstreeks aanspreekbaar door NV HVC en haar overige aandeelhouders.

De **Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen** vooral gericht op de (her-)inrichting en het beheer van de regioparken en overige groenstructuren met als doel te komen tot een doelgerichte en doelmatige inzet van middelen.

	Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Onderdelen	- Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD): Zwijndrecht; - Servicecentrum Drechtsteden (SCD), Sociale Dienst Drechtsteden (SDD), Ingenieursbureau Drechtsteden (IBD), Bureau Drechtsteden: Dordrecht; - Gemeentelijke Belastingdienst Drechtsteden (GBD): Sliedrecht.
Doel	1. Drechtsteden heeft tot doel, binnen de kaders als genoemd in en voortvloeiend uit deze regeling, draagvlak te creëren voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied. 2. Ter verwezenlijking van de in het vorige lid genoemde doelstellingen behartigt Drechtsteden, met inachtneming van de autonomie van de deelnemende gemeenten, de gemeenschappelijke regionale belangen op de volgende terreinen: a. Economie, arbeidsmarktbeleid en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme); b. Fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, duurzaamheid, milieu, water, publieke infrastructuur, externe-, water- en verkeersveiligheid); c. Sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, sociale werkvoorziening, kennisinfrastructuur, sport en cultuur); d. Bestuurlijke en netwerkontwikkeling; e. Staf- en ondersteunende diensten, beheer basisregistraties en de bedrijfsvoering; f. Sociaal-geografisch onderzoek. g. Belastingheffing en -invordering 3. Naast de in het tweede lid genoemde belangen heeft Drechtsteden als doelstelling zorg te dragen voor: a. De efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen, voor de heffing en invordering waarvan de gemeenteraden van de gemeenten belastingverordeningen en de kwijtscheldingsregels hebben vastgesteld, elk voor zover het hun gebied betreft; b. De uitvoering van de WOZ waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden, elk voor zover het hun gebied betreft. Op 9 juni 2015 heeft de Drechtraad het regionaal Meerjarenprogramma "Samen Stad aan het Water, Samen Maritieme Topregio!" (2014-2018) vastgesteld. Door uitvoering van dit regionaal programma draagt de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden bij aan het bereiken van onze economische doelstellingen.
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van regionale belangen op het terrein van: <i>economie en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme), fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, milieu, water, groen en publieke infrastructuur), sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, onderwijs en kennisinfrastructuur, sport en cultuur), bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid, staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering, sociaalgeografisch onderzoek, uitvoering van de belastingheffing en -invordering.</i>
Activiteiten	Zie artikel 6 en 7 van de GR.

Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner (bestuur) en draagt daarnaast bij in de diverse onderdelen.									
	In de jaarrekening 2016 heeft de gemeente de volgende bijdragen aan Drechtsteden verantwoord (afgerond):									
	- Bureau Drechtsteden	€ 1.205.072								
	- Afrekening jaarrekening 2015	€ -/- 125.811								
	- SDD - Programma 2									
	WMO Huishoudelijke hulp	€ 2.198.429								
	WMO Hulpmiddelen	€ 1.419.604								
	Decentralisatie WMO	€ 3.684.146								
	- Programma 5									
	Bijstandsverlening	€ 16.269.924								
	WSW	€ 4.225.713								
	Minimabeleid	€ 842.745								
	Participatie	€ 1.334.595								
	Apparaatskosten	€ 3.839.000								
	- SCD	€ 4.523.034								
- Afrekening jaarrekening 2014	€ -/- 308.000									
- OCD	€ 165.499									
- GBD	€ 666.766									
TOTAAL	€ 39.940.716									
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.									
Bestuurlijk belang	Acht raadsleden in de Drechtstraad. Wethouder J. van Dongen is lid van het Drechtstedenbestuur. Op basis van artikel 40 resp. 43 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting en de jaarrekening.									
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr><tr><td>Eigen vermogen € 5.468.000</td><td>€ 6.183.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen € 60.736.000</td><td>€ 85.281.000</td></tr><tr><td>Jaarresultaat € 1.790.000</td><td>€ 1.000.000</td></tr></table>		31-12-2016	31-12-2015	Eigen vermogen € 5.468.000	€ 6.183.000	Vreemd vermogen € 60.736.000	€ 85.281.000	Jaarresultaat € 1.790.000	€ 1.000.000
31-12-2016	31-12-2015									
Eigen vermogen € 5.468.000	€ 6.183.000									
Vreemd vermogen € 60.736.000	€ 85.281.000									
Jaarresultaat € 1.790.000	€ 1.000.000									
	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2016. Vaststelling door de Drechtstraad op 4 juli 2017.									

Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd																	
Vestigingsplaats	Dordrecht.																
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.																
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Serviceorganisatie Jeugd: Dordrecht.																
Doel	De regio heeft ten doel vanuit de gedachte van verlengd lokaal bestuur en binnen de kaders als genoemd in de gemeenschappelijke regeling een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers teneinde een evenwichtige ontwikkeling van het gebied als geheel te bevorderen, mede in verhouding tot zijn omgeving zowel in provinciaal, nationaal als Europees verband.																
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>volksgezondheid, onderwijs, welzijn en jeugd</i> .																
Activiteiten	Zie artikelen 3 tot en met 7 van de GR.																
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner of per leerling (BLVS). De bijdrage per onderdeel van de GR DG&J voor 2016: <table><tr><td>Bureau Leerplicht (programma 1)</td><td>€ 116.784</td></tr><tr><td>JGZ (programma 1)</td><td>€ 967.992</td></tr><tr><td>VGZ (programma 2)</td><td>€ 285.224</td></tr><tr><td>Jeugdpreventieteam (programma 4)</td><td>€ 25.392</td></tr><tr><td>Uitvoering Jeugdwet</td><td>€ 8.371.959</td></tr><tr><td>Bijdrage tekort 2016 SOJ</td><td>€ 107.780</td></tr><tr><td>Regiostaf (programma 6)</td><td>€ 250.664</td></tr><tr><td>TOTAAL</td><td>€ 10.125.795</td></tr></table> De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners of leerlingen.	Bureau Leerplicht (programma 1)	€ 116.784	JGZ (programma 1)	€ 967.992	VGZ (programma 2)	€ 285.224	Jeugdpreventieteam (programma 4)	€ 25.392	Uitvoering Jeugdwet	€ 8.371.959	Bijdrage tekort 2016 SOJ	€ 107.780	Regiostaf (programma 6)	€ 250.664	TOTAAL	€ 10.125.795
Bureau Leerplicht (programma 1)	€ 116.784																
JGZ (programma 1)	€ 967.992																
VGZ (programma 2)	€ 285.224																
Jeugdpreventieteam (programma 4)	€ 25.392																
Uitvoering Jeugdwet	€ 8.371.959																
Bijdrage tekort 2016 SOJ	€ 107.780																
Regiostaf (programma 6)	€ 250.664																
TOTAAL	€ 10.125.795																
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.																
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks en algemeen bestuur door wethouder J. de Witte. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting.																
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 4.944.599</td><td>€ 4.694.331</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 47.044.615</td><td>€ 30.032.057</td></tr><tr><td>Jaarresultaat</td><td>€ 748.277</td><td>€ 225.208</td></tr></table>	31-12-2016	31-12-2015	Eigen vermogen	€ 4.944.599	€ 4.694.331	Vreemd vermogen	€ 47.044.615	€ 30.032.057	Jaarresultaat	€ 748.277	€ 225.208					
31-12-2016	31-12-2015																
Eigen vermogen	€ 4.944.599	€ 4.694.331															
Vreemd vermogen	€ 47.044.615	€ 30.032.057															
Jaarresultaat	€ 748.277	€ 225.208															
Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2016. Vaststelling door het AB op 6 juli 2017.																	

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid									
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.								
Openbaar belang	Veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.								
Activiteiten	Zie artikel 4 van de GR.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner. De bijdrage voor 2016 bedraagt € 171.417. De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners.								
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 33 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr><tr><td>€ 3.125.142</td><td>€1.804.908</td></tr><tr><td>€ 4.906.607</td><td>€ 6.085.028</td></tr><tr><td>€ 1.734.234</td><td>€ 571.906</td></tr></table>	31-12-2016	31-12-2015	€ 3.125.142	€1.804.908	€ 4.906.607	€ 6.085.028	€ 1.734.234	€ 571.906
31-12-2016	31-12-2015								
€ 3.125.142	€1.804.908								
€ 4.906.607	€ 6.085.028								
€ 1.734.234	€ 571.906								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2016. Vaststelling door het AB op 6 juli 2017.									

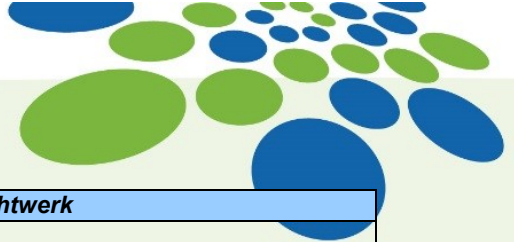
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid									
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Onderdelen	- Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht (oranjepark, leerpark, noordendijk). - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).								
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.								
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.</i>								
Activiteiten	Uitvoering van de eisen die de Wet Veiligheidsregio's aan de gemeenschappelijke regeling stelt, alsmede regulier werk op gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweezorg en GHOR.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner. De totale bijdrage voor 2016 bedraagt € 2.912.504.								
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.								
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, waarin elk lid één stem heeft. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 29 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de begroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr><tr><td>€ 7.288.080</td><td>€ 6.083.495</td></tr><tr><td>€ 66.887.160</td><td>€ 68.693.642</td></tr><tr><td>€ 2.733.491</td><td>€ 1.403.917</td></tr></table>	31-12-2016	31-12-2015	€ 7.288.080	€ 6.083.495	€ 66.887.160	€ 68.693.642	€ 2.733.491	€ 1.403.917
31-12-2016	31-12-2015								
€ 7.288.080	€ 6.083.495								
€ 66.887.160	€ 68.693.642								
€ 2.733.491	€ 1.403.917								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									

	Gemeenschappelijke regeling voor het koepelschap buitenstedelijk groen								
Vestigingsplaats	Schiedam.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel / Openbaar belang	Het Koepelschap Buitenstedelijk Groen (KBG) heeft tot doel om op basis van Rijks-, provinciaal en regionaal beleid in de onderlinge samenhang een evenwichtige ontwikkeling en instandhouding van het buitenstedelijk groen als geheel in het gebied en in verhouding tot zijn omgeving te bevorderen.								
Activiteiten	Het KBG wil het doel bereiken door een gezamenlijke lastenverdeling, solidariteit (iedere gemeente van het werkingsgebied van het koepelschap betaalt hetzelfde bedrag per inwoner voor recreatie) en een gemeenschappelijke bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner. De bijdrage voor 2016 bedraagt € 91.088. Dit is inclusief de definitieve afrekening over 2014 ad € 10.268. De bijdrage voor 2016 is conform de raming (€ 80.807).								
Financieel risico	De gemeente kan op basis van het vereveningsmechanisme een financiële bijdrage van het Koepelschap ontvangen. De jaarlijkse bijdrage kan komen te vervallen.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr><tr><td>Eigen vermogen € 117.297</td><td>€ 108.924</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen € 51.435</td><td>€ 254.236</td></tr><tr><td>Jaarresultaat € 28.247</td><td>€ 24.473</td></tr></table>	31-12-2016	31-12-2015	Eigen vermogen € 117.297	€ 108.924	Vreemd vermogen € 51.435	€ 254.236	Jaarresultaat € 28.247	€ 24.473
31-12-2016	31-12-2015								
Eigen vermogen € 117.297	€ 108.924								
Vreemd vermogen € 51.435	€ 254.236								
Jaarresultaat € 28.247	€ 24.473								
Beleidsvoornemens	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2016. Vaststelling door het AB op 21 juni 2017. In 2016 is het besluit genomen tot opheffing van het Koepelschap Buitenstedelijk Groen. De Provincie zorgt na opheffing voor de verevening tussen de verschillende recreatieschappen in Zuid-Holland.								

	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde								
Vestigingsplaats	Schiedam.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel / Openbaar belang	Het in onderlinge samenhang behartigen van het gemeenschappelijke belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en beheer in het kader van de openlucht recreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.								
Openbaar belang	Bevorderen van openlucht recreatie met behoud van natuur en landschap.								
Activiteiten	Het schap vervult een trekkersrol in het realiseren en beheren van het bestaande en geplande recreatieve aanbod in de groene buitenruimte van IJsselmonde dat in onderlinge samenhang wordt afgestemd op de brede maatschappelijke vraag en mogelijkheden met een marktgerichte oriëntatie.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner. De bijdrage voor 2016 bedraagt € 228.644.								
Financieel risico	Geen.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen (plaatsvervanger A. Kamsteeg). In het algemeen bestuur hebben twee leden zitting, wethouder J. van Dongen en raadslid L. Kroes (plaatsvervanger M. Schenkel). Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 34 lid 3 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de ontwerp begroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 3.970.307</td><td>€ 4.191.779</td></tr> <tr> <td>€ 2.313.503</td><td>€ 2.271.449</td></tr> <tr> <td>€ 329.950</td><td>€ 257.481</td></tr> </tbody> </table>	31-12-2016	31-12-2015	€ 3.970.307	€ 4.191.779	€ 2.313.503	€ 2.271.449	€ 329.950	€ 257.481
31-12-2016	31-12-2015								
€ 3.970.307	€ 4.191.779								
€ 2.313.503	€ 2.271.449								
€ 329.950	€ 257.481								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
Beleidsvoornemens	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2016. Vaststelling door het AB op 7 juli 2017. Twee grote partijen, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam, hebben aangegeven uit te willen treden. Zij hebben de wens om de bestuurlijke en ambtelijke inzet voor buitenstedelijke recreatiegebieden te verminderen. Het uittreden van deze twee (grootste) partijen heeft vergaande gevolgen voor het NRIJ en daarmee voor onze gemeente. De provincie Zuid-Holland heeft besloten per 1 januari 2018 uit de GR NRIJ te treden. In de Gemeenschappelijke Regeling is bepaald, dat het Algemeen Bestuur (AB) met meerderheid van stemmen bepaalt welke voorwaarden aan de uittreding van een deelnemer worden verbonden. Daartoe behoren zeker de financiële voorwaarden. De onderhandelingen over een financieringsovereenkomst met de provincie zijn afgerond. De gemeente Rotterdam heeft medio 2016 eveneens aangegeven uit de GR NRIJ te treden per 1 januari 2018. Het college van Rotterdam heeft daartoe 8 november 2016 besloten en inmiddels heeft ook de raad van Rotterdam een uittredingsbesluit genomen op 24 november								

	2016. Geprobeerd is en wordt om ook met de gemeente Rotterdam overeenstemming te bereiken over uittredingsvoorwaarden. In het overleg van het Dagelijks Bestuur NRIJ van 17 november 2016 zijn de voorstellen voor uittreding van de provincie en de gemeente Rotterdam besproken. Het Dagelijks Bestuur zal niet ingaan op het voorstel van de gemeente Rotterdam. Dit omdat het onvoldoende financiële zekerheid geeft voor het beheer van de gebieden van het NRIJ als geheel op middellange termijn. Alle deelnemende gemeenten – behalve Rotterdam – hebben eind 2016 besloten tot opheffing van de GR NRIJ per 01 01 2018 als voor 1 juni 2017 geen financieringsovereenkomst met de gemeente Rotterdam tot stand is gekomen.
--	---

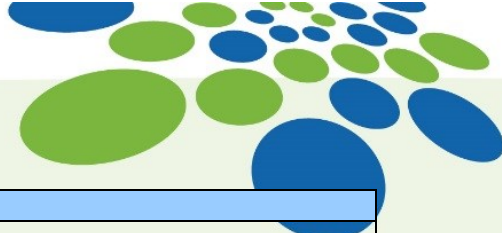
Gemeenschappelijke regeling Drechtwerk									
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel	Het openbaar lichaam behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de sociale werkvoorziening en geeft in opdracht van de gemeenten uitvoering aan de in de wet en in deze regeling genoemde taken.								
Openbaar belang	Mogelijk maken dat mensen met een arbeidshandicap kunnen werken naar vermogen.								
Activiteiten	Ter verwezenlijking van de doelstellingen heeft het openbaar lichaam tot taak: a. de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening en het behartigen van de uit deze wet voortkomende belangen; b. het adviseren van de gemeenten inzake de sociale werkvoorziening, aangepaste arbeid en daarmee verband houdende vraagstukken; c. het verlenen van diensten aan de gemeenten en, incidenteel, aan derden op het gebied van andere gesubsidieerde arbeidsvoorzieningen dan in de wet bedoelde, indien deze derden daartoe opdracht geven aan het openbaar lichaam en het Algemeen Bestuur die opdracht aanvaardt; d. het op een bedrijfsmatige wijze aanbieden van trajecten en diensten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid.								
Financieel belang gemeente	De algemene bijdrage per gemeente wordt bepaald op basis van het aantal geplaatste werknemers, afkomstig uit de betreffende gemeente, op 1 januari van het boekjaar. Procentueel kan het aantal werknemers jaarlijks licht verschillen. Voor 2016 is een bijdrage betaald van € 575.050 en € 301.000 over het resultaat 2015 terugontvangen.								
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort. In geval van calamiteiten kan het algemeen bestuur een afwijkende bijdrage opstellen, die wordt gemaximeerd op twee maal de bijdrage op basis van het aantal geplaatste werknemers per gemeente. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling stelt het algemeen bestuur een plan op dat voorziet in de verdeling van alle plichten en rechten over de deelnemers op een in het plan nader te bepalen wijze.								
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder R. Kreukniet. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 25 resp. 28 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting (inclusief meerjarenraming) en de jaarrekening.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr><tr><td>€ 1.224.000</td><td>€ 2.580.000</td></tr><tr><td>€ 39.879.000</td><td>€ 39.945.000</td></tr><tr><td>€ 695.000</td><td>€ 2.198.000</td></tr></table>	31-12-2016	31-12-2015	€ 1.224.000	€ 2.580.000	€ 39.879.000	€ 39.945.000	€ 695.000	€ 2.198.000
31-12-2016	31-12-2015								
€ 1.224.000	€ 2.580.000								
€ 39.879.000	€ 39.945.000								
€ 695.000	€ 2.198.000								
	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2016. Vaststelling door het AB op 30 juni 2016.								
Beleidsvoornemens	Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt.								
Ontwikkelingen	Begin 2014 is in het PFO Sociaal Drechtsteden een aantal afspraken gemaakt over de toekomst van Drechtwerk. De lijn die in dit overleg is afgesproken bestaat uit er uit dat de werkbedrijven samen moeten gaan								

	met een marktpartij. In 2015 is het proces opgestart. <i>Drechtwerk personeel</i> is overgedragen aan de Sociale dienst Drechtsteden en onderdeel geworden van Baanbrekend. Het leerbedrijf is onder de naam Drechtsteden Actief een centrale voorziening geworden voor personen met een loonwaarde onder de 50% waarvoor lokaal geen passende voorziening is. Er wordt nog bezien of Drechtsteden Actief in een stichting onder wordt gebracht. In 2015 is de gefaseerde afbouw en opheffing van <i>Drechtwerk Diversiteit</i> gestart. Dit proces is in 2016 voortgezet. Bellissimo (leerpark Dordrecht) is per 01-01-2017 over naar het DaVinci College. Het bedrijfsrestaurant blijft bij Drechtsteden Actief in verband met de continuïteit van werk voor het personeel. Voor <i>Frisfacilitair</i>, het schoonmaakbedrijf, is een partner in de markt gevonden. Per 01-01-2016 is hiervoor een Social Joint Venture opgericht. Het werkbedrijf AssemblyPartner is per 1 november 2016 verkocht. De zes colleges hebben ingestemd met de richting van ontwikkeling van een innovatief model voor Drechtwerk Groen. Vanaf 1-1-18 zal DWGroen mogelijk zijn opgeheven en de mensen in een "pool" bij groenaanbieders werken. De P&O taken van de concernstaf blijven. De GR blijft werkgever voor alle alsdan gedetacheerde medewerkers. Conform de lijn uit 2014 is de inzet overheveling van die taken en zo'n kleine 20 bijbehorende collega's naar de GRD. Op termijn resteren mogelijk geen bedrijfsactiviteiten in de GR Drechtwerk dan slechts werkgever van gedetacheerde medewerkers en uitvoering van P&O/Payrol uitbesteed aan GRD. Een en ander in lijn met de eind 2014 ingezette strategie.
--	--

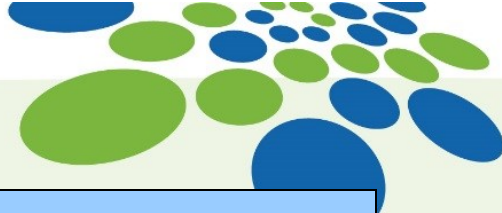
	Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)								
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.								
Openbaar belang	Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.								
Activiteiten	Beheer van aandelen. Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen op een totaal van 2.914 (18,15%). Ons aandeel in GR Gevudo is 11,26% (op basis van tonnen afval), wat neerkomt op 2,04% aandelen HVC. Dit percentage fluctueert jaarlijks enigszins.								
Financieel belang gemeente	Gevudo heeft met ingang van 2007 het karakter van een 'houderstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.								
Financieel risico	De gemeente waarborgt de betaling van de rente en aflossing van de door HVC te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden naar rato van de stemverhouding. De gemeente kan aangesproken worden op haar deel van de garantie van de aandeelhouders voor de financiering van de HVC. In 2016 bedroeg de externe financiering € 631 miljoen. De gemeente Zwijndrecht staat garant voor € 12,734 miljoen. Wij krijgen hiervoor een jaarlijkse provisie. In 2016 bedraagt deze €117.202.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 21 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen € 30.487</td><td>€ 62.026</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen € 528.593</td><td>€ 503.282</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat € 0</td><td>€ 0</td></tr> </tbody> </table>	31-12-2016	31-12-2015	Eigen vermogen € 30.487	€ 62.026	Vreemd vermogen € 528.593	€ 503.282	Jaarresultaat € 0	€ 0
31-12-2016	31-12-2015								
Eigen vermogen € 30.487	€ 62.026								
Vreemd vermogen € 528.593	€ 503.282								
Jaarresultaat € 0	€ 0								
Kerncijfers HVC	<table border="1"> <thead> <tr> <th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen € 89.603.000</td><td>€ 82.032.000</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen € 860.491.000</td><td>€ 873.881.000</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat € 7.575.000</td><td>€ 13.476.000</td></tr> </tbody> </table>	31-12-2016	31-12-2015	Eigen vermogen € 89.603.000	€ 82.032.000	Vreemd vermogen € 860.491.000	€ 873.881.000	Jaarresultaat € 7.575.000	€ 13.476.000
31-12-2016	31-12-2015								
Eigen vermogen € 89.603.000	€ 82.032.000								
Vreemd vermogen € 860.491.000	€ 873.881.000								
Jaarresultaat € 7.575.000	€ 13.476.000								
Beleidsvoornemens	Voor de inhoudelijke advisering op beleid, en met name de duiding van stukken die in de algemene aandeelhoudersvergadering van HVC aan de orde komen, is begin 2013 een regionaal ambtelijk adviesteam in het leven geroepen. Via Gevudo en de advisering bij de stukken van HVC worden de ontwikkelingen gevolgd. Op 3 december 2015 heeft het AB gewijzigde GR Gevudo vastgesteld. De aanpassingen hebben betrekking op: - De afbakening van risico's door middel van een vaste verdeelsleutel (op basis van inwoneraantal). - Het beperken van het doel en de rol van de regeling tot de essentie (aandeelhouderschap NV HVC).								

Ontwikkelingen	- Het omvormen tot een collegeregeling (aangezien raden geen vertegenwoordiging leveren). - De actualisatie van de in de regeling betrokken gemeenten. Als gevolg van teruglopend aanbod in te verbranden afval, door zowel de economische situatie als door de ambities/plicht om meer afval te scheiden, is er een toenemend financieel risico. Dit geldt met name voor de verbrandingsinstallaties. Bij de bezettingsgraad (inkomsten) van de ovens is HVC sterk afhankelijk van import. Dat importaanbod is er thans ruimschoots. De langere termijn (na 2020) is echter onzeker; mede als gevolg van de Brexit en bouw van eigen verbrandingscapaciteit in Engeland. Anderzijds neemt de leenschuld na 2020 snel af. Het afvalaanbod vanuit deelnemers daarnaast zou moeten afnemen; echter de mate waarin gemeenten succesvol zijn om scheidingsdoelstellingen te halen zijn sterk wisselend. Op zich is dit gunstig voor het resultaat van de ovens; voor scheidingsdoelstellingen niet. Een blijvend groot importaandeel kan, bij het wel realiseren van scheidingsdoelstellingen echter effect krijgen op het publieke karakter (en nieuwe financiering) van de onderneming. HVC levert ook energie; de marge op eigen productie is echter sterk afhankelijk van wat de marktprijzen doen en van de afname-hoeveelheid. De prijzen blijven onder grote druk staan en beïnvloeden het resultaat. HVC heeft bezuinigingen doorgevoerd en heeft ook voorgenomen investeringen getemporiseerd. Dat laatste komt overigens ook omdat aandeelhouders enkele jaren terug alsnog een limiet hebben gesteld aan de hoogte van de te garanderen leningen, zoals bedoeld in de bal-lotageovereenkomst 2002. Deze is bepaald op € 670 miljoen. Gevudo verwacht niet dat er snel een daadwerkelijke financiële aanspraak op de garantie zal ontstaan. Naar verwachting heeft HVC ook in 2016 een positief resultaat. In geval van een eventueel majeur financieel probleem is een tarievenverhoging eerder aan de orde.
------------------------------	--

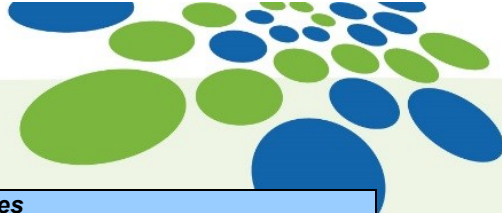
	ROM-D Groep														
Vestigingsplaats	Dordrecht.														
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Zwijndrecht direct in de: - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV).														
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.														
Openbaar belang	Economisch belang.														
Activiteiten	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: de uitgifte van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de promotie van de regio Drechtsteden.														
Financieel belang gemeente	De gemeente heeft een kapitaalbreng in - ROM-D Holding NV van € 941.228 - ROM-D Dordtse Kil III CV € 286.376.														
Financieel risico	Het financiële risico omvat de kapitaalbreng van in totaal: €1.227.604. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding NV, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III CV. Over de aandelenkapitaal in ROM-D Holding NV moet worden gemeld, dat de Holding het door Zwijndrecht ingebrachte aandelenkapitaal heeft 'doorgestort' in het (risicodragende) commanditair kapitaal van ROM-D Capital BV.														
Bestuurlijk belang	Het stemrecht van gemeente Zwijndrecht binnen de ROM-D Holding NV en ROM-D Dordtse Kil III.														
Kerncijfers verbonden partij															
Eigen vermogen (ROM-D Holding NV)															
Vreemd vermogen (ROM-D Holding NV)															
Netto jaarresultaat (ROM-D Holding NV)															
Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)															
Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)															
Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)															
	<table> <tr> <th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr> <tr> <td>€ 4.153.930</td><td>€ 3.763.522</td></tr> <tr> <td>€ 2.154.007</td><td>€ 4.552.407</td></tr> <tr> <td>€ 390.408</td><td>€ 9.831</td></tr> <tr> <td>€ 8.959.673</td><td>€ 6.837.942</td></tr> <tr> <td>€ 12.393.313</td><td>€ 10.389.329</td></tr> <tr> <td>€2.121.731</td><td>€ 34.595</td></tr> </table>	31-12-2016	31-12-2015	€ 4.153.930	€ 3.763.522	€ 2.154.007	€ 4.552.407	€ 390.408	€ 9.831	€ 8.959.673	€ 6.837.942	€ 12.393.313	€ 10.389.329	€2.121.731	€ 34.595
31-12-2016	31-12-2015														
€ 4.153.930	€ 3.763.522														
€ 2.154.007	€ 4.552.407														
€ 390.408	€ 9.831														
€ 8.959.673	€ 6.837.942														
€ 12.393.313	€ 10.389.329														
€2.121.731	€ 34.595														
	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2016. Vaststelling door de AvA op 17 mei 2017.														
Beleidsvoornemens	Programma 8 Inrichting van de gemeente.														
Ontwikkelingen	In juni 2015 hebben de Drechtstedengemeenten en de provincie Zuid-Holland besloten tot een verkenning naar een doorontwikkeling van de ROM-D als een investeringsfonds voor locatie gebonden voorzieningen. Een voorstel voor een nieuwe opzet van ROM-D verwachten we in de eerste helft van 2017 te ontvangen. De twee private aandeelhouders (BNG Gebiedsontwikkeling en OBR/gemeente Rotterdam) hebben aangegeven dat zij hun deelname in ROM-D willen beëindigen. Ze bieden daarom hun aandelen ter overname aan aan de overige aandeelhouders (zes gemeenten en provincie). In een reactie hierop is aangegeven dat we, met een verwijzing naar de hiervoor genoemde verkenning naar de														

	doorontwikkeling van ROM-D, het aanbod voorlopig ter kennisgeving aannemen en dat we pas na de verkenning inhoudelijk zullen reageren.
--	--

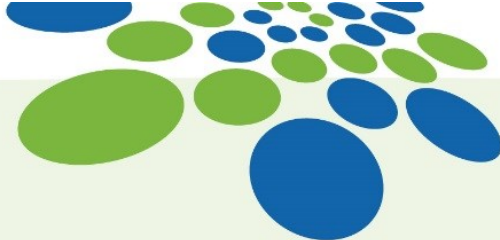
	N.V. ENECO								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doel	Doel van Eneco is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze produceren, verkopen en leveren van energie, warmte/ koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.								
Openbaar belang/ Activiteiten	Leveren van energie.								
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (1,13%) van de aandelen. Het dividend dat wij jaarlijkse ontvangen werd in 2016 geraamd op het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar. In 2016 is aan dividend € 1.108.856 uitgekeerd. Ons aandeel in Eneco is al jaren gelijk.								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder A. Kamsteeg. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 5.310.000.000</td><td>€ 5.350.000.000</td></tr> <tr> <td>€ 4.502.000.000</td><td>€ 4.551.000.000</td></tr> <tr> <td>€ 199.000.000</td><td>€ 208.000.000</td></tr> </tbody> </table>	31-12-2016	31-12-2015	€ 5.310.000.000	€ 5.350.000.000	€ 4.502.000.000	€ 4.551.000.000	€ 199.000.000	€ 208.000.000
31-12-2016	31-12-2015								
€ 5.310.000.000	€ 5.350.000.000								
€ 4.502.000.000	€ 4.551.000.000								
€ 199.000.000	€ 208.000.000								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
Beleidsvoornemens	De aandelen zijn een duurzame belegging waarbij het dividend een belangrijke inkomstenbron vormt.								
Ontwikkelingen	In 2016 heeft lokale besluitvorming plaatsgevonden over de gedwongen splitsing (zienswijze van de raad). Op 30 januari 2017 is Eneco Holding gesplitst. De gemeente is nu aandeelhouder van de Eneco Groep N.V. (het energiebedrijf) en van Stedin Holding N.V. (het netwerkbijbedrijf). Bovenstaande gegevens zijn over 2016 van de ongesplitste onderneming.								

	N.V. Waterbedrijf OASEN								
Vestigingsplaats	Gouda.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.								
Openbaar belang / Activiteiten	Drinkwatervoorziening.								
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 43 van de 748 aandelen (5.7%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De aandeelhouders ontvangen al jaren geen dividend.								
Financieel risico	Nauwelijks, de dividenduitkering waarop we recht hebben komt ongeveer uit op € 1.000. Over 2015 is in 2016 geen dividend uitgekeerd.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder A. Kamsteeg. De AvA vindt één keer per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th>31-12-2014</th><th>31-12-2015</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen € 90.071.000</td><td>€ 94.042.000</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen € 128.725.000</td><td>€ 143.661.000</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat € 4.052.000</td><td>€ 3.971.000</td></tr> </table>	31-12-2014	31-12-2015	Eigen vermogen € 90.071.000	€ 94.042.000	Vreemd vermogen € 128.725.000	€ 143.661.000	Jaarresultaat € 4.052.000	€ 3.971.000
31-12-2014	31-12-2015								
Eigen vermogen € 90.071.000	€ 94.042.000								
Vreemd vermogen € 128.725.000	€ 143.661.000								
Jaarresultaat € 4.052.000	€ 3.971.000								
	De jaarrekening 2016 van N.V. Waterbedrijf Oasen is nog niet beschikbaar.								
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van (onthard) drinkwater in de gemeente.								

	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.								
Doel / Activiteiten	Het houden en beheren van aandelen in Evides NV en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn; alles in de ruimste zin van het woord.								
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening.								
Financieel belang gemeente	Het aandelenbezit is voor 50% in handen van Energiebedrijf DELTA N.V. en voor de andere 50% in handen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE). De deelname van de gemeente Zwijndrecht in het GBE is zeer bescheiden te noemen, namelijk 3.325 aandelen op een totaal van 1.850.000 aandelen, ofwel 0,2%. Dit aandeel is al jaren gelijk. De gemeente ontvangt als aandeelhouder jaarlijks dividend, zijnde 50% van 0,2% van de uitkering door Evides N.V. De uitkering verantwoord in 2016 bedraagt € 36.846 (slotdividend 2015 en interimdividend 2016).								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder A. Kamsteeg. De AvA vindt twee keer per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr><tr><td>€ 248.593.702</td><td>€ 246.362.140</td></tr><tr><td>€ 503</td><td>€ 1.276.834</td></tr><tr><td>€ 22.659.180</td><td>€ 29.131.081</td></tr></table>	31-12-2016	31-12-2015	€ 248.593.702	€ 246.362.140	€ 503	€ 1.276.834	€ 22.659.180	€ 29.131.081
31-12-2016	31-12-2015								
€ 248.593.702	€ 246.362.140								
€ 503	€ 1.276.834								
€ 22.659.180	€ 29.131.081								
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van drinkwater in de gemeente.								

	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten								
Vestigingsplaats	Den Haag.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector.								
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.								
Activiteiten	Financiële dienstverlening.								
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 47.541 aandelen (0,085%). Dit aandeel is al jaren gelijk.								
Financieel risico	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst. Het dividend dat wij jaarlijkse ontvangen werd in 2016 geraamd op het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar. De raming voor 2016 bedraagt € 48.211. In werkelijkheid is € 48.491 gerealiseerd (uitkering over het jaar 2015).								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder A. Kamsteeg. Deze vergadering vindt één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th>31-12-2016</th><th>31-12-2015</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen € 4.486.000.000</td><td>€ 4.163.000.000</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen € 149.514.000.000</td><td>€ 145.348.000</td></tr> <tr> <td>Netto jaarresultaat € 369.000.000</td><td>€ 226.000.000</td></tr> </table>	31-12-2016	31-12-2015	Eigen vermogen € 4.486.000.000	€ 4.163.000.000	Vreemd vermogen € 149.514.000.000	€ 145.348.000	Netto jaarresultaat € 369.000.000	€ 226.000.000
31-12-2016	31-12-2015								
Eigen vermogen € 4.486.000.000	€ 4.163.000.000								
Vreemd vermogen € 149.514.000.000	€ 145.348.000								
Netto jaarresultaat € 369.000.000	€ 226.000.000								
Beleidsvoornemens	Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt ligt het voor de hand het aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging te zien.								

Paragraaf 7

Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf geven wij een toelichting op de uitvoering van het grondbeleid en krijgt u inzicht in de vermogenspositie van het grondbedrijf met een prognose van de projectresultaten en de verwachte ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf.

Resultaten 2016 in hoofdlijnen

In het afgelopen jaar is het economisch herstel duidelijk zichtbaar geworden in ontwikkelingen bij een aantal projecten. De stagnatie in de verkoop van bedrijfskavels op Bakestein is doorbroken; we hebben in 2016 een grote kavel verkocht en zijn in gesprek met meerdere geïnteresseerde bedrijven waarvan een al een optieovereenkomst heeft gesloten. Verder komt de start bouw van twee appartementsgebouwen op het Euryza terrein in zicht nu we in de tweede helft van 2016 met de ontwikkelaar overeenstemming hebben bereikt over het te realiseren bouwprogramma in het eerste deelproject. Begin 2017 hebben we, op basis van een onafhankelijke taxatie, ook overeenstemming bereikt over de daarbij te hanteren grondprijs. In het voorjaar van 2017 komen naar verwachting de woningen in de verkoop. Tot slot is eind 2016, zes jaar na de grondverkoop, de woningbouw gestart in het project Onderdijkserijweg (de eerste fase met 19 woningen, plan Zomerdijk).

De voor de bouw van de multifunctionele accommodatie 'Hart van Meerdervoort' geopende grondexploitatie Karel Doormanlaan kunnen we in deze rekening, op enkele nog verwachte betalingen na, afsluiten. De herinrichting van het openbaar gebied is afgerond. In deze rekening voegen we een voordelig saldo van € 0,4 miljoen uit grondexploitatie Karel Doormanlaan aan de reserves toe. Ook de grondexploitatie Woningbouw-LOC kunnen we in deze rekening afsluiten. Na eerdere winstuitnamen resteert er nog een klein bedrag dat we aan de reserves toevoegen.

Met de officiële opening in april 2016 van het nieuwe woonzorgcentrum Midden-Inn in Heerjansdam en de inrichting van de bijbehorende openbare ruimte is ook het tweede deelproject in het plangebied van het project Voorzieningencluster Heerjansdam afgerond. De voorbereidingen voor de selectie van een marktpartij voor het laatste deelproject (woningbouw) zijn ver gevorderd.

Voor de vier nog lopende bouwgrondexploitaties hebben we de berekeningen geactualiseerd. Dit jaar zijn daarbij niet alleen inhoudelijke wijzigingen van invloed op de uitkomst maar ook de wijzigingen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) die voor grondexploitaties met terugwerkende kracht per 1 januari 2016 van toepassing zijn verklaard. Voor onze grondexploitaties betreft het de volgende wijzigingen:

- Rente: het rentepercentage is gelijk aan het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen.
Wijziging: in 2016 wordt 1,9% rente toegerekend aan de grondexploitatie en voor de jaren daarna wordt 2% aangehouden (was 3,5%).
- Disconteringsvoet: alle gemeenten moeten met ingang van 2016 dezelfde disconteringsvoet hanteren bij de berekening van de contante waarde. Deze wordt gelijkgesteld aan het maximaal streefpercentage van de ECB voor de inflatie binnen de Eurozone.
Wijziging: de eindwaarde van een project wordt tegen 2% contant gemaakt (was 3,5%).
- Gelden uit eigen middelen als bate in de grondexploitatie: het is niet langer toegestaan om gelden uit eigen middelen in mindering te brengen op de onderhanden werk positie van de bouwgronden in exploitatie.
Wijziging: de dotatie uit de reserve Grote projecten aan de grondexploitatie Euryza (€ 593.320) vervalt. Ook de jaarlijkse dotatie uit de gemeentelijke exploitatie aan de grondexploitatie Voorzieningencluster Heerjansdam (totaal € 488.989 uit het zogenaamde 'dekkingsoverschot Educatief Plein') vervalt. Dit laatste compenseren we door een verrekening met de reserve Grote projecten.

De belangrijkste inhoudelijke wijzigingen hebben betrekking op de grondexploitaties Euryza en Bakestein. Voor Euryza gaan we nu uit van een, door de ontwikkelaar aangegeven, minder omvangrijk bouwprogramma dat voortvloeit uit het in 2016 vastgestelde Beeldregieplan. Ook hebben we de planperiode met een jaar verlengd (extra rente en plankosten). De gewijzigde grondexploitatie Bakestein heeft uw raad in 2016 vastgesteld. Hierin is onder andere de grondprijs van een aantal kavels verlaagd.

In totaal zijn de verwachte projectresultaten met € 1,6 miljoen nadelig aangepast, voornamelijk door de inhoudelijke wijzigingen. Over het totaal genomen zijn de gevolgen van de nieuwe richtlijnen van het BBV vrijwel neutraal, maar dit geeft wel enkele substantiële verschuivingen tussen de uitkomsten van de grondexploitaties en het verloop van de reserves en voorzieningen. In onderstaande figuur zijn de mutaties in de verwachte exploitatieresultaten per project aangegeven met een uitsplitsing naar de oorzaak.

figuur 1: mutaties in prognoses bouwgrondexploitatie (bedragen x € 1.000 contante waarde 1 januari 2017)

PROJECT	MUTATIE TOTAAL	OORZAAK MUTATIE:	
		BBV	INHOUDELIJK
Euryza	-1.286 N	-310 N	-976 N
Voorzieningscluster HJD	-314 N	-299 N	-15 N
Onderdijkserijweg	59 V	-7 N	66 V
subtotaal (toename verliesvoorziening):	-1.541 N	-616 N	-925 N
Bakestein	-103 N	438 V	-541 N
TOTAAL:	-1.644 N	-178 N	-1.466 N

¹⁾ V = voordelig; N = nadelig

De financiële gevolgen van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting met ingang van 1 januari 2016 zijn hier niet inbegrepen. Deze belasting wordt over het totaal aan belaste activiteiten van de gemeente, waaronder de grondexploitaties, geheven. De verwachte belastingdruk lichten we elders in deze rekening toe.

Vermogenspositie grondbedrijf

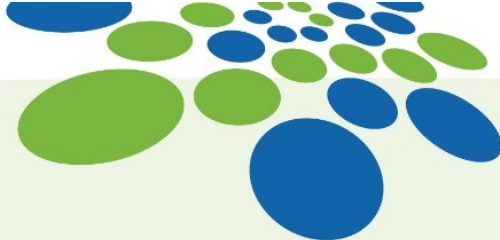
Het vermogen van het grondbedrijf is vooral een instrument om stedelijke ontwikkelingen te financieren en daarmee beleidsdoelstellingen te realiseren middels de uitvoering van projecten. Uitgangspunt is dat de totale exploitatie van bouwgronden in principe kostendekkend moet zijn.

In het verleden heeft u besloten om het vermogen van het grondbedrijf, naast de financiering van stedelijke ontwikkelingen, tezamen met de bestaande reserves ook in te zetten voor een gedeeltelijke dekking van de afschrijving van de investeringen in het Gemeentehuis, het Lokaal Onderwijs Centrum Zwijndrechtse Waard (LOC) en enkele andere eenmalige uitgaven. Hiervoor is de reserve Grote projecten gevormd waaruit we jaarlijks een bedrag onttrekken om het afgesproken deel van de afschrijvingen te dekken. Het huidige saldo van de reserve Grote projecten is nog niet voldoende om het afgesproken deel van de afschrijvingen gedurende de gehele afschrijvingstermijn te dekken. Daarom zullen we deze reserve de komende jaren nog aanvullen met vrijvallende exploitatiewinsten. Bij de bepaling van de vermogenspositie van het grondbedrijf houden we hier rekening mee.

Op basis van de huidige inzichten is de exploitatie van bouwgronden over het totaal, net als in voorgaande jaren, meer dan kostendekkend. In 2016 is het dekkingsoverschot beperkt, met € 0,2 miljoen, toegenomen tot bijna € 3,4 miljoen (netto contante waarde (n.c.w.) per 1 januari 2017). Deze toename wordt veroorzaakt door verschillende kleine verschillen waaronder de verschuiving van enkele bedragen door de nieuwe richtlijnen van het BBV. Het hogere tekort van Euryza heeft slechts een beperkt effect op dekkingsoverschot omdat dit grotendeels gedekt wordt door een onttrekking uit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.

NB: omdat bij de aanpassing van de grondexploitatie Euryza sprake is van materiële financiële gevolgen (een substantiële wijziging van het verwachte exploitatieresultaat) dient de geactualiseerde grondexploitatie op basis van het nieuwe BBV door uw raad te worden vastgesteld. Daarom stellen wij u bij het vaststellen van deze rekening ook expliciet voor om de geactualiseerde grondexploitatie Euryza vast te stellen.

Het berekende dekkingsoverschot is voornamelijk een theoretisch bedrag. Dit saldo wordt immers pas concreet wanneer de exploitatiebegrotingen conform de voorcalculaties afgesloten kunnen worden. Op basis van de huidige inzichten berekenen we deze zogenaamde winstpotentie op een bedrag van € 6,7 miljoen. Deze winstpotentie omvat het contant gemaakte saldo van het nog te realiseren voordelige exploitatieresultaat van het project Bakestein plus de verwachte nadelige exploitatieresultaten van de projecten Euryza, Voorzieningscluster Heerjansdam en Onderdijkserijweg Zuidelijke driehoek. De verwachte nadelige exploitatieresultaten worden gedekt door verliesvoorziening Stedelijke Ontwikkeling (zie figuur 2).

figuur 2: winstpotentie per 1 januari 2017 - = nadelig (N); + = voordelig (V)

onderdeel	verwacht projectresultaat	
	eindwaarde	n.c.w. 1-1-2017
Bouwgronden in exploitatie (4 st.)	€ 4.609.310- N	€ 4.255.000- N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	€ 12.154.598 V	€ 10.955.000 V
Eindsaldo, winstpotentie.....	€ 7.545.288 V	€ 6.700.000 V

De winstpotentie is in het afgelopen jaar met € 0,1 miljoen afgenomen tot € 6,7 miljoen (n.c.w. 1 januari 2017). Dit komt door een kleine afname van de winstprognose voor het project Bakestein.

De opbouw van de vermogenspositie van het grondbedrijf en de mutaties in 2016 zijn in onderstaande figuur aangegeven (zie figuur 3).

figuur 3: vermogenspositie grondbedrijf per 1 januari 2017 en de mutaties in 2016 (bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie grondbedrijf (netto contante waarde 1-1-2017)		mutatie in 2016
A) winstpotentie grondbedrijf	6.700	-103
B) waarvan nog toe te voegen aan de reserve Grote projecten	-3.314	257
C) saldo (vrije) reserve Gerealiseerde winstpotentie	0	0
Totaal (potentieel dekkingsoverschot)	3.386 voordelig	154 voordelig
D) weerstandsvermogen grondbedrijf		-676 nadelig

Zoals aangegeven moet de reserve Grote projecten nog aangevuld worden om de afgesproken bijdrage in de afschrijvingskosten van het LOC en het Gemeentehuis plus enkele gereserveerde bedragen gedurende de gehele afschrijvingstermijn (tot het jaar 2049) te dekken. We moeten deze reserve na 2016 nog met € 3,9 miljoen aanvullen. Omgerekend naar een contante waarde per 1 januari 2017 gaat het om een bedrag van € 3,3 miljoen (zie post B in figuur 3).

Deze aanvulling zal, op enkele incidentele opbrengsten (boekwinst na verkoop panden) na, door de nog te realiseren exploitatiewinsten opgebracht moeten worden (zie figuur 4).

figuur 4: specificatie benodigde aanvulling reserve Grote projecten (bedragen x € 1.000)

na 2016 nog aan de reserve Grote projecten te onttrekken bedragen:	-3.950
beschikbaar saldo reserve Grote projecten eind 2016:	21
benodigde aanvulling van de reserve Grote projecten:	-3.929
verwachte aanvulling met incidentele baten:	196
aanvulling uit nog te realiseren exploitatiewinsten:	-3.733 eindwaarde
idem, uit winstpotentie o.b.v. een contante waarde:	-3.314 n.c.w. 1-1-2017

Onderhanden werk

Het saldo van de productiekosten en de opbrengsten van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn voegen we jaarlijks toe aan de boekwaarden van de betreffende projecten. Op de balans zijn deze boekwaarden opgenomen onder de post 'Onderhanden werk'. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het begrotingsjaar leidt dit tot een stijging dan wel daling van de boekwaarde. Na uitvoering van het project sluiten we de exploitatie af en verrekenen we het eindresultaat met een reserve of met de voorziening 'Stedelijke Ontwikkeling' (dit laatste indien het een exploitatieverlies betreft waarvoor al een voorziening gevormd is).

De boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden is in het afgelopen jaar met € 0,6 miljoen toegenomen tot € 7.841.913.

In onderstaande tabel (figuur 5) lichten wij de mutaties in de boekwaarden nader toe.

figuur 5: mutatie boekwaarden onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie)
(bedragen x € 1.000)

boekwaarde 31-12-2015	7.288	
Investeringsen		
- verwerving/verplaatsingskosten	0	
- sloopwerkzaamheden	0	
- bouwrijp maken	9	
- woonrijp maken	747	
- planontwikkeling	537	
- overig	81	
- rentekosten	294	
	<u>1.668</u>	
Inkomsten		
- grondverkoop	-1.536	
- subsidies	0	
	<u>-1.536</u>	
<i>mutatie boekwaarde door projectactiviteiten:</i>	132	
Overig		
- verrekening met reserves	422	(a)
boekwaarde 31-12-2016	<u>7.842</u>	

(a) voordelig resultaat grondexploitaties K.Doormanlaan en woningbouw LOC.

De totale investeringsomvang van de onderhanden projecten (alle in exploitatie genomen gronden) omvat bijna € 57 miljoen aan investeringen en € 52 miljoen aan opbrengsten. Eind 2016 is hiervan 92% respectievelijk 85% gerealiseerd c.q. in de boekwaarde opgenomen. Om tot een afronding van alle onderhanden projecten te komen verwachten wij nog bijna € 5 miljoen aan investeringen en € 16 miljoen aan opbrengsten (inclusief een openstaande vordering in de boekwaarde) te realiseren. Ruim tweederde deel van de nog te realiseren opbrengsten betreft de uitgifte van bedrijfskavels op Bakestein. De overige opbrengsten komen hoofdzakelijk uit de woningbouw in de projecten Euryza en Voorzieningencluster Heerjansdam.

De sanering van de voormalige gemeentewerf in het oorspronkelijke plangebied van het project Noordoever Transformatiezone valt niet onder de bouwgrondexploitaties. In het kader van de verantwoording vermelden we hier dat er in 2016 € 23.819,06 besteed is aan afrondende werkzaamheden. Deze kosten, en enkele uitgaven die we nog in 2017 verwachten, worden gedekt door de beschikbaar gestelde ISV2 subsidie groot € 2.051.800.

Vorbereidingskosten

De (voorbereidings-)kosten die worden gemaakt in de periode vóórdat de grondexploitatie door uw raad is vastgesteld (pas op dat moment is er sprake van 'bouwgrond in exploitatie') mogen nog niet als 'onder handen werk' worden geactiveerd. Deze kosten worden voorlopig, voor een periode van maximaal vijf jaar, geactiveerd als immateriële vaste activa. Indien de betreffende grondexploitatie binnen deze termijn van vijf jaar door uw raad vastgesteld wordt dan worden deze kosten aan de post 'onderhanden werk' toegevoegd. Na de termijn van vijf jaar dienen deze voorbereidingskosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.

In het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan de voorbereiding van de grondexploitatie Bazuinstraat in het kader van de voorgenomen uitbreiding van basisschool Develhoek (met drie leslokalen op de locatie van basisschool De Notenbalk) en de bouw van een gymzaal. Deze grondexploitatie is nog niet vastgesteld door uw raad zodat de in 2016 gemaakte kosten, bestaande uit € 38.314 aan personeelskosten, aan de post 'immateriële vaste activa' op de balans toegevoegd zijn.

Reserves en voorzieningen

Bij een strategische inzet van het vermogen is niet alleen de financiële dekking van het totaal aan investeringen van belang maar ook de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen (weerstandsvermogen) en de tijdige beschikking over een vrije reserve om tot realisatie van nieuwe verliesgevende projecten te kunnen besluiten (op dat moment moet een voorziening getroffen kunnen worden). Om hierop te kunnen sturen hebben we het vermogen van het grondbedrijf, naast de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, onderverdeeld in drie reserves met ieder een ei-

gen doel (zie figuur 6). Volledigheidshalve vermelden we in deze paragraaf ook de ontwikkelingen van de voorziening De Volgerlanden. Deze voorziening maakt echter geen onderdeel uit van de vermogenspositie van het grondbedrijf.

In dit hoofdstuk geven wij u per reserve of voorziening een korte toelichting op de belangrijkste mutaties in het afgelopen jaar en de omvang ultimo 2016. Daarna geven wij een toelichting op enkele relevante verschillen in de mutaties ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2016.

figuur 6: reserves en voorzieningen grondbedrijf

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening	Dient als dekking van de geprognosticeerde verliezen (netto contante waarde) van bestuurlijk vastgestelde grondexploitaties. Conform de voorschriften (BBV) treffen wij een voorziening op het moment dat besloten wordt tot uitvoering van een verliesgevend project. De bedragen voor een nieuwe voorziening komen in beginsel uit een vrije reserve. Bij het afsluiten van een boekjaar worden de bestaande voorzieningen, indien nodig, aangepast aan de geactualiseerde exploitatieresultaten van de betreffende projecten. De hiervoor benodigde bedragen komen in beginsel uit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.	ja
reserve Gerealiseerde winstpotentie	vrije reserve	Bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen (voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project). Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Overigens is de vrije beschikbaarheid wel beperkt in die zin dat er rekening gehouden moet worden met toekomstige claims op deze reserve door verliesgevende projecten die thans in voorbereiding zijn en waarvan op enig moment het besluit tot uitvoering genomen zal worden (op dat moment voorziening treffen ten laste van de vrije reserve). Ook is het noodzakelijk het risicoprofiel van het grondbedrijf, inclusief de nieuwe investering, en de omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf in de afweging mee te nemen als bedragen uit de vrije reserve aangewend worden.	ja
reserve Grote projecten	bestemmings reserve	Bedoeld voor de dekking van de een deel van de afschrijvingskosten van de investeringen in het Gemeentehuis en het Lokaal Onderwijs Centrum (LOC) en enkele gereserveerde bedragen. Zolang deze bestemmingsreserve niet op orde is (onvoldoende omvang om de beoogde afschrijvingen te dekken) vindt dotatie vanuit de reserve Gerealiseerde winstpotentie plaats.	nee
reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	risico reservering	Dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. Het weerstandsvermogen is enerzijds bedoeld om bestaande voorzieningen op peil te houden (i.c. het opvangen van tegenvallers binnen verliesgevende projecten die in uitvoering zijn; behoefte op korte termijn) en anderzijds om tegenvallende toekomstige exploitatiewinsten op te vangen (risico voor de nog benodigde aanvulling van de reserve Grote projecten; behoefte op lange termijn). De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.	nee
voorziening De Volgerlanden	voorziening	Specifiek bestemd voor de dekking van ons aandeel in het verwachte exploitatieverlies van het project De Volgerlanden (netto contante waarde).	ja

Voorziening Stedelijke ontwikkeling

Het saldo van de verwachte exploitatieresultaten van de verliesgevende projecten (Euryza, Voorzieningencluster Heerjansdam en Onderdijkserijweg) is met € 1,5 miljoen nadelig gewijzigd. Dit komt door project-inhoudelijke mutaties (€ 0,9 miljoen) en door de gevolgen van de nieuwe voorschriften van het BBV (€ 0,6 miljoen). Bij de rekening 2015 heeft u al rekening gehouden met één aspect van de nieuwe BBV-voorschriften (de voorgeschreven

disconteringsvoet van 2% die gehanteerd moet worden bij de berekening van de contante waarde) door, ten laste van het jaarresultaat 2015, de nieuwe bestemmingsreserve 'Verlagen rekenrente' te vormen.

De benodigde aanvulling van de verliesvoorziening met € 1,5 miljoen onttrekken we deels uit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf en, na een verrekening met de reserve Verlaging rekenrente, deels uit de reserve Grote projecten.

Daarnaast voegen we bijna € 0,2 miljoen rente toe omdat deze verliesvoorziening gebaseerd is op de contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen.

De voorziening Stedelijke Ontwikkeling neemt hierdoor met € 1,7 miljoen toe tot een saldo van € 11 miljoen eind 2016. Dit saldo vertegenwoordigt de contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen van de drie hiervoor genoemde projecten.

Reserve Gerealiseerde winstpotentie

In 2016 konden we een gerealiseerde winstpotentie van bijna € 0,4 miljoen uit de grondexploitatie Karel Doormanlaan bijschrijven. Omdat de reserve Grote projecten nog niet op orde is, hebben we dit bedrag aan de reserve Grote projecten toegevoegd. Aldus blijft het saldo van de vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie nihil.

Reserve Grote projecten

We onttrekken jaarlijks, overeenkomstig de doelstelling van deze reserve, een bedrag voor de dekking van een deel van de afschrijvingskosten van het Gemeentehuis (€ 291.992) en het LOC-gebouw (€ 27.077). Daarbij baseren wij de afschrijvingskosten van het LOC nog steeds op een investeringssom waar de omzetbelasting niet is inbegrepen. Omdat de Belastingdienst hoger beroep heeft ingesteld tegen de uitspraak van de Rechtbank is er nog steeds een risico dat de naheffingsaanslagen omzetbelasting niet vernietigd worden. Voor de dekking van dit risico voegen we jaarlijks een bedrag, gelijk aan het verschil in afschrijving van de investering met en zonder BTW, uit de reserve Grote projecten toe aan het weerstandsvermogen.

Met ingang van 2016 verminderen we de bijdrage aan de dekking van de afschrijvingskosten van het Gemeentehuis met een bedrag van € 121.800 om het vervallen van de dotatie aan het grondbedrijf (via de grondexploitatie Voorzieningencluster Heerjansdam) vanuit de reguliere exploitatie te compenseren. Door de nieuwe voorschriften van het BBV mag de begrote bijdrage uit het zogenaamde dekkingsoverschot Educatief Plein niet meer als baten in de grondexploitatie opgenomen worden.

In het afgelopen jaar hebben we de reserve Grote projecten aangevuld met € 0,43 miljoen. Dit bedrag bestaat uit de gerealiseerde winstpotentie (grondexploitatie Karel Doormanlaan) en enkele kleine bedragen (definitieve afsluiting van de grondexploitatie woningbouw LOC en het batig exploitatiesaldo van de drie nog te verkopen panden die in het verleden in het kader van gebiedsontwikkeling aangekocht zijn).

Omdat de benodigde aanvulling van de verliesvoorziening (zie de toelichting onder de Voorziening Stedelijke Ontwikkeling) niet geheel uit de reserve Weerstandsvermogen gehaald kan worden voegen we ook een bedrag van € 0,7 miljoen uit de reserve Grote projecten aan de verliesvoorziening toe.

Het saldo van de reserve Grote projecten neemt door deze mutaties in 2016 met € 0,52 miljoen af tot € 0,02 miljoen. Om alle beoogde afschrijvingen (het 'BTW risico LOC' van € 1,9 miljoen inbegrepen) te kunnen dekken is er nog een aanvulling van circa € 3,9 miljoen nodig uit de nog te realiseren winstpotentie. Dit zal pas in 2022 bij de afronding van het project Bakestein gerealiseerd kunnen worden. In de begroting 2017 is een tijdelijke aanvulling met € 1,3 miljoen ten laste van de algemene reserve voorzien. We kunnen dan volgens de huidige cijfers de periode tot de afronding van het project Bakestein eind 2022 overbruggen.

Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf

Zoals beschreven bij de reserve Grote projecten hebben we een bedrag (circa € 30.000) aan deze reserve toegevoegd voor de dekking van het BTW risico LOC. De interne personeelskosten voor de begeleiding van de juridische procedure tegen de naheffingsaanslagen omzetbelasting worden ook met deze reserve verrekend. In 2016 is hier € 6.445 aan besteed.

Bij de toelichting op de voorziening Stedelijke ontwikkeling hebben we aangegeven dat deze verliesvoorziening met € 1,5 miljoen verhoogd moet worden. Hiervoor onttrekken we € 0,7 miljoen uit de reserve Weerstandsvermogen. Het overige deel komt uit de reserve Grote projecten.

Ultimo 2016 is het saldo van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf € 74.887 groot. Volgens onze risico-analyse in de begroting 2017 zou op dit moment een weerstandsvermogen binnen de bandbreedte van € 0,6 tot € 0,9 miljoen nodig zijn. Op basis van de geactualiseerde cijfers in deze rekening schatten wij in dat deze bandbreedte met circa € 0,1 miljoen verlaagd kan worden doordat een deel van de risico's nu in de cijfers verwerkt is.

Hierbij moet wel bedacht worden dat de berekende bandbreedte het resultaat is van een sommatie van positieve en negatieve risico's en dus een indicatie geeft over de dekking van het totaal aan risico's. Op de korte termijn kunnen vooral de negatieve risico's bij de verliesgevende projecten van invloed zijn op onze reserves. Immers een toename van een verwacht exploitatieverlies moet volgens de voorschriften ('voorzichtigheidsbeginsel') direct genomen worden en heeft dus direct gevolgen voor het eigen vermogen. Het gaat hierbij, vanwege de omvang, vooral om het project Euryza.

Er is dus eind 2016 een theoretisch tekort van € 0,4 miljoen als we de onderkant van de bandbreedte als referentie nemen. In 2017 verwachten we nog € 0,1 miljoen aan de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf toe te kunnen voegen, maar dan blijven we nog onder het gewenste minimumniveau. In voorkomend geval zal het restant van het risicobedrag ten laste van de algemene reserve gebracht worden.

Bij de begroting 2018 actualiseren we het totale risicoprofiel opnieuw.

Voorziening De Volgerlanden

Sinds 1996 werkt de Gemeente Zwijndrecht samen met de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht in de ontwikkeling en realisatie van het project De Volgerlanden. Het aandeel van de Gemeente Zwijndrecht in het exploitatieresultaat omvat 50% bij een voor- of nadelig resultaat tot € 20 miljoen (eindwaarde) en 1/3e deel van het meerdere boven de € 20 miljoen (eindwaarde).

In de geactualiseerde grondexploitatie De Volgerlanden 2017 neemt het exploitatieverlies met € 3,4 miljoen af. Er wordt nu een exploitatieverlies van € 5,8 miljoen (eindwaarde ultimo 2028) verwacht. Ons aandeel in het verwachte exploitatieverlies ultimo 2028 bedraagt € 2,9 miljoen en komt contant gemaakt tegen 2% overeen met een bedrag van € 2,3 miljoen per 1 januari 2017. Over de herziening van deze grondexploitatie en de ontwikkelingen in het project De Volgerlanden wordt u door ons afzonderlijk geïnformeerd.

De verbetering van het verwachte exploitatieresultaat heeft een voordelig effect op de voorziening De Volgerlanden. Deze kan hierdoor met € 1,3 miljoen afnemen. Daarnaast moeten we deze voorziening ook nog verhogen om de nadelige gevolgen van de voorgeschreven disconteringsvoet van 2%, die volgens de nieuwe BBV-richtlijnen met ingang van 2016 gehanteerd moet worden bij de berekening van de contante waarde, te compenseren. Dit heeft een nadelig effect van € 0,6 miljoen. Hiermee heeft u al rekening gehouden door, ten laste van het jaarresultaat 2015, dit bedrag in de nieuwe bestemmingsreserve 'Verlagen rekenrente' op te nemen. In deze rekening voegen we dit bedrag vanuit deze reserve toe aan de voorziening De Volgerlanden.

Per saldo passen we de voorziening, naast de jaarlijkse toevoeging van de rente, met € 0,6 miljoen (afname) aan.

In onderstaand figuur geven wij een samenvattend overzicht van alle hiervoor beschreven mutaties in de reserves en voorzieningen in het boekjaar 2016.

figuur 7: mutaties reserves en voorzieningen grondbedrijf en voorziening De Volgerlanden in 2016 (x € 1 miljoen)

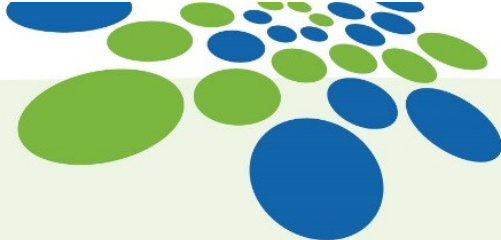
	bestemmings reserve Grote Projecten	'vrije' reserve Gereal. Winst- potentie GB	reserve Weerstands- vermogen GB	voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening De volgerlanden
saldo 31-12-2015	0,54	0,00	0,75	9,23	2,94
rente over 2016				0,19	0,06
dekking gedeelte afschrijving Gemeentehuis en LOC	-0,35		0,03		
compensatie wegvallen bijdrage uit dekkingoverschot EP	0,12				
aanvullen voorziening Stedelijke Ontwikkeling	-0,84		-0,70	1,54	
verrekening met reserve Verlagen rekenrente	0,12				0,63
vrijval uit grex Karel Doormanlaan		0,40			
aanvulling reserve Grote projecten	0,40	-0,40			
afsluiting grex Woningbouw LOC & batig saldo panden	0,03				
aanpassing voorziening De Volgerlanden					-1,32
mutaties in 2016:	-0,52	0,00	-0,67	1,73	-0,64
saldo 31-12-2016	0,02	0,00	0,08	10,95	2,30

Belangrijkste verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2016

De mutaties in de reserve Grote projecten komen vrijwel overeen met de gewijzigde begroting. De bij de Tweede Bestuursrapportage voorziene aanvulling van deze reserve met € 0,02 miljoen kon door een iets hoger resultaat van de grondexploitatie Karel Doormanlaan achterwege blijven.

De mutaties in de voorziening Stedelijke Ontwikkeling en de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf vallen € 0,7 miljoen hoger uit door een nadelige aanpassing van de grondexploitatie Euryza (kleiner woningbouwprogramma) waardoor de verliesvoorziening verhoogd moest worden ten laste van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.

Het verschil in de gerealiseerde mutatie in de voorziening De Volgerlanden ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 1,3 miljoen. Dit verschil houdt verband met de herziening van de grondexploitatie De Volgerlanden waarover wij u afzonderlijk geïnformeerd hebben.

Paragraaf 8

Interbestuurlijk toezicht

Op 1 oktober 2012 is de nieuwe Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden. Deze wet vormt de basis van de herziening van het interbestuurlijk toezicht: het toezicht van de ene op de andere bestuurslaag. Met deze nieuwe wet wordt beoogd de interbestuurlijke lasten te verminderen en het toezicht te versoberen. Met de inwerkingtreding van deze wet is een groot aantal toezichtbepalingen in diverse wetten (specifiek toezicht) vervallen. Daarvoor in de plaats komt een meer generieke aanpak van het interbestuurlijk toezicht.

De gedachte achter de nieuwe wet is onder andere dat het nieuwe toezicht soberder, selectiever en risicogericht wordt. Niet de toezichthouder, maar de vertegenwoordigende organen – in ons geval is dat uw gemeenteraad – is in eerste instantie aan zet om via horizontale verantwoording toezicht te houden op de uitoefening van medebewindstaken door de colleges. Uitgaande van vertrouwen in en zelfsturing van gemeenten wil de provincie Zuid-Holland de informatie over en het toezicht op de wettelijke taakbeartiging door gemeenten regelen met een bestuursovereenkomst. In samenspraak met de Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten (VZHG) heeft de provincie een Model bestuursovereenkomst over het interbestuurlijk toezicht voorbereid. Deze overeenkomst is aan alle gemeenten in de provincie Zuid-Holland voorgelegd en het college van Zwijndrecht heeft deze overeenkomst getekend.

In deze paragraaf treft u de informatie aan die wij conform het door de provincie aangeleverde model moeten opnemen in onze jaarverantwoording. Het verschaft informatie over de invulling van wettelijke domeinen waarop de provincie een toezichthoudende taak vervult. De taken waarop het Rijk het toezicht moet houden maken uiteraard geen onderdeel uit van de overeenkomst en zijn hier niet in opgenomen. Aan de kwalificatie rood, oranje of groen valt af te lezen in hoeverre wij voldoen aan de gestelde criteria. Op basis van de gegeven kwalificatie en toelichting zal de provincie vervolgens bepalen hoe zij haar toezichthoudende rol verder invulling geeft.

Financiën	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING (korte en bondige tekst)
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		De begroting 2017 van de gemeente Zwijndrecht voldoet aan de criteria voor repressief toezicht van de Provincie. De begroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 zijn beoordeeld en structureel en reëel in evenwicht bevonden. Concreet kan gesteld worden dat de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten.
Is er reden voor extra aandacht?		Nee
Ruimtelijke ordening		TOELICHTING
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies		De gemeente heeft een structuurvisie 2020 die is vastgesteld en is nog steeds van kracht. Daarnaast heeft de gemeente een geactualiseerd bestemmingsplannen bestand. Deze worden op de gebruikelijke wijze op Roonline gezet zodat burgers en bedrijven de bestemmingsplannen digitaal kunnen bekijken.
Is er reden voor extra aandacht?		Nee

Omgevingsrecht		TOELICHTING	
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen			
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH		De verordening is in juli 2016 na goed overleg met de PZH vastgesteld door de raad.	
Is er reden voor extra aandacht?		Nee	
Monumentenzorg		TOELICHTING	
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten		Dorp Stad en Land (DSL) is de onafhankelijke deskundige die het college van B&W adviseert als het gaat om redelijke eisen van welstand. Tevens is DSL aan zet als het gaat om een onafhankelijk advies voor de gemeentelijke monumenten. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed word ingeschakelt voor RijksMonumenten.	
Is er reden voor extra aandacht?		Nee	
Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING	
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde		In het verslag van de gemeentearchivaris worden nog een aantal aanbevelingen ter verbetering gedaan. De gemeentearchivaris geeft aan dat het archief- en informatiebeheer daardoor nog niet volledig op orde is. De aanbevelingen zullen door de gemeente worden overgenomen.	
Is er reden voor extra aandacht?		Nee	
Huisvesting Vergunninghouders		TOELICHTING	
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong per 1 januari van het verantwoordingsjaar	8
		Fase interventieladder op 1 januari	taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	53
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	32
		Achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	-11
		Fase interventieladder op 1 juli	Signaleren
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	61
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	54
		Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	-18
		Fase interventieladder op 31 december	Signaleren
		eventuele toelichting	
Provincie constateert dat het COA onvoldoende statushouders aan gemeente heeft gekoppeld. Het is niet verwijtbaar dat de gemeente de taakstelling niet heeft gerealiseerd.			
Is er reden voor extra aandacht?		Door regelgeving van het rijk neemt druk op goedkoopste deel van huurwoningvoorraad toe en dit bemoeilijkt het realiseren van de taakstelling.	

Jaarrekening

Balans per 31 december 2016

Bedragen x € 1.000

ACTIVA		2016	2015
1. VASTE ACTIVA			
1.1. Immateriële vaste activa		211	0
1.1.2. Kosten van onderzoek en ontwikkeling	38	0	
1.1.3. Bijdragen aan activa van derden	173	0	
1.2. Materiële vaste activa		166.706	158.313
1.2.1. Investerings met economisch nut			
1.2.1.1. Gronden uitgegeven in erfpacht	9.039	9.039	
1.2.1.2. Overige investeringen met een economisch nut	79.489	78.452	
1.2.2. Investerings economisch nut met heffing	48.977	43.479	
1.2.3. Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	29.201	27.343	
1.3. Financiële vaste activa		9.171	9.492
1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan:			
1.3.1.1. Deelnemingen	1.612	1.612	
1.3.2. Leningen aan:			
1.3.2.1. Woningbouwcorporaties	3.520	3.686	
1.3.3. Overige langlopende leningen w/g	4.039	3.988	
1.3.4. Bijdragen aan activa van derden	0	206	
TOTAAL VASTE ACTIVA		176.088	167.805
2. VLOTTENDE ACTIVA			
2.1. Voorraden		2.945	3.092
2.1.2. Onderhanden werk, waaronder Bouwgronden in exploitatie	2.945	3.092	
2.2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		28.781	22.200
2.2.1. Vorderingen op openbare lichamen	10.601	10.756	
2.2.2. Rekening-courantverhouding met het Rijk	7.000	1.501	
2.2.3. Overige vorderingen	11.180	9.943	
2.3. Liquide middelen		29	4.317
2.3.1. Banksaldi	14	4.308	
2.3.2. Kassaldi	15	9	
2.4. Overlopende activa		5.527	5.431
2.4.1. Overlopende activa	5.001	4.441	
2.4.2. Nog te ontvangen voorschotbedragen van:			
2.4.2.1. Europese overheidslichamen	526	990	
2.4.2.2. Rijk			
2.4.2.3. Overige Nederlandse overheidslichamen			
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		37.282	35.040
TOTAAL ACTIVA		213.370	202.845

PASSIVA		2016		2015	
3.	VASTE PASSIVA				
3.1.	Eigen vermogen		38.824		34.148
3.1.1	Algemene reserves (Weerstandvermogen)	26.111		15.812	
3.1.2	Overige bestemmingsreserves	4.487		4.428	
3.1.3	Gerealiseerde Resultaat	8.226		13.909	
3.2.	Voorzieningen		13.594		12.240
3.2.1	Voor verplichtingen, verliezen en risico's	11.783		10.390	
3.2.2	Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.	1.811		1.850	
3.3.	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		112.696		102.727
3.3.1	Onderhandse leningen van:				
3.3.1.1	Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	11.355		18.922	
3.3.1.2	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	101.341		83.805	
TOTAAL VASTE PASSIVA			165.114		149.115
4.	VLOTTENDE PASSIVA				
4.1.	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		39.033		41.847
4.1.1	Kasgeldleningen bij Openbare Lichamen	0		0	
4.1.2	Overige Kasgeldleningen	30.000		38.000	
4.1.3	Banksaldi	5.992		0	
4.1.4	Overige schulden	3.041		3.847	
4.2.	Overlopende passiva		9.223		11.883
4.2.1	Overlopende passiva	4.662		5.476	
4.2.2	Ontvangen maar nog niet bestede voorschot-bedragen van:				
4.2.2.1	Europese overheidslichamen	0		0	
4.2.2.2	Rijk	241		268	
4.2.2.3	Overige Nederlandse overheidslichamen	4.320		6.139	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA			48.256		53.730
TOTAAL PASSIVA			213.370		202.845

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Garantstellingen overigen
Garantstellingen woningbouw
Totaal garantstellingen

12.798	11.825
107.127	112.611
119.925	124.436

Overzicht van baten en lasten 2016

Totaal van alle programma 's	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Jeugd en Onderwijs	-12.630	456	-12.174	-12.771	477	-12.295	-12.821	598	-12.223	-49	121	72
2 Welzijn en Zorg	-14.999	0	-14.999	-13.532	768	-12.764	-13.552	2.831	-10.721	-20	2.063	2.043
3 Cultuur, Sport en Recreatie	-3.355	0	-3.355	-3.262	0	-3.262	-3.267	3	-3.264	-5	3	-2
4 Veiligheid	-3.223	108	-3.115	-3.092	104	-2.988	-3.094	127	-2.967	-2	23	21
5 Economie en Arbeidsmarkt	-26.547	15.690	-10.857	-28.820	15.462	-13.358	-29.372	15.973	-13.399	-552	511	-41
6 Bestuur en Dienstverlening	-9.440	1.386	-8.054	-9.285	1.463	-7.823	-9.555	1.478	-8.077	-269	15	-254
7 Wonen en Bouwen	-9.258	1.541	-7.717	-8.980	1.534	-7.446	-8.946	1.564	-7.382	34	30	64
8 Inrichting van de gemeente	-5.040	3.231	-1.809	-12.899	9.558	-3.341	-9.276	8.218	-1.058	3.623	-1.340	2.283
9 Openbaar gebied	-29.067	15.850	-13.217	-30.531	16.478	-14.052	-29.482	16.015	-13.467	1.049	-463	585
10 Financiën	-556	0	-556	-2.415	0	-2.415	-1.828	82	-1.746	588	82	670
Subtotaal programma's	-114.115	38.262	-75.853	-125.587	45.843	-79.744	-121.192	46.888	-74.304	4.395	1.045	5.440
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen	0	8.971	8.971	0	10.893	10.893	0	11.128	11.128	0	235	235
Algemene uitkering	0	62.435	62.435	0	63.560	63.560	0	63.700	63.700	0	140	140
Dividend	0	1.467	1.467	0	1.497	1.497	0	1.500	1.500	0	4	4
Saldo van de financieringsfunctie (saldo kort en lang geld)	0	2.764	2.764	0	2.728	2.728	0	2.725	2.725	0	-3	-3
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	0	75.637	75.637	0	78.677	78.677	0	79.054	79.054	0	376	376
Saldo van baten en lasten	-114.115	113.899	-217	-125.587	124.521	-1.066	-121.192	125.942	4.750	4.395	1.421	5.817
Mutaties reserves												
1 Jeugd en Onderwijs	0	0	0	0	26	26	0	26	26	0	0	0
2 Welzijn en Zorg	0	395	395	-50	575	525	-50	575	525	0	0	0
3 Cultuur, Sport en Recreatie	0	0	0	-317	317	0	-317	317	0	0	0	0
4 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Economie en Arbeidsmarkt	0	0	0	0	178	178	0	178	178	0	0	0
6 Bestuur en Dienstverlening	0	0	0	0	63	63	0	63	63	0	0	0
7 Wonen en Bouwen	-12	171	160	-222	198	-24	-215	198	-17	7	0	7
8 Inrichting van de gemeente	-651	469	-182	-1.067	2.385	1.318	-1.122	3.117	1.995	-54	731	677
9 Openbaar gebied	0	3	4	-390	1.544	1.154	-462	1.616	1.154	-72	72	0
10 Financiën	-304	382	79	-1.121	674	-447	-1.121	674	-447	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-966	1.422	455	-3.168	5.960	2.793	-3.287	6.764	3.476	-119	803	684
Resultaat	-115.082	115.321	238	-128.755	130.481	1.726	-124.479	132.706	8.226	4.276	2.224	6.500

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse overzicht van baten en lasten op hoofdlijnen

In het hoofdstuk *Toelichting op het overzicht van baten en lasten* verderop in de Jaarrekening informeren wij u per programma over de substantiële verschillen op de betreffende producten. Vooruitlopend hierop geven wij hierbij een samenvatting van de belangrijkste verschillen. Het resultaat na bestemming valt ten opzichte van de Tweede Bestuursrapportage 2016 € 6,5 miljoen hoger uit. Hieronder presenteren wij een overzicht met de voor- en nadelen vanaf € 100.000 (- is nadelig).

Nummer	Programma	Product	Omschrijving	Bedrag	Incidenteel	Structureel
1	Diversen	Diversen	Onderbenutting budgetten diverse programma's (bestemming resultaat)	419.000	419.000	
2	1	320	Aandeel in het tekort 2016 Serviceorganisatie Jeugd	-108.000	-108.000	
3	2	290	Afrekening Beschermd Wonen 2016	1.381.000	1.381.000	
4	2	290	Terugontvangen middelen WMO van de SDD	479.000	479.000	
5	5	390	Asbestverontreiniging Lindtsedijk 14	-616.000	-616.000	
6	5	410	Lagere bijdrage Drechtwerk	260.000	260.000	
7	5	410	Per saldo terugontvangen middelen bijstand, minima en participatie van de SDD	182.000	182.000	
8	6	440	Hogere dotatie voorziening wethouderspensioenen	-229.000	-229.000	
9	8	235	Vrijval voorziening Volgerlanden	1.324.000	1.324.000	
10	8	235	Compensatie van gemeente Hendrik-Ido-Ambacht voor project De Volgerlanden	1.763.000	1.763.000	
11	8	235	Niet gerealiseerde grondverkoop	-239.000	-239.000	
12	10	560	Herberekening voorziening personeelsverplichting	133.000	133.000	
13	10	560	Lagere reservering vakantie-uitkering	107.000	107.000	
14	10	560	Lagere bijdrage aan de regio	100.000	100.000	
15	11	570	Hogere baten OZB en precario	235.000	235.000	
16	11	922	Hogere baten algemene uitkering Gemeentefonds	140.000	140.000	
17	Diversen	Diversen	Diverse verschillen < €100.000	1.169.000	1.169.000	
Totaal				6.500.000	6.500.000	0

1. Onderbenutting budgetten diverse programma's (bestemming resultaat)

Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2016 niet is gebruikt. Dit levert per saldo een incidenteel voordeel op van € 419.000 voor het jaarresultaat 2016. De voordelen voor de onderwerpen 'Initiële kosten business case PMD hoogbouw' (€ 40.000) en 'Baggeren watergangen' (€ 67.000) hebben geen effect op het jaarresultaat, omdat deze zijn verrekend met respectievelijk de Reserve Reiniging en de Voorziening Riolerings. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2017 wel tot prestaties en uitgaven. Bij de bestemming van het jaarresultaat stellen wij de raad voor deze budgetten toe te voegen aan het budget 2017. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Bestemming van het resultaat'.

2. Aandeel in het tekort 2016 Serviceorganisatie Jeugd

De overschrijding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een aanvullende benodigde bijdrage aan de Service Organisatie Jeugd (DG&J) ter hoogte van € 107.780. Dit betreft ons aandeel in het tekort over 2016 zoals opgenomen in hun jaarrekening.

3. Afrekening Beschermd Wonen 2016

WMO beschermd wonen wordt door de gemeente Dordrecht als centrumgemeente uitgevoerd. De niet bestede middelen 2016 worden uitgekeerd aan de gemeenten die vallen onder hun regio. Voor Zwijndrecht is dat € 1.381.000.

4. *Terugontvangen middelen WMO van de SDD*

Op basis van de jaarrekening 2016 GRD ontvangen wij een bedrag van € 478.821 terug van de SDD van de niet bestede middelen WMO.

5. *Asbestverontreiniging Lindtsedijk 14*

Dit betreft:

- niet begrote incidentele lasten van € 30.000 voor onderzoek asbestverontreiniging Lindtsedijk 14. De asbestverontreiniging is ontstaan na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016.
- niet begrote incidentele lasten van € 586.000 voor storting in de nieuw te vormen voorziening asbestsanering Lindtsedijk 14. Dit bedrag betreft een inschatting voor de te maken saneringskosten van de hiervoor genoemde asbestverontreiniging.

6. *Lagere bijdrage Drechtwerk*

Bij Drechtwerk is er sprake van een lagere bijdrage in de exploitatie dan verwacht van € 260.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere bijdrage in de vastgoedtransactie van Drechtwerk door de goede resultaten van Drechtwerk over 2015. Dit vormde een incidenteel voordeel.

7. *Per saldo terugontvangen middelen bijstand, minima en participatie van de SDD*

Dit betreft voor de lasten:

- de middelen die we ontvangen voor de bijstand dragen we een op een over aan de Sociale Dienst Drechtsteden. De raming was niet aangepast aan de beschikte middelen dus dit zorgt voor een overschrijding (zie ook de baten kant). Anderzijds blijkt het tekort op bijstand in de jaarstukken 2016 van de GRD lager dan geprognosticeerd en vertaald in onze Tweede Bestuursrapportage. Per saldo leidt dit tot een overschrijding van € 248.000.
- wij ontvangen over 2016 van de SDD een bedrag van € 67.000 terug van de niet bestede participatiemiddelen.
- voor de uitvoering van het minimabeleid is sprake van een tekort bij de SDD, waardoor een aanvullende bijdrage van € 72.000 benodigd is.

Dit betreft voor de baten:

- begroting is niet aangepast de werkelijke ontvangsten gebundelde uitkering (bijstand) ad € 435.000, deze zijn grotendeels opgehaald (zie onder de lasten) maar het restant moet worden afgerekend met de SDD of het ministerie van Sociale Zaken.

8. *Hogere dotatie voorziening wethouderspensioenen*

De noodzakelijke omvang van de voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Op basis van de berekeningen per 31 december 2016 is een voorziening nodig van € 2,683 miljoen. De reguliere jaarlijkse dotatie van € 130.000 bleek niet voldoende. Er is een aanvullende storting gedaan van € 229.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door dat bij de pensioenberekeningen wordt uitgegaan van een lagere rekenrente.

9. *Vrijval Voorziening Volgerlanden*

Op basis van de geactualiseerde exploitatiebegroting voor het project De Volgerlanden wordt eind 2028 een lager verlies verwacht van € 3,4 miljoen. Deze verbetering wordt veroorzaakt door de verwachte ontwikkelingen in het project. Als gevolg hiervan kan van onze voorziening (op basis van contante waarde) thans € 1.324.000 vrijvallen.

10. *Compensatie van Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht voor project De Volgerlanden*

Wij ontvangen een bijdrage van Hendrik-Ido-Ambacht van € 1.763.000 voor project De Volgerlanden als compensatie voor het besluit om in plaats van woningbouw extra groen toe te voegen aan het Perenlaantje.

11. *Niet gerealiseerde grondverkoop*

De lagere baten zijn ontstaan doordat een grondverkoop op het laatste moment (28 december 2016) niet meer in 2016 afgerond kon worden. De overdracht is begin 2017 gerealiseerd en zal in nu in het boekjaar 2017 verantwoord worden.

12. Herberekening voorziening personeelsverplichting

Uit de herberekening is gebleken dat er met minder dotatie aan de voorziening volstaan kan worden.

13. Lagere reservering vakantie-uitkering

Bij de bestuursrapportages in 2016 hebben wij, in het kader van het Individueel Keuze Budget, € 437.000 (vakantie-uitkering over de maanden juni tot en met december 2016) gereserveerd. Bij de jaarrekening blijkt echter dat er € 107.000 minder gereserveerd te worden. Dit wordt veroorzaakt doordat:

- in de maand december 2016 alsnog vakantie-uitkeringen zijn uitbetaald.
- de vakantie-uitkeringen van de collegeleden niet onder het IKB vallen.
- bij de voorlopige berekening nog was uitgegaan van inclusief de sociale lasten terwijl deze buiten beschouwing gelaten dienen te worden.

14. Lagere bijdrage aan de regio

De werkelijke bijdrage aan het SCD, OCD en GBD is € 100.000 lager dan geraamd. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- lagere bijdrage aan het OCD ad € 32.000. Deels wordt dit veroorzaakt door een verlaging in het basispakket ad € 17.000 als gevolg van een lagere bezetting bij het OCD en lagere onderzoekskosten in het pluspakket € 15.000. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld een bedrag van € 7.800 mee te nemen naar 2017 in verband met de doorloop van onderzoeken in 2017.
- de hogere bijdrage in 2016 voor meer ICT accounts kan gedeeltelijk gedekt worden uit budgetten voor wijk- en jeugdteams. Dit leidt tot een voordeel van € 22.000.
- de printer – en telefoniekosten worden op basis van het werkelijk gebruik met de gemeenten verrekend. Dit leidt tot een voordeel van € 14.000 ten opzichte van de voorschotten die hiervoor betaald zijn.
- in 2012 is door de gemeenten een eenmalige bijdrage verstrekt aan het SCD voor het project Inkoop Nieuwe Stijl. Hiervan was een totaal bedrag van € 90.000 bestemd voor de aanschaf en implementatie van een ondersteunend systeem. Omdat dit systeem uiteindelijk nooit is aangeschaft, ontvangen we nu ruim € 11.000 terug.
- daarnaast zijn er enkele kleinere verschillen tot een totaal bedrag van € 21.000.

15. Hogere baten OZB en precario

De € 235.000 hogere baten hebben betrekking op de hogere opbrengst voor de onroerendezaakbelastingen (OZB) niet-woningen en de precariobelasting niet-zijnde kabels en leidingen.

- de hogere opbrengst bij de OZB niet-woningen bedraagt € 180.000, waarvan € 110.000 bij gebruikers en € 70.000 bij het eigenarendeel. Dit is het gevolg van herwaarderingen van panden en het uitvoeren van leegstandscontroles.
- een hogere opbrengst precario van voorgaande jaren, circa € 52.000, is een gevolg van de intensivering van controles op voorgaande jaren.

16. Hogere baten algemene uitkering Gemeentefonds

De baten uit het Gemeentefonds zijn opgedeeld in twee uitkeringen: de algemene uitkering en de integratie-uitkering Sociaal Domein. Als derde component zijn er de correcties en wijzigingen van de algemene uitkering van voorgaande jaren. Per saldo bedraagt het (totale) voordeel op de baten uit het Gemeentefonds: € 140.000.

Dit voordeel is als volgt nader te specificeren:

- aan de algemene uitkering 2016 is € 191.000 meer ontvangen dan begroot.
- aan de algemene uitkering voorgaande jaren is € 51.000 minder ontvangen dan begroot.

De hogere opbrengst van € 191.000 komt met name door de ontvangen baten voor de uitkering Verhoogde Asielinstroom. In de Decemercirculaire 2016 zijn de werkelijke bedragen voor de periode juli tot en met oktober bekend gemaakt en in de maand december overgemaakt. Deze ontvangsten zijn via de raadsbrief Decemercirculaire 2016 aan u gerapporteerd. Binnen deze uitkering betreft het de volgende ontvangsten:

- verhoogde asielinstroom partieel effect: € 114.000.
- verhoogde asielinstroom participatie en -integratie effect: € 63.000.

Op het onderdeel Algemene uitkering voorgaande jaren is € 51.000 minder ontvangen dan begroot, omdat eind oktober de beschikking is ontvangen met daarin een verrekening met de algemene uitkering 2015. In grote mate is de oorzaak hiervan gelegen in de actualisatie van het aantal lage inkomens in het jaar 2015. Het nadelige effect van deze actualisatie bedraagt namelijk circa € 60.000.

17. Diversen

Dit betreft het saldo van afwijkingen kleiner dan € 100.000. De relevante verschillen onder de post diversen zijn toegelicht in het hoofdstuk *Toelichting op het overzicht van baten en lasten* verderop in de Jaarrekening.

Programma	Product	Omschrijving	Bedrag	Incidenteel	Structureel
1	320	Terugvordering subsidie 2015 diverse subsidieontvangers	67.000	67.000	
1	320	Eigen bijdrage 2015 Serviceorganisatie Jeugd	26.000	26.000	
1	340	Positief aanbestedingsresultaat vervoer leerlingen speciaal onderwijs	48.000	23.000	25.000
2	290	Extra impuls Vivera wijkteams	35.000	35.000	
2	290	Minder aanvragen diverse subsidies	40.000	40.000	
2	310	Terugvordering subsidie 2014 Diverz	25.000	25.000	
5	390	Lagere lasten erfpacht industriegrond	52.000	52.000	
5	390	Hogere baten erfpacht industriegrond	35.000	35.000	
6	500	Hogere lasten inhuur derden door langdurig ziekteverzuim	-28.000	-28.000	
6	505	Hogere baten leges omgevingsvergunningen	41.000	41.000	
8	210	Vergoeding Ministerie Infrastructuur en Milieu voor de BGT	32.000		32.000
8	230	Resultaat product bouwgrondexploitatie	20.000	20.000	
9	140	Lagere baten begraafplaatsen	-29.000	-29.000	
9	150	Lagere lasten boomwortelproblematiek	30.000	30.000	
9	150	Lagere doorberekening baggeren aan groen	50.000	50.000	
9	160	Lagere lasten openbare verlichting	60.000	40.000	20.000
9	160	Lagere lasten door faillissement aannemer	22.000	22.000	
9	170	Lagere toerekening BTW aan rioolheffing	-57.000	-57.000	
10	560	Diverse hogere baten	80.000	80.000	
10	560	Hogere doorberekening aan investeringen	73.000	73.000	
10	560	Hogere ontvangen uitkeringen	33.000	33.000	
10	560	Diverse uitgaven	-42.000	-42.000	
10	560	Hogere dotatie voorziening dubieuze debiteuren	-53.000	-53.000	
10	560	Hogere vergoeding crisisopvang vluchtelingen	53.000	53.000	
10	560	Diverse baten waaronder de Belastingdienst	29.000	29.000	
Diversen	Diversen	Diverse verschillen < €20.000	527.000	527.000	
		Totaal	1.169.000	1.092.000	77.000

Bestemming van het resultaat

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 maakten alle afdelingen een inschatting, naar de stand van zaken op dat moment, van budgetten die in 2016 niet gebruikt zouden worden, maar in 2017 wel tot prestaties en uitgaven zouden leiden. Deze budgetten zijn bij die bestuursrapportage overgeheveld naar 2017.

Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2016 niet is gebruikt. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2017 wel tot prestaties en uitgaven.

Wij stellen de raad voor het jaarresultaat van € 8,2 miljoen als volgt te bestemmen:

- € 2 miljoen van het jaarresultaat 2016 storten in de Reserve Inkomensondersteuning. In het jaarresultaat 2016 zit voor € 0,6 miljoen terugontvangen middelen van de Sociale Dienst Drechtsteden en voor € 1,4 miljoen niet bestede middelen Beschermd Wonen die zijn ontvangen van de gemeente Dordrecht. Deze bedragen willen we reserveren om de verwachte tekorten op inkomensondersteuning te dekken.
- de ontvangen bate via de algemene uitkering van € 188.000 voor verhoogde asielinstroom (€ 177.000) en voor implementatie richtlijn Energy Efficiency Directive (EED) (€ 11.000) storten in de reserve Taakmutaties.
- het restant jaarresultaat 2016 ad € 6,0 miljoen toevoegen aan het Weerstandsvermogen exploitatie (algemene reserve).

Daarnaast stellen wij de raad voor de niet bestede budgetten van 2016 per saldo ad € 525.000 in 2017 toe te voegen aan het budget 2017 en deze in 2017 te onttrekken uit:

- de Reserve Reiniging (€ 40.000) voor het onderwerp 'Initiële kosten business case PMD hoogbouw'.
- de Voorziening Riolering (€ 67.000) voor het onderwerp 'Baggeren watergangen'.
- het Weerstandsvermogen Exploitatie (€ 418.000).

De niet bestede budgetten worden in onderstaand overzicht weergegeven (bedragen x € 1.000).

Overzicht niet bestede budgetten						
Onderwerp	Programma	Product	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Aanpak wijken Noord en Kort-Ambacht verder uitrollen	2	310	Dit bedrag was onder andere begroot voor een aantal acties betreffende het thema "afval" waaronder handhaving, schoonmaakacties en een campagne voor gedragsverandering. Deze hebben in 2016 door omstandigheden maar deels plaats gevonden en passen voor 2017 binnen het beschikbare budget KAN. Gewaagd wordt om het overgebleven bedrag 2016 over te hevelen naar 2017 om gehoor te kunnen geven aan de wens van uw raad om de resultaten die op het vlak van schoon, heel en veilig zijn geboekt met het actieplan KAN ook over de rest van Zwijndrecht uit te rollen. Kleine ingrepen in de openbare ruimte die op verzoek van bewoners gedaan worden leiden tot waardering en grote tevredenheid van onze bewoners.	€ 40	€ 0	€ 40
Bijdrage camera's Bakestein	4	480	Voor de plaatsing van camera's is een bijdrage toegezegd. Gelet op de voorbereidingen is deze niet in 2016 gerealiseerd. De realisatie zal in 2017 plaatsvinden.	€ 3		€ 3
Onderzoek subsidiebeleid	6	420	Er is opdracht verstrekt een onderzoek te doen naar het subsidiebeleid. De eerste termijn is in 2016 al uitbetaald en de tweede termijn zal in 2017 plaatsvinden. In 2016 was al rekening gehouden met de tweede termijn.	€ 6		€ 6
Organisatieontwikkeling	6	440	Door diverse ontwikkelingen (uitval van de gemeentesecretaris, terugdringen hoog ziekteverzuim, bevorderen duurzame en bevolgen inzetbaarheid, etc.) is het noodzakelijk het restantbudget voor organisatieontwikkeling over te hevelen. Om de duurzame inzetbaarheid te vergroten en het huidige ziekteverzuim terug te dringen hebben we in 2016 de nodige inspanningen verricht. Een extra impuls is echter noodzakelijk.	€ 43		€ 43
Wijkplatforms en Dorpsraad	7	220	De overschotten van leefbaarheidsbudgetten van wijkplatforms en dorpsraad mogen worden overgebracht naar een volgend begrotingsjaar tot een maximum van 50% van het beschikbare leefbaarheidsbudget van het betreffende jaar.	€ 32	€ 0	€ 32
Zwerfafval Nedvang	7	220	Om terugbetaling van de zwerfafvalvergoeding van Nedvang te voorkomen moet dit bedrag worden besteed aan het desbetreffende doel.	€ 11	€ 0	€ 11
Polder Buitenland-Lage Nesse	8	120	Het project Polder Buitenland-Lage Nesse heeft vertraging opgelopen omdat de contractvorming van de overdracht van gronden tussen gemeente Zwijndrecht, Provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer complexer is dan op voorhand ingeschat.	€ 615	-€ 658	-€ 43
Stad-landverbindingen	8	120	De projecten van de Stad-landverbindingen hebben vertraging opgelopen omdat de afstemming tussen betrokken partijen langer hebben geduurd dan verwacht.	€ 24	-€ 24	€ 0
Hooge Nesse	8	120	In het project Hooge Nesse benutten we de kracht van de samenwerking. Dit vergt nadrukkelijke afstemming met onze partners, wat meer tijd heeft gevraagd dan ingeschat.	€ 46	-€ 54	-€ 8
Projecten Landinrichtingscommissie (LIC)	8	120	De projecten van de Landinrichtingscommissie IJsselmonde (LIC) hebben vertraging opgelopen door de complexiteit hiervan en benodigde afstemming met meerdere belanghebbenden.	€ 2.055	-€ 2.055	€ 0

JAARSTUKKEN 2016
GEMEENTE ZWIJNDRECHT

Onderwerp	Programma	Product	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Spoorwegovergangen Grote Lindt	8	235	In 2016 is budget beschikbaar gesteld voor onderzoek naar spoorwegovergangen in Grote Lindt. De uitkomsten van dat onderzoek geven aanleiding tot een vervolgvraag. Wij willen het restantbudget van €21.000 hiervoor gebruiken.	€ 21	€ 0	€ 21
Initiële kosten business case PMD hoogbouw	9	130	Het project is met enige vertraging opgestart waardoor in mei 2017 de volledige uitvoering gereed zal zijn en afgerekend wordt.	€ 40	€ 0	€ 40
Begraafplaatsen	9	140	Dit betreft niet uitgevoerd onderhoud, wat is doorgeschoven naar 2017.	€ 35	€ 0	€ 35
Groenvoorziening	9	150	Als gevolg van in de tweede helft van 2016 ontstane capaciteitsproblemen is het niet gelukt om het volledige werk uit te zetten. Dit werk zal worden uitgevoerd in 2017.	€ 61	€ 0	€ 61
Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)	9	160	Deze activiteiten in het kader van het GVVP zijn doorgeschoven naar 2017.	€ 12	€ 0	€ 12
Baggeren watergangen	9	170	Dit budget was bedoeld voor de aanpassingen aan het baggerdepot en de afvoer van gerijpte baggerspecie. Deze activiteiten zijn doorgeschoven naar 2017.	€ 67	€ 0	€ 67
Regionaal Beheerssysteem	9	200	De regionale implementatie van een nieuw beheerssysteem neemt fors meer tijd in beslag.	€ 21	€ 0	€ 21
Geluidsanerling woningen B-lijst	9	530	Het jaar 2016 stond in het teken van onderzoek en voorbereiding. De saneringsopgave wordt op dit moment in een saneringsprogramma vastgelegd. Het opstellen van dit programma vergt meer afstemming met de belanghebbenden dan ingeschat.	€ 341	-€ 341	€ 0
VNG Ondersteuningsprogramma Energie	9	530	Na realisatie van het Regionaal Energieloket is in december 2016 besloten over de besteding van de resterende middelen van het Ondersteuningsprogramma Energie van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). In overeenstemming met de afspraak met de VNG moet de verstrekte subsidie in zijn geheel worden besteed aan het Ondersteuningsprogramma Energie.	€ 150	€ 0	€ 150
Aanschaf plotter	10	560	De aanschaf van een nieuwe plotter (printer voor technische tekeningen) is doorgeschoven naar 2017.	€ 8	€ 0	€ 8
Bestuursopdracht begraven en cremieren	10	560	Voor de uitwerking van de Bestuursopdracht Begraven & Cremieren wordt specialistische kennis ingehuurd. In 2017 willen wij het restant van 2016 benutten voor de verdere uitwerking.	€ 8	€ 0	€ 8
Expertise voor toekomstvisie onderwijshuisvesting	10	560	Het afdelingsbudget van MO voor de inhuur van externe expertise is in 2016 niet volledig besteed. Gevraagd wordt om hiervan € 11.000 over te hevelen naar 2017 ter financiering van de externe advisering omtrent toekomstvisie onderwijshuisvesting.	€ 11	€ 0	€ 11
Onderzoeken door OCD	10	560	Er zijn twee onderzoeksopdrachten verstrekt bij het OCD. De onderzoeken zijn nog niet afgerond. In 2017 zullen deze onderzoeken worden afgerond.	€ 8		€ 8
Totaal niet bestede budgetten				€ 3.657	-€ 3.132	€ 525

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het *Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten* (BBV) daarvoor geeft.

Algemene waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten, tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het recht op het ontvangen van het dividend bestaat.

Personeelslasten zijn toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume, zoals vakantiegeld- en verlofaanspraken, is geen verplichting opgenomen, noch in de vorm van een voorziening noch in de vorm van een vlottende passiva.

Onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie. Achterstallig onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging en afwaardering wanneer sprake is van duurzame waardevermindering. Bij een tijdelijke waardevermindering vanwege achterstallig onderhoud worden de lasten van het wegwerken van achterstallig onderhoud ineens ten laste van de exploitatie gebracht.

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bij de activering van immateriële vaste activa is rekening gehouden met de voorwaarden zoals opgenomen in het BBV.

Materiële vaste activa

Afschrijvingen geschieden met inachtneming van de verwachte gebruiks- of nuttigheidsduur. Er is afgeschreven vanaf het eerste jaar volgend op het jaar van ingebruikname. Op grondbezit is niet afgeschreven.

Op grond van artikel 65 van het BBV is bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. De afschrijvingsmethode is vastgelegd in de door uw raad vastgestelde verordening ex art. 212. Indien er extra is afgeschreven is dit toegevoegd.

Bij de waardering en afschrijving van het vastgoed is rekening gehouden met een restwaarde. Deze restwaarde is gebaseerd op de WOZ-waarde. Daarbij is de volgende differentiatie gehanteerd:

Categorie 1: kantoren afschrijven tot 50% van de WOZ waarde

Categorie 2: ateliers, bedrijfsruimten, sportcomplexen, MFA's, Wijk/buurtcentra en woningen afschrijven tot 25% van de WOZ waarde

Categorie 3: bedrijfsruimten overige, garageboxen, gymlokalen, parkeergarages, specifiek vastgoed (onder andere kerktoeren, schouwburg) en vastgoed overig (onder andere poort, schuur) afschrijven tot 0% van de WOZ-waarde.

De ingeschatte restwaarde wordt niet jaarlijks aanpast op grond van de bijgestelde WOZ-waarde. Wel zal jaarlijks aan de hand van de WOZ-waarde worden getoetst of de inschatting van de restwaarde nog reëel is. De verwachting is immers dat de WOZ-waarde in de periode vanaf moment inschatting restwaarde (jaar t) tot het einde van de gebruiksduur zal dalen tot respectievelijk 50%, 25% en 0% van de WOZ-waarde uit jaar t. Indien nodig vindt aanpassing van de restwaarde plaats.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (in casu de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen is op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden in principe vanaf het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Er is rekening gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) is niet afgeschreven.

Investeringen economisch nut met heffing

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen is op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden in principe vanaf het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructuurwerken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden, overeenkomstig de nota waardering en afschrijving, geactiveerd en afgeschreven in twintig jaar (wegen dertig jaar). De ondergrond van deze werken is daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging zijn toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de bouwgrondexploitatie zijn slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangetekend zijn. Zolang daarvan geen sprake is, zijn de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Voor verwachte verliezen zijn voorzieningen in mindering gebracht op de boekwaarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigen waarderingsgrondslag. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigen waarderingsgrondslag kennen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting dan wel het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de zittende wethouders is echter op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Toelichting op de balans

Vaste activa

1.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	ultimo 2015	van Financiële vaste activa	investering	des-investering	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2016
1.1.2. Kosten van onderzoek en ontwikkeling	-	-	38.000	-	-	-	38.000
1.1.3. Bijdragen aan activa van derden	-	206.000	-	-	33.000	-	173.000
Totaal	-	206.000	38.000	-	33.000	-	211.000

In verband met een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (artikel 34 BBV) dienen de 'bijdragen aan activa van derden' vanaf 2016 opgenomen te worden onder de 'Immateriële vaste activa'. Tot en met 2015 werden deze verantwoord onder de 'Financiële vaste activa'.

1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

- 1.2.1.1 Gronden uitgegeven in erfpacht
- 1.2.1.2 Overige investeringen met een economisch nut
- 1.2.2 Investering met een economisch nut met heffing
- 1.2.3. Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

	ultimo 2016	ultimo 2015
	9.039.000	9.039.000
	79.489.000	78.452.000
	48.977.000	43.479.000
	29.201.000	27.343.000
Totaal	166.706.000	158.313.000

Bij de materiële vaste activa is er geen sprake van duurzame waardeverminderingen.

1.2.1.1 Overzicht verloop gronden uitgegeven in erfpacht

	ultimo 2015	investering	des-investering	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2016
Erfpachtgronden	9.039.000	-	-	-	-	9.039.000
Totaal	9.039.000	-	-	-	-	9.039.000

1.2.1.2 Overzicht verloop overige investeringen met een economisch nut zonder heffing

	ultimo 2015	investering	des-investering	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2016
a. gronden en terreinen	16.617.000	251.000	-	165.000	-	16.703.000
b. woonruimten	279.000	-	-	9.000	-	270.000
c. bedrijfsgebouwen	52.558.000	1.837.000	-	1.813.000	-	52.583.000
d. grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.362.000	356.000	-	69.000	-	1.649.000
e. vervoermiddelen	518.000	262.000	-	116.000	-	664.000
f. machines, apparaten en installaties	4.706.000	157.000	-	354.000	4.000	4.505.000
g. overige materiële vaste activa	2.412.000	1.096.000	-	392.000	-	3.115.000
Totaal	78.452.000	3.959.000	-	2.918.000	4.000	79.489.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (realisaties > € 50.000):

a) gronden en terreinen

Renovatie HSV 1 softbalveld
Renoveren 5 velden complex Develstein

c) bedrijfsgebouwen

Vernieuwen dakbedekking Dr Plesmanstr.
Valbeveiliging daken div sportaccommodaties
Verbetering duurzaamheid gemeentelijke gebouwen
Verbetering duurzaamheid diverse welzijnsaccommodaties
Akoestische aanpassingen Walburghal en Develhal
Bouwkosten Praktijkschool Loket
Renovatie Praktijkschool Loket

d) grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Aanleg parkeerplaatsen Stadsbrug en Scheepmakerij

e) vervoermiddelen

Aanschaf onkruidborstelmachine/heet-water-unit

f) machines, apparaten en installaties

Vervanging veldverlichting Heerjansdam
Aanschaf machines/materialen strooien

g) overige materiële vaste activa

Inventaris Praktijkschool Loket
Vervanging beschoeiing sloten en vijvers
Voetbalkooi Jong in Noord
Vervanging speeltoestellen
Aanschaf inventaris gemeentehuis (stoelen)

Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016	Restantkrediet
175.000	147.000	28.000
40.000	61.000	-21.000
100.000	95.000	5.000
99.000	95.000	4.000
65.000	62.000	3.000
60.000	57.000	3.000
156.000	154.000	2.000
960.000	960.000	0
320.000	317.000	3.000
353.000	344.000	9.000
210.000	202.000	8.000
50.000	50.000	0
113.000	51.000	62.000
433.000	428.000	5.000
162.000	162.000	0
100.000	106.000	-6.000
216.000	239.000	-23.000
59.000	58.000	1.000
3.671.000	3.588.000	83.000

De bedragen in de kolom "afschrijvingen" betreffen de reguliere afschrijvingen.

Het in kolom "bijdrage derden" opgenomen bedrag betreft een schadeuitkering door de verzekering.

1.2.2 Overzicht verloop overige investeringen met een economisch nut met heffing

	ultimo 2015	investering	des- investering	af- schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2016
grond-, weg- en waterbouwkundige werken	43.479.000	6.335.000	-	812.000	25.000	48.977.000
Totaal	43.479.000	6.335.000	-	812.000	25.000	48.977.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (realisaties > € 50.000):

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016	Restantkrediet
Rioolvervang Heerjansdam	746.000	786.000	-40.000
Rioolvervang De Geer	-191.000	244.000	-435.000
Rioolvervang Sterrenbuurt	65.000	62.000	3.000
Rioolvervang Burg de Bruinelaan	2.020.000	1.402.000	618.000
Rioolvervang Develpoort	1.711.000	1.600.000	111.000
Rioolvervang Officiersvliet Noord/Zuid	1.070.000	749.000	321.000
Rioolvervang Sterrenbuurt (fase 3)	52.000	50.000	2.000
Rioolvervang Heer Oudelands Ambacht	938.000	951.000	-13.000
Rioolvervang Schildersbuurt	258.000	197.000	61.000
Rioolvervang Kort Ambacht West (2e fase)	131.000	94.000	37.000
Rioolvervang Moermond (Westzijde)	71.000	73.000	-2.000
Totaal	6.871.000	6.208.000	663.000

De bedragen in de kolom "afschrijvingen" betreffen de reguliere afschrijvingen.

Het in kolom "bijdrage derden" opgenomen bedrag betreft de bijdrage van het waterschap.

1.2.3 Overzicht verloop materiële vaste activa met maatschappelijk nut

	ultimo 2015	investering	des- investering	af- schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2016
a. grond-, weg- en waterbouwkundige werken	24.849.000	3.736.000	-	857.000	772.000	26.956.000
b. machines, apparaten en installaties	79.000	-	-	40.000	-	39.000
c. overige materiële vaste activa	2.415.000	-	-	210.000	-	2.206.000
Totaal	27.343.000	3.736.000	-	1.107.000	772.000	29.201.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (realisaties > € 50.000):

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016	Restantkrediet
a) grond-, weg en waterbouwkundige werken			
Reconstructie De Geer	-247.000	163.000	-410.000
Reconstructie Burg de Bruinelaan	504.000	350.000	154.000
Rehabilitatie Burg v t Hoffweg	356.000	379.000	-23.000
Verkeerssituatie Warmoezierstr./Langeweg GVP	144.000	149.000	-5.000
Reconstructie/Herinrichting Heerjansdam	154.000	162.000	-8.000
Reconstructie Develpoort	962.000	900.000	62.000
Reconstructie Officiersvliet Noord/Zuid	93.000	65.000	28.000
Reconstructie Heer Oudelands Ambacht	626.000	634.000	-8.000
Reconstructie Schildersbuurt	77.000	59.000	18.000
Reconstructie Meerdervoort	96.000	80.000	16.000
Reconstructie Kort Ambacht West (2e fase)	126.000	91.000	35.000
HOV-D Koninginneweg	175.000	72.000	103.000
Reconstructie winkelcentrum Walburg	112.000	63.000	49.000
Randweg fietspad Heerjansdam	340.000	336.000	4.000
Totaal	3.518.000	3.503.000	15.000

De bedragen in de kolom "afschrijvingen" betreffen de reguliere afschrijvingen.

De in kolom "bijdrage derden" betreffen o.a.: provinciale subsidie (€ 293.000), ISV-3 subsidie Develpoort (€ 293.000), verkoop parcelen nabij Station (€ 108.000), dekking uit reserve Koninginneweg (€ 72.000).

1.3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa geven wij in onderstaand overzicht weer:

	ultimo 2015	Naar Immateriële Vaste Activa	Investeringen	Aflossingen/ afschrijvingen	ultimo 2016
1.3.1 Kapitaalverstrekkingen aan:					
1.3.1.1 Deelnemingen	1.612.000		-	-	1.612.000
1.3.2 Langlopende leningen aan:					
1.3.2.1 Woningbouwcorporaties	3.686.000		-	167.000	3.520.000
1.3.3 Overige langlopende leningen	3.988.000		74.000	23.000	4.039.000
1.3.4 Bijdragen aan activa van derden	206.000	206.000	-	-	-
Totaal	9.492.000	206.000	74.000	190.000	9.171.000

Specificatie van de Financiële vaste activa

	ultimo 2016	ultimo 2015
1.3.1.1 Deelnemingen		
Aandelen ENECO en OASEN	1.207.000	1.207.000
Deelname Regionale OntwikkelingsMij. Drechtsteden (ROM-D)	297.000	297.000
Aandelen BNG	108.000	108.000
Totaal	1.612.000	1.612.000

1.3.2.1 Woningcorporaties
De mutatie betreft de reguliere aflossingen.

1.3.3 Overige langlopende leningen
De investering heeft betrekking op het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN).
De aflossing betreft de reguliere aflossing van de lening aan Stichting Oefening en Ontspanning.

1.3.4 Bijdragen aan activa van derden
In verband met een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (artikel 34 BBV) dienen de 'bijdragen aan activa van derden' vanaf 2016 opgenomen te worden onder de 'Immateriële vaste activa'. Tot en met 2015 werden deze verantwoord onder de 'Financiële vaste activa'.

Vlottende activa

2.1 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

2.1.2 Onderhanden Werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

ultimo 2016	ultimo 2015
2.945.000	3.092.000
2.945.000	3.092.000

2.1.2 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

- Boekwaarde
- vermindering met saldo voorziening verlieslatend complex voorz. stedelijke ontwikkeling

ultimo 2016	ultimo 2015
7.843.000	7.289.000
4.898.000-	4.197.000-
2.945.000	3.092.000

Overzicht verloop onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

	ultimo 2015	Investeringen	Inkomsten	Winst uitname en verrekening Res/Voorz	ultimo 2016	Voorziening Verlieslatend compl.	Balanswaarde 31-12-2016
Grondexploitatie:							
Ontwikkeling LOC-locatie	88-	63	-	25	-	-	-
Bakstein	3.850	282	1.536-	-	2.596	-	2.596
Voorzieningencluster Heerjansdam	1.685	619	-	-	2.304	1.945	359
Euryza	2.551	290	-	-	2.841	2.841	-
Karel Doormanlaan	-756	348	0	397	11-	-	11-
Onderwijsrijweg Z.Driehoek	47	65	-	-	112	112	-
	7.289	1.667	1.536-	422	7.842	4.898	2.944

De specificatie van de kolom "winstuitname en verrekening met reserves/voorzieningen" uit bovenstaand overzicht is als volgt:

	Vrijval voorziening	Verrekening met reserve	Winstuitname	Totaal
Ontwikkeling LOC-locatie		25		25
Karel Doormanlaan		397		397
	0	422	0	422

Balanswaarde 31-12-2016 (afgerond)	2.900
Nog te realiseren kosten (afgerond)	4.700
Nog te realiseren opbrengsten (afgerond)	-8.000
Toekomstige waarde voorzieningen (afgerond)	-7.100
Verwacht saldo (-/- is voordelig)	-7.500

De exploitatieresultaten zijn berekend volgens de dynamische eindwaardemethode. Hierbij worden de kosten en opbrengsten van een te ontwikkelen plangebied geraamd en in de tijd uitgezet met de toepassing van met een opbrengsten- en kostenstijging. De gehanteerde parameters zijn zowel voor de kostenstijging als de opbrengststijging in beginsel 2,25% per jaar. Bij de projecten Bakstein en Euryza hebben we voorzichtigheidshalve geen opbrengststijging toegepast.

De verliesvoorziening baseren wij de contante waarde, waarbij het eindresultaat van de grondexploitatie (de eindwaarde) contant gemaakt wordt tegen een disconteringsvoet van 2%. De verliesvoorzieningen zijn per project tot maximaal het niveau van de boekwaarde in mindering gebracht op de boekwaarde van het onderhanden werk. Als de verliesvoorziening op de balansdatum groter is dan de boekwaarde dan is het meerdere van deze verliesvoorziening onder de voorzieningen opgenomen. Het meerdere dat onder de voorziening op de balans is opgenomen plus de jaarlijkse rentenbijschrijving aan de voorzieningen (2% per jaar) is hierboven als 'toekomstige waarde voorzieningen' in de berekening van het verwachte saldo opgenomen.

De nog te realiseren kosten en opbrengsten zijn als volgt opgebouwd (bedragen x € 1.000)

Nog te realiseren kosten	
- verwerkingen en sloop	0
- bouwrijp maken	588
- woonrijp maken	1.609
- plankosten	989
- rente	1.097
- overig	449
	4.732

Nog te realiseren opbrengsten	
- grondverkoop	7.964
- subsidies	0
- overig	0
	7.964

2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar

- 2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen
- 2.2.2 Rekening-courantverhouding met het Rijk
- 2.2.3 Overige vorderingen

ultimo 2016	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd ultimo 2016	Gecorrigeerd ultimo 2015
10.601.000	-	10.601.000	10.756.000
7.000.000		7.000.000	1.501.000
11.566.000	386.000	11.180.000	9.944.000
29.167.000	386.000	28.781.000	22.201.000

2.2.2 Rekening-courantverhouding met het Rijk

In het kader van Schatkistbankieren is - conform artikel 52c BBV - voor het begrotingsjaar een drempelbedrag geldig van € 866.000.

Benutting drempelbedragen Schatkistbankieren

Bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden

1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
631.000	410.000	84.000	127.000
631.000	410.000	84.000	127.000

2.2.3 Overige vorderingen

2.2.3.1 Debiteuren algemeen

2.2.3.2 Belastingdebiteuren

Sub-totaal

Gecorrigeerd i.v.m. voorzieningen voor oninbaarheid

- Voorziening debiteuren algemeen

- Voorziening debiteuren belastingen

Gecorrigeerd saldo

ultimo 2016	ultimo 2015
9.991.000	10.542.000
1.574.000	636.000
11.565.000	11.178.000
132.000-	990.000-
254.000-	245.000-
11.179.000	9.943.000

Onderstaand is een ouderdomsanalyse opgenomen van de debiteuren algemeen. Het grootste deel is opgenomen onder de overige vorderingen.

Het restant onder de vorderingen op openbare lichamen. Het restant van de vorderingen op openbare lichamen bestaat voornamelijk uit te vorderen

BTW Compensatiefonds van € 7,5 miljoen.

Jaar	Grote vorderingen (> €100.000)	Kleine vorderingen (< €100.000)	Totaal	In voorziening dubieuze debiteuren
2008 en eerder	€ 8.655.000	€ -	€ 8.655.000	€ -
2009	€ -	€ -	€ -	€ -
2010	€ -	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
2011	€ 3.352.000	€ 1.000	€ 3.353.000	€ 1.000
2012	€ -	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
2013	€ -	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
2014	€ -	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
2015	€ -	€ 40.000	€ 40.000	€ 18.000
2016	€ 788.000	€ 646.000	€ 1.434.000	€ 98.000
	€ 12.795.000	€ 702.000	€ 13.497.000	€ 132.000

De grootste vorderingen betreffen:

2008: € 8,2 miljoen inzake project Euryza en € 0,5 miljoen inzake project LOC

2011: € 3,4 miljoen Belastingdienst (in afwachting van besluit bezwaarschrift)

2016: € 0,6 miljoen huur industriegrond en € 0,2 miljoen verkoop grond

2.3 Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de kas-, bank- en giroaldi

2.3.1 Bank Nederlandse Gemeenten

2.3.1 Rabobank

2.3.2 Kassen

ultimo 2016	ultimo 2015
-	4.284.000
14.000	24.000
15.000	9.000
29.000	4.317.000

2.4 Overlopende activa

2.4.1 Overlopende activa

2.4.2 Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

ultimo 2016	ultimo 2015
5.001.000	4.441.000
526.000	990.000
5.527.000	5.431.000

2.4.1 Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden :

a. Vooruitbetaalde bedragen

b. Nog te ontvangen bedragen

ultimo 2016	ultimo 2015
133.000	267.000
4.868.000	4.174.000
5.001.000	4.441.000

ad a) Vooruitbetaalde bedragen

Onder deze post zijn facturen verantwoord die voor 31 december 2016 betaald zijn, maar waarvan de lasten betrekking hebben op het boekjaar 2017.

ad b) Nog te ontvangen bedragen

Onder deze post zijn bedragen verantwoord die ten gunste van 2016 komen, maar waarvan de bedragen in de loop van 2017 worden ontvangen.

2.4.2 Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

Nog te ontvangen voorschotbedragen van:

2.4.2.1 Europese overheidslichamen

2.4.2.2 Rijk

2.4.2.3 Overige Nederlandse overheidslichamen

ultimo 2016	ultimo 2015
-	-
-	-
526.000	990.000
526.000	990.000

Verloopoverzicht:

	ultimo 2015	Mutaties		ultimo 2016
		Ontvangen bedragen	Nog te ontvangen bedragen	
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
Uilenkade (provincie)	300.000	300.000		0
P&R faciliteit NS station	248.000			248.000
Fietssnelweg F16 inkomsten	62.000			62.000
Nog te ontvangen subsidie De Geer	260.000	260.000		0
F16 Brugweg	120.000			120.000
Project Develpoort	0		29.000	29.000
Kruising Wamoezierstraat-Langeweg	0		66.000	66.000
	990.000	560.000	95.000	525.000

Vaste passiva

3.1. Eigen vermogen

Verloopoverzicht (bedragen x € 1.000)

Reserves	VERLOOP 2016								
	Begin saldo 2016	VERMEERDERINGEN				VERMINDERINGEN		Eind saldo 2016	
		Toevoeging 3,5%	Bestemming resultaat 2015	Overige vermeer- deringen	Totaal vermeer- deringen	Onttrek- kingen / vrijval	Verminderingen ter dekking van afschrijvingen		Totaal verminde- ringen
3.1.1. Algemene reserves									
Weerstandsvermogen Exploitatie	15.060		12.188	1.767	13.955	2.978		2.978	26.036
Weerstandsvermogen Grondbedrijf	751			30	30	706		706	75
Subtotaal 3.1.1. Algemene reserves	15.811	0	12.188	1.797	13.985	3.684	0	3.684	26.111
3.1.2 Bestemmingsreserves									
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	0			397	397	397		397	0
Reserve Grote Projecten	542			671	671	871	319	1.190	22
Reserve Molen Landzicht Heerjansdam	25				0			0	25
Reserve Taakmutaties Algemene Uitkering	955			350	350	448		448	857
Egalisatiereserve Reiniging	94				0	23		23	71
Reserve Kort Ambacht Zuid	12				0	12		12	0
Reserve Huisvesting Onderwijs	1.578				0	14		14	1.563
Reserve Organisatieveranderingen	186				0			0	186
Reserve Geluidwerende maatregelen won. H'dam	3				0	3		3	0
Reserve risico Jeugd/Wmo	176		471		471			0	647
Reserve Inkomensondersteuning SDD	533		500		500	168		168	864
Reserve Verlagen rekenrente	0		750		750	750		750	0
Reserve Koninginneweg	324				0	72		72	252
Subtotaal 3.1.2. Bestemmingsreserves	4.428	0	1.721	1.418	3.139	2.758	319	3.077	4.487
Totaal reserves	20.239	0	13.909	3.215	17.124	6.442	319	6.761	30.598
Bedragen x € 1.000									

Bedragen x € 1.000

Toelichting op de Reserves (aard en mutaties)

3.1.1. Algemene reserves

1. Weerstandsvermogen Exploitatie

Het Weerstandsvermogen fungeert als financiële buffer voor tussentijdse (forse) tegenvallers en incidentele, niet materiële investeringen.

Vermeerderingen:	Geraamd	Werkelijk
Jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)	12.188	12.188
Precariobelasting (oorspronkelijke begroting)	571	571
Overgehevelde budgetten (Tweede Bestuursrapportage 2016)	1.196	1.196
TOTAAL	13.955	13.955

Verminderingen:	Geraamd	Werkelijk
Overgehevelde budgetten Tweede Bestuursrapportage 2015	699	699
Bestemmingsresultaat 2015 (jaarrekening 2015)	1.660	1.660
Project Kort Ambacht / Noord (oorspronkelijke begroting)	287	287
Afschaffing parkeerbelasting (raadsbesluit 2016-13857)	332	332
TOTAAL	2.978	2.978

2. Weerstandsvermogen Grondbedrijf

Het weerstandsvermogen dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.

Vermeerderingen:	Geraamd	Werkelijk
Dekking BTW risico LOC (oorspronkelijke begroting)	30	30

Verminderingen:	Geraamd	Werkelijk
Aanvulling voorziening Stedelijke Ontwikkeling	0	700

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

3.1.2. Overige bestemmingsreserves

1. Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf

Deze reserve bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen of voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project. Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Zolang de reserve Grote Projecten niet toereikend is, boeken we eventuele saldi door naar deze reserve.

Vermeerdering:	Geraamd	Werkelijk
Toevoeging exploitatiesaldo Karel Doormanlaan	362	397

Verminderen:	Geraamd	Werkelijk
Aanvulling reserve Grote Projecten	362	397

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

2. Reserve Grote Projecten

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van een deel van de afschrijvingskosten van de investeringen in het Gemeentehuis en het Lokaal Onderwijs Centrum (LOC) en enkele gereserveerde bedragen. Zolang deze bestemmingsreserve niet op orde is (onvoldoende omvang om de beoogde afschrijvingen te dekken) vindt dotatie vanuit de reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf plaats.

Vermeerderingen:	Geraamd	Werkelijk
Dekkingsoverschot Educatiefplein	122	122
Voordelig saldo geactiveerde opstallen	12	5
Voordelig restant resultaat LOC-woningbouw	20	25
Toevoeging uit reserve Verlagen rekenrente	123	123
Aanvulling uit reserve Gerealiseerde Winstpotentie	362	396
Aanvulling opbrengst/resultaat	20	0
TOTAAL	659	671

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Vminderingen:	Geraamd	Werkelijk
Dekking afschrijvingslasten gemeentehuis (oorspronkelijke begroting)	292	292
Dekking afschrijvingslasten LOC (oorspronkelijke begroting)	27	27
Aanvulling reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf (BTW risico LOC) (oorspronkelijke begroting)	30	30
Aanvulling voorziening Stedelijke Ontwikkeling (Tweede Bestuursrapportage 2016)	852	842
TOTAAL	1.201	1.191

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

3. Reserve Molen Landzicht Heerjansdam

Deze reserve is bedoeld ter dekking van een bijdrage aan de eigenaren in de restauratiekosten van het rijksmonument de Molen Landzicht te Heerjansdam. Het resterend bedrag van € 25.000 zetten we in voor de afronding.

4. Reserve taakmutaties Algemene Uitkering

Het doel van deze reserve is om, in afwachting van de besteding van de in de algemene uitkering opgenomen middelen, voor diverse beleidsmaatregelen geld te reserveren.

Vermeerderingen:	Geraamd	Werkelijk
Toevoegingen middelen diverse circulaire Algemene Uitkering	350	350

Vminderingen:	Geraamd	Werkelijk
Dekking kosten diverse producten/vrijval (diverse P&C-producten)	448	448

5. Egalisatiereserve reiniging

De reserve is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties in de exploitatie op te vangen. In het kader van ons afvalbeleid moeten we investeringen doen, waarbij we (deels) de reserve zullen aanspreken om effecten op tarieven te beperken.

Vermindering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Exploitatiesaldo (diverse P&C-producten)	24	23

6. Reserve Kort Ambacht Zuid

Het doel van deze reserve is dekking van de uitgaven voor de realisatie van een multifunctionele accommodatie (MFA) in de wijk Kort Ambacht Zuid.

Vermindering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dekking kosten MFA (Tweede Bestuursrapportage 2015)	12	12

7. Reserve huisvesting onderwijs

De reserve huisvesting onderwijs is gecreëerd om de voorzieningen in de huisvesting van de onderwijsaccommodaties op de lange termijn goed te kunnen beheren.

Vermindering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dekking kapitaallasten div. investeringen (diverse P&C-producten)	14	14

8. Reserve Reorganisatieveranderingen

De reserve is bedoeld om kosten in het kader van organisatieveranderingen, bijvoorbeeld outplacementtrajecten, op te vangen.

9. Reserve geluidwerende maatregelen 12 won. Heerjansdam

De reserve is bedoeld om de activiteiten in het kader van geluidwerende maatregelen aan 12 woningen in Heerjansdam te kunnen dekken.

Vermindering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Vrijval resterend bedrag (Tweede Bestuursrapportage 2016)	3	3

10. Reserve Jeugd/Wmo

De reserve is bedoeld ter dekking van mogelijke tegenvallers en ontwikkelingen ten aanzien van de nieuwe Jeugd/Wmo taken.

Vermeerdering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Toevoeging bestemmingsresultaat 2015 (jaarrekening 2015)	471	471

11. Reserve inkomensondersteuning SDD

De reserve is bedoeld om de (toekomstige) tekorten op het onderdeel inkomensondersteuning bij de SDD te dekken.

Vermeerdering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Toevoeging bestemmingsresultaat 2015 (jaarrekening 2015)	500	500

Vermindering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dekking hogere kosten inkomensondersteuning (1 ^e burap 2016)	168	168

12. Reserve verlagen rekenrente

Als gevolg van de verlaging van de disconteringsvoet (rekenrente) naar 2%, volgens de gewijzigde regelgeving, dienen aan tweetal voorzieningen aanvullende stortingen plaats te vinden om de gewenste omvang te hebben. Bij de bestemming van het jaarresultaat 2015 is aan deze reserve verlagen rekenrente € 750.000 toegevoegd.

Vermeerdering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Toevoeging bestemmingsresultaat 2015 (jaarrekening 2015)	750	750

Vermindering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Toevoeging aan voorziening Volgerlanden (Tweede Bestuursrapportage 2016)	627	627
Toevoeging aan voorziening Stedelijke Ontwikkeling (Tweede Bestuursrapportage 2016)	123	123
TOTAAL	750	750

13. Reserve Koninginneweg

De reserve is bedoeld om de VAT(Voorbereiding, Advies en Toezicht) kosten voor de herinrichting van de Koninginneweg te financieren. Deze kosten zijn namelijk niet subsidiabel.

Vermindering:	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dekking plankosten Koninginneweg (raadsbesluit 2016-13880)	175	72

De lagere onttrekking aan de reserve wordt veroorzaakt door uitstel van opdrachten voor het uitvoeren van onderzoeken ten behoeve van het opstellen van een ontwerp. Het onderzoek naar het meest effectieve ontwerp kost meer tijd dan vooraf was ingeschat. Daardoor is het nog niet zinvol om de overige geplande onderzoeken uit te voeren. Deze vinden nu in de loop van 2017 plaats.

3.2 Voorzieningen

Verloopoverzicht (bedragen x € 1.000)

Omschrijving voorziening	Begin saldo	Mutaties				Eind saldo
		Vermeerderingen		Verminderingen		
		Toevoeging rente (2%)	Overige ver- meerderingen	Vrijval	Aanwending	
<u>3.2.1 VOORZIENINGEN VOOR VERPLICHTINGEN, VERLIEZEN EN RISICO'S</u>						
Afwikkeling theater de Uitstek	32	0	0	0	0	32
Pensioen Wethouders	2.357	0	359	0	33	2.683
Calamiteiten Bodemsanering	26	0	0	0	0	26
Volgerlanden	2.943	59	627	1.324	0	2.305
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	5.032	101	983	0	0	6.057
Personeelsverplichtingen	0	0	93	0	0	93
Asbestsanering Lindtsedijk 14	0	0	586	0	0	586
Subtotaal	10.390	160	2.649	1.383	33	11.782
<u>3.2.2 VOORZIENINGEN VOOR MIDDELEN VAN DERDEN WAARVAN DE BESTEMMING GEBONDEN IS</u>						
Riolering	1.851	0	685	0	725	1.811
Sub-totaal	1.851	0	685	0	725	1.811
TOTAAL VOORZIENINGEN	12.241	160	3.334	1.383	758	13.594

<u>VOORZIENINGEN GRONDBEDRIJF EN DUBIEUZE DEBITEUREN</u>						
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	4.197	84	617	0	0	4.898
Dubieuze Debiteuren Algemeen	990	0	86	0	944	132
Dubieuze Debiteuren Belastingen	245	0	93	0	84	254
Totaal voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	5.431	84	797	0	1.029	5.283

TOTAAL VOORZIENINGEN	17.672	243	4.131	1.383	1.786	18.877
-----------------------------	---------------	------------	--------------	--------------	--------------	---------------

N.B.: De voorziening Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf (deels) en de voorzieningen inzake dubieuze debiteuren zijn niet verantwoord onder de vaste passiva, maar in mindering gebracht op de betreffende vlottende activa (onderhanden werk respectievelijk overige vorderingen).

Voorziening afwikkeling Theater De Uitstek

Deze voorziening wordt gebruikt voor de kosten die samenhangen met de afwikkeling van het faillissement van Theater De Uitstek. De definitieve financiële afwikkeling van de stichting moet nog plaatsvinden.

Pensioenvoorziening Wethouders

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van wethouders. Het gaat enerzijds om pensioenoverdracht van een vertrekkende of gewezen wethouder aan zijn volgende werkgever of pensioenfonds en anderzijds om de pensioenlasten van gepensioneerd wethouders, waarvan de pensioenberekening is meegenomen in het saldo per begin 2014.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Vaste dotatie	130	130
Aanvullende dotatie	0	229
Totaal	130	359

De noodzakelijke omvang van de voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Op basis van de berekeningen per 31 december 2016 is een voorziening nodig van € 2,683 miljoen. De reguliere jaarlijkse dotatie van € 129.600 bleek niet voldoende. Er is een aanvullende storting gedaan van € 229.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door dat bij de pensioenberekeningen wordt uitgegaan van een lagere rekenrente.

<i>Vermindering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Aanwending	7	33

De aanwending betreft de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders, waarvan de pensioenberekening is meegenomen in het saldo per begin 2014.

Er wordt al jaren gesproken over het vormen van een landelijk pensioenfonds voor politieke ambtsdragers. Op dat moment zal in één keer de noodzakelijke kapitaalvoorziening in dat fonds moeten worden gestort.

Calamiteitsvoorziening Bodemsanering

Deze voorziening is bedoeld voor de dekking van de te verwachten kosten voor monitoring en nazorg van de sanering van het terrein van de voormalige gasfabriek.

<i>Vermindering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Aanwending	3	0

In 2016 zijn geen kosten gemaakt voor monitoring en nazorg.

Voorziening Volgerlanden

Het doel van de voorziening is het afdekken van de bijdrage van de gemeente Zwijndrecht in het verwachte exploitatieverlies van het project De Volgerlanden in Hendrik-Ido-Ambacht.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Rentebijbeschrijving	58	59
Dotatie in verband met verlaging rekenrente naar 2%	627	627
Totaal	685	686

<i>Vermindering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Vrijval	0	1.324

Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Voorziening stedelijke ontwikkeling Grondbedrijf

Deze voorziening dient voor de dekking van de nadelige exploitatieresultaten van af te sluiten grondexploitaties. Deze voorziening wordt voor maximaal het bedrag van de boekwaarde van een grondexploitatie zichtbaar in mindering gebracht op het onderhanden werk. Voor de grondexploitaties waarvan de voorziening hoger is dan de boekwaarde, wordt het meerdere van de voorziening onder de post voorzieningen gepresenteerd.

In het cijfermatig overzicht van de voorzieningen is de *Voorziening stedelijke ontwikkeling grondbedrijf* op twee regels opgenomen. Dit komt omdat voor de grondexploitaties waarvan de voorziening hoger is dan de boekwaarde, het meerdere van de voorziening onder de post voorzieningen wordt gepresenteerd. Uit praktische overwegingen en voor de aansluiting met de paragraaf Grondbeleid is de toelichting samengevoegd in onderstaand overzicht.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Rentebijbeschrijving	185	185
Grondexploitatie Voorzieningencluster Heerjansdam	329	314
Grondexploitatie Euryza	501	1.286
Grondexploitatie Onderdijkserijweg Z. Driehoek	22	-59
Totaal	1.037	1.726

Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Voorziening personeelsverplichtingen

Deze voorziening is bedoeld om de kosten te dekken van het ontslag van een medewerker per 1 maart 2017. De inzet zal gericht zijn op het vinden van ander werk.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dotatie	226	93

De dotatie betreft de verwachte te betalen bedragen in de jaren 2017 tot en met 2023. Als de medewerker eerder werk vindt valt de voorziening ook eerder vrij. Uit de herberekening is gebleken dat er met minder dotatie aan de voorziening volstaan kan worden.

Voorziening asbestsanering Lindtsedijk 14

Deze voorziening is bedoeld om de kosten te dekken voor de sanering van de asbestverontreiniging aan de Lindtsedijk 14.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dotatie	0	586

De dotatie betreft een inschatting voor de te maken saneringskosten van de asbestverontreiniging.

Voorziening riolering

Deze voorziening is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties van het product riolering in de exploitatie op te vangen.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dotatie	671	685

De dotatie betreft het exploitatieoverschot op het product riolering. Door de verschillen in baten en lasten ten opzichte van de begroting is de dotatie € 14.000 hoger dan begroot.

<i>Vermindering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Toerekening BTW	782	725

De vermindering betreft de toerekening van de BTW aan de rioolheffing. Bij de bepaling van het begrote bedrag is rekening gehouden met hogere lasten en meer toe te rekenen BTW

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van algemene openstaande vorderingen. Het saldo van de voorziening is bepaald door een inschatting te maken van de inbaarheid van de openstaande vorderingen.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dotatie	33	86

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 hadden wij rekening gehouden met € 33.000 storting in de voorziening. Bij de jaarrekening hebben wij een nieuwe inschatting gemaakt van de voorziening dubieuze debiteuren. Hieruit is gebleken dat er een extra dotatie van € 53.000 aan de voorziening plaats moet vinden.

<i>Vermindering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Verleende oninbaar verklaringen	966	944

In de Tweede Bestuursrapportage 2016 is aangegeven dat een bedrag van € 966.000 afgeboekt zal worden. In werkelijkheid is er een bedrag van € 944.000 afgeboekt.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van openstaande belastingvorderingen. De benodigde omvang is op basis van een risicoanalyse door Gemeentebelastingen Drechtsteden bepaald.

<i>Vermeerdering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Dotatie	104	93

De dotatie betreft de aanzuivering van de voorziening om, op basis van de openstaande belastingdebiteuren per 31 december en de daarvoor gehanteerde criteria, de benodigde omvang te verkrijgen.

<i>Vermindering:</i>	<i>Geraamd</i>	<i>Werkelijk</i>
Verleende oninbaar verklaringen	0	84

Betreft in 2016 verleende oninbaar verklaringen. Deze oninbaar verklaringen worden niet begroot.

3.3 Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt :

3.3.1 Onderhandse leningen van:

3.3.1.1 binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen

3.3.1.2 binnenlandse banken en overige financiële instellingen

ultimo 2016	ultimo 2015
11.355.000	18.922.000
101.341.000	83.805.000
112.696.000	102.727.000

De totale rentelast voor het jaar 2016 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 3.379.000

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de vaste schulden.

Onderhandse leningen van:

3.3.1.1 binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen

3.3.1.2 binnenlandse banken en overige financiële instellingen

ultimo 2015	vermeerderingen	aflossingen	ultimo 2016
18.922.000		7.566.500	11.355.500
83.805.000	22.000.000	4.464.000	101.341.000
102.727.000	22.000.000	12.030.500	112.696.500

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen :

- 4.1 Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar
- 4.2 Overlopende passiva

ultimo 2016	ultimo 2015
39.033.000	41.847.000
9.223.000	11.883.000
48.256.000	53.730.000

4.1 Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden :

- 4.1.2 Overige Kasgeldleningen
- 4.1.3 Banksaldi
- 4.1.4 Overige schulden

ultimo 2016	ultimo 2015
30.000.000	38.000.000
5.992.000	-
3.041.000	3.847.000
39.033.000	41.847.000

Per eind 2016 was het reterisico op kasgeldleningen voor een bedrag van € 10 miljoen afgedekt door middel een Cap. Een Cap is een afschermend derivaat waarbij tegen vooruitbetaling van een premie over een bepaalde periode een renteplafond wordt afgesproken. Als contracttegenpartijen fungeert de NWB Bank (aanvang medio 2012, € 10 miljoen). Het contract loopt nog tot medio 2017. Aan deze contracten zijn voor de gemeente geen variabele verplichtingen verbonden. Vanwege de premiebetaling is de marktwaarde van een Cap minimaal nul en kan niet negatief zijn. Om die reden zijn aan Caps dan ook nimmer bijstortingsverplichtingen verbonden.

De overige schulden bestaan grotendeels uit crediteuren. De crediteuren betreffen allen nog te betalen facturen 2016. Over 2016 zijn 94,2% (2015: 93,6%) van de facturen binnen de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen betaald.

4.2 Overlopende passiva

Overlopende passiva
Ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

ultimo 2016	ultimo 2015
4.662.000	5.476.000
4.561.000	6.407.000
9.223.000	11.883.000

4.2.1 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt :

- 4.2.1.a Vooruitontvangen bedragen
- 4.2.1.b Nog te betalen bedragen

ultimo 2016	ultimo 2015
34.000	1.000
4.628.000	5.475.000
4.662.000	5.476.000

Vooruitontvangen bedragen

Onder deze post zijn opgenomen de bedragen die in 2016 reeds zijn ontvangen maar betrekking hebben op 2017.

Nog te betalen bedragen

Dit betreft posten welke ten laste van het boekjaar 2016 zijn gebracht, maar waarvan de facturen in de loop van 2017 zijn ontvangen.

4.2.2 Ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

Nog niet bestede voorschotbedragen van:

- 4.2.2.1 Europese overheidslichamen
- 4.2.2.2 Rijk
- 4.2.2.3 Overige Nederlandse overheidslichamen

ultimo 2016	ultimo 2015
0	0
241.000	268.000
4.320.000	6.139.000
4.561.000	6.407.000

Verloopoverzicht:

	ultimo 2015	Mutaties		ultimo 2016
		Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/terugbetalingen	
<i>Rijk</i>				
Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid	75.000	497.000	501.000	71.000
Geluidsanering Koninginneweg(F)	52.000	0	6.000	46.000
Geluidsanering Langeweg(F)	21.000	0	3.000	18.000
Geluidsanering Officiersvliet en Burg. Jansenlaan(F)	15.000	0	2.000	13.000
Geluidsanering Burg. Jansenlaan(F)	74.000	0	9.000	65.000
Geluidsanering Kort Ambachtlaan e.o.(F)	9.000	0	1.000	8.000
Geluidsanering Plantageweg en Burg. Doumaweg(F)	23.000	0	3.000	20.000
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>				
Toegankelijkheid Openbaar Vervoer(F)	61.000	0	61.000	0
HOV-D Koninginneweg(F)	569.000	0	0	569.000
Glastuinbouw Deltapoort(F)	909.000	0	0	909.000
Noordoevers(F)	1.479.000	0	317.000	1.162.000
Groote Lindt Oost(F)	33.000	4.000	13.000	24.000
Groote Lindt West(F)	165.000	167.000	57.000	275.000
Polder Buitenland(F)	205.000	0	13.000	192.000
Hooge Nesse(F)	42.000	18.000	37.000	24.000
Landinrichtingscommissie IJsselmonde(F)	2.676.000	0	1.551.000	1.125.000
Stad-landverbindingen	0	72.000	43.000	29.000
Project Develpoort	0	145.000	145.000	0
LIC, fietspad Waalbos	0	195.000	194.000	1.000
Hooge Nesse, autarkisch gebouw	0	10.000	0	10.000
	6.408.000	1.108.000	2.956.000	4.561.000

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Borg- en garantstellingen

Vanuit wettelijke bepalingen hebben we een algemene garantstelling gegeven aan de Gemeenschappelijke Regelingen, waarin we deelnemen. Voor een totaaloverzicht van de Gemeenschappelijke Regelingen verwijzen we naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Naast de algemene garantstellingen hebben we ook nog specifieke garantstellingen. Deze zijn opgenomen in de staat van borg en garantstellingen op de volgende pagina.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Verreweg het grootste aandeel van de borgstellingen betreft het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Overigens is het risico van deze borgstellingen gering door de zekerheidsstructuur. Onderstaand een uitleg over deze zekerheidsstructuur.

Om te borgen dat het WSW over voldoende middelen beschikt om eventuele verplichtingen te kunnen nakomen zijn, zoals uit bovenstaand schema blijkt, drie niveaus van zekerheden ingebouwd:

1. Primaire garantie: de kasstromen van de aangesloten woningcorporaties. Indien de financiële positie van een corporatie onder druk staat kan deze saneringssteun krijgen vanuit het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting (CFV);
2. Secundaire garantie: het garantievermogen van het WSW. Dit bestaat uit het WSW risicovermogen, de waarde van het door de corporaties ingezette onderpand en de obligoverplichting van de corporaties;
3. Tertiaire garantie: de achtervang van de Rijksoverheid en de gemeenten. Deze achtervangpositie bestaat er uit dat indien het risicovermogen van het WSW minder gaat bedragen dan 0,25% van de gewaarborgde schuldrestanten (het zogenaamde garantieniveau) het Rijk en de gemeenten elk voor 50% van het tekort een renteloze lening aan het WSW beschikbaar zullen stellen.

De kans dat er een beroep gedaan wordt op de tertiaire garantie waarbij de gemeente renteloze leningen moet verstrekken is zeer klein. Dit omdat:

1. het WSW de risico's van corporaties in beeld brengt en beoordeelt, en van de corporaties zelf eist dat zij op de risico's sturen.
2. het WSW corporaties niet-kredietwaardig kan verklaren en deze dan op kosten van de andere corporaties gesaneerd worden door het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV).
3. het WSW zelf ca. € 250 miljoen in kas heeft om een aanspraak te voldoen.
4. het WSW obligo (ca. € 3,2 miljard) zal innen bij corporaties voordat het bij de gemeenten en het Rijk zal aankloppen voor renteloze leningen.
5. het WSW onderpand kan opeisen en te gelde maken van de corporatie die de aanspraak veroorzaakt.

Als het WSW toch wordt aangesproken en renteloze leningen moet sluiten, dan zal het WSW deze leningen in alle gevallen verdelen over de Rijksoverheid (50%) en alle gemeenten (samen ook 50%). Na verloop van tijd zal WSW deze leningen weer terugbetalen. De schade die de gemeente hierdoor oploopt is dus gelijk aan de rente die zij misloopt doordat zij het aan WSW geleende geld niet rentedragend kan wegzetten, dan wel de marktrente die zij moet betalen om het leenbedrag zelf aan te trekken.

STAAT VAN GEWAARBORGDE LENINGEN ZWIJDRECHT

geldnemer	geldgever	Aard / omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Afschrijvingsmethode	Rente-percentage	Percentage borgstelling	boek- waarde 1-1-2016	geborgd door de gemeente 1-1-2016	Geborgde leningen 2016	Aflossing 2016	boekwaarde 31-12-2016	geborgd door de gemeente 31-12-2016
-----------	-----------	---------------------	-----------------------	----------------------	------------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------------------	---------------------------	-------------------	--------------------------	--

A OVERIGE

N.V. HVC	diverse Rabobank	financieringspositie	Diversen -	-	18,15%	105.678.738	11.751.476	8.847.762			114.526.500	12.734.069
St. Schietsport Drechtstreek	Drechtstreden	nieuwbouw clubgebouw	110.000	lineair, 25 jr	5,85%	100,00%	73.875	73.875		10.000	63.875	63.875
TOTAAL OVERIGE							105.752.613	11.825.351	8.847.762	10.000	114.590.375	12.797.944

**** In 2016 heeft de GR Gevudo een belang van 18,15% in HVC. Zwijsdrecht heeft in 2016 voor 11,12% aandeelhouderschap in Gevudo, oftewel 2,02% in HVC. Ultimo 2016 bedroeg de externe financiering € 631.000 miljoen waardoor de borgstelling € 12.734 miljoen bedraagt.**

B.1 WONINGBOUW

Won bouwver Heerj.	NV BNG		993.234	annuitair	4,10%	100,00%	957.695	957.695		36.520	921.175	921.175
Won bouwver Heerj.	NV BNG		879.730	annuitair	4,17%	100,00%	717.263	717.263		22.021	695.242	695.242
Stichting Swinhove Groep	NV BNG		1.614.063	annuitair	5,10%	100,00%	1.284.703	1.284.703		65.096	1.219.607	1.219.607
Stichting Swinhove Groep	ABN-AMRO Bank		680.670	lineair	3,65%	100,00%	34.033	34.033		34.033	0	0
TOTAAL WONINGBOUW							2.993.694	2.993.694		157.671	2.836.023	2.836.023

B.2 WAARBORGFONDS SOCIALE WONINGBOUW

St. Woonkracht10	diverse		163.419.000			50%	153.074.000	76.537.000	0	10.027.000	143.047.000	71.523.500
Won. Ver. Heerjansdam	diverse		9.772.000			50%	13.213.000	6.606.500	2.250.000	1.512.000	13.951.000	6.975.500
Trivire	diverse		82.111.000			50%	52.948.000	26.474.000	9.000.000	10.363.000	51.585.000	25.792.500

TOTAAL WAARBORGFONDS SOCIALE WONINGBOUW							219.235.000	109.617.500	11.250.000	21.902.000	208.583.000	104.291.500
--	--	--	--	--	--	--	--------------------	--------------------	-------------------	-------------------	--------------------	--------------------

TOTAAL WONINGBOUW							222.228.694	112.611.194	11.250.000	22.059.671	211.419.023	107.127.523
--------------------------	--	--	--	--	--	--	--------------------	--------------------	-------------------	-------------------	--------------------	--------------------

ALGEHEEL TOTAAL							327.981.307	124.436.545	20.097.762	22.069.671	326.009.398	119.925.467
------------------------	--	--	--	--	--	--	--------------------	--------------------	-------------------	-------------------	--------------------	--------------------

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

In de analyse op hoofdlijnen is een dwarsdoorsnede van de belangrijkste afwijkingen opgenomen. In deze toelichting gaan wij verder de diepte in. Per programma is een toelichting op de belangrijkste afwijkingen per product gegeven.

Programma 1 Jeugd & Onderwijs

	Programma 1 Jeugd & Onderwijs	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1	Jeugd groeit op tot gezonde, betrokken, actieve en zelfstandige burgers	-13.017	662	-12.355	-12.630	456	-12.174	-12.771	477	-12.295	-12.821	598	-12.223	-49	121	72
320	Product: Jeugd en opgroeien	-11.415	157	-11.259	-10.857	0	-10.857	-10.977	-26	-11.003	-11.076	67	-11.009	-99	93	-7
340	Product: Onderwijs en educatie	-1.601	506	-1.096	-1.773	456	-1.317	-1.795	503	-1.292	-1.745	531	-1.213	50	28	79
	Saldo van baten en lasten	-13.017	662	-12.355	-12.630	456	-12.174	-12.771	477	-12.295	-12.821	598	-12.223	-49	121	72
	Mutaties reserves	0	380	380	0	0	0	0	26	26	0	26	26	0	0	0
	Resultaat	-13.017	1.042	-11.975	-12.630	456	-12.174	-12.771	503	-12.269	-12.821	624	-12.197	-49	121	72

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 320 Jeugd en opgroeien

Lasten

De overschrijding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een aanvullende benodigde bijdrage aan de Service Organisatie Jeugd (DG&J) ter hoogte van € 107.780. Dit betreft ons aandeel in het tekort over 2016 zoals opgenomen in hun jaarrekening.

Baten

De hogere baten komen door terugvordering van subsidie over 2015 op basis van verantwoording door de diverse subsidieontvangers (peuteropvang € 46.282 op basis van gerealiseerde peuterplekken, lokale Jeugdhulp € 9.803 en Centrum Jeugd en gezin € 10.838). Daarnaast is de eenmalig ontvangen eigen bijdrage 2015 jeugdhulp ter hoogte van € 26.000, welke was overgeheveld van 2015 naar 2016 in afwachting van een factuur de Serviceorganisatie Jeugd, niet opgehaald.

Product 340 Onderwijs en educatie

Lasten

De lagere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door:

- een positief aanbestedingsresultaat op de uitvoering vervoer leerlingen speciaal onderwijs van € 48.000. Uitgaven op deze post zijn vraagafhankelijk en kan daardoor fluctueren. Het nieuwe schooljaar was begonnen en er heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor dit vervoer. Het was daarom in de tweede Bestuursrapportage lastig in te schatten. Gezien de cijfers van afgelopen jaren is er sprake van een structurele onderbenutting. € 25.000 is op dit moment als structureel voordeel aan te merken.
- € 30.000 hogere uitgaven voor Onderwijsachterstanden Beleid (OAB). Dit wordt echter volledig gecompenseerd door ontvangen rijksmiddelen (zie onder Baten).
- minder subsidieaanvragen in het kader van brede scholenbeleid dan geraamd (€ 20.000). De activiteiten willen we breder uitrollen (op meer scholen) en daarmee zal het budget wel volledig worden ingezet vanaf 2017.
- In 2016 was er geen vastgesteld beleid op het punt van volwasseneducatie, daardoor is het budget van € 9.000 hiervoor niet besteed. In 2017 zal de aanpak van laaggeletterdheid in beleid worden omgezet en zullen deze middelen voor dit doel worden ingezet.

Baten

De kosten die we maken voor ons Onderwijsachterstandenbeleid worden gedekt door specifieke geldmiddelen vanuit het rijk en ook de scholen dragen bij aan het via een bijdrage van het samenwerkingsverband (€ 20.000). De baten zijn daarmee afhankelijk van de uitgaven die vallen onder dit doel en deze uitgaven zijn € 30.000 hoger dan vooraf ingeschat.

Programma 2 Welzijn & Zorg

	Programma 2 Welzijn & Zorg	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
2	Zwijndrechtenaren doen actief mee aan de samenleving, zijn zelfredzaam en ondersteunen ook andere inwoners	-12.177	4	-12.173	-15.000	0	-15.000	-13.532	768	-12.764	-13.552	2.831	-10.721	-20	2.063	2.043
290	Product: Maatschappelijke dienstverlening	-9.866	4	-9.862	-12.372	0	-12.372	-10.847	768	-10.079	-10.926	2.806	-8.120	-79	2.038	1.959
300	Product: Publieke gezondheidszorg	-494	0	-494	-516	0	-516	-616	0	-616	-614	0	-614	2	0	2
310	Product: Wijkwerk	-1.817	0	-1.817	-2.113	0	-2.113	-2.069	0	-2.069	-2.012	25	-1.987	57	25	82
	Saldo van baten en lasten	-12.177	4	-12.173	-15.000	0	-15.000	-13.532	768	-12.764	-13.552	2.831	-10.721	-20	2.063	2.043
	Mutaties reserves	-216	509	293	0	395	395	-50	575	525	-50	575	525	0	0	0
	Resultaat	-12.393	513	-11.880	-15.000	395	-14.606	-13.582	1.343	-12.240	-13.602	3.405	-10.197	-20	2.063	2.043

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 290 Maatschappelijke dienstverlening

Lasten

Het verschil in lasten laat zich als volgt verklaren:

- in de nota waardering en ondersteuning mantelzorger 2016-13896 en Extra impuls Vivera wijkteams 2016-13949 heeft u besloten de terugkomende middelen 2015 ad € 70.0000 opnieuw in te zetten en een bedrag van € 35.000 over te houden. Dit zorgt enerzijds voor een overschrijding en anderzijds voor een onderschrijding.
- terugontvangen middelen ad € 563.000 van de SVB voor de uitvoering van de PGB 2015 moesten 1 op 1 overgemaakt naar respectievelijk de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) en Serviceorganisatie Jeugd (SOJ). Deze zien we ook terug onder de baten en zijn daarmee feitelijk neutraal.
- voor het overige zijn het voornamelijk lagere kosten voor diverse subsidies door minder aanvragen (€ 40.000).
- op basis van de jaarrekening 2016 GRD ontvangen wij een bedrag van € 478.821 terug van de SDD van de niet bestede middelen WMO

Baten

Hogere baten van € 2.038.000 worden veroorzaakt door:

- teruggekomen middelen 2015 ondersteuning/waardering mantelzorgers ad € 70.000 die opnieuw zijn ingezet.
- geld terugontvangen ad € 563.000 van de SVB over 2015 bij de uitvoering van de PGB's. Deze zijn overigens een op een overgedragen aan respectievelijk de Sociale Dienst Drechtsteden en de Serviceorganisatie Jeugd.
- WMO beschermd wonen wordt door de gemeente Dordrecht als centrumgemeente uitgevoerd. De niet bestede middelen 2016 worden uitgekeerd aan de gemeenten die vallen onder hun regio. Voor Zwijndrecht is dat € 1.381.000.

Product 300 Publieke gezondheidszorg

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 310 Wijkwerk

Lasten

Op project KAN resulteert een bedrag van € 40.000 wat in 2016 niet besteed is. Dit bedrag was onder andere begroot voor een aantal acties betreffende het thema "afval" waaronder handhaving, schoonmaakacties en een campagne voor gedragsverandering. Deze hebben in 2016 door omstandigheden maar deels plaats gevonden en passen voor 2017 binnen het beschikbare budget KAN. Gevraagd wordt om het overgebleven bedrag via resultaatbestemming aan het budget van 2017 toe te voegen om gehoor te kunnen geven aan het verzoek van de raad om de resultaten die op het vlak van schoon, heel en veilig zijn geboekt met het actieplan KAN ook over de rest van Zwijndrecht uit te rollen. Kleine ingrepen in de openbare ruimte die op verzoek van bewoners gedaan worden leiden tot waardering en grote tevredenheid van onze bewoners.

Baten

De per saldo hogere baten van € 25.000 worden veroorzaakt door een terugvordering van de verstrekte subsidie aan Diverz 2014 op basis van de afgelegde verantwoording over dat jaar.

Programma 3 Cultuur, sport en recreatie

	Programma 3 Cultuur, sport en recreatie	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
3	Zwijndrechtenaren nemen actief deel aan sport, cultuur en recreatie	-3.277	0	-3.277	-3.355	0	-3.355	-3.262	0	-3.262	-3.267	3	-3.264	-5	3	-2
260	Product: Cultuur, kunst en openbare bibliotheek	-1.529	0	-1.529	-1.522	0	-1.522	-1.548	0	-1.548	-1.560	3	-1.558	-13	3	-10
280	Product: Sport en recreatie	-1.748	0	-1.748	-1.833	0	-1.833	-1.714	0	-1.714	-1.706	0	-1.706	8	0	8
	Saldo van baten en lasten	-3.277	0	-3.277	-3.355	0	-3.355	-3.262	0	-3.262	-3.267	3	-3.264	-5	3	-2
	Mutaties reserves	0	25	25	0	0	0	-317	317	0	-317	317	0	0	0	0
	Resultaat	-3.277	25	-3.252	-3.355	0	-3.355	-3.579	317	-3.262	-3.584	320	-3.264	-5	3	-2

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 260 Cultuur, kunst en openbare bibliotheek

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 280 Sport en recreatie

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Programma 4 Veiligheid

	Programma 4 Veiligheid	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
4	Zwijndrecht is een veilige gemeente	-5.380	3.503	-1.877	-3.223	108	-3.115	-3.092	104	-2.988	-3.094	127	-2.967	-2	23	21
480	Product: Openbare orde en veiligheid	-185	17	-168	-206	17	-190	-206	17	-190	-175	18	-157	32	1	33
490	Product: Brandweer	-5.196	3.486	-1.710	-3.017	91	-2.925	-2.885	87	-2.798	-2.919	109	-2.810	-34	22	-12
	Saldo van baten en lasten	-5.380	3.503	-1.877	-3.223	108	-3.115	-3.092	104	-2.988	-3.094	127	-2.967	-2	23	21
	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Resultaat	-5.380	3.503	-1.877	-3.223	108	-3.115	-3.092	104	-2.988	-3.094	127	-2.967	-2	23	21

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 480 Openbare orde en veiligheid

Lasten

Bij de opzet van dit actieprogramma was niet op voorhand aan te geven welk budget benodigd zou zijn voor de uitvoering van het programma. Er is daarom gestart met een "werk"-budget van € 50.000 voor de jaren 2015 en 2016. Dit bedrag was expliciet bedoeld om aan diverse veiligheidsactiviteiten en – initiatieven uit te geven. Naar nu blijkt houden we voor 2016 € 25.000 over. In 2016 waren wij ook van plan een bijdrage aan cameratoezicht op Bakestein te verstrekken. Hiermee is € 3.000 gemoeid. De camera's worden echter pas in 2017 gerealiseerd. Via de bestemming van het resultaat 2016 zal het genoemd bedrag in 2017 aan het budget worden toegevoegd.

Voor 2017 is het budget voor het actieprogramma teruggebracht naar € 25.000.

Product 490 Brandweer

Lasten

De drie belangrijkste oorzaken voor de hogere lasten zijn:

- De indexering van de begroting 2016 van de Veiligheidsregio ad € 16.000. In onze begroting ramen wij gemeentelijke bijdrage conform de primaire begroting 2016. Hierin is rekening gehouden met een indexering van de loonkosten. Omdat de werkelijke stijging van de loonkosten iets hoger is dan de opgenomen indexering - 1,04% in plaats van 1% - ontstaat een nadeel op de gemeentelijke bijdrage.
- De eindafrekening huisvestingslasten is € 12.000 hoger dan geraamd. 2016 is het eerste jaar waarin de brandweerkazernes in eigendom zijn van de Veiligheidsregio. De kosten worden op nacalculatie in rekening gebracht bij de gemeenten. De raming is gebaseerd op historische kosten en in de raming is geen rekening gehouden met facilitaire zaken.
- In 2016 is tot een bedrag van bijna € 7.000 aan huisvestingskosten door ons betaald dat voor rekening van de Veiligheidsregio komt. Deze hogere lasten worden gecompenseerd door eenzelfde bedrag aan hogere baten van de Veiligheidsregio.

Baten

De hogere baten bestaan uit:

- Bijdrage van de Veiligheidsregio in de huisvestingskosten ad € 7.000
- Hogere uitkering van de voordelig resultaat van de jaarrekening 2015 ad € 15.000. Het jaarresultaat is uiteindelijk hoger vastgesteld omdat de BTW op de kosten voor de crisisopvang vluchtelingen alsnog teruggevorderd kon worden.

Programma 5 Economie & Arbeidsmarkt

	Programma 5 Economie & Arbeidsmarkt	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
5	Zwijndrecht is een vitale gemeente waar bestaande en nieuwe bedrijven zich graag willen vestigen	-27.241	21.262	-5.979	-26.547	15.690	-10.857	-28.820	15.462	-13.358	-29.372	15.973	-13.399	-552	511	-41
380	Product: Economie beleid	-487	0	-487	-436	0	-436	-499	0	-499	-498	0	-498	1	0	1
390	Product: Industrie	-892	6.952	6.060	-647	1.225	578	-1.053	1.032	-21	-1.619	1.077	-542	-566	45	-521
400	Product: Markt	-169	119	-50	-166	116	-50	-166	81	-85	-164	100	-64	2	19	21
410	Product: Werk en Inkomen	-25.693	14.192	-11.502	-25.298	14.349	-10.949	-27.102	14.349	-12.753	-27.091	14.796	-12.295	10	447	457
	Saldo van baten en lasten	-27.241	21.262	-5.979	-26.547	15.690	-10.857	-28.820	15.462	-13.358	-29.372	15.973	-13.399	-552	511	-41
	Mutaties reserves	-533	396	-137	0	0	0	0	178	178	0	178	178	0	0	0
	Resultaat	-27.774	21.658	-6.116	-26.547	15.690	-10.857	-28.820	15.640	-13.180	-29.372	16.151	-13.221	-552	511	-41

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 380 Economie beleid

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 390 Industrie

Lasten

De lasten zijn € 566.000 hoger dan begroot. Dit betreft onder andere:

- niet begrote incidentele lasten van € 30.000 voor onderzoek asbestverontreiniging Lindtsedijk 14. De asbestverontreiniging is bekend geworden na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016.
- niet begrote incidentele lasten van € 586.000 voor storting in de nieuw te vormen voorziening asbestsanering Lindtsedijk 14. Dit bedrag betreft een inschatting voor de te maken saneringskosten van de hiervoor genoemde asbestverontreiniging.
- lagere lasten erfpacht van € 52.000. Het Rijk factureert de erfpacht over de periode juli 2016 tot en met juni 2017. Tot op heden werden de totale lasten van deze factuur in 2016 genomen. Vanuit verslaggevingsregels is dat niet juist en moet het deel van 2017 ook als last in 2017 worden verantwoord. Dit heeft een incidenteel voordeel in 2016 tot gevolg.

Baten

De baten zijn € 45.000 hoger dan begroot. Dit betreft voor een groot deel hogere baten erfpacht van € 35.000 door tussentijdse onderhandelingsresultaten over de prijs per m2 van grond en water. Deze onderhandelingsresultaten zijn na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016 gerealiseerd. Het structurele effect hiervan is bekend als de onderhandelingen met de laatste partijen zijn afgerond.

Product 400 Markt

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 410 Werk en inkomen

Lasten

De lasten zijn €10.000 lager dan begroot. De oorzaken hiervan zijn voornamelijk:

- de middelen die we ontvangen voor de bijstand dragen we 1 op 1 over aan de Sociale Dienst Drechtsteden. De raming was niet aangepast aan de beschikte middelen dus dit zorgt voor een overschrijding (zie ook de bate kant). Anderzijds blijkt het tekort op bijstand in de jaarstukken 2016 van de GRD lager dan geprognostiseerd en vertaald in onze Tweede Bestuursrapportage. Per saldo leidt dit tot een overschrijding van € 248.000
- bij Drechtwerk is er sprake van een lagere bijdrage in de exploitatie dan verwacht van € 260.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere bijdrage in de vastgoedtransactie van Drechtwerk door de goede resultaten van Drechtwerk over 2015. Dit vormde een incidenteel voordeel
- wij ontvangen over 2016 van de SDD een bedrag van € 67.000 terug van de niet bestede participatiemiddelen
- voor de uitvoering van het minimabeleid is sprake van een tekort bij de SDD, waardoor een aanvullende bijdrage van € 72.000 benodigd is.

Baten

De afwijking op de bate van € 447.000 is grotendeels als volgt te verklaren:

- begroting is niet aangepast de werkelijke ontvangsten gebundelde uitkering (bijstand) ad € 435.000, deze zijn grotendeels opgehaald (zie onder de lasten) maar restant moet worden afgerekend met de SDD of het ministerie van Sociale Zaken.
- Van de regeling wsw hebben we over voorgaande jaren een afrekening gekregen hetgeen zorgde voor een niet geraamde incidentele bate van € 12.000.

Programma 6 Bestuur & dienstverlening

	Programma 6 Bestuur & dienstverlening	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz +/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6	Zwijndrecht is een moderne en klantgerichte gemeente	-10.249	1.947	-8.302	-9.439	1.384	-8.055	-9.285	1.463	-7.823	-9.555	1.478	-8.077	-269	15	-254
420	Product: Algemeen bestuur	-1.493	6	-1.487	-1.386	0	-1.386	-1.434	0	-1.434	-1.442	10	-1.432	-8	10	1
440	Product: Dagelijks bestuur	-1.935	4	-1.931	-1.547	0	-1.547	-1.572	2	-1.570	-1.827	2	-1.825	-255	0	-254
445	Product: Ondernemingsraad	-58	0	-58	-51	0	-51	-51	0	-51	-45	0	-45	6	0	6
470	Product: Beleidsontwikkeling daadkrachtig Bestuur	-1.510	99	-1.411	-1.382	0	-1.382	-1.348	25	-1.323	-1.330	23	-1.307	18	-2	16
500	Product: Publieke dienstverlening	-3.695	331	-3.363	-3.503	109	-3.394	-3.310	160	-3.150	-3.402	158	-3.244	-92	-2	-94
505	Product: Omgevingsvergunning	-1.167	0	-1.167	-1.146	0	-1.146	-1.146	369	-777	-1.137	410	-727	9	41	50
520	Product: Leges	-392	1.507	1.115	-424	1.276	852	-424	907	483	-372	875	503	52	-31	20
	Saldo van baten en lasten	-10.249	1.947	-8.302	-9.439	1.384	-8.055	-9.285	1.463	-7.823	-9.555	1.478	-8.077	-269	15	-254
	Mutaties reserves	-63	131	68	0	0	0	0	63	63	0	63	63	0	0	0
	Resultaat	-10.312	2.078	-8.235	-9.439	1.384	-8.055	-9.285	1.526	-7.760	-9.555	1.541	-8.014	-269	15	-254

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 420 Algemeen bestuur

Lasten

Het budget van de rekenkamercommissie laat een positief saldo zien, omdat er nog onderzoeken lopen. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld een bedrag van € 6.000 mee te nemen naar 2017 in verband met die lopende onderzoeken.

Product 440 Dagelijks bestuur

Lasten

Het nadelig verschil wordt veroorzaakt door onder andere:

1. Hogere dotatie aan de voorziening wethouderspensioenen (nadeel € 229.000)

De noodzakelijke omvang van de voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Op basis van de berekeningen per 31 december 2016 is een voorziening nodig van € 2,683 miljoen. De reguliere jaarlijkse dotatie van € 130.000 bleek niet voldoende. Er is een aanvullende storting gedaan van € 229.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door dat bij de pensioenberekeningen wordt uitgegaan van een lagere rekenrente.

2. Hogere salarislaster college B&W (nadeel € 43.000)

De hogere salarislaster/uitkeringen worden veroorzaakt door:

a) indexering van de salarissen/uitkeringen : bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting hadden wij nog geen rekening gehouden met de indexering van salarislaster van collegeleden. De nieuwe salarislaster worden bekend gemaakt nadat de begroting is opgesteld. Bij de bestuursrapportages hebben wij, om de hogere salarissen op te vangen, een stelpost opgenomen bij het programma 10 Financiën. Dus de hogere lasten worden gedekt door deze stelpost.

b) wachtgeld voormalige wethouder: vorig jaar is aan een voormalige wethouder een wachtgeld toegekend in verband met zijn vertrek.

3. Niet benut budget organisatieontwikkeling (voordeel € 43.000)

Door diverse ontwikkelingen (uitval van de gemeentesecretaris, terugdringen hoog ziekteverzuim, bevorderen duurzame en bevlogen inzetbaarheid, etc.) is het noodzakelijk het restantbudget voor organisatieontwikkeling over te hevelen. Om de duurzame inzetbaarheid te vergroten en het huidige ziekteverzuim terug te dringen hebben we in 2016 de nodige inspanningen verricht. Een extra impuls is echter noodzakelijk.

4. Overige verschillen (nadeel € 26.000)

Hieronder vallen onder andere hogere incidentele kosten aan representatie (diverse bijeenkomsten, activiteiten), vorming en opleiding, dienstreizen etc.

Product 445 Ondernemingsraad

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 470 Beleidsontwikkeling daadkrachtig bestuur

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 500 Publieke dienstverlening

Lasten

De lasten zijn € 92.000 hoger dan begroot. De oorzaken van de hogere lasten kunnen worden verklaard door:

- hogere incidentele salarislasten ad € 65.000; bij het opstellen van de oorspronkelijke (primaire) begroting was geen rekening gehouden met het nieuwe cao-akkoord. Er is bij de bestuursrapportage een stelpost opgenomen bij programma 10 Financiën, om de gevolgen van het cao-akkoord op te vangen. De hogere salarislasten worden gedekt door de stelpost van programma 10 Financiën.
- hogere incidentele uitgaven van € 28.000 voor de inhuur van derden door langdurig ziekteverzuim bij de baliefuncties, het ziekteverzuim was lager ingeschat dan het werkelijke ziekteverzuim.

Product 505 Omgevingsvergunning

Baten

De baten zijn € 41.000 hoger dan begroot. Dit betreft hogere baten leges omgevingsvergunningen. Door een positieve economische ontwikkeling zijn in 2016 meer aanvragen omgevingsvergunningen ingediend. Hieronder zijn ook een aantal aanvragen van vergunningen voor grotere ontwikkelingen. Het structurele effect van deze hogere baten is nog niet bekend, omdat nog niet duidelijk is of deze trend zich doorzet.

Product 520 Leges

Lasten

De lasten zijn € 52.000 lager dan begroot. Dit betreft voornamelijk:

- Lagere uitgaven met betrekking tot de leges reisdocumenten circa € 46.000. De leges die worden ontvangen voor reisdocumenten bestaan voor een deel uit leges welke moeten overdragen aan het Rijk (de rijksleges). Deze inkomsten moeten aan het Rijk worden afgedragen en worden boekhoudkundig bestempeld als kosten. Een verlaging van de geraamde opbrengst leidt automatisch ook tot een verlaging van het af te dragen deel. In het laatste kwartaal van 2016 zijn met name veel

identiteitskaarten verlopen, welke nog niet opnieuw zijn aangevraagd. De klanten met een verlopen reisdocument worden verwacht in 2017. De tarieven met betrekking tot de Rijksleges zijn vanaf 2016 verlaagd.

Baten

De opbrengsten zijn € 31.000 lager dan begroot. Dit betreft voornamelijk:

- Lagere inkomsten leges € 42.000 op de reisdocumenten. De leges die wij ontvangen voor reisdocumenten bestaat voor een deel uit leges welke moeten worden overdragen aan het Rijk (rijksleges) en voor een deel de gemeentelijke leges ter dekking van de lokale kosten. In het laatste kwartaal 2016 zijn er minder reisdocumenten verkocht dan begroot. Wij verwachten deze groep klanten in 2017, zie ook product 520 lasten. De tarieven met betrekking tot de Rijksleges zijn vanaf 2016 verlaagd.

Programma 7 Wonen & Bouwen

	Programma 7 Wonen & Bouwen	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
7	Zwijndrecht is een vitale en leefbare gemeente waar mensen met plezier kunnen wonen	-10.178	2.124	-8.054	-9.256	1.542	-7.714	-8.980	1.534	-7.446	-8.946	1.564	-7.382	34	30	64
110	Product: Beheer vastgoed	-3.644	598	-3.045	-3.004	18	-2.986	-3.101	18	-3.083	-3.150	19	-3.131	-49	1	-48
111	Product: Uitvoering vastgoed	-1.631	1.164	-467	-1.657	1.206	-451	-1.654	1.144	-510	-1.619	1.156	-464	35	12	47
115	Product: Onderwijshuisvesting	-3.234	86	-3.148	-2.912	58	-2.854	-2.765	58	-2.707	-2.768	86	-2.682	-3	28	25
220	Product: Wijkgericht werken	-827	0	-827	-1.047	0	-1.047	-819	54	-765	-765	57	-709	54	3	56
365	Product: Gemeentelijke leningen	-195	195	0	-188	188	0	-188	188	0	-194	173	-22	-6	-16	-22
370	Product: Wonen regulier	-648	80	-567	-448	72	-376	-452	72	-380	-449	74	-375	3	3	6
	Saldo van baten en lasten	-10.178	2.124	-8.054	-9.256	1.542	-7.714	-8.980	1.534	-7.446	-8.946	1.564	-7.382	34	30	64
	Mutaties reserves	-485	270	-215	-12	171	160	-222	198	-24	-215	198	-17	7	0	7
	Resultaat	-10.664	2.394	-8.269	-9.268	1.713	-7.554	-9.202	1.732	-7.469	-9.161	1.763	-7.399	41	30	71

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 110 Beheer vastgoed

Lasten

De lasten zijn € 49.000 hoger dan begroot. Dit betreft voornamelijk:

- hogere lasten welke zijn ontstaan na de Tweede Bestuursrapportage 2016. In zijn totaliteit speelt het dagelijks onderhoud een belangrijke rol binnen het beheer van vastgoed. Kosten voor zogenaamde ad-hoc werkzaamheden zijn vooraf niet of nauwelijks te bepalen. Het ontstaande verschil is grotendeels te verklaren door zogenaamde ad-hoc werkzaamheden.
 - o Herstel van een rioolverstopping ad. € 3.000
 - o Noodzakelijk herstel van installaties (herstel noodverlichting gemeentelijke panden, pomp installatie, alarminstallatie sporthal) ad. € 19.000
 - o Bouwkundige aanpassingen vanwege veiligheid en noodzakelijk bouwkundig herstel ad. € 8.650 (vervangen sloten, ruitschades, aanpassing plafond na vervangen verlichting sporthal)
 - o Extra inhuur van het IBD om al deze werkzaamheden te begeleiden ad. € 2.500.
- De kapitaallasten zijn € 9.000 hoger dan begroot.

Product 111 Uitvoering Vastgoed

Lasten

De lasten zijn € 35.000 lager dan begroot. Dit betreft voornamelijk:

- lagere baten van 35.000 bij de sporthallen. Bij de aanlevering van de Tweede Bestuursrapportage 2016 was nog niet te voorzien dat er meer dan € 25.000 budget over zou blijven, te meer omdat veel afrekeningen pas op het eind van het jaar worden ontvangen. Door diverse duurzaamheidsmaatregelen en de aanpassing van de CV ketels is er € 11.500 minder energie verbruikt. De uitgaven voor belastingen zijn € 4.700 lager door het inlopen van achterstanden van het SVHW en een lagere

WOZ ten opzichte van eerdere jaren. Minder alarmopvolgingen, een nieuwe aanbesteding van de schoonmaakwerkzaamheden en lager waterverbruik resulteert in een voordeel van € 16.900.

Product 115 Onderwijshuisvesting

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 220 Wijkgericht werken

Lasten

De lasten zijn € 54.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- € 33.000 overschot op de leefbaarheidsbudgetten van wijkplatforms en dorpsraad. Deze overschotten mogen worden overgebracht naar het volgende begrotingsjaar tot een maximum van 50% van het beschikbare leefbaarheidsbudget van dit jaar. Bij de bestemming van het resultaat vragen we aan de raad om € 32.000 mee te nemen naar 2017;
- € 11.000 incidenteel lagere lasten zwerfafval Nedvang. Om terugbetaling van de zwerfafvalvergoeding van Nedvang te voorkomen moet dit bedrag worden besteed aan het desbetreffende doel. Bij de bestemming van het resultaat vragen we aan de raad om € 11.000 mee te nemen naar 2017.

Product 365 Gemeentelijke leningen

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 370 Wonen regulier

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Programma 8 Inrichting van de gemeente

	Programma 8 Inrichting van de gemeente	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
8	Zwijndrecht is een groene, leefbare, duurzame en veilige gemeente, waar mensen met plezier kunnen wonen en werken	-6.603	6.444	-160	-5.040	3.231	-1.809	-12.899	9.558	-3.341	-9.276	8.218	-1.058	3.623	-1.340	2.283
120	Product: Ruimtelijk beleid	-1.480	929	-550	-1.151	214	-937	-7.508	5.984	-1.524	-3.757	2.224	-1.533	3.751	-3.760	-9
210	Product: Ruimtelijke ordening	-1.020	269	-751	-910	137	-773	-895	242	-653	-882	292	-589	14	50	64
230	Product: Bouwgrondexploitatie	-3.448	3.523	76	-2.662	2.869	207	-4.153	3.044	-1.109	-4.322	2.556	-1.766	-169	-488	-657
235	Product: Projecten	-656	1.722	1.065	-316	10	-306	-342	287	-55	-315	3.145	2.830	27	2.858	2.885
	Saldo van baten en lasten	-6.603	6.444	-160	-5.040	3.231	-1.809	-12.899	9.558	-3.341	-9.276	8.218	-1.058	3.623	-1.340	2.283
	Mutaties reserves	-1.821	1.876	55	-651	469	-182	-1.067	2.385	1.318	-1.122	3.117	1.995	-54	731	677
	Resultaat	-8.425	8.320	-105	-5.691	3.700	-1.991	-13.966	11.943	-2.023	-10.398	11.335	937	3.569	-609	2.960

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 120 Ruimtelijke beleid

Lasten en baten

De lasten zijn € 3.751.000 lager dan begroot en de baten zijn € 3.760.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- het project Polder Buitenland-Lage Nesse heeft vertraging opgelopen omdat de contractvorming van de overdracht van gronden tussen gemeente Zwijndrecht, Provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer complexer is dan op voorhand ingeschat. Hierdoor zijn de lasten incidenteel € 615.000 lager dan begroot. Aangezien met dit project een subsidie is gemoeid zijn de baten € 658.000 lager dan begroot. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget mee te nemen naar 2017. In de Tweede Bestuursrapportage 2016 hebben we dit al aangekondigd;
- de projecten van de Stad-landverbindingen hebben vertraging opgelopen omdat de afstemming tussen betrokken partijen langer hebben geduurd dan bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 verwacht. Hierdoor zijn de lasten incidenteel € 24.000 lager. Aangezien met dit project een subsidie is gemoeid zijn de baten € 24.000 lager dan begroot. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget mee te nemen naar 2017;
- in het project Hooge Nesse benutten we de kracht van de samenleving. Dit vergt nadrukkelijke afstemming met onze partners, wat meer tijd heeft gevraagd dan ingeschat. Hierdoor zijn de lasten incidenteel € 46.000 lager dan begroot. Aangezien met dit project een subsidie is gemoeid zijn de baten € 54.000 lager dan begroot. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget mee te nemen naar 2017. In de Tweede Bestuursrapportage 2016 hebben we dit al aangekondigd;
- de projecten van de Landinrichtingscommissie IJsselmonde (LIC) hebben deels vertraging opgelopen door de complexiteit hiervan en benodigde afstemming met meerdere belanghebbenden. De afronding vindt plaats in 2017. Daarnaast is het project Kijvelanden met een budget van € 997.000 overgedragen aan de gemeente Albrandswaard. Hierdoor zijn de lasten incidenteel € 3.053.000 lager dan begroot. Aangezien met dit project een subsidie is gemoeid zijn de baten € 3.019.000 lager dan begroot. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget exclusief het project Kijvelanden mee te nemen naar 2017. In de Tweede Bestuursrapportage 2016 hebben we dit al aangekondigd.

Product 210 Ruimtelijke ordening

Baten

De baten zijn € 50.000 hoger dan begroot. Dit betreft voor € 32.000 niet begrote vergoeding van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu voor de Basisregistratie Grootstads-Topografie (BGT). De verwachting was dat deze vergoeding vanaf 2016 aan de algemene uitkering uit het gemeentefonds zou worden toegevoegd. In het najaar bleek dat dit is uitgesteld naar 2017 of later.

Product 230 Bouwgrondexploitatie

Lasten

De werkelijke lasten zijn per saldo hoger dan geraamd omdat bij de actualisatie van de grexten voor de jaarrekening rekening is gehouden met een hoger tekort op het project Euryza, hierdoor is een extra aanvulling van de Voorziening Stedelijke Ontwikkeling noodzakelijk geworden. Deze wijziging verloopt overigens voor de exploitatie budgettair neutraal omdat deze volledig gedekt wordt uit een bijdrage uit de reserve Grote Projecten en het Weerstandsvermogen van het Grondbedrijf, zie ook "mutaties reserves".. Deze stijging wordt overigens in bovenstaand overzicht voor een groot deel weer onzichtbaar door lagere uitgaven voor de projecten door vertraging in de uitvoering. Voor een inhoudelijke toelichting op de ontwikkelingen binnen de projecten: zie paragraaf grondbeleid.

Baten

Bij de baten is er sprake van een lagere opbrengst uit grondverkoop dan geraamd. Ook hier is vertraging in de uitvoering van de projecten de oorzaak van dit verschil. Deze lagere opbrengst wordt in het saldo gecompenseerd door een hoger resultaat op een tweetal afgeronde projecten en door de mutatie op de boekwaarde van de projecten (onderhandenwerk). Ook hier verwijzen we voor een inhoudelijke toelichting op de projecten naar de paragraaf grondbeleid.

Saldo

Per saldo is het resultaat van het product bouwgrondexploitatie in principe altijd 0. In 2016 is er uiteindelijk een saldo van + €20.000. Dit omdat een bij de Tweede Bestuursrapportage ingeschatte aanvulling van de reserve grote projecten met dat bedrag, achteraf niet nodig bleek te zijn, door de bovengenoemde hogere eindresultaten van de projecten Karel Doormanlaan en Woningbouw LOC.

Product 235 Projecten

Lasten

In 2016 is budget beschikbaar gesteld voor onderzoek naar spoorwegovergangen in Groote Lindt. De uitkomsten van dat onderzoek geven aanleiding tot een vervolgvraag. Wij willen het restantbudget van €21.000 hiervoor gebruiken. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget mee te nemen naar 2017.

Baten:

De baten zijn € 2.858.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- op basis van de geactualiseerde exploitatiebegroting voor het project De Volgerlanden een eind 2028 verwacht lager verlies van € 3,4 miljoen. Deze verbetering wordt veroorzaakt door de verwachte ontwikkelingen in het project. Als gevolg hiervan kan van onze voorziening (op basis van contante waarde) thans € 1.324.000 vrijvallen. Daarnaast ontvangen wij een bijdrage van Hendrik-Ido-Ambacht van € 1.763.000 als compensatie voor het besluit om in plaats van woningbouw extra groen toe te voegen aan het Perenlaantje;
- een grondverkoop van € 239.000 aan Woonkracht10 die op het laatste moment niet meer in 2016 kon worden afgerond. De overdracht is begin 2017 gerealiseerd en zal nu in het boekjaar 2017 worden verantwoord. Waardoor het nadeel van 2016 volledig zal worden gecompenseerd.

Mutaties reserves

De mutaties met de reserves onder de baten betreffen:

- vrijval van de reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf om de voorziening Stedelijke Ontwikkeling aan te vullen tot een bedrag van € 700.000;
- hogere storting in de reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf door een hogere voordelig exploitatiesaldo Karel Doormanlaan € 35.000.

Programma 9 Openbaar gebied

	Programma 9 Openbaar gebied	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
9	Zwijndrecht is een aantrekkelijke en bereikbare gemeente, die duurzaam, schoon en veilig is	-28.972	14.758	-14.214	-29.065	15.850	-13.215	-30.531	16.478	-14.052	-29.482	16.015	-13.467	1.049	-463	585
130	Product: Afvalinzameling en reiniging	-7.858	6.502	-1.357	-7.785	7.002	-784	-7.892	7.257	-635	-7.847	7.215	-632	45	-42	3
135	Product: Hondenbeleid	-175	175	0	-189	179	-11	-186	179	-8	-164	169	5	22	-10	13
140	Product: Begraafplaatsen	-1.065	793	-272	-1.025	861	-164	-1.138	786	-352	-1.089	757	-332	49	-29	20
150	Product: Groenvoorziening	-1.891	64	-1.828	-2.195	49	-2.146	-2.538	55	-2.482	-2.381	70	-2.311	157	14	171
151	Product: Uitvoering Groenvoorziening	-3.314	0	-3.314	-2.871	0	-2.871	-3.106	0	-3.106	-3.082	0	-3.082	24	0	24
160	Product: Infrastructuur	-5.278	441	-4.837	-5.375	86	-5.289	-5.835	525	-5.310	-5.725	566	-5.159	110	41	151
161	Product: Uitvoering Infrastructuur	-1.252	2	-1.250	-1.343	2	-1.341	-1.358	2	-1.357	-1.337	0	-1.337	22	-2	20
170	Product: Riolering	-5.505	5.505	0	-5.642	6.424	782	-5.754	6.536	782	-5.702	6.426	725	52	-110	-57
180	Product: Parkeren	-685	1.078	394	-705	1.080	375	-564	606	42	-556	611	55	8	5	13
190	Product: Havens	-405	73	-332	-389	53	-336	-364	53	-311	-345	63	-282	19	10	29
200	Product: Uitvoering beheerplannen	-331	0	-331	-310	0	-310	-71	0	-71	-33	0	-33	38	0	38
530	Product: Milieu regulier	-1.214	124	-1.090	-1.235	115	-1.120	-1.725	480	-1.245	-1.221	139	-1.083	504	-342	162
	Saldo van baten en lasten	-28.972	14.758	-14.214	-29.065	15.850	-13.215	-30.531	16.478	-14.052	-29.482	16.015	-13.467	1.049	-463	585
	Mutaties reserves	-857	1.529	672	0	3	3	-390	1.544	1.154	-462	1.616	1.154	-72	72	0
	Resultaat	-29.829	16.286	-13.542	-29.065	15.853	-13.212	-30.921	18.023	-12.898	-29.944	17.631	-12.313	977	-392	585

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 130 Afvalinzameling en reiniging

Lasten

De lasten zijn € 45.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- lagere incidentele lasten kwijtschelding van € 31.000. Bij de Tweede Bestuursrapportage 2015 hebben we de kwijtscheldingen structureel verhoogd. De verwachte toename van de kwijtscheldingen blijkt achteraf te hoog ingeschat. In de Tweede Marap van de Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) was de verwachting dat de begroting gerealiseerd zou worden.
- hogere lasten van € 37.000 voor de eindafrekening van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2015 met HVC. De GBD en HVC hebben in het najaar een gezamenlijk onderzoek naar het aantal woonhuisaansluitingen (WHA) gedaan. Hieruit is gebleken dat het tarief van de DVO gebaseerd was op een te laag aantal WHA. De DVO 2017 is gebaseerd op het juiste aantal WHA. Bij de Eerste Bestuursrapportage 2017 zullen we de financiële effecten hiervan meenemen.
- de initiële kosten van € 40.000 voor de business case PMD (Plastic, Metaal en Drankkartons) hoogbouw, die bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 zijn aangevraagd, worden in 2017 afgerekend. Het project is met enige vertraging opgestart waardoor in mei 2017 de volledige uitvoering gereed zal zijn en afgerekend wordt. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget mee te nemen naar 2017.

Baten

De baten zijn incidenteel € 42.000 lager dan begroot. Dit betreft voor € 50.000 lagere vergoeding Nedvang voor gescheiden inzameling van afvalstoffen. Een lagere vergoeding over 2015 van € 26.000 dan verwacht bij Jaarstukken 2015 en een lagere vergoeding 2016 van € 24.000 dan verwacht bij de Tweede Bestuursrapportage 2016. Door het meer

gescheiden inzamelen van afvalstoffen zien we een stijging in de baten van Nedvang, hierop hebben we de begrote baten in de Tweede Bestuursrapportage 2016 aangepast. De begrote baten zijn gebaseerd op een beperkte periode, waardoor het maken van een inschatting lastig is. Hierbij maken we de kanttekening dat we nog geen afrekening hebben ontvangen over de jaren 2015 en 2016, omdat de definitieve tarieven nog niet zijn vastgesteld. De tarieven worden in overleg vastgesteld door de verpakkingindustrie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Dit overleg heeft nog niet tot sluitende afspraken geleid.

Product 135 Hondenbeleid

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 140 Begraafplaatsen

Lasten

De lasten zijn € 49.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere nog niet uitgevoerd onderhoud. Bij de bestemming van het resultaat vragen we aan de raad om € 35.000 mee te nemen naar 2017.

Baten

De baten zijn € 29.000 lager dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door minder verlengingen particuliere graven dan verwacht.

Product 150 Groenvoorziening

Lasten

De lasten zijn € 157.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- € 61.000 lagere lasten groenvoorziening. Als gevolg van in de tweede helft van 2016 ontstane capaciteitsproblemen is het niet gelukt om het volledige werk uit te zetten. Dit werk zal worden uitgevoerd in 2017. Bij de bestemming van het resultaat vragen we aan de raad om € 61.000 mee te nemen naar 2017.
- € 30.000 lagere lasten boomwortelproblematiek. Het bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 verwachte meerwerk bleek mee te vallen.
- € 50.000 lagere doorberekening baggeren aan groen. Als gevolg van lagere lasten baggeren valt de bijdrage van het product groen aan het product riolering ook lager uit.

Product 151 Uitvoering Groenvoorziening

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 160 Infrastructuur

Lasten

De lasten zijn € 110.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- € 41.000 lagere lasten energiekosten openbare verlichting als gevolg van verduurzaming van de installaties. Hiervan is naar verwachting € 20.000 structureel. Dit gaan we inzetten voor een verdere verduurzaming van de openbare verlichting. Dit in overeenstemming met het beleidsplan om de nationale energiedoelstellingen, waaraan we ons geconformeerd hebben, te halen.
- € 22.000 lagere lasten door faillissement van een aannemer. Bij de Jaarstukken 2015 hebben we een ontvangen factuur van een aannemer als last opgenomen, maar nog niet betaald omdat de aannemer in staat van faillissement verkeerde. Tot op heden hebben we niks gehoord van de curator en hebben we de factuur gecorrigeerd. Dit heeft een neerwaarts effect op de lasten;

JAARSTUKKEN 2016

GEMEENTE ZWIJNDRECHT

- € 19.000 lagere lasten onderhoud openbare verlichting als gevolg van incidenteel lagere aansluitkosten voor het vervangen van lichtmasten, die na de Tweede Bestuursrapportage 2016 bekend zijn geworden;
- € 12.000 budget Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) over. Deze activiteiten zijn doorgeschoven naar 2017. Bij de bestemming van het resultaat vragen we aan de raad om € 12.000 mee te nemen naar 2017.

Baten

De baten zijn € 41.000 hoger dan begroot. Dit betreft onder andere niet begrote incidentele subsidiebaten van € 19.000 van Regionale Projectgroep Verkeersveiligheid (RPV) Drechtsteden. Aan het einde van het jaar zijn deze subsidiebaten definitief toegekend.

Product 161 Uitvoering Infrastructuur

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 170 Riolering

Lasten

De lasten zijn € 52.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- € 67.000 lagere lasten baggeren. Dit budget was bedoeld voor de aanpassingen aan het baggerdepot en de afvoer van gerijpte baggerspecie. Na de Tweede Bestuursrapportage 2016 is besloten deze activiteit door te schuiven naar 2017. Bij de bestemming van het resultaat vragen we aan de raad om € 67.000 mee te nemen naar 2017.

Baten

De baten zijn € 110.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- € 57.000 lagere toerekening van BTW dan begroot. Bij de bepaling van het begrote bedrag is rekening gehouden met hogere lasten en meer toe te rekenen BTW;
- € 50.000 lagere doorberekening baggeren aan groen. Als gevolg van lagere lasten baggeren valt de bijdrage van het product groen aan het product riolering ook lager uit.

Product 180 Parkeren

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 190 Havens

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 200 Uitvoering beheerplannen

Lasten

De lasten zijn incidenteel € 38.000 lager dan begroot. Dit betreft € 21.000 lagere lasten regionaal beheerssysteem. Zoals al bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 gemeld neemt de regionale implementatie van een nieuw beheerssysteem fors meer tijd in beslag. Bij de bestemming van het resultaat vragen we aan de raad om € 21.000 mee te nemen naar 2017.

Product 530 Milieu regulier

Lasten

De lasten zijn € 504.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- lagere lasten van € 341.000 voor geluidsanering van diverse woningen van de B-lijst. Het jaar 2016 stond in het teken van onderzoek en voorbereiding. De saneringsopgave wordt op dit moment in een saneringsprogramma vastgelegd. Het opstellen van dit programma vergt meer afstemming met de belanghebbenden dan ingeschat. Aangezien met deze activiteit een subsidie is gemoeid zijn de baten 341.000 lager dan begroot. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget mee te nemen naar 2017;
- na realisatie van het Regionaal Energieloket is in december 2016 besloten over de besteding van de resterende middelen van het Ondersteuningsprogramma Energie van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 waren er teveel onduidelijkheden over de besteding in 2016. Voor de zekerheid is gekozen om vooralsnog geen middelen over te hevelen naar 2017. Na afloop van 2016 vallen de lasten incidenteel lager uit dan verwacht. In overeenstemming met de afspraak met de VNG moet de verstrekte subsidie in zijn geheel worden besteed aan het Ondersteuningsprogramma Energie. Via de bestemming van het resultaat vragen wij de raad het budget van € 150.000 mee te nemen naar 2017 voor nieuwe activiteiten in het kader van het Ondersteuningsprogramma Energie.

Baten

De baten zijn € 342.000 lager dan begroot. Dit betreft grotendeels de geluidsanering van de B-lijst. Voor de analyse verwijzen wij naar de tekst bij de lasten.

Mutaties reserves

De lasten en baten betreffen de dekking van de voorbereidingskosten Koninginneweg ten laste van de reserve Koninginneweg; de lasten zijn geboekt op investeringsprogramma.

Programma 10 Financiën

	Programma 10 Financiën	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
10	Financiën	-638	612	-26	-556	0	-556	-2.415	0	-2.415	-1.828	82	-1.746	588	82	670
540	Product: Belastingen (lasten)	-416	0	-416	-470	0	-470	-900	0	-900	-897	0	-897	3	0	3
545	Product: Beleggingen (lasten)	-81	0	-81	-56	0	-56	-56	0	-56	-56	0	-56	0	0	0
550	Product: Onvoorzien	0	0	0	-50	0	-50	0	0	0	0	0	0	0	0	0
560	Product: Overige baten en lasten	-141	612	470	20	0	20	-1.459	0	-1.459	-874	82	-793	585	82	667
921	Product: Algemene uitkering uit het gemeentefonds (lasten)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	-638	612	-26	-556	0	-556	-2.415	0	-2.415	-1.828	82	-1.746	588	82	670
	Mutaties reserves	-293	1.163	869	-304	382	78	-1.121	674	-447	-1.121	674	-447	0	0	0
	Resultaat	-931	1.774	843	-860	382	-478	-3.537	674	-2.863	-2.949	756	-2.193	588	82	670

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 540 Belastingen

Lasten

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 545 Beleggingen

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 550 Onvoorzien

Lasten

Het begrote onvoorziene bedrag van € 50.000,- is bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 besteed en afgeraamd naar € 0,- . Een nadere analyse is in programma 10 gegeven.

Product 560 Overige baten en lasten

Lasten

Het voordeel op de uitgaven (€ 585.000) is als volgt opgebouwd:

A	Stelpost salarissen	168.000
B	Lagere reservering vakantie-uitkering	107.000
C	Lagere bijdrage aan de regio	100.000
D	Hogere baten/inkomsten	80.000
E	Hogere doorberekening aan investeringen	73.000
F	Ontvangen uitkeringen	33.000
G	Kosten crisisopvang vluchtelingen	-14.000
H	Diversen/Overige uitgaven	-42.000
I	Hogere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteren	-53.000
J	Lagere dotatie aan voorziening personeelsverplichtingen	133.000
	Totale saldo lasten	585.000

Bedragen x € 1.000

A. Stelpost salarissen

Bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting hadden wij nog geen rekening gehouden met de cao-akkoord en indexering van salarislasten van collegeleden, omdat het op dat moment niet bekend waren. Bij de Eerste bestuursrapportage 2016 hebben wij in de vorm van een stelpost één budget opgenomen voor de gevolgen van cao-akkoord en de indexeringen. De salarislasten op diverse producten zijn echter niet aangepast. Op dit budget resteert nog € 168.000. Dit voordeel dient als compensatie gebruikt te worden voor onder andere de nadelen op de volgende producten:

- college van B&W € 43.000
- afd. Gemeentewinkel € 65.000
- overige afdelingen € 23.000

B. Lagere reservering vakantie-uitkering

Bij de bestuursrapportages in 2016 hebben wij, in het kader van het Individueel Keuze Budget, € 437.000 (vakantie-uitkering over de maanden juni tot en met december 2016) gereserveerd. Bij de jaarrekening blijkt echter dat er € 107.000 minder gereserveerd hoeft te worden. Dit wordt veroorzaakt doordat:

- in de maand december 2016 alsnog vakantie-uitkeringen zijn uitbetaald;
- de vakantie-uitkeringen van de collegeleden niet onder het IKB vallen;
- bij de voorlopige berekening was nog uitgegaan van inclusief de sociale lasten terwijl deze buiten beschouwing gelaten dienen te worden.

C. Lagere bijdrage aan de regio

De werkelijke bijdrage aan het SCD, OCD en GBD is € 100.000 lager dan geraamd. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Lagere bijdrage aan het OCD ad € 32.000. Deels wordt dit veroorzaakt door een verlaging in het basispakket ad € 17.000 als gevolg van een lagere bezetting bij het OCD en lagere onderzoekskosten in het pluspakket € 15.000. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld een bedrag van € 7.800 mee te nemen naar 2017 in verband met de doorloop van onderzoeken in 2017.
- De hogere bijdrage in 2016 voor meer ICT accounts kan gedeeltelijk gedekt worden uit budgetten voor wijk- en jeugdteams. Dit leidt tot een voordeel van € 22.000
- De printer – en telefoniekosten worden op basis van het werkelijk gebruik met de gemeenten verrekend. Dit leidt tot een voordeel van € 14.000 ten opzichte van de voorschotten die hiervoor betaald zijn.
- In 2012 is door de gemeenten een eenmalige bijdrage verstrekt aan het SCD voor het project Inkoop Nieuwe Stijl. Hiervan was een totaal bedrag van € 90.000 bestemd voor de aanschaf en implementatie van een ondersteunend systeem. Omdat dit systeem uiteindelijk nooit is aangeschaft, ontvangen we nu ruim € 11.000 terug.
- Daarnaast zijn er enkele kleinere verschillen tot een totaal bedrag van € 21.000.

D. Hogere baten/inkomsten

Onder deze baten/inkomsten vallen onder andere: schadevergoedingen door de verzekeraars (€ 22.000), detachingsvergoedingen van uitgeleend personeel (€ 15.000), doorberekende kosten aan derden (€ 12.000), dwangsom (€ 6.000), inruil machines (€ 5.000), etc. Dit zijn mutaties die niet van tevoren te voorzien waren/zijn.

E. Hogere doorberekening aan producten/investeringen

Het voordelig verschil op de hogere doorberekening wordt veroorzaakt door alsnog de uren van een IP-coördinator (IP=investeringsprogramma) door te berekenen aan projecten en investeringen.

F. Ontvangen uitkeringen

Dit zijn incidentele ontvangen uitkeringen voor onder andere ZW-en WW-uitkeringen.

G. Kosten crisisopvang vluchtelingen

Voor de opvang van de vluchtelingen hebben wij kosten moeten maken in de maand januari 2016 voor een totaal bedrag ad € 14.000. In deze kosten zijn de ambtelijke inzet niet inbegrepen. Tegenover deze kosten zijn vergoedingen ontvangen van COA (zie baten). Eind januari 2016 zijn de vluchtelingen elders geplaatst.

H. Diversen/Overige uitgaven

Hieronder vallen diverse kleine mutaties.

I. Hogere dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 hadden wij rekening gehouden met € 33.000 storting in de voorziening. Bij de jaarrekening hebben wij een nieuwe inschatting gemaakt van de voorziening dubieuze debiteuren. Hieruit is gebleken dat er een extra dotatie van € 53.000 aan de voorziening plaats moet vinden.

J. Lagere dotatie aan voorziening personeelsverplichtingen

Uit de herberekening is gebleken dat er met minder dotatie aan de voorziening volstaan kan worden.

Baten

De hogere incidentele baten ad € 82.000 bestaat voor € 53.000 aan ontvangen vergoeding van COA voor de crisisopvang vluchtelingen en voor € 29.000 aan diverse baten/inkomsten zoals terugbetalingen door de Belastingdienst (BTW en rentevergoeding), dwangsommen, etc.

Product 921 Algemene uitkering uit het gemeentefonds (lasten)

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Algemene dekkingsmiddelen

	Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2015			Begroting 2016 Primair			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016			Verschil (begr na wijz -/- realis)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
11	Algemene dekkingsmiddelen	0	78.317	78.317	0	75.636	75.636	0	78.677	78.677	0	79.054	79.054	0	376	376
570	Product: Belastingen (baten)	0	9.119	9.119	0	8.971	8.971	0	10.893	10.893	0	11.128	11.128	0	235	235
913	Product: Beleggingen (baten)	0	1.373	1.373	0	1.467	1.467	0	1.497	1.497	0	1.500	1.500	0	4	4
914	Product: Geldleningen en garanties	0	5.035	5.035	0	2.764	2.764	0	2.728	2.728	0	2.725	2.725	0	-3	-3
922	Product: Algemene uitkering uit het gemeentefonds (baten)	0	62.789	62.789	0	62.435	62.435	0	63.560	63.560	0	63.700	63.700	0	140	140
	Saldo van baten en lasten	0	78.317	78.317	0	75.636	75.636	0	78.677	78.677	0	79.054	79.054	0	376	376
	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Resultaat	0	78.317	78.317	0	75.636	75.636	0	78.677	78.677	0	79.054	79.054	0	376	376

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse realisatie 2016 t.o.v. begroting na wijziging 2016

Product 570 Belastingen

Baten

De € 235.000 hogere baten hebben betrekking op de hogere opbrengst voor de onroerendezaakbelastingen (OZB) niet-woningen en de precariobelasting niet-zijnde kabels en leidingen.

- De hogere opbrengst bij de OZB niet-woningen bedraagt € 180.000, waarvan € 110.000 bij gebruikers en € 70.000 bij het eigenarendeel. Dit is het gevolg van herwaarderingen van panden en het uitvoeren van leegstandscontroles;
- Een hogere opbrengst precario van voorgaande jaren, circa € 52.000 is een gevolg van de intensivering van controles op voorgaande jaren.

Voor uitgebreidere informatie verwijzen wij u naar de toelichting in de paragraaf lokale heffingen.

Product 913 Beleggingen

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 914 Geldleningen

Gezien de verschillen is er voor dit product geen analyse nodig.

Product 922 Uitkeringen van het Gemeentefonds

Baten

De baten uit het Gemeentefonds zijn opgedeeld in twee uitkeringen: de algemene uitkering en de integratie-uitkering Sociaal Domein. Als derde component zijn er de correcties en wijzigingen van de algemene uitkering van voorgaande jaren. Per saldo bedraagt het (totale) voordeel op de baten uit het Gemeentefonds: € 140.000.

Dit voordeel is als volgt nader te specificeren:

- Aan de algemene uitkering 2016: is € 191.000 meer ontvangen dan begroot;
- Aan de algemene uitkering voorgaande jaren: is € 51.000 minder ontvangen dan begroot.

De hogere opbrengst van € 191.000,- komt met name door de ontvangen baten voor de uitkering Verhoogde Asielinstroom. In de Decembercirculaire 2016 zijn de werkelijke bedragen voor de periode juli tot en met oktober bekend gemaakt en in de maand december overgemaakt. Deze ontvangsten zijn via de raadsbrief Decembercirculaire 2016 aan u gerapporteerd. Binnen deze uitkering betreft het de volgende ontvangsten:

- Verhoogde asielinstroom partieel effect: € 114.000
- Verhoogde asielinstroom participatie en integratie effect: € 63.000.

Op het onderdeel Algemene uitkering voorgaande jaren is € 51.000 minder ontvangen dan begroot, omdat eind oktober de beschikking is ontvangen met daarin een verrekening met de algemene uitkering 2015. In grote mate is de oorzaak hiervan gelegen in de actualisatie van het aantal lage inkomens in het jaar 2015. Het nadelige effect van deze actualisatie bedraagt namelijk circa € 60.000.

Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Product	Verrekening met reserve:	Omschrijving mutatie	P & C - document	Begroting 2016 (oorspr.)	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil
LASTEN							
Programma 2 Welzijn en Zorg							
310	Wijkwerk						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	50	50	0
			Totaal P 2	0	50	50	0
Programma 3 Cultuur, Sport en recreatie							
260	Product Cultuur, kunst c.a.						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	317	317	0
			Totaal P 3	0	317	317	0
Programma 7 Wonen en Bouwen							
110	Product Beheer Vastgoed						
	Grote Projecten	voordeel Educatiefplein	2e burap 2016	0	122	122	0
	Grote Projecten	voordelig saldo panden	oorspronkelijke begr.	12	12	5	7
220	Product Wijkgericht werken						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	35	35	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	54	54	0
			Totaal P 7	12	223	216	7
Programma 8 Inrichting van de gemeente							
210	Ruimtelijke ordening						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	46	46	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	25	25	0
230	Product Bouwgrondexploitatie						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	79	79	0
	Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	expl voordeel K. Doormanln	2e burap 2016	0	155	0	155
	Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	expl voordeel K. Doormanln	oorspronkelijke begr.	207	207	397	-190
	Grote Projecten	expl voordeel K. Doormanln	2e burap 2016	0	155	397	-242
	Grote Projecten	expl voordeel K. Doormanln	oorspronkelijke begr.	207	207	0	207
	Grote Projecten	extra storting uit res Verl Rek	2e burap 2016		123	123	0
	Grote Projecten	diverse opbrengsten	2e burap 2016		40	25	15
	Weerstandsvermogen Exploitatie Grondbedr.	BTW-rosico LOC	oorspronkelijke begr.	30	30	30	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie Grondbedr.	expl voordeel K. Doormanln	oorspronkelijke begr.	207	0	0	0
			Totaal P 8	651	1.067	1.122	-55
Programma 9 Openbaar gebied							
130	Product Afvalinzameling & Reiniging						
	Reiniging	exploitatie product reiniging	2e burap 2016	0	0	0	0
160	Product Infrastructuur						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	140	140	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	54	54	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	15	15	0
	Reserve Koninginneweg	dekking lasten	raadsbesluit	0		72	-72
200	Product Uitvoering beheerplannen						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	15	15	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	166	166	0
			Totaal P 9	0	390	462	-72

Product	Verrekening met reserve:	Omschrijving mutatie	P & C - document	Begroting 2016 (oorspr.)	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil
LASTEN							
Programma 10 Financien							
560	Product Algemene baten en lasten						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	precario en leidingen	RB 2015-13402	0	571	571	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	100	100	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	40	40	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	budgetoverheveling naar '17	2e burap 2016	0	60	60	0
921	Product algemene uitkering (lasten)						
	Taakmutaties algemene uitkering	storting in reserve	oorspronkelijke begr.	304	117	117	0
	Taakmutaties algemene uitkering	storting in reserve	2e burap 2015	0	24	24	0
	Taakmutaties algemene uitkering	storting in reserve	2e burap 2016	0	186	186	0
	Taakmutaties algemene uitkering	storting in reserve	2e burap 2016	0	23	23	0
		Totaal P 10		304	1.121	1.121	0
TOTALE LASTEN				967	3.168	3.288	-120
Product	Verrekening met reserve:	Omschrijving mutatie	P & C - document	Begroting 2016 (oorspr.)	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil
BATEN							
Programma 1 Jeugd en onderwijs							
320	Product Jeugd en Opgroeien						
	Weerstandsvermogen exploitatie	bestemmingsresultaat 2015	Jaarrekening 2015	0	26	26	0
		Totaal P 1		0	26	26	0
Programma 2 Welzijn en Zorg							
290	Product Maatschappelijke dienstverlening						
	Weerstandsvermogen exploitatie	overgeheveld budget 2015	2e burap 2015	0	10	10	0
	Taakmutaties algemene uitkering	impuls Vivera	RB 2016-13597	0	71	71	0
	Taakmutaties algemene uitkering	wijkteams	correctie van 310	0	90	90	0
300	Product Publieke gezondheidszorg						
	Weerstandsvermogen exploitatie	overgeheveld budget 2015	2e burap 2015	0	15	15	0
	Taakmutaties algemene uitkering	GIDS-gelden	RB 2015-13250	0	47	47	0
310	Product Wijkwerk						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	project KAN	Kadernota 2016	287	287	287	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresultaat 2015	Jaarrekening 2015	0	22	22	0
	Taakmutaties algemene uitkering	wijkteams (-coördinator)	raadsbesluit	90	0	0	0
	Taakmutaties algemene uitkering	combinatiefuncties	oorspronkelijke begr.	18	18	18	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	overgeheveld budget	2e burap 2015	0	15	15	0
		Totaal P 2		395	575	575	0
Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie							
260	Product Cultuur, kunst c.a.						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresultaat 2015	Jaarrekening 2015	0	317	317	0
		Totaal P 3		0	317	317	0
Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt							
380	Product Economie beleid						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresultaat 2015	Jaarrekening 2015	0	10	10	0
410	Product Werk en Inkomen						
	Inkomensondersteuning SDD	dekking bijdrage SDD	1e burap 2016	0	168	168	0
		Totaal P 5		0	178	178	0
Programma 6 Bestuur en Dienstverlening							
440	Product Dagelijks bestuur						
	Weerstandsvermogen exploitatie	overgeheveld budget 2015	2e burap 2015	0	63	63	0
		Totaal P 6		0	63	63	0
Programma 7 Wonen en Bouwen							
115	Product Onderwijshuisvesting						
	Grote Projecten	dekking afschrijvings LOC	oorspronkelijke begr.	27	27	27	0
	Onderwijshuisvesting	dekking kapitaallasten	oorspr./buraps	144	14	14	0
220	Product Wijkgericht werken						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresultaat 15	Jaarrekening 2015	0	121	121	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	overgeheveld budget 2015	2e burap 2015	0	36	36	0
		Totaal P 7		171	198	198	0

Product	Verrekening met reserve:	Omschrijving mutatie	P & C - document	Begroting 2016 (oorspr.)	Begroting 2016 na wijziging	Rekening 2016	Verschil
BATEN							
Programma 8 Inrichting van de gemeente							
120	Product Ruimtelijk beleid						
	Weerstandsvermogen exploitatie	bestemmingsresultaat 2015	Jaarrekening 2015	0	323	323	0
210	Product Ruimtelijke ordening						
	Weerstandsvermogen exploitatie	bestemmingsresultaat 2015	Jaarrekening 2015	0	56	56	0
230	Product Bouwgrondexploitatie						
	Grote Projecten	dekking BTW-risico LOC	oorspr. Begroting	30	30	30	0
	Grote Projecten	voordelig saldi	oorspr. Begroting	207	0	0	0
	Grote Projecten	aanvulling voorz SO	2e burap 2016	0	852	842	-10
	Gerealiseerde Winstpotentie	expl saldo K. Doormanln	oorspronkelijke begr.	207	207	0	-207
	Gerealiseerde Winstpotentie	expl saldo K. Doormanln	2e burap 2016	0	155	397	242
	Reserve verlagen rekenrente	aanvulling voorz. SO	2e burap 2016		627	627	0
	Reserve verlagen rekenrente	aanvulling voorz. Volgerl.	2e burap 2016		123	123	0
	Weerstandsvermogen Grondbedrijf	dekking kst restpunt LOC			0	6	6
	Weerstandsvermogen Grondbedrijf	aanvulling voorz SO	Jaarek. 2016		0	700	700
	Kort Ambacht Zuid	dekking plankosten MFA	2e burap 2015	0	12	12	0
235	Product Projecten						
	Grote Projecten	sloop Noordoevers	oorspronkelijke begr.	25	0	0	0
			Totaal P 8	469	2.385	3.116	731
Programma 9 Openbaar gebied							
130	Product Afvalinzameling en Reiniging						
	Reiniging	dekking exploitatietekort	oorspr./buraps	3	24	23	-1
150	Product Groenvoorziening						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	overgeheveld budget 2015	2e burap 2015	0	205	205	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresultaat 2015	Jaarrekening 2015	0	170	170	0
160	Product Infrastructuur						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	GVVP	RB 2016-13792	0	27	27	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresultaat 15	Jaarrekening 2015	0	368	368	0
	Reserve Koninginneweg	dekking kosten		0	0	72	72
180	Product Parkeren						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	afschaffen parkeren	RB 2016-13857	0	332	332	0
200	Product Uitvoering beheerplannen						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresultaat 15	Jaarrekening 2015	0	192	192	0
530	Product Milieu regulier						
	Weerstandsvermogen Exploitatie	overgeheveld budget 2015	2e burap 2015	0	208	208	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresult. 2015	Jaarrekening 2015	0	15	15	0
	Geluidswerende maatregelen	vrijval reserve	2e burap 2016	0	3	3	0
			Totaal P 9	3	1.544	1.615	71
Programma 10 Financien							
560	Product Overige baten en lasten						
	Grote Projecten	dekking afschr lasten BK	oorspronkelijke begr.	292	292	292	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	overgeheveld budget 2015	2e burap 2015	0	147	147	0
	Weerstandsvermogen Exploitatie	bestemmingsresult. 2015	Jaarrekening 2015	0	40	40	0
	Taakmutaties algemene uitkering	strategie afd MO	raadsb. 2015-12783	90	90	90	0
921	Algemene uitkering (lasten)						
	Taakmutaties algemene uitkering	vrijval reserve	1e burap 2016	0	105	105	0
			Totaal P 10	382	674	674	0
TOTALE BATEN				1.420	5.960	6.762	802

Overzicht van de incidentele baten en lasten

De functie van dit overzicht is om te laten zien door welke incidentele baten en lasten het exploitatieresultaat vanaf de primaire begroting is beïnvloed. Voor het begrip incidenteel kan worden gedacht aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om *eenmalige zaken*. De verhoging of verlaging van budgetten behoort niet tot de incidentele baten en lasten.

Wij hebben ons beperkt tot substantiële bedragen, namelijk vanaf circa € 50.000 (behalve als het gaat om verrekeningen met reserves). Voor zover van toepassing verwijzen wij u in de omschrijving naar de betreffende tussentijdse (bestuurs-) rapportages, waarin de incidentele bate of last geraamd is. De bouwgrondexploitatie is hierbij buiten beschouwing gelaten, omdat deze budgettair neutraal verloopt.

Na een overzicht geven wij u nog een inhoudelijke toelichting op de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijziging én de realisatie (verschil meer dan € 50.000) en een korte conclusie naar aanleiding van de uitkomsten.

BATEN	Oorspr. Begroting 2016	Begr. na wijziging 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma 1				
Terugvorderingen subsidies voorgaande jaren		0	67	67
Programma 2				
Afrekening 2015 budget "Beschermd wonen" (2e burap 2016)	0	768	768	0
Afrekening 2016 budget "Beschermd wonen"			1.381	1.381
Afrekening PGB 2015	0	0	563	563
Programma 5				
Lagere opbrengst erfpacht ivm faillissement (2e burap 2016)	0	-268	-268	0
Opbrengsten ivm faillissement (2e burap 2016)	0	75	75	0
Programma 8				
Saldo voordelig grondexploitatie Karel Doormanlaan	207	362	396	34
Opbrengst grondverkoop (2e burap 2016)		325	86	-239
Vrijval voorziening Volgerlanden			1.324	1.324
Compensatie gem HI Ambacht voor het project Volgerlanden			1.763	1.763
Project Polder Buitenland- Lage Nesse		671	13	-658
Project Hooge Nesse		91	37	-54
Project LIC		4.850	1.831	-3.019
Programma 9				
Bijdrage VNG ondersteuning energie	115	115	115	0
Concessievergoeding gas 2015 (2e burap 2016)		290	297	7
Geluidssanering diverse woningen		365	24	-341
Programma 10 Financien				
Bijdrage COA in opvang crisisopvang asielzoekers		0	53	53
Verkoopopbrengst voormalige gemeentehuis Heerjansdam (2e burap 2016)		552	552	0
				0
Verrekening met reserves				
Dekking kosten coordinator wijkteams (reserve taakmutaties)	90	90	90	0
Dekking kosten duurzame aanpak wijken (reserve WVE)	287	287	287	0
Vrijval reserve Verlagen rekenrente t.g.v. voorzieningen Volgerlanden en S.O.	0	750	750	0
Vrijval reserve Weerstandsvermoegn Grondbedrijf t.g.v. voorziening Stedelijke Ontwikk.	0	0	700	700
Budgetoverhevelingen van 2015 (2e burap 2015)	0	699	699	0
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)	0	1.660	1.660	0
TOTALE BATEN	699	11.682	13.263	1.581

LASTEN	Oorspr. Begroting 2016	Begr. na wijziging 2016	Realisatie 2016	Verschil
Programma 1				
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		26	26	0
Programma 2				
Kosten coordinator wijkteams	90	90	90	0
Kosten duurzame aanpak wijken Kort Ambacht en Noord	287	287	247	40
Afrekening PGB 2015	0	0	563	-563
Budgetoverhevelingen naar 2017 (2e burap 2016)	0	-50	-50	0
Budgetoverhevelingen van 2015 (2e burap 2015)		40	40	0
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		22	22	0
Programma 3				
Budgetoverhevelingen naar 2017 (2e burap 2016)	0	-317	-317	0
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		317	317	0
Programma 4				
Actieplan veilig	50	50	25	25
Programma 5				
Uitvoeringsprogramma economie	50	50	50	0
Storting in voorziening asbestsanering		0	586	-586
Kosten ivm faillissement (2e burap 2016)		200	215	-15
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		10	10	0
Programma 6				
Bijdrage aan investeringsfonds rMJP Drechtsteden	83	83	83	0
Hogere uitkering aan voormalige wethouders	45	45	45	0
Aanvullende dotatie voorziening wethouders	0	0	229	-229
Budgetoverhevelingen van 2015 (2e burap 2015)	0	63	63	0
Programma 7 Wonen en Bouwen				
Budgetoverhevelingen naar 2017 (2e burap 2016)	0	-89	-89	0
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		121	121	0
Budgetoverhevelingen van 2015 (2e burap 2015)		36	36	0
Programma 8 Inrichting van de gemeente				
Storting in voorziening Volgerlanden (2e burap 2016)		627	627	0
Storting in voorziening Stedelijke Ontwikkeling (2e burap 2016)		0	700	-700
Storting in voorziening Stedelijke Ontwikkeling (2e burap 2016)		123	123	0
Onderzoeksbudget spoorovergangen Groote Lindt		51	30	21
Project Polder Buitenland-Lage Nesse		638	24	614
Project Hooge Nesse		101	55	46
Project LIC		5.149	2.096	3.053
Budgetoverhevelingen naar 2017 (2e burap 2016)		-150	-150	0
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		379	379	0
Programma 9 Openbaar gebied				
Lasten VNG ondersteuning energie	115	280	130	150
Geluidssanering diverse woningen	0	365	24	341
Budgetoverhevelingen naar 2017 (2e burap 2016)		-390	-390	0
Budgetoverhevelingen van 2015 (2e burap 2015)		413	413	0
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		745	745	0
Programma 10 Financien				
Eenmalige uitkering "vrijval pensioenpremie 2016"	70	70	70	0
Eenmalige storting in voorziening Personeelsverplichtingen (2e burap 2016)		226	93	133
Aanvullende dotatie voorziening dubieuze debiteuren (2e burap 2016)		33	86	-53
Kosten opvang asielzoekers		0	14	-14
Afwaardering voormalige gemeentehuis Heerjansdam (2e burap 2016)		125	125	0
Reservering vakantietoelage juni t/m dec 2016 ihkv IKB (2e burap 2016)		437	330	107
Budgetoverhevelingen naar 2017 (2e burap 2016)		-200	-200	0
Budgetoverhevelingen van 2015 (2e burap 2015)		147	147	0
Budgetoverhevelingen via bestemming jaarresultaat 2015 (jaarrekening 2015)		40	40	0
Verrekening met reserves				
Storting in reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf saldo grex Karel Doormanlaan	207	362	396	-34
Budgetoverhevelingen naar 2017 storting in res WVE (2e burap 2016)	0	1.196	1.196	0
TOTALE LASTEN	997	11.751	9.415	2.336
SALDO	-298	-69	3.848	3.917

Terugvorderingen subsidies voorgaande jaren

De incidentele hogere baten komen door de terugvorderingen van subsidies 2015 op basis van de verantwoording door de subsidieontvangers.

Afrekening PGB 2015 (baten én lasten)

Wij hebben van de SVB middelen ontvangen van de uitvoering PGB 2015, die wij door moesten betalen naar de SDD en SOJ (Serviceorganisatie Jeugd).

Opbrengst grondverkoop

Een geplande grondverkoop aan Woonkracht10 kon op het laatste moment (28 december 2016) niet doorgaan. De overdracht is begin 2017 gerealiseerd. Dit voordeel in 2017 zal gemeld worden bij de Eerste bestuursrapportage 2017. Het nadeel in 2016 wordt dus in 2017 gecompenseerd.

Vrijval voorziening Volgerlanden/Compensatie gemeente Hendrik-Ido-Ambacht project Volgerlanden

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Project Polder Buitenland-Lage Nesse (baten én lasten)

Wij zijn als gemeente penvoerder voor dit project. Het project heeft een vertraging opgelopen omdat het complexer was dan gedacht.

Project Hooge Nesse (baten én lasten)

In verband met nadrukkelijke afstemming met de partners heeft het project meer tijd nodig dan gedacht.

Project LIC (Landinrichtingscommissie) IJsselmonde (baten én lasten)

De projecten van de LIC hebben deels vertraging opgelopen door de complexiteit en de benodigde afstemming met meerdere belanghebbenden.

Geluidssanering diverse woningen (baten én lasten)

Het jaar 2016 stond in het teken van onderzoek en voorbereiding. De saneringsopgave wordt op dit moment in een saneringsprogramma vastgelegd. Het opstellen van dit programma vergt meer afstemming met de belanghebbenden dan ingeschat.

Opvang crisisopvang vluchtelingen (baten én lasten)

Voor de crisisopvang van de vluchtelingen hebben wij kosten moeten maken. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) heeft een vergoeding verstrekt voor deze kosten.

Vrijval reserve Grondbedrijf en storting in voorziening Stedelijke Ontwikkeling (baten én lasten)

Om de voorziening Stedelijke Ontwikkeling op het gewenste peil te krijgen, is er van de reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf € 700.000 overgeheveld naar deze voorziening.

Storting in voorziening asbestsanering Lindtsedijk 14

Er is € 586.000 gestort in de nieuw te vormen voorziening asbestsanering Lindtsedijk 14. Dit bedrag betreft een inschatting voor de te maken saneringskosten van de genoemde asbestverontreiniging.

Aanvullende storting voorziening wethouderspensioenen

De noodzakelijke omvang van de voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Op basis van de berekeningen per 31 december 2016 is een voorziening nodig van € 2,683 miljoen. De reguliere jaarlijkse dotatie van € 130.000 bleek niet voldoende. Er is een aanvullende storting gedaan van € 229.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door dat bij de pensioenberekeningen wordt uitgegaan van een lagere rekenrente.

Lasten VNG ondersteuning energie

Wij hebben middelen ontvangen van de VNG voor energiebesparende maatregelen. De middelen zijn in 2016 nog niet volledig besteed. Het Regionaal Energieloket is wel gerealiseerd.

Aanvullende dotatie voorziening dubieuze debiteuren

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2016 hadden wij rekening gehouden met € 33.000 storting in de voorziening. Bij de jaarrekening hebben wij een nieuwe inschatting gemaakt van de voorziening dubieuze debiteuren. Hieruit is gebleken dat er een extra dotatie van € 53.000 aan de voorziening plaats moet vinden.

Lagere reservering vakantietoelage IKB

Bij de bestuursrapportages in 2016 hebben wij, in het kader van het Individueel Keuze Budget, € 437.000 (vakantie-uitkering over de maanden juni tot en met december 2016) gereserveerd. Bij de jaarrekening blijkt echter dat er € 107.000 minder gereserveerd hoeft te worden. Dit wordt veroorzaakt doordat:

- in de maand december 2016 alsnog vakantie-uitkeringen zijn uitbetaald;
- de vakantie-uitkeringen van de collegeleden niet onder het IKB vallen;

- bij de voorlopige berekening was nog uitgegaan van inclusief de sociale lasten terwijl deze buiten beschouwing gelaten dienen te worden.

Conclusie

Zoals uit het bovenstaand overzicht blijkt, is het resultaat na bestemming per saldo € 3,8 miljoen *voordelig* beïnvloed door incidentele baten en lasten.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Totaal van alle programma 's	Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Jeugd en Onderwijs	-12.771	477	-12.295	-12.821	598	-12.223	-49	121	72
2 Welzijn en Zorg	-13.532	768	-12.764	-13.552	2.831	-10.721	-20	2.063	2.043
3 Cultuur, Sport en Recreatie	-3.262	0	-3.262	-3.267	3	-3.264	-5	3	-2
4 Veiligheid	-3.092	104	-2.988	-3.094	127	-2.967	-2	23	21
5 Economie en Arbeidsmarkt	-28.820	15.462	-13.358	-29.372	15.973	-13.399	-552	511	-41
6 Bestuur en Dienstverlening	-9.285	1.463	-7.823	-9.555	1.478	-8.077	-269	15	-254
7 Wonen en Bouwen	-8.980	1.534	-7.446	-8.946	1.564	-7.382	34	30	64
8 Inrichting van de gemeente	-12.899	9.558	-3.341	-9.276	8.218	-1.058	3.623	-1.340	2.283
9 Openbaar gebied	-30.531	16.478	-14.052	-29.482	16.015	-13.467	1.049	-463	585
10 Financiën	-2.415	0	-2.415	-1.828	82	-1.746	588	82	670
Subtotaal programma's	-125.587	45.843	-79.744	-121.192	46.888	-74.304	4.395	1.045	5.440
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	0	10.893	10.893	0	11.128	11.128	0	235	235
Algemene uitkering	0	63.560	63.560	0	63.700	63.700	0	140	140
Dividend	0	1.497	1.497	0	1.500	1.500	0	4	4
Saldo van de financieringsfunctie (saldo kort en lang geld)	0	2.728	2.728	0	2.725	2.725	0	-3	-3
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	0	78.677	78.677	0	79.054	79.054	0	376	376
Saldo van baten en lasten	-125.587	124.521	-1.066	-121.192	125.942	4.750	4.395	1.421	5.817

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Analyse begrotingsafwijkingen

In het Jaarverslag geven wij voor ieder programma een inhoudelijke analyse van de substantiële verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers na wijziging. Voor de investeringen doen we dit in het hoofdstuk Verloop investeringsprogramma.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Naast bovengenoemde analyse geven wij bij de jaarverantwoording een analyse op de begrotingsrechtmatigheid. Als leidraad hiervoor stelde uw raad op 25 oktober 2016 toetsingscriteria vast via het zogenaamde controleprotocol voor de accountantscontrole.

Bij de jaarrekening vindt een analyse plaats van de verschillen ten opzichte van de begroting na wijziging, conform artikel 28 van het BBV. Daarnaast maken we ook een analyse voor de begrotingsrechtmatigheid. Bij deze analyse moet in ieder geval aan de volgende elementen aandacht worden besteed:

- de oorzaak van de afwijking
- de relatie met de prestaties
- de passendheid in het beleid
- de dekking vanuit andere programma's (alternatieve dekking)
- mogelijke eerdere informatievoorziening over de afwijking aan de raad
- eventueel de mate van verwijtbaarheid.

Begrotingsonderschrijdingen zijn in principe *niet onrechtmatig* tenzij deze in strijd zijn met het beleid dat de raad heeft vastgesteld.

Voor het operationaliseren van rechtmatigheid inzake begrotingsoverschrijdingen onderscheiden we de zeven categorieën van begrotingsoverschrijdingen. Overigens worden onder begrotingsoverschrijdingen in dit protocol overschrijdingen op programmaniveau bedoeld. In onderstaand overzicht staat de consequentie van betreffende overschrijding voor het accountantsoordeel weergegeven.

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld: de doelgroep dan wel de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant <i>ondubbelzinnig vaststelt</i> dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X *)
3. Kostenoverschrijdingen die geheel of gedeeltelijk worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X **)	
4. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie) regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X ***)	
5. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen		X
6. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar - geconstateerd na verantwoordingsjaar.	X	X
7. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.	X ****)	

*) Te denken valt aan voorbeelden als vorderingen die niet geïnd kunnen worden of noodzakelijke afwaarderingen door markt-omstandigheden (duurzame waardevermindering) die via tussentijdse informatie al wel bekend was en niet als begrotingswijziging is voorgelegd. Dit neemt de accountant mee in zijn rechtmatigheidsoordeel.

**) Deze kostenoverschrijdingen zijn strikt formeel onrechtmatig. Er zijn echter verschillende situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid zijn gebleven. Het is dan niet de bedoeling dat de accountant deze overschrijding betreft bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende accountantsverklaring kan worden gegeven. Stel bijvoorbeeld dat de kosten van afvalinzameling en –verwerking fors hoger zijn door de grote hoeveelheid aangeleverd afval. Deze hogere kosten worden echter gedekt, omdat de afvalstoffenheffing op basis van Diftar (tegen de ongewijzigde vastgestelde tarieven) ook hoger is. Deze overschrijdingen benoemen we als passend binnen het beleid van de raad. Het PRPG adviseert het college de overschrijding toe te laten lichten in de jaarrekening overeenkomstig de overige overschrijdingen die binnen het beleid passen.

***) Een open einde (subsidie)regeling is een voorbeeld van een kostenoverschrijding die past binnen het bestaande beleid maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd. Het blijkt vaak pas bij het opmaken van een jaarrekening. Deze overschrijding wordt niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant betrokken.

****) De Zwijndrechtse raad heeft bepaald dat overschrijding van jaarkredieten *niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant wordt betrokken*, voor zover het totaal van de meerjarige investering niet wordt overschreden. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen constatering tijdens of na het verantwoordingsjaar.

Volledigheidshalve merken we op dat uw raad in aanvulling op de kaders van commissie BBV als regels heeft gesteld dat:

- Kredieten voor bouwgrondexploitaties door de raad per project apart worden geautoriseerd. Overschrijding van deze kredieten wordt ***niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant betrokken*** zolang het vastgestelde projectresultaat wordt gerealiseerd. Overschrijdingen op rentetoerekening worden ***niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant betrokken***.
- Kostenoverschrijdingen die het gevolg zijn van een administratieve (onopzettelijke) fout in de begroting worden ***niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant betrokken***.
- Het verschuiven van kosten tussen door de raad vastgestelde beleidsvelden waarmee kostenoverschrijdingen onzichtbaar worden gemaakt een fout is in de jaarrekening en derhalve wel als ***onrechtmatig*** wordt aangemerkt.
- Kosten die in financiële zin binnen de begroting blijven, maar waarbij (aanzienlijk) minder prestaties zijn geleverd of activiteiten zijn ontplooid dan in de begroting als doelstelling was aangegeven. Gelet op de huidige opvattingen over input, throughput, output, outcome-gegevens en het ontbreken van normen worden dergelijke overschrijdingen ***niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant betrokken***.

Als zich overschrijdingen voordoen die hierboven niet zijn benoemd, vindt overleg plaats met de auditcommissie. Bij dit overleg, dat erop gericht is om vast te stellen of bij dergelijke overschrijdingen al dan niet sprake is van onrechtmatigheid, wordt (de opvatting van) zowel de Rekenkamercommissie, als de accountant betrokken.

Toelichting op begrotingsoverschrijdingen lasten en onderschrijdingen baten ten aanzien van de programma's

Aan de hand van bovengenoemde criteria kunnen we de volgende conclusies trekken over de begrotingsafwijkingen ten aanzien van de programma's.

Programma 1 Jeugd en Onderwijs

Oorzaak van de afwijking

De hogere lasten worden grotendeels veroorzaakt door een aanvullende benodigde bijdrage aan de Service Organisatie Jeugd (SOJ) ter hoogte van € 107.780. Dit betreft ons aandeel in het tekort over 2016 zoals opgenomen in hun jaarrekening.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

De doorbetaling past binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De hogere lasten worden gedekt door hogere baten binnen hetzelfde programma.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2016 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2016 bekend geworden.

Conclusie

De kostenoverschrijding is hiermee rechtmatig.

Programma 2 Welzijn en Zorg

De overschrijding van de lasten op dit programma is gering. Om deze reden geven we geen analyse van deze overschrijding.

Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie

De overschrijding van de lasten op dit programma is gering. Om deze reden geven we geen analyse van deze overschrijding.

Programma 4 Veiligheid

De overschrijding van de lasten op dit programma is gering. Om deze reden geven we geen analyse van deze overschrijding.

Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt

Oorzaak van de afwijking

De hogere lasten worden grotendeels veroorzaakt door de asbestverontreiniging Lindtsedijk 14 van € 616.000. De asbestverontreiniging is bekend geworden na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

Vanuit verslaggevingsvoorschriften moeten deze lasten in 2016 worden verantwoord.

Dekking vanuit andere programma's

De overschrijding wordt gedekt door hogere baten binnen hetzelfde programma en door onderschrijdingen van de lasten op andere programma's.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2016 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2016 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2016 bekend geworden.

Conclusie

De kostenoverschrijding is hiermee rechtmatig.

Programma 6 Bestuur en Dienstverlening

Oorzaak van de afwijking

De hogere lasten bestaan voornamelijk uit een extra dotatie van € 229.000 in de voorziening wethouderspensiões. De noodzakelijke omvang van de voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Op basis van de berekeningen per 31 december 2016 is een voorziening nodig van € 2,683 miljoen. De reguliere jaarlijkse dotatie van € 130.000 bleek niet voldoende. Er is een aanvullende storting gedaan van € 229.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door dat bij de pensioenberekeningen wordt uitgegaan van een lagere rekenrente.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De overschrijding wordt gedekt uit onderschrijdingen van de lasten op andere programma's.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2015 en tijdens het opstellen van de Jaarverantwoording 2015 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2015 en tijdens het opstellen van de Jaarverantwoording 2015 bekend geworden.

Conclusie

De kostenoverschrijding is hiermee rechtmatig.

Programma 8 Inrichting van de gemeente

Oorzaak van de afwijking

De lagere baten worden voornamelijk veroorzaakt door lagere baten van € 3.788.000 met betrekking tot de projecten Polder Buitenland-Lage Nesse, Stad-landverbindingen, Hooge Nesse en Landinrichtingscommissie IJsselmonde. Deze lagere baten worden gedekt door lagere lasten.

Relatie met prestaties

De projecten Polder Buitenland-Lage Nesse, Stad-landverbindingen, Hooge Nesse en Landinrichtingscommissie IJsselmonde hebben om diverse redenen vertraging opgelopen.

Passendheid in het beleid

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De lagere baten worden gedekt deels gedekt door lagere lasten binnen hetzelfde programma. Het restant wordt gedekt uit onderschrijdingen van de lasten op andere programma's.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2015 en tijdens het opstellen van de Jaarverantwoording 2015 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2015 en tijdens het opstellen van de Jaarverantwoording 2015 bekend geworden.

Conclusie

De onderschrijding van de bate is hiermee rechtmatig.

Programma 9 Openbaar gebied

Oorzaak van de afwijking

De lagere baten worden voor € 341.000 veroorzaakt door lagere subsidiebaton voor geluidsanering diverse woningen van de B-lijst. De lagere baten worden gedekt door lagere lasten. Daarnaast zijn er lagere baten door lagere toerekening BTW aan de rioolheffing (€ 57.000) en lagere doorberekening aan product 150 Groenvoorziening (€ 50.000).

Relatie met prestaties

Het project geluidsanering diverse woningen van de B-lijst heeft vertraging opgelopen.

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De lagere baten worden gedekt deels gedekt door lagere lasten binnen hetzelfde programma. Het restant wordt gedekt uit onderschrijdingen van de lasten op andere programma's.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2015 en tijdens het opstellen van de Jaarverantwoording 2015 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2015 en tijdens het opstellen van de Jaarverantwoording 2015 bekend geworden.

Conclusie

De onderschrijding van de bate is hiermee rechtmatig.

Toelichting op begrotingsoverschrijdingen lasten ten aanzien van de kredieten

Aan de hand van bovengenoemde criteria kunnen we de volgende conclusies trekken over de begrotingsafwijkingen ten aanzien van de kredieten.

In het hoofdstuk Verloop investeringsprogramma maken we een analyse van de realisatie van de investeringen ten opzichte van de kredieten. Per programma, waarin investeringen voorkomen, geeft dit het volgende beeld.

Programma's	Geactualiseerd krediet	Realisatie	Restant-krediet
7 Wonen en Bouwen	2.855	2.724	131
8 Inrichting van de gemeente	392	382	10
9 Openbaar gebied	11.705	10.857	848
10 Financien	104	106	-2
Totaal	15.056	14.069	987

bedragen x € 1.000

Uit het bovenstaande blijkt dat er een geringe overschrijding is op programma 10. Gezien de geringe overschrijding geven we geen analyse van deze overschrijding.

Gebruik van de post Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is in de begroting onder programma 10 Financiën € 50.000 geraamd.

De volgende budgetoverhevelingen hebben plaatsgevonden ten laste van de post onvoorzien (Tweede Bestuursrapportage 2016):

1. Initiatiefvoorstel raad (Programma 8)

- De gemeenteraad wil in het derde kwartaal een nieuw energiebeleid vaststellen.
- De raad stelt een krediet van € 7.500 ter beschikking voor een Creativity Pool van de Erasmus University en de Technische Universiteit Delft;
- Dit krediet moet worden ingezet voor lokaal onderzoek met out-of-the-box ideeën (nieuwe technieken);
- De resultaten van dit onderzoek moeten worden opgenomen in het in 2016 vast te stellen energiebeleid.

2. Budget RiverArt (Programma 3)

Het college vraagt u in te stemmen met een eenmalig bedrag van € 12.100 op het onderdeel 'onvoorzien' voor een bijdrage aan het kunstproject RiverArt. RiverArt is een serie van minstens vijftientig kunstprojecten langs de rivier in de regio Rotterdam-Drechtsteden. Deze beeldenroute is met veertig kilometer één van de grootste van Europa. De kunstprojecten vertellen iets over het leven met water. Ze verbinden op een inspirerende manier de industrie, natuur en verstedelijking, die kenmerkend is voor onze regio. Jaarlijks brengen tien miljoen mensen een bezoek aan de regio Rotterdam-Drechtsteden. Door mee te doen aan dit project gaat onze gemeente deel uitmaken van deze toeristische trekpleister. Met de bijdrage aan dit kunstproject maken we onze gemeente aantrekkelijker voor onze inwoners en voor de mensen die onze gemeente bezoeken.

Na deze beschikbaarstellingen is er nog € 30.400 overgebleven; dit bedrag is vrijgefallen ten gunste van de algemene middelen (Tweede Bestuursrapportage 2016).

Verloop Investeringsprogramma, inclusief restant-kredieten

Inleiding

Met het vaststellen van de jaarverantwoording sluit u de begrotingscyclus 2016 af, ook voor het investeringsprogramma. U was kritisch bij het bespreken van het investeringsprogramma bij diverse gelegenheden (voortgangsrapportages projecten, mutaties van het investeringsprogramma). Er zijn ook veel vragen gesteld en gediscussieerd over de planning en de uitvoering. Een terechte discussie omdat het investeringsprogramma een fors beslag legt op gemeentelijke middelen.

Wij kunnen u melden dat vrijwel alle geplande investeringen in de opstart dan wel uitvoeringsfase verkeren. Dat de realisatie nog niet geheel is voltooid, heeft veelal te maken met externe factoren, zoals:

- werkzaamheden door externen (aannemers, etc.)
- participatietraject (overleg met betrokkenen, zoals bewoners)
- weersomstandigheden
- situatie in de ondergrond (kabels, leidingen, verzakkingen, etc.)
- niet uit kunnen voeren in een bepaalde periode (oktober-april aan de dijken op last van het waterschap).

Van het totaal aan geactualiseerde kredieten € 15,1 miljoen is € 14,1 miljoen uitgegeven; er resteert restantkredieten van € 0,987 miljoen. Van dit bedrag dient € 0,976 miljoen overgeheveld te worden naar 2017. In de bijlage hieronder treft u de mutaties in 2016 per krediet aan.

Totaal overzicht Investeringsprogramma 2016

Programma's	Geactualiseerd krediet	Realisatie	Restant-krediet	Af te ramen	Bij te ramen	Over te brengen naar 2017
7 Wonen en Bouwen	2.855	2.724	131	28	0	103
8 Inrichting van de gemeente	392	382	10	1	0	9
9 Openbaar gebied	11.705	10.857	848	22	61	887
10 Financien	104	106	-2	0	2	0
Totaal	15.056	14.069	987	51	63	999

bedragen x € 1.000

Af te ramen kredieten (overschotten)

Er zijn ook meevallers te melden met betrekking tot de kredieten: in het totaal gaat het om € 51.000.

Bij te ramen kredieten (overschrijdingen)

Van het totaal krediet van bijna € 15,1 miljoen is er bij een aantal projecten sprake van overschrijdingen tot € 63.000; dit is slechts een marginale afwijking. De overschrijdingen worden binnen de programma's opgevangen.

Over te brengen kredieten

Omdat de werkzaamheden nog niet geheel zijn afgerond door bepaalde omstandigheden of het is een meerjarig project, dienen deze overgeheveld te worden naar 2017 om de werkzaamheden te kunnen bekostigen dan wel af te ronden. De negatieve restantkredieten worden in mindering gebracht op het krediet van 2017.

Toelichting restantkrediet

Wij geven een toelichting per investering als het restantkrediet van een investering meer bedraagt dan € 10.000 of het bestuurlijk van belang is. De over te hevelen restantkredieten naar 2017 betrekken wij bij de actualisatie van het investeringsprogramma 2017-2020.

Kapitaallasten 2017

Doordat er minder in 2016 is uitgegeven, heeft dit gevolgen voor de kapitaallasten in 2017 (ongeveer € 50.000 minder). Bij de Eerste bestuursrapportage 2017 komen wij hierop terug.

Programma 7 Wonen en Bouwen

Programma 7 Wonen en Bouwen	Geactualiseerd krediet	Realisatie	Restant-krediet	Af te ramen	Bij te ramen	Over te brengen naar 2017
Product Beheer Vastgoed						
Renoveren veld W HSV (softbal)	175	147	28			28
NEN 3140 - keuringen	65	45	20	20		
Renoveren 5 velden complex Develstein	40	61	-21			-21
Bouw gymzaal Develhoek	61	48	13			13
Overige invest. < € 10.000 restantkredieten	740	718	22	8		13
Totaal product Beheer Vastgoed	1.081	1.019	60	28	0	33
Product Onderwijshuisvesting						
Uitbreiding Develhoek	61	0	61			61
Overige invest. < € 10.000 restantkredieten	1.713	1.705	8			8
Totaal product Onderwijshuisvesting	1.774	1.705	69	0	0	69

Renoveren veld W HSV

De weersomstandigheden in de afgelopen periode hebben ervoor gezorgd dat het project niet voor 31 december 2016 kon worden opgeleverd. Vandaar het verzoek voor het overhevelen van het restantkrediet naar 2017. Inmiddels (begin februari) zijn de werkzaamheden afgerond.

NEN 3140-keuringen

De kosten voor dit project zijn mee gevallen doordat de herstelwerkzaamheden naar aanleiding van de keuringen meevielen. Van te voren zijn de kosten voor de herstelwerkzaamheden moeilijk in te schatten.

Renoveren vijf velden complex Develstein

Met de Tweede Bestuursrapportage 2016 is het krediet met € 35.000 verlaagd en doorgeschoven naar 2017. De kosten voor het milieukundig onderzoek zijn hoger uitgevallen dan geraamd. Daarnaast zijn we ingelopen op de planning waardoor er meer uren in 2016 zijn gemaakt dan geraamd. In 2017 vindt de aanbesteding en uitvoering van de werkzaamheden plaats. Het negatieve restantkrediet dient doorgeschoven te worden naar 2017 en wordt in mindering gebracht op het beschikbare krediet van 2017.

Bouw gymzaal Develhoek

In 2016 is de bouw van de gymzaal tezamen met drie leslokalen onderzocht (ruimtelijk, technisch en financieel) wat geresulteerd heeft in het (door de raad op 14 februari 2017 te nemen) besluit dat de bouw van de leslokalen losgekoppeld wordt en overdragen aan het schoolbestuur. Voor de gymzaal zal eerst een locatiestudie met de klankbordgroep besproken worden. In 2017 wordt een vervolg gegeven aan de voorbereiding, waaronder een locatiestudie. Indien nodig zal een aanvullend krediet aangevraagd worden. Op 21 juni 2016 is een voorbereidingskrediet van € 100.000 beschikbaar gesteld, waarvan € 61.000 (inschatting) voor de voorbereiding van de bouw van de gymzaal (en het overige ad € 39.000 is voor de voorbereiding van de grex Bazuinstraat). Het restantkrediet dient om voorgaande reden doorgeschoven te worden naar 2017.

Uitbreiding Develhoek

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de toelichting onder "Bouw gymzaal Develhoek"

Programma 8 Inrichting van de gemeente

Programma 8 Inrichting van de gemeente	Geactualiseerd krediet	Realisatie	Restant-krediet	Af te ramen	Bij te ramen	Over te brengen naar 2017
Product Ruimtelijk beleid						
Aanleg parkeerplaatsen Stadsbrug en Scheepmakerij	353	344	9			9
Totaal product Ruimtelijk beleid	353	344	9	0	0	9
Product Projecten						
Voorbereidingskosten GREX projecten	39	38	1	1		
Totaal product Projecten	39	38	1	1	0	0

Programma 9 Openbaar gebied

Programma 9 Openbaar gebied	Geactualiseerd krediet	Realisatie	Restant-krediet	Af te ramen	Bij te ramen	Over te brengen naar 2017
Product 130 Afvalinzameling en Reiniging						
Aanschaf onkruidborstelmachines/heet-water-unit	210	202	8	8		
Totaal product Afvalinzameling en Reiniging	210	202	8	8	0	0
Product 140 Begraafplaatsen						
Overige invest. < € 10.000 restantkredieten	69	57	12	0	2	14
Totaal product Begraafplaatsen	69	57	12	0	2	14
Product 150 Groenvoorziening						
Vervanging speeltoestellen 2016	216	239	-23		23	0
Overige invest. < € 10.000 restantkredieten	272	268	4	10	6	0
Totaal product Groenvoorziening	488	507	-19	10	29	0
Product 160 Infrastructuur (exclusief grote projecten)						
Aanschaf machines/materialen strooien	113	51	62			62
Overige invest. < € 10.000 restantkredieten	497	512	-15		1	-15
Totaal product Infrastructuur	610	563	47	0	1	47
Product 180 Parkeren						
Vervanging en onderhoud parkeerapparatuur	60	0	60			60
Totaal product Parkeren	60	0	60	0	0	60
Product 190 Havens						
Uilenkade	7	13	-6		6	
Totaal product Havens	7	13	-6	0	6	0

Vervanging speeltoestellen

Via de Tweede Bestuursrapportage 2016 is het krediet van 2016 verlaagd met € 45.000 en overgeheveld naar IP Speelvoorzieningen 2017. Vanwege onder andere vandalisme, meerwerk en hogere participatiekosten bij projecten Kloosstraat en Polre (in 2016) is er in 2016 een overschrijding. Het negatieve restantkrediet zal in mindering worden gebracht op het krediet van 2017. Kloosstraat is afgerond in 2016; in 2017 leveren en plaatsen van twee speeltoestellen bij Polre.

Aanschaf machines materialen strooien

Het restantkrediet ad € 62.000 dient overgebracht te worden naar 2017, omdat de aflevering van een machine pas in 2017 plaats heeft gevonden.

Vervanging onderhoud parkeerapparatuur

De besluitvorming over de verdere afschaffing van het betaald parkeren zal in 2017 plaatsvinden; een onderdeel hiervan is ook over het krediet te besluiten. Daarom dient het restantkrediet overgeheveld te worden naar 2017.

Projecten (reconstructie én/of riolering)

Programma 9 Openbaar gebied	Geactualiseerd krediet	Realisatie	Restant-krediet	Af te ramen	Bij te ramen	Over te brengen naar 2017
Projecten (Infrastructuur én/of riolering)						
Reconstructie/vervanging riolering De Geer	-438	407	-845			-845
Reconstructie/vervanging riolering Burg. de Bruineln.	2.523	1.752	771			771
Reconstructie/vervanging riolering Heer Oudelands Amb.	1.564	1.585	-21			-21
Reconstructie/vervanging riolering Delpoort	2.673	2.500	173			173
Reconstructie/vervanging riolering Officiersvliet Noord-Zuid	1.163	814	349			349
Reconstructie/vervanging riolering Heerjansdam	900	948	-48			-48
Reconstructie/vervanging riolering Winkelcentr Walburg	162	91	71			71
Reconstructie/vervanging riolering Schildersbuurt	335	256	79			79
Reconstructie/vervanging riolering Kort Ambacht Noord	25	61	-36			-36
Reconstructie/vervanging riolering Sterrenbuurt	179	165	14			14
Reconstructie/vervanging riolering Kort Ambacht West	257	185	72			72
Reconstructie/vervanging riolering Molenvliet	25	6	19			19
Reconstructie Koninginneweg (HOVD) openb vervoer	175	72	103			103
Reconstructie Lindtsedijk (Oost en West)	87	54	33			33
Burg vt Hoffweg rehabilitatie hoofdrijbaan	356	379	-23		23	
Reconstructie Meerdervoort	96	80	16			16
Overige invest. < € 10.000 restantkredieten	179	160	19	4	0	15
Totaal product Projecten	10.261	9.515	746	4	23	765

Twee keer per jaar brengen wij u uitvoerig op de hoogte van de lopende projecten. In de voortgangsrapportage van het tweede deel van 2016 is per project de laatste stand van zaken toegelicht. Voor toelichtingen verwijzen wij u hiernaar. Met betrekking tot De Geer heeft u begin 2017 een raadsvoorstel ontvangen.

Programma 10 Financiën

Programma 10 Financiën	Geactualiseerd krediet	Realisatie	Restant-krediet	Af te ramen	Bij te ramen	Over te brengen naar 2017
Product Algemene baten en lasten						
Overige invest. < € 10.000 restantkredieten	104	106	-2		2	
Totaal product Algemene baten en lasten/Programma	104	106	-2	0	2	0

INVESTERINGSPLAN 2016 (bedragen * € 1.000)	Oorspronkelijk	2e burap 2015	Restant- krediet 2015	1e burap 2016	Kadernota	2e burap 2016	Overige mutaties	Beschikbaar krediet	Uitgaven	Over- / onderschrijding	Over te brengen naar 2017	Aframen	Bijramen
Programma 7 Wonen en Bouwen													
Product 110 Beheer Vastgoed													
Vervanging CV-ketel Kubiek		38	-38					0					
Renoveren veld B w Heerjansdam		150	-150					0					
Renoveren veld W HSV (softbal)		175						175	147	28	28		
Vernieuwing dakbedekking Dr Plesmanstr.		124		-24				100	95	5		5	
NEN 3140 - keuringen		65						65	45	20		20	
Akoestische aanpassingen Walburghal		78			-78			0					
Akoestische aanpassingen Develhal		78			-78			0					
Akoestische aanpassingen Develhal en Walburghal					156			156	154	2		2	
Investeren capaciteit sportcomplex Bakestein	1.000	-1.000						0					
Verbetering duurzaamheid gebouwen sportaccommodaties	220	-120					-35	65	62	3	3		
Verbetering duurzaamheid gebouwen welzijnsaccommodaties							60	60	57	3	3		
Valbeveiliging daken div sportaccommodaties	148					-49		99	95	4	4		
Valbeveiliging daken div welzijnsaccommodaties						49		49	49	0			
Inrichting MFA KAZ			55			-9		46	46	0			
Renovatie voetbalvelden 2014			12		1			13	13	0			
Reconstructie parkeerplaats VVGZ			-11		11			0	-1	1		1	
Renovatie beregeningsinstallatie			1		10			11	11	0			
Renovatie Grooe Lindt veld 2			27			3		30	30	0			
Vervanging veldverlichting Heerjansdam				50				50	50	0			
Renoveren 5 velden complex Develstein		75				-35		40	61	-21	-21		
Vervanging hekwerk Groote Lindt					30			30	26	4	4		
Wateroverlast sportpark Noordpark				13				13	13	0			
Waterproblemen veld C w Heerjansdam				18				18	18	0			
Bouw gymzaal Develhoek							61	61	48	13	13		
Totaal product 110 Beheer Vastgoed	2.076	-1.233	60	81	52	-41	86	1.081	1.019	62	34	28	0
Product 115 Onderwijshuisvesting													
Bouwkosten Praktijkschool Loket			960					960	960	0			
Renovatie Praktijkschool Loket			320					320	317	3	3		
Inventaris Praktijkschool Loket			433					433	428	5	5		
Uitbreiding Develhoek						-331	392	61	0	61	61		
OLP en Meubilair De Develhoek						-36	36	0					
Totaal product 115 Onderwijshuisvesting	0	0	1.713	0	0	-367	428	1.774	1.705	69	69	0	0
Totaal Programma 7 Wonen en Bouwen	2.076	-1.233	1.773	81	52	-408	514	2.855	2.724	131	103	28	0

JAARSTUKKEN 2016
GEMEENTE ZWIJNDRECHT

INVESTERINGSPLAN 2016 (bedragen * € 1.000)	Oorspronkelijk	2e burap 2015	Restant- krediet 2015	1e burap 2016	Kadernota	2e burap 2016	Overige mutaties	Beschikbaar krediet	Uitgaven	Over- / onderschrijding	Over te brengen naar 2017	Aframen	Bijramen
Programma 8 Inrichting van de gemeente													
Product 120 Ruimtelijk beleid													
Aanleg parkeerplaatsen Stadsbrug en Scheepmakerij	245		8		100			353	344	9	9		
Totaal product 120 Ruimtelijk beleid	245	0	8	0	100	0	0	353	344	9	9	0	0
Product 235 Projecten													
Vorbereidingskosten GREX projecten	0				0		39	39	38	1		1	
Totaal product 235 Projecten	0	0	0	0	0	0	39	39	38	1	0	1	0
Totaal Programma 8 Inrichting van de gemeente	245	0	8	0	100	0	39	392	382	10	9	1	0
Programma 9 Openbaar gebied													
Product 130													
Aanschaf onkruidborstelmachines/heet-water-unit			210					210	202	8		8	
Totaal product 130	0	0	210	0	0	0	0	210	202	8	0	8	0
Product 135 Hondenbeleid													
Aanschaf hondenpoepbakken			9			-9		0					
Totaal product 135	0	0	9	0	0	-9	0	0	0	0	0	0	0
Product 140 Begraafplaatsen													
Ruimen algemene graven			105		-105			0	1	-1	-1		
Vervanger transporter begraafplaatsen			38		7	-45		0					
Modernisering accommodaties begraafplaatsen				15				15	0	15	15		
Vervanging bladzuiginstallatie begraafplaatsen				13				13	13	0			
Asfalteren paden vak E begraafpl. Munnikensteeg				41				41	43	-2			2
Totaal product 140 Begraafplaatsen	0	0	143	69	-98	-45	0	69	57	12	14	0	2
Product 150 Groenvoorziening													
Voetbalkooi Jong in Noord			70		30			100	106	-6			6
Drie JOP's			10					10	0	10		10	
Vervanging speeltoestellen 2015			111			-111		0	0	0			
Vervanging speeltoestellen 2016	150					66		216	239	-23	-23		
Beschoeiing sloten en vijvers 2016	162							162	162	0			
Totaal product 150 Groenvoorziening	312	0	191	0	30	-45	0	488	507	-19	-23	10	6
Product 170 Riolering													
Vervanging riolering De Geer			-291		1.153		-1.053	-191	244	-435	-435		
Vervanging riolering Sterrenbuurt			5		107	-47		65	62	3	3		
Vervanging riolering Welhorst			10		-9			0	0	0			
Vervanging riolering Hilverbeek			-2		16			14	11	3		3	
Relinen riolering Kerkweg			30			15		45	44	1		1	
Vervanging riolering Moermond		160	-54		38	-73		71	73	-2	-2		
Vervanging riolering Colijnweg	84	-84	16		-11			5	2	3	3		
Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht	2.218	-1.035	101		-147	-199		938	951	-13	-13		
Vervanging riolering Schildersbuurt	1.350	-814	275		-100	-453		258	197	61	61		
Vervanging riolering Jeroen Boschlaan	1.200	-1.150	217		-250	-8		9	7	2	2		
Vervanging riolering Kort Ambacht West 2e fase	1.393	-993	437		-386	-321		131	94	37	37		
Vervanging riolering Develpoort	1.105		163		487	-44		1.711	1.600	111	111		
Vervanging riolering Heerjansdam	676		667			-597		746	786	-40	-40		
Vervanging riolering Burg de Bruinelaan	1.426		1.284		-691			2.019	1.402	617	617		
Vervanging riolering Officiersvliet Noord/Zuid	81		1.590			-601		1.070	749	321	321		
Vervanging riolering Verzetsheldenbuurt						3		3	3	0			
Vervanging riolering Kort Ambacht Noord	48				23	-60		11	27	-16	-16		
Vervanging riolering Molenvliet						14		14	3	11	11		
Vervanging riolering winkelcentrum Walburg	117	-47	-2		8	-27		50	28	22	22		
Vervanging riolering Sterrenbuurt (fase 3)	113		21		-14	-69		51	50	1	1		
Vervanging riolering Lindelaan (restant)	367	-367						0					
Totaal product 170 Riolering	10.178	-4.330	4.467	0	224	-2.467	-1.053	7.020	6.333	687	683	4	0

INVESTERINGSPLAN 2016 (bedragen * € 1.000)	Oorspronkelijk	2e burap 2015	Restant- krediet 2015	1e burap 2016	Kadernota	2e burap 2016	Overige mutaties	Beschikbaar krediet	Uitgaven	Over- / onderschijding	Over te brengen naar 2017	Aframen	Bijramen
Product 180 Parkeren													
Vervanging en onderhoud parkeerapparatuur	103		195				-238	60	0	60	60		
Totaal product 180 Parkeren	103	0	195	0	0	0	-238	60	0	60	60	0	0
Product 190 Havens													
Uilenkade			7					7	13	-6			6
Totaal product 190 Havens	0	0	7	0	0	0	0	7	13	-6	0	0	6
Totaal Programma 9 Openbaar gebied	10.593	-4.330	5.222	69	156	-2.566	-1.291	7.854	7.112	742	757	22	37
Programma 10 Financien													
Product 560 Overige baten en lasten													
Vervanging tractie buitenruimte 2016	176					-131		45	47	-2			2
Vervanging tractie buitenruimte 2014			86			-86		0					
Vervanging tractie buitenruimte 2015			124			-124		0					
Aanschaf inventaris gemeentehuis					55	4		59	59	0			
Verbetering parkeerterrein gemeentewerf			5			-5		0					
Totaal product 560 Overige baten en lasten	176	0	215	0	55	-342	0	104	106	-2	0	0	2
Totaal Programma 10 Financien	176	0	215	0	55	-342	0	104	106	-2	0	0	2
TOTAAL VERVANGINGSINVESTERINGEN MET EEN ECONOMISCH NUT	13.090	-5.563	7.218	150	363	-3.316	-738	11.205	10.324	881	869	51	39

JAARSTUKKEN 2016
GEMEENTE ZWIJNDRECHT

INVESTERINGSPLAN 2016 (bedragen * € 1.000)	Oorspronkelijk	2e burap 2015	Restant- krediet 2015	1e burap 2016	Kadernota	2e burap 2016	Overige mutaties	Beschikbaar krediet	Uitgaven	Over- / onderschrijding	Over te brengen naar 2017	Aframen	Bijramen
A.2: VERVANGINGSINVESTERINGEN MET MAATSCHAPPELIJK NUT													
Programma 9 Openbaar gebied													
Product 160 Infrastructuur													
Reconstructie De Geer			-247					-247	163	-410	-410		
Rehabilitatie straten Sterrenbuurt			2		58	-25		35	26	9	9		
Reconstructie Welhorst			-12		12			0					
Burg vt Hoffweg rehabilitatie hoofdrijbaan			356					356	379	-23			23
Hilverbek: rehabilitatie hoofdrijbaan			-2			2		0					
Verkeerssituatie warmoezierstr/Langeweg (GVVP)			52			92		144	149	-5	-5		
Herinrichting achterzijde station			10					10	23	-13	-13		
F16 (fietssnelweg) bewegwijzering			18			-18		0					
F16 (fietssnelweg) Brugweg						3		3	4	-1			1
Randweg fietspad Heerjansdam			386			-73	27	340	336	4	4		
Aanschaf machines/materialen strooien			166			-53		113	51	62	62		
Aanpassing silo/veldschuur werf			185			-185		0		0			
HOV-D Koninginneweg	938	-738	633		-633	-25		175	72	103	103		
Reconstructie Moermond (westzijde)	143	-143	151		-151			0					
Reconstructie Heer Oudelands Ambacht	1.453	-689	68		-99	-133	25	626	634	-8	-8		
Reconstructie Schildersbuurt	403		80		-272	-135		77	59	18	18		
Reconstructie Meerdervoort	684		262		-200	-650		96	80	16	16		
Reconstructie Colijnweg	163	-163	33		-24			9	3	6	6		
Reconstructie Kort Ambacht West (2e fase)	1.339	-939	420		-386	-309		126	91	35	35		
Reconstructie Develpoort	621		92		274	-25		962	900	62	62		
Rehabilitatie hoofdrijbaan Merelstraat	14				-14			0					
Reconstructie Burgemeester de Bruinelaan	356		321		-173			504	350	154	154		
Reconstructie Officiersvliet Noord/Zuid	7		138			-52		93	65	28	28		
Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt West)	76		1.475		8	-1.516		43	27	16	16		
Reconstructie/Herinrichting Heerjansdam	140		137			-123		154	162	-8	-8		
Vervangen bankjes/bakken Maasboulevard	65				-65			0					
Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt Oost)	26		48			-30		44	27	17	17		
Reconstructie Kort Ambacht Noord	61				29	-76		14	34	-20	-20		
Reconstructie Sterrenbuurt (fase 3)	61		12		-7	-38		28	27	1	1		
Renovatie hoofdrijbaan Bootjessteeg					91	-76		15	11	4	4		
Reconstructie Jeroen Boschlaan						8		8	6	2	2		
Reconstructie Molenvliet						11		11	3	8	8		
Reconstructie winkelcentrum Walburg	261	-100			12	-61		112	63	49	49		
Totaal product 160 Infrastructuur/ programma 9 Openbaar gebied	6.811	-2.772	4.784	0	-1.540	-3.487	52	3.851	3.745	106	130	0	24
TOTAAL VERVANGINGSINVESTERINGEN MET MAATSCHAPPELIJK NUT	6.811	-2.772	4.784	0	-1.540	-3.487	52	3.851	3.745	106	130	0	24
TOTAAL VERVANGINGSINVESTERINGEN	19.901	-8.335	12.002	150	-1.177	-6.803	-686	15.056	14.069	987	999	51	63

Wet Normering Topinkomens

Wet Normering Topinkomens

Het doel van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. In de WNT worden inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak, genormeerd en openbaar gemaakt. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen in een ministeriële regeling vastgesteld.

In 2016 is de WNT-norm gesteld op 100 procent van het ministersalaris inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage (€ 179.000).

Als gevolg van deze wet zijn we verplicht de salarissen van iedere (gewezen) topfunctionaris te vermelden. Onderstaand een overzicht hiervan:

Naam:	H. van Beelen	T.W. Kanters
Functie:	Gemeentesecretaris	Griffier
Duur dienstverband in het boekjaar:	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2016 t/m 31-12-2016
Omvang dienstverband (in fte):	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	echte	echte
- indien fictief, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	€ 179.000	€ 179.000
Bezoldiging:		
- beloning	€ 106.809	€ 81.645
- belastbare onkostenvergoedingen	€ 115	€ 69
- beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.376	€ 10.571
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 121.300</i>	<i>€ 92.284</i>
- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 121.300	€ 92.284

Er zijn geen functionarissen die een bezoldiging boven de WNT-norm ontvangen. Daarnaast is er geen sprake van onverschuldigde betalingen.

Vennootschapsbelasting

In 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen aangenomen. Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting te betalen over haar ondernemingsactiviteiten.

In de begroting 2016 is geen vennootschapsbelastinglast opgenomen, omdat we op het moment van het opstellen van de begroting of bij de bestuursrapportages in 2016 hier nog geen inzicht in hadden. Inmiddels hebben we de inventarisatie afgerond en hieruit is gebleken dat straatparkeren en bouwgrondexploitaties fiscale ondernemingen voor de vennootschapsbelasting zijn. Voor het straatparkeren is er een vrijstelling. Hieruit volgt dat alleen uit de bouwgrondexploitaties een vennootschapsbelastinglast volgt.

In samenwerking met de fiscalist zijn we tot een inschatting van de vennootschapsbelastinglast voor 2016 gekomen. We verwachten geen vennootschapsbelasting te hoeven betalen over het jaar 2016, omdat er sprake is van fiscale verliezen in 2016. Deze inschatting is zorgvuldig tot stand gekomen, maar is nog niet met de Belastingdienst afgestemd. Daarnaast is de wet- en regelgeving nog in ontwikkeling en zijn er op landelijk niveau nog discussiepunten met de Belastingdienst. De definitieve aanslag kan afwijken van het nu ingeschatte bedrag.

SiSa bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

OCW	D9	Onderwijsachterstanden- beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkerin- gen gemeentelijke onder- wijsachterstandenbeleid 2011-2017 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzie- ningen voor voorschoolse edu- catie die voldoen aan de wette- lijke kwaliteitseisen (conform ar- tikel 166, eerste lid WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i> € 339.144 Hieronder per regel één ge- meente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de ver- antwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leer- lingen met een grote achterstand in de Ne- derlandse taal (conform artikel 165 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i> € 10.000 Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering on- derwijsachterstanden- beleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	Besteding (jaar T) aan af- spraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsor- ganen van scholen, hou- ders van kindcentra en peuterspeelzalen (con- form artikel 167 WPO) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i> € 151.564 Hieronder per regel één gemeente(code) selecte- ren en in de kolommen er- naast de verantwoordings- informatie voor die ge- meente invullen	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i> € 74.610 Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onder- wijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>	
			1				

JAARSTUKKEN 2016
GEMEENTE ZWIJNDRECHT

M&I	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T-1)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	
			1 lenM/BSK-2016/33468	€ 1.836	€ 0	€ 0	€ 0	Eindverantwoording Ja/Nee
			2 lenM/BSK-2016/33477	€ 2.807	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	
			1 lenM/BSK-2016/33468	€ 0	€ 1.836	€ 0	€ 0	Nee
			2 lenM/BSK-2016/33477	€ 0	€ 2.807	€ 0	€ 0	Nee

M&I	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			1 DOS-2013-0002148	€ 0	€ 0			
			2 DOS-2014-0002002	€ 134.051	€ 35.288			
			3 DOS-2015-0001979	€ 66.416	€ 360.505			
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			1 DOS-2013-0002148	€ 0	€ 0		Nee	
			2 DOS-2014-0002002	€ 145.000	€ 35.288		Ja	
			3 DOS-2015-0001979	€ 66.416	€ 360.505		Ja	

JAARSTUKKEN 2016
GEMEENTE ZWIJDRECHT

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2015 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen er naast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ
				inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
				I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicatornummer: G2A / 01	Indicatornummer: G2A / 02	Indicatornummer: G2A / 03	Indicatornummer: G2A / 04	Indicatornummer: G2A / 05	Indicatornummer: G2A / 06
1	060642 Gemeente Zwijndrecht		€ 13.540.558	€ 337.478	€ 460.797	€ 1.461	€ 71.295	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Participatiewet (PW)	
		Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
		Indicatornummer: G2A / 07	Indicatornummer: G2A / 08	Indicatornummer: G2A / 09	Indicatornummer: G2A / 10	Indicatornummer: G2A / 11	Indicatornummer: G2A / 12	
1	060642 Gemeente Zwijndrecht		€ 201	€ 0	€ 0	€ 0	€ 70.474	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)					
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam					
			Participatiewet (PW)					
		Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.					
		Indicatornummer: G2A / 13	Indicatornummer: G2A / 14					
1	060642 Gemeente Zwijndrecht		€ 0					

JAARSTUKKEN 2016
GEMEENTE ZWIJNDRECHT

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 08</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatorenummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2015 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 01</i>	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 02</i>	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 03</i>	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 04</i>	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 05</i>	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 06</i>
			1 060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 40.595	€ 0	€ 21.623	€ 9.576	€ 8.831
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 07</i>	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 08</i>	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 09</i>	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatorenummer: G3A / 10</i>		
			1 060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 0	€ 0	€ 0		

Overige gegevens

Controleverklaring